comando

HANS HELLMUT KIRST

08/15

UMBRA RĂZBOIULUI

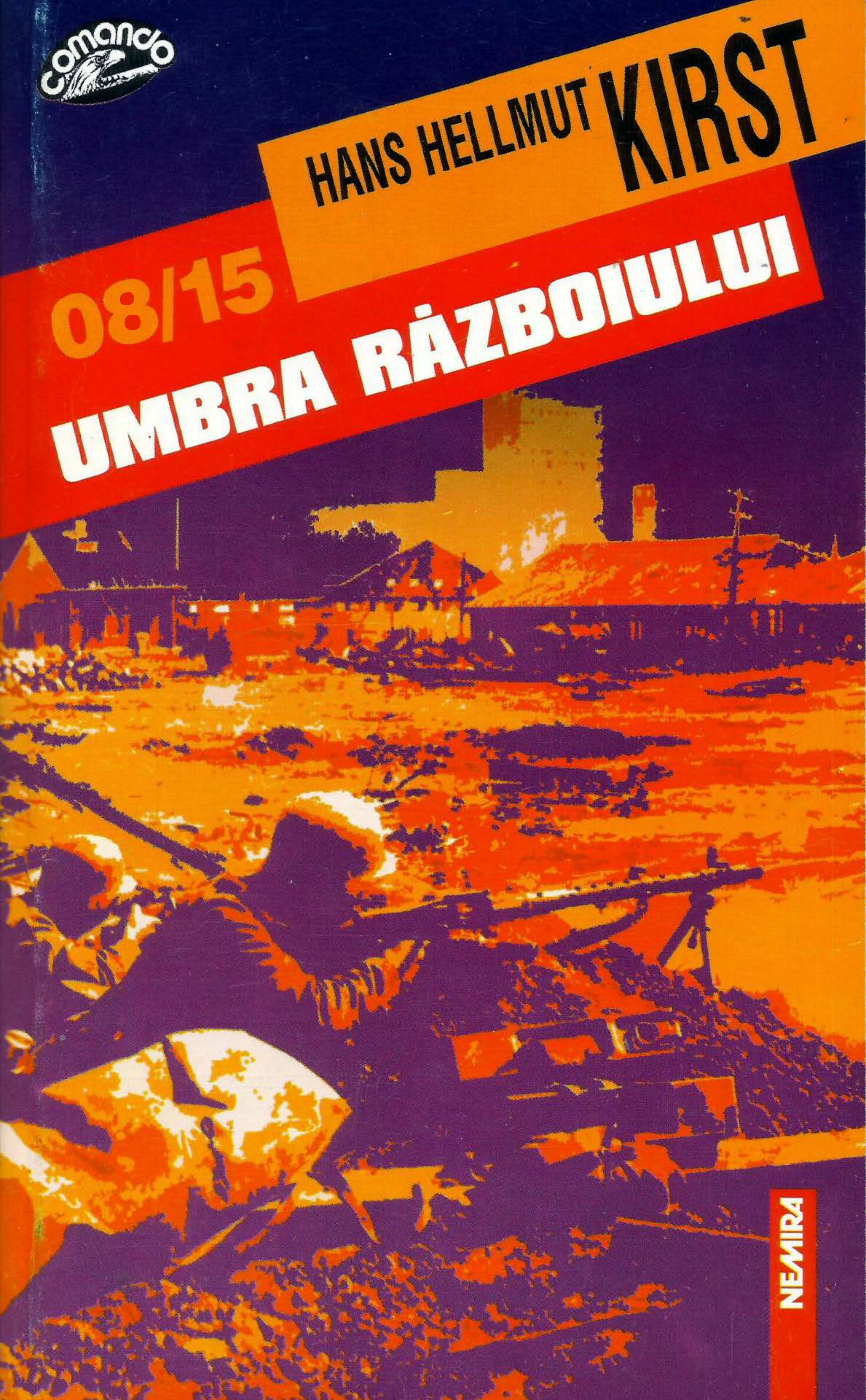

NEMIRA

52

HANS HELLMUT KIRST

08/15
UMBRA RĂZBOIULUI

HANS HELLMUT KIRST

SERIA 08/15

Au apărut:

LOCOTENENTUL ASCH

ÎN RĂZBOI

PÂNĂ LA ULTIMUL SOLDAT

Născut în 1914, HANS HELLMUT KIRST a fost, rând pe rând, agricultor, funcționar, soldat, dramaturg, cantonier, grădinar, critic. A început războiul ca simplu caporal, promovând la gradul de locotenent. Vasta experiență care a stat la baza romanelor sale l-a făcut unul dintre cei mai cunoscuți scriitori germani. Aproape toate operele i-au fost ecranizate. A rămas totuși indiferent față de succesele obținute, iubind singurătatea și liniștea unui sat din Bavaria.

HANS HELLMUT KIRST

08/15

UMBRA RĂZBOIULUI

Traducere din limba germană de N. DAMASCHIN

NEMIRA
1998

Coperta colecţiei: RĂZVAN LUSCOV

HANS HELLMUT KIRST
08/15
HEUTE

© Copyright by AURIS Medienberatung und
Verwertungsgesellschaft mbH, Mönchengladbach 1996
© Editura Nemira, 1998

Comercializarea în afara graniţelor ţării fără acordul editurii este interzisă.

Difuzare:
S.C. Nemira & Co, Str. Crinului nr. 19, sector 1, Bucureşti
Telefon: 668.54.10, 223.48.54, Telefax: 668.70.51
Clubul cărţii: C.P. 26-38, Bucureşti

ISBN 973-569-274-6

Într-un oraș vest-german a avut loc, chiar în zilele noastre, un proces. Un soldat a fost acuzat de agresarea fizică a unui superior. L-au găsit vinovat și l-au condamnat.

Sentința n-a fost nicidecum rezultatul vreunei erori judiciare, ci consecința unor deficiențe existente în interiorul Bundeswehrului[1]*. Unii dintre membrii armatei păreau să fi înlocuit idealismul cu iluziile, și disciplina cu supunerea oarbă, așa cum fusese aproape tipic pentru predecesoarea Bundeswehrului. Urmările s-au vădit încă o dată din cale-afară de periculoase.*

Totuși, această istorie a sărmanului grenadier Recht și a nefericitului Hauptmann Ahlers nu este nici pe departe povestea Bundeswehrului. Aici e vorba pur și simplu de oameni în uniformă și de viața lor personală, pe care ei și-o doreau cât mai lipsită de complicații. Deși nu lipsesc detaliile amuzante, deznodământul rămâne totuși dramatic.

[1] Armata federală (n. tr.).

Grenadierul Recht împinse fereastra și sări afară, dispărând în noapte. Aterizâ într-o curte dosnică, îngustă, răsturnând un tomberon. Resturile puturoase se împrăștiară pe jos. Martin Recht respira cu greutate.

– Stai pe loc, omule! strigă o voce de beţiv cumsecade, aproape îmbietoare – binevoitoare ca a unui pădurar care ademenește căprioarele la nutreț, pe timp de iarnă.

Martin Recht nu era însă un cerb flămând, așa că fugi către poartă. Se aruncă în ea, și câteva scânduri trosniră, sărind în lături: în fața lui se întindea o stradă pustie, lungă ca un furtun negru.

În spate, răsuna, ca de la mare distanță, un radio, a cărui melodie sentimentală curgea dulceag ca o miere artificială prin fereastra deschisă. Feldwebelul era tot acolo.

– Omule, stai pe loc!

Dar Martin Recht se avântă în întuneric. Avea senzația că sărise de pe o trambulină în mijlocul unui bazin cu o adâncime necunoscută. Căci nu cunoștea încă deloc acest oraș, care era orașul lui de garnizoană. Știa doar unde se aflau cazarma, piața și barul expres *La Paloma*; acesta din urmă fusese numit între camarazi „sala de încălzire", și chiar de-aici fugise acum, sărind de la etaj.

– Câine împuțit! exclamă, fără chef, Feldwebelul aflat în patrulare. Ce-o fi în capul cârnatului ăstuia? Să nu stea el pe loc!

– Lasă-l s-o șteargă, spuse Unteroffizierul care-l însoțea pe Feldwebel.

Unteroffizierul nu era dispus să ia parte la o urmărire prelungită. Așa ceva nu ducea la nimic, după experiența lui – cel mult la transpirație. Și chiar că nu avea nevoie să i se facă sete. Totuși, Feldwebelul era supărat.

– Să nu stea pe loc, al naibii purice!

Fusese încălcat un ordin – și încă ordinul lui. În plus, era vorba de nesupunere față de o patrulă numită personal de comandant.

– Urmăriți-l! strigă Feldwebelul, înflăcărat.

– Dar n-are rost, spuse Unteroffizierul, neînduplecat. Ăla aleargă ca un iepure, și nici unul dintre noi nu-i accelerat.

– Dar el fuge chiar în direcția potrivită!

Feldwebelul cunoștea orășelul și avea o experiență bogată în calitate de comandant de patrulă. Ascultă satisfăcut pașii care se îndepărtau – fiindcă fugarul alerga spre sud, chiar paralel cu Königstrasse. Acesta era însă un sector ușor de supravegheat, ca o machetă într-o ladă de nisip.

– Pe ăsta-l prindem, rosti Feldwebel, cu convingere.

Unteroffizierul pufni fără reținere:

– Ce să ne complicăm atât, omule?

Dar pufni în zadar. Și, în plus, expresia „omule" era improprie, întrucât Feldwebelul era acum doar comandantul unei patrule și voia să pună mâna pe insul care încercase să-i scape.

– Îi învinețesc eu curul! promise Feldwebelul, aproape vesel. Se opri însă repede, deoarece asemenea expresii nu mai erau agreate de superiori. Se corectă de bunăvoie: O să-i arătăm noi ce înseamnă disciplina.

Și apoi începu urmărirea.

Grenadierul Martin Recht se opri să-și tragă sufletul. Ascultă încordat. Nu auzi nimic în afară de propria-i răsuflare.

Purta uniforma completă – fiindcă era încă pifan. Și cei noi nu aveau voie să iasă îmbrăcați civil în zilele de lucru; cel puțin, nu în batalionul lui, poreclit în garnizoană Capetele-de-Fier.

Asta, în cinstea comandantului lor, pentru care aproape totul era de fier.

Martin Recht duse mâna la cap. Boneta îi alunecase pe ceafă și avea părul ud. Transpirase ca un cal și căută să se liniștească. În acest scop, se strădui să respire încet și adânc.

„Omule", își spuse el. „Cum poți să te bagi într-o situație așa de idioată?" Mereu ajungea în asemenea situații – așa i se părea. Cel puțin, de când purta uniformă. Din ziua în care a avut senzația dureroasă că până atunci văzuse greșit lumea. Dintr-o dată nu mai existau locuri netede, ci numai colțuri – și se tot izbea de ele. Dulapul lui era prea mic, arma prea mare, bocancii prea strâmți, pantalonii prea largi și batista niciodată destul de curată. De aceea, nu puțini dintre superiori se uitau cu dispreț la el – sentiment care se baza, desigur, pe reciprocitate.

Acum însă, Martin Recht privea în lumina slabă a felinarelor de pe stradă la o plăcuță care lucea palid, atârnată de stâlpul unei porți. Pe ea scria cu caractere severe: *TURNER*. Dedesubt, ceva mai mic, dar nu mai puțin sever, scria: *Oberst*. Recht se sperie și, în aceeași clipă, deslușì zgomotul unei mașini care se apropia. Un zgomot brutal, strident, puternic: nu putea proveni decât de la un vehicul al armatei, prost întreținut. Se auzea din ce în ce mai tare și un tropăit de pași zoriți. Iar Recht își dădu seama că patrula alerga înspre el să-l prindă. Se avântă mai departe pe strada pustie, întunecoasă. Distinse iarăși vocea de bețiv a Feldwebelului – tonul bine dispus, chiar dacă puțin obosit. Căci un astfel de sport noctum era destul de neobișnuit pentru un comandant de patrulă din această garnizoană. De obicei, aici ajungea un cuvânt – și băieții se supuneau!

Tocmai de aceea Feldwebelul recurse iarăși la vocea sa tunătoare, ce răsuna ca dintr-un difuzor chiar și de la o distanță considerabilă.

– Stai pe loc, omule! strigă el. Vino aici! E ultimul avertisment.

Ar fi vrut să adauge: „În caz contrar, voi face uz de armă!" Însă n-a mai rostit nimic, întrucât s-ar fi putut ca Recht să nu fi auzit.

Grenadierul își luă inima-n dinți și coti spre stânga, traversând următoarea stradă mai mare – nu știa că se numește Königstrasse. Aici se lovi de un zid tencuit, care, în lumina palid-cenușie a lunii, se vedea cât era de neted. Părea să fie din vată presată, dar înălțimea lui nu te îmbia.

Din nou se făcu auzită vocea răgușită a Feldwebelului. Însă zgomotul de motor ce se apropia o acoperi rapid. Pe Recht îl cuprinse panica: de data asta trebuia să fugă ca de frica morții!

Gâfâind ca un boxer în ultima rundă, se grăbi de-a lungul zidului. Deodată se opri. Văzuse ceva cu totul neobișnuit: zidul neted ca gheața prezenta într-un loc două bare puternice verticale și câteva bare orizontale. Grenadierul crezu că vede în fața ochilor o scară și, într-adevăr, chiar asta era! O scară din bare.

Fugarul Martin Recht dădu uimit din cap. Se cățără grăbit pe scară, cu genunchii tremurând și respirația sacadată. Pufăia ca o locomotivă cu aburi, dar ajunse pe coama zidului.

Jos, la o distanță nu prea mare, zări doi oameni – îi zări deformați ca printr-o perdea de apă în mișcare. Era patrula: Feldwebelul îndesat ca un dulap și Unteroffizierul ca un balon dezumflat. Ambii se holbau la el – un fel de Toma Necredinciosul în dublu exemplar.

Dar Martin Recht trăsese deja scara.

Grenadierul trăsese scara, să poată trece de partea cealaltă a zidului. Se simțea la adăpost. Coborî atent, pas cu pas. Avu o senzație de ușurare când ajunse din nou cu tălpile pe pământ. Nu știa unde se află – nici nu putea să bănuiască.

Apoi, auzi în spatele lui o voce:

– Pe cine avem noi aici?

Vocea părea să fie foarte prietenoasă. După timbrul de tubă al Feldwebelului, asta răsuna ca un violoncel. Recht se întoarse plin de speranță către interlocutorul neașteptat. Dar văzu un om în uniformă – într-o uniformă asemănătoare cu a lui. Și era una de Offizier.

– Ce vizită surprinzătoare, rosti cel în uniformă. Bine-ai venit!

Martin Recht nu știu ce să răspundă. Rămăsese ca un iepuraș care căutase un câmp cu trifoi și nimerise într-o capcană. Cum între timp ochii i se obișnuiseră cu întunericul, se dumeri: individul avea gradul de Hauptmann – și făcea parte din Luftwaffe.

– Vino mai aproape, îl invită Hauptmannul, care se îndreptă spre o ușă de-alături și o deschise.

În noapte străluci o lumină orbitoare.

Offizierul merse înainte și Grenadierul îl urmă, de parcă era un miel dus la tăiere. Ajunsese la un punct în care încerca un sentiment de indiferență.

– Simte-te ca acasă, i se adresă Hauptmannul, cu o bunăvoință iritantă, lăsându-se să cadă într-un fotoliu.

Printr-un gest scurt, îi indică lui Martin Recht să se așeze. Ochii săi, deschiși la culoare, limpezi ca apa de izvor, priveau cercetător chipul neliniștit al tânărului. Apoi, începu să zâmbească.

În fața lui se afla un băiețaș: cu pielea netedă, neajutorat și supus. Și, în plus, agitat ca un ogar înainte de start. Pregătit să țâșnească, însă cu senzația dureroasă că nu știe în ce direcție să apuce.

– Mă numesc Ahlers, spuse Hauptmannul. Sunt comandant de escadrilă la escadronul de transport. Ăsta e biroul meu. După cum vezi, fac ore suplimentare – și încă de bunăvoie.

Vocea Hauptmannului suna plăcut. În schimb, avea o figură uscată și severă, tensionată și cenușie. Riduri adânci îi brăzdau fruntea nu prea înaltă și coborau abrupt spre colțurile gurii. Se părea că Offizierul veghease încordat multe alte nopți din viața sa – în afară de asta.

– Dar cine ești dumneata? îl întrebă Hauptmannul, cu blândețe.

– Grenadier Recht, Martin Recht.

Cu gesturi tremurate, însă extrem de îndatoritoare, își deschise buzunarul de la piept, pentru a scoate legitimația. Pricepuse că aventura lui nocturnă se încheiase acum și nici nu voia să se gândească la urmările posibile.

Hauptmannul Ahlers îl opri.

– Nu te deranja, spuse el, liniștit. Aș zice că un întăritor ți-ar prinde bine, Recht. Ce-ai zice de-un whisky? Direct din Scoția. Chiar eu l-am adus săptămâna trecută. La preț mai mic, desigur.

Recht nu putu decât să încuviințeze din cap, închizându-și din nou buzunarul de la piept. Transpira de suspiciune. Necrezându-și ochilor, văzu cum Hauptmannul umple două pahare și împinge unul spre el.

Hauptmannul își ridică paharul.

– Vizitatorii îmi fac totdeauna plăcere, îl flată el, zâmbind. Iar legăturile dintre armata terestră și Luftwaffe trebuie strânse ori de câte ori se oferă ocazia – pentru binele întregului, ca să zicem așa. Să bem pentru asta!

Și băură pentru asta.

Abia terminaseră de băut, că ușa se deschise în lături. Își făcu apariția un Oberfeldwebel[1] din Luftwaffe – un bărbat înalt, deșirat, cu o față hotărâtă, ca a unui personaj dintr-un western. Rămase în ușă și clipi în lumina strălucitoare către Hauptmannul Ahlers.

Martin Recht aștepta ceremonialul obișnuit în asemenea situații: Oberfeldwebelul, deci inferiorul, trebuia să intre și să dea onorul – boneta în stânga, cu căptușeala înspre corp, și salutul cu dreapta. Abia apoi, după executarea salutului, urma să-și exprime dorința.

Dar nu se petrecu nimic din toate astea.

Oberfeldwebelul repetă furios de câteva ori:

– Dom'le, ce porcărie! Am pierdut pariul.

Martin Recht se uită șocat la straniul Hauptmann, care se comporta împotriva oricărei reguli. Așa ceva nu era posibil, cel puțin în batalioanele de infanterie. Iar despre alte sectoare ale garnizoanei Recht nu știuse nimic până în urmă cu câteva minute. Continuă să se uite derutat la Hauptmannul Ahlers.

Calmul zâmbitor al acestuia rămase imperturbabil. Mai mult, situația părea să-i placă.

---

[1] Plutonier-major (n. tr.).

– Pot să vă fac cunoștință? întrebă aproape îndatoritor Oberfeldwebelul Vossler, de la escadronul meu de transport. Grenadier Recht, aflat în vizită.

– Nici nu v-am observat, îi spuse Oberfeldwebelul lui Martin Recht, apropiindu-se de el și întinzându-i mâna. Acum văd roșu în fața ochilor. Dar, dacă ați ști ce mi s-a-ntâmplat, ați manifesta înțelegere.

Vossler se așeză neinvitat și apucă sticla de whisky. Își umplu un pahar și-l goli.

Uimirea lui Martin Recht creștea de la un minut la altul. Era obișnuit cu disciplina strictă a Capetelor-de-Fier. Acest Oberfeldwebel se purta însă de parcă nu auzise vreodată despre relațiile corecte dintre inferiori și superiori.

– A naibii porcărie! exclamă Vossler. Am pierdut într-adevăr pariul. Cinci sticle de șampanie – dar nu asta mă supără. Urechelnița aia de Treuberg a ajuns mai repede decât mine în cazarmă, ceea ce nu-mi convine. Mi-a tras scara un idiot. Ai habar despre așa ceva, Ahlers?

– Ăsta a fost tânărul nostru amic, afirmă Hauptmannul, arătând spre Recht. Se pare că a avut mai multă nevoie ca tine de scară.

Oberfeldwebelul privi cercetător spre Recht, care dădea semne de îngrijorare.

– De când se vine în vizită peste ziduri?

– Probabil, de când se află acolo scări, răspunse Hauptmannul Ahlers.

– Așa ceva trebuie să aibă o cauză deosebită și mi-ar plăcea s-o aflu, spuse Oberfeldwebelul, extrem de interesat.

– Cred că și tânărul nostru amic simte nevoia, din alte motive, să fie lămurit, zise Hauptmannul, binevoitor. Deoarece am sentimentul că în noaptea asta a văzut prăbușindu-se lumea, chiar lumea înălțată cu elan de superiorii lui, acolo la ei, la Capetele-de-Fier. Nu-i așa, Recht?

– Nu știu, răspunse grenadierul, cu greutate, dar fără convingere.

– Pare să fie necesară o explicație, admise Oberfeldwebelul.

Ahlers încuviință din cap.

– În primul rând, într-o anumită privință. Evident, oaspetele nostru găsește ciudat felul în care se poartă aici un Oberfeldwebel cu un Hauptmann. Asta se poate lămuri repede. Fiindcă Vossler și cu mine suntem vechi camarazi de front. Odată am scăpat împreună de câteva sute de avioane inamice.

– Cu succes, se-nțelege, completă Vossler.

– Dar nu prea bucuroși. Zborul în sine ne-a interesat întotdeauna mai mult decât posibilitatea de a fi doborâți. În orice caz, azi suntem din nou împreună. Și vechiul meu prieten Vossler este cel mai bun pilot al nostru.

– Nu sunt, zise, mulțumit, Oberfeldwebelul. Asta o spui numai ca să poți să-mi bagi pe gât aparatele cele mai complicate. Tu ar trebui să le pilotezi, fiindcă tu ești cel mai bun.

Râseră amândoi – până și fața lui Martin se destinse. Se simțea puțin mai vesel. Se vedea că nu nimerise deloc din lac în puț; totuși, se impunea încă prudența. În definitiv, avea în față un superior.

Zbârnâitul telefonului întrerupse zâmbetul prietenos. Hauptmannul Ahlers ridică receptorul și răspunse. Ascultă o clipă în tăcere. În cele din urmă, spuse:

– Domnii trebuie să aștepte.

Apoi așeză gânditor receptorul în furcă. Părea că evită să-i privească pe cei prezenți. Își luă paharul și-l goli.

– Asta-i chiar caraghios, zise Oberfeldwebelul după ce umplu din nou cu whisky paharul Hauptmannului. Îl privi cu interes pe Recht. Așadar, îi faceți o vizită prietenului meu Ahlers, și încă peste zid. Pe poartă ar fi fost mai comod.

– Sigur că ar fi fost mai comod, aprobă Hauptmannul. Dar nu tocmai adecvat – în acest caz – sau mă înșel, cumva?

Se uită la Recht ca la o coală albă, pe care spera să vadă imediat o socoteală cât mai exactă.

Grenadierul își dădu seama: acum se aștepta de la el să fie sincer – însă nu i se pretindea! Și această diferență mică, dar importantă, îl îndemnă pe Recht la o sinceritate directă.

– Am căutat să scap de o patrulă, raportă el. Încă nu cunosc orașul – până acum am părăsit doar de câteva ori cazarma. Așa

încât n-am știut că zidul de-a lungul căruia alergam aparține cazarmei Luftwaffei. Când am văzut scara, am folosit-o – fără să am habar unde-o să ajung.

– Printre altele, la whiskyul nostru, spuse Oberfeldwebelul, înveselit. În plus, m-ai lipsit de cinci sticle de șampanie, fiindcă, de fapt, era scara mea. Ea trebuia să mă ajute să câștig un pariu.

– Despre asta vom vorbi mai târziu, preciză Hauptmannul Ahlers, care nu mai părea dispus la banalități amabile. Acum mă interesează de ce ați fost urmărit de patrulă. Doar nu în joacă?

– Nu, recunoscu Recht. Mă aflam în barul *La Paloma* – și ședeam în camera din fund.

– În „sala de încălzire", interveni, competent, Vossler.

– Eram șapte persoane, continuă Recht, impetuos. Un camarad de-al meu și cu mine, un Gefreiter de la Luftwaffe și încă un soldat din trupele americane. Mai erau și trei fete.

– Deci, ca de obicei, explică Oberfeldwebelul. Au grijă să li se asigure companie bărbaților; și pe deasupra, se permit unele mici dovezi de dragoste în încăperea întunecoasă.

– Nimic mai mult? întrebă Hauptmannul.

– Mai mult nu se poate acolo, vorbi Oberfeldwebelul în locul lui Martin Recht, care încuviință doar din cap. De aici și numele „sala de încălzire".

– Și asta-i chiar totul?

– Din păcate, admise Oberfeldwebelul și se hlizi compătimitor. Relațiile normale între sexe sunt categoric în pericol în acest cătun. Dacă situația nu se schimbă radical, nu văd bine entuziasmul populației locale pentru armată.

– Apoi, a apărut patrula, continuă Recht. Au pătruns în local și eu am șters-o.

– De ce?

– N-aș putea explica exact de ce! Poate că mi-am spus: ai prea multe în cont, nu-ți poți permite să te lași înhățat. Poate că nu aveam conștiința prea curată. Nu fiindcă s-ar fi întâmplat ceva anume, dar nu-mi prea plăcea să fiu prins într-un asemenea local. În orice caz, când a venit razia, mi-am luat boneta, m-am strecurat spre ieșirea din spate și, de-acolo, la etajul întâi. Patrula după mine! Atunci, am sărit pe fereastră, în curte.

– Tot asta aș fi făcut și eu, zise Oberfeldwebelul. Sau poate Recht ar fi trebuit să riște să fie notat și raportat? Pentru ce? Doar nu pentru pozele cu femei care trec din mână-n mână în acea „sală de încălzire"?

– În orice caz, v-am relatat totul, Herr Hauptmann, îl asigură grenadierul.

Ahlers se ridică, străbătu camera și rămase lângă masa de scris.

– M-a sunat Offizierul de serviciu, spuse el. Mi-a raportat că la poartă se află o patrulă. Au văzut cum un soldat fugar urmărit de ei s-a cățărat pe zid, la mine.

– Caraghios! făcu, vesel, Oberfeldwebelul. De când e moda ca acele Capete-de-Fier să aibă voie să-și bage aici nasurile lor mari? Nu cumva vor încerca să aplice și aici metodele proprii? Ar trebui lăsați să aștepte la poartă până când le cresc rădăcini.

– Din păcate, zise, gânditor, Hauptmannul Ahlers, nu se poate trece cu vederea următorul lucru: existența unei scări la noi; ăsta e un fapt concret. Și nu știu cum să explic credibil prezența ei pe zid. E scara ta, Vossler!

– Am folosit-o eu?

– Tu ai pregătit-o – și cred că argumentul ar putea fi suficient. Ai devenit un fel de făptaș. Mai există un făptaș, și acesta sunt eu. Fiindcă eu am tolerat, cel puțin, joaca ta de-a pariul cu Treuberg. Desigur că nu ne puteam gândi la asemenea complicații.

– O să reușești tu, spuse Vossler, plin de încredere. Și ce ne privește pe noi o scară, chiar dacă era pusă pe zid? Poate că am plănuit un exercițiu nocturn sau ceva de genul ăsta. Esențial este ca explicația dată de tine să sune foarte oficial.

– Și ce facem cu Martin Recht?

– Îl aruncăm înapoi peste zid, propuse Vossler, care nu vedea nici cea mai mică dificultate. El va dispărea în noapte și se va strecura din nou în cazarma lui. Și va încerca să uite complet ceea ce i s-a întâmplat aici, la noi. Înțeles, Recht?

– Îmi pare rău de toate astea, spuse Grenadierul. În cele câteva minute cunoscuse doi băieți minunați. Acum era dispus să se arunce și în foc pentru ei. Sunt pregătit să mă predau și să iau asupra mea toată vina.

– Are o predispoziție spre noblețe, zise Oberfeldwebelul Vossler. Trebuie să întreprindem cât mai urgent ceva împotriva lor – ești de acord, Ahlers?

Hauptmannul încuviință decisiv.

În fața porții cazarmei Luftwaffei, ce cuprindea și aerodromul cu patru hale și două piste, stătea patrula: Feldwebelul, dominant în lumina lămpii, și, în spatele lui, Unteroffiizierul, care căsca și se visa în pat. Dar Feldwebelul se arătă ferm hotărât să aplice expresia favorită a comandantului său de batalion: „Fiecare dușman trebuie înfruntat neabătut!" Se loviseră aici de o santinelă îngrozitor de încăpățânată. Acesta, un Gefreiter, era pătruns de ideea de bun-simț: o cazarmă Luftwaffe este pentru cei de la Luftwaffe, și nu are ce căuta aici armata terestră – mai ales acești pândari de la Capetele-de-Fier, care-i porecleau pe camarazii din Aviație ba Pantofi-de-Lac, ba chiar Cârpă-n-Cur, sau, simplu, Ariviști.

Oricum, santinela nu se dovedi câtuși de puțin dispusă să primească vreun ordin de la Capetele-de-Fier. A acceptat să anunțe plantonul, acesta pe Offizierul de serviciu și acesta, la rândul lui, pe comandantul escadrilei, adică pe Hauptmannul Ahlers, care părea să fie disponibil zi și noapte.

„Domnii trebuie să aștepte", spusese Ahlers. „Trebuie să aștepte", repetase Offizierul de serviciu plantonului, și acesta santinelei, care repetă, la rândul său, patrulei:

– Trebuie să așteptați.

O spuse cu încântare, de parcă s-ar fi descotorosit de un furnizor de aspiratoare pisălog, venit pe ușa din spate.

– Și cât trebuie să mai așteptăm? întrebă, fără chef, Feldwebelul.

– Până când nu mai e nevoie să așteptați, probabil, îi lămuri cel de santinelă, rânjind.

În ochii lui, Capetele-de-Fier erau cel mult Capete-de-Lemn sau Obraji-de-Toval. În plus, unul dintre acești soldați de duzină încercase în sâmbăta dinainte să-i sufle prietena. Asta fusese o porcărie și oricum voia să le-o plătească la prima ocazie.

– Omule, zise apăsat Feldwebelul, poate nu știi cu cine ai de-a face.

– Și dacă știu! răspunse, bucuros, cel de santinelă.

Feldwebelul se pregăti de ceartă, dar Unteroffizierul încercă imediat să-l domolească. Și chiar reuși, cu oarecare efort, să-l liniștească pe comandantul pus pe harță: în definitiv, aici nu erau la Grenadieri!

– Din păcate! pufni Feldwebelul.

– Dar povestea poate avea și avantaje, spuse Unteroffizierul, cu simț practic. Pe-aici se găsesc întotdeauna cafea-boabe și țigări din Grecia și Turcia. Să vedem dacă acest birjar aripat poate dovedi măcar în privința asta puțin spirit camaraderesc.

– Tu n-ai deloc mândrie? întrebă, mustrător, Feldwebelul.

– Sigur că am ceva, dar mi-e și sete. Unteroffizierul privi cu jind spre cafetiera electrică de pe pervazul ferestrei din camera de gardă. Ce pierdem dacă-i spunem să ne dea una?

– Mult! răspunse Feldwebelul, cu promptitudine – căci nu simțea nici cea mai mică dorință de cafea. Sau vrei să-ți arăți slăbiciunile în fața acestor semicivili? Asta mai lipsește!

Între timp, Hauptmannul Ahlers căuta să lămurească situația. El considera credibilă relatarea grenadierului Martin Recht. În plus, îl găsea simpatic pe acest tânăr; îi amintea puțin de fiul lui, care murise. Grija principală a Hauptmannului era povestea cu scara, a camaradului său Vossler, care nu era lipsită de riscuri, din punctul de vedere al celor de la Infanterie. Se impunea, pe cât posibil, să fie evitate cercetările amănunțite, ulterioare.

– Trebuie să încercăm să le-o tăiem din scurt acestor supersoldați, spuse Hauptmannul, gânditor.

– Grozav! exclamă Vossler, entuziasmat. Și așa ajungi din nou la îndeletnicirea ta favorită. Oberfeldwebelul clipi spre grenadierul Recht și zise: Îmblânzirea superiorilor turbați e patima lui veche.

– M-am străduit doar să-i aduc într-o stare pe cât posibil umană, îl corectă Ahlers.

– Poți spune și așa, admise Vossler, vesel. Ai un talent înnăscut pentru asta. Și de unde vrei să-ncepi?

– În primul rând, vreau să iau legătura cu Oberstul Turner, răspunse Ahlers.

Vossler fluieră admirativ. Știa el: Oberstul Turner, comandantul escadrei, era un fel de semizeu. Se mulțumea să troneze

singuratic în spatele unui birou. Muritorii de rând – cei fără funcții importante – nu ajungeau aproape niciodată în fața lui. Iar hotărârile acestuia aveau valoare tocmai prin faptul că erau rarități – fiindcă nu lua o decizie categorică decât în urma unui număr mare de evenimente.

În plus, Turner era un fel de filozof. Umbla chiar vorba că lucra la propria sa operă, desigur foarte importantă, intitulată, *Soldatul și Societatea*, pe care o isprăvise de vreo cinci ani.

Deci, pe el îl sună Hauptmannul Ahlers.

Oberstul Turner răspunse imediat, cu o voce sonoră și binevoitoare.

Ahlers căută pe dată să se scuze că l-a sunat atât de târziu.

– Dar, te rog! îi spuse Turner, cordial. Totdeauna sunt disponibil pentru colaboratorii mei. Mai mult, chiar mă ocupam de cartea mea. Ce pot face pentru dumneata?

Ahlers îi raportă despre patrula care stătea la poarta cazărmii pentru a prinde un soldat fugar al armatei terestre – „pe teritoriul nostru, Herr Oberst". Așadar, o acțiune foarte discutabilă și pripită; fără vreun fundament, fără perspectiva celui mai mic rezultat. Pe scurt: un abuz.

– Înțeleg, admise Turner, blând ca un dentist. Conform raportului dumitale, pare un caz clar. Și am încredere în judecata dumitale.

– Deci, am autoritatea să acționez în consecință, Herr Oberst?

– Desigur, dragul meu – în limitele dispozițiilor în vigoare, pe care le cunoști bine, sper. Și totodată sper că vei acționa cu prudență și abilitate. Întrucât știi, nu-i așa, că, din păcate, există niște relații puțin cam încordate între noi și camarazii din trupele terestre?

Era o întrebare ce se voia confirmată, ceea ce Hauptmannul și făcu.

– Pot deci să acționez ca reprezentantul dumneavoastră, Herr Oberst, ca Offizier însărcinat cu problemele garnizoanei?

– Firește că poți, dragul meu Ahlers. Sunt convins că mă pot baza pe dumneata, așa cum sunt convins că nu te vei lăsa condus de anumite prejudecăți ce se fac simțite. Deoarece metodele folosite de unii domni din armata terestră pentru a realiza instrucția

trupelor nu ne privesc pe noi. Asta e problema lor. În orice caz, noi acționăm exclusiv conform instrucțiunilor în vigoare.

Așa era întotdeauna Oberstul Turner: peste măsură de îndatoritor și alunecos. De aceea, devenea cel mai agreabil interlocutor cu putință – atât timp cât nu i se provocau neplăceri. Puteai merge cu el să furi cai – dacă aveai aprobare oficială prin dispozițiile corespunzătoare.

Hauptmannul Ahlers bău o cafea tare și mai dădu câteva telefoane.

Întâi îl instrui pe Offizierul de serviciu. Patrulei urma să i se spună că teritoriul Luftwaffe era categoric inaccesibil celor din armata terestră. Practic, însemna ca băieții să se ducă dracului! Apoi, Ahlers ceru să vorbească urgent cu comandantul batalionului de grenadieri.

Acesta, un anume Major Bomekamp, era cunoscut în lung și-n lat ca veteran, și nu puțini îl considerau extraordinar. Era unul dintre eroii războiului trecut și se voia la fel și în următorul. De aceea, era pregătit chiar și în timpurile cele mai pașnice: întotdeauna gata de acțiune! Așa suna unul dintre principiile lui de fier.

În acel moment, se afla la Cazinou unde le dădea adesea Offizierilor mai tineri lecții de înțelepciune a vieții – după cum o înțelegea el. Ei îi spuneau simplu „Stejarul". Comportarea lui era pe măsură de butucănoasă.

– Iar vrei să te freci de mine, Hauptmann Ahlers? Bomekamp râse vesel și grosolan în telefon. Dă-i drumul fără grijă!

Pe urmă, Hauptmannul îi telefonă lui Herbert Asch, primarul localității. Acesta era cel mai influent civil din ținut– nu numai ca oficialitate, ci și ca președinte al celui mai de succes club sportiv, și proprietar al hotelului Asch din centru, cu cafeneaua, restaurantul și bufetul aferente. Ahlers îi solicită și lui o întrevedere.

– Cu plăcere, răspunse scurt Herbert Asch.

– Deci, luptă corp-la-corp! exclamă Vossler, domic de acțiune.

Martin Recht stătea stingherit – nu știa ce să spună. Ahlers clătină încurajator din cap.

– Fii fără grijă, îi spuse el. Ne descurcăm noi.

– Și chiar o să ne bucure, îl asigură Vossler, adăugând confidențial: Nu ne displace să le facem greutăți anumitor oameni.

– Uită cât mai repede această observație, îi recomandă Ahlers. Pe mine mă interesează doar niște lucruri esențiale. Printre altele, ideea fundamentală că soldatul este și el om, și trebuie tratat ca atare.

Curând, Hauptmannul Ahlers se urcă într-o mașină militară, cu Oberfeldwebelul Vossler pe post de șofer. Grenadierului Recht i se indică să urce în spate și să șadă acolo.

Vehiculul părăsi cazarma Luftwaffei. Porni, legănându-se domol, de-a lungul lui Königstrasse, traversă piața și se îndreptă spre cazarma Grenadierilor. Aici, i se deschise larg poarta, fiindcă mașina fusese anunțată, și încă de comandant în persoană, așa că putu să treacă. Evident, fără să fie controlată.

Grenadierul Recht fusese adus în siguranță – cel puțin așa se părea.

Discuția cu Majorul Bomekamp – comandantul batalionului local de grenadieri – se desfășură cordial și aparent fără vreo tensiune. În schimb, la Cazinou, Bomekamp ușui câțiva Offizieri tineri de la masa lui și-l invită pe Ahlers să bea împreună un pahar de șampanie amestecată cu bere.

– Să mă deranjezi din senin în mijlocul nopții! exclamă oarecum bine dispus Bomekamp, cercetându-l pe Ahlers ca și cum ar fi vrut să se informeze asupra pozițiilor inamicului. În asemenea momente am cu totul altceva de făcut! Sper că nu-mi ceri cine știe ce flecușteț.

Hauptmannul Ahlers nu-i cerea așa ceva, desigur. Căci Bomekamp nu punea preț doar pe faima de veteran curajos, ci și pe cea de cuceritor al femeilor. El socotea că amândouă merg mână-n mână. Ahlers îl privea ușor amuzat pe eroul acestor numeroase și felurite lupte.

– Cine vrea să fie soldat, spuse Bomekamp, cu convingere, trebuie să fie pregătit oricând să se apere.

Râse, considerând această remarcă foarte spirituală. Însă manifestă atenție și față de vizitatorul său, urmărind dacă acesta era în stare să înțeleagă asemenea glume. Și-i făcu plăcere când îl văzu zâmbind pe Hauptmannul Ahlers.

– Am venit ca reprezentant al comandantului de garnizoană, Herr Major.

– Noi am colaborat bine întotdeauna, îl asigură imediat Bomekamp, rostind ultima replică pe un ton puțin mai înfundat, fiindcă nu se cădea ca tinerii, care rămăseseră în spate, la o distanță respectuoasă, să audă chiar totul; nu trebuia să li se pună chiar sub nas faptul că tocmai el, durul garnizoanei, e nevoit, câteodată, să facă și concesii.

– Doar colaborarea noastră a fost întotdeauna neîngrădită, nu?

– Desigur, una peste alta, a fost fără cusur. Cel puțin până acum.

Bomekamp își mijì ochii ca un trăgător care ochește și râse zgomotos, din toată inima.

– Atunci, să bem! zise el.

Înalță paharul, ciocni cu Ahlers și-l goli. Apoi, îl întrebă pe Hauptmann:

– Sper că nu vrei să-mi faci ceva greutăți, dragul meu?

Amenințarea cuprinsă în această întrebare era evidentă. Și Ahlers se grăbi să explice:

– Mă aflu aici ca să evităm greutățile.

– Bine, admise Majorul. Amabilitatea lui gălăgioasă ceda locul vigilenței. Așadar, ce te aduce aici?

– În această seară, o patrulă a încercat să pătrundă în cazarma Luftwaffei.

– Ce tâmpenie! replică prompt Majorul. Ce căutau acolo? Și-au pierdut mințile! Sper că le-ați tras idioților un șut zdravăn în spate.

– Cam așa ceva, zise Hauptmannul Ahlers. Le-am transmis că trebuie să dispară.

– Ei bravo! încuviință Majorul. Chiar și în acel moment, el era cu adevărat comandantul Capetelor-de-Fier: întotdeauna dur și hotărât! Te aștepți cumva să-mi cer scuze?

Ahlers se grăbi să evite lupta.

– În nici un caz nu poate fi vorba despre așa ceva, Herr Major.

– Și atunci ce te-aduce aici?

– Am venit oarecum pentru a realiza o atmosferă prielnică de colaborare. Oberstul Turner pune mare preț pe asta. Am vorbit

mai devreme cu el, la telefon. Și a zis categoric: „Se pot produce oriunde mici neînțelegeri, dar ele nu trebuie să afecteze sentimentul de solidaritate."

– Aha, așa a zis? întrebă, nemulțumit, Majorul Bornekamp.

Dar în sinea lui își spuse: „Nu mă las eu dus cu zăhărelul de filfizonii ăștia." Pentru el, cei de la Luftwaffe erau în continuare „Filfizonii"; i se părea o nerușinare crasă să fie îmbrobodit astfel.

– A fost o neînțelegere, îl asigură Hauptmannul Ahlers, puțin înspăimântat de enervarea evidentă a Majorului.

Se gândise să șteargă totul cu buretele într-un mod agreabil, însă acest Bornekamp părea hotărât să spargă tot ce-i ieșea în cale.

– Cred că ar trebui să luăm, pur și simplu, cunoștință de asemenea neînțelegeri și apoi să trecem peste ele cât se poate de repede, continuă Ahlers.

– Probabil că asta este atitudinea celor de la Luftwaffe, nu și a trupelor comandate de mine, spuse Majorul, inabordabil ca o fortăreață. Nu sunt dispus să tolerez nici o neînțelegere și nici s-o uit – eu verific disensiunile și le înlătur. În rest, e vorba despre o disponibilitate nesănătoasă pentru compromis, lucru pe care-l detest. Noapte bună, Herr Hauptmann!

– Domnule Asch, din câte știu ați fost Offizier, spuse Hauptmannul Ahlers.

– Vreți să apelați la solidaritatea respectivă? întrebă Herbert Asch, cu un zâmbet ușor ironic. De fapt, mult mai mult timp am fost simplu soldat – și n-am uitat asta.

– Cu atât mai bine, îl asigură Hauptmannul. Deci, cu atât mai bine mă veți înțelege.

– În ce privință, domnule Ahlers?

– Am nevoie de sprijinul dumneavoastră.

– Ca hotelier, ca primar – sau cumva, ca om? râse Herbert Asch. Sau poate ca fost soldat? Mai bine nu, domnule Ahlers. Eu am fost întotdeauna pentru franchețe. Și acum chiar îmi pot permite să fiu sincer.

În prezența acestui om, Hauptmannul Ahlers avusese mereu sentimentul că-și poate exprima liber și nestânjenit opiniile. Încercă și acum, întrebând cu prudență:

– Nu aveți o părere prea bună despre soldații noștri, așa-i?

– Am învățat de timpuriu, domnule Ahlers, că nu-ți poți permite generalizări. Ce sunt sau ce nu sunt soldații, depinde de cei care-i conduc.

– Cu siguranță, încuviință Hauptmannul.

Avea impresia că Asch îi va da o explicație cuprinzătoare, fiindcă tocmai scotea dopul unei sticle de vin franțuzesc, pusă dinainte la rece – semn sigur că nu trebuia deloc să se precipite.

Și Ahlers vorbi, în linii mari, despre faptul că soldații sunt indispensabili și că orice ființă trebuie să fie gata să-și apere existența. Această lume nu-i deloc perfectă, iar soldații sunt orice – asta recunoaște și el –, numai făpturi perfecte, nu. Ca atare, nici în armata federală nu există organizație fără cusur. Esențială ar fi însă realizarea unor progrese de tot felul – și asta, uneori, în ciuda celor care se opun veșnic progresului.

– Nu sună rău, zise Asch. Dar presupun că aceste considerații nu le faceți doar de dragul unei teorii frumoase. Cred că urmăriți și consecințe concrete. Așadar, domnule Ahlers, ce așteptați de la mine?

– Astă-seară, spuse Hauptmannul Ahlers, o patrulă a pătruns neautorizat într-un local pe care probabil că-l cunoașteți – se numește *La Paloma*.

– Îl știu, răspunse Herbert Asch, amuzându-se copios. Și mai știu și ce se petrece acolo.

– Lăsând asta la o parte, domnule Asch, credeți că intervenția patrulei a constituit o simplă greșeală, un abuz întâmplător? S-ar putea ca mâine să se încerce trecerea sub control și a altor localuri. Eventual, și a celor care vă aparțin dumneavoastră. Atunci, ce-i de făcut?

– La mine pot să caute cât vor, răspunse Herbert Asch, calm. E posibil ca rezultatele unor asemenea cercetări să fie de-a dreptul surprinzătoare – pentru patrulă sau chiar pentru orice altă autoritate similară.

– Sunteți deci de părere că se pot accepta fără obiecții asemenea lucruri?

– Acum încep să vă înțeleg, domnule Ahlers. Cred că știu exact ce așteptați de la mine. Herbert Asch ridică paharul și bău

fără să-și ia ochii de la vizitatorul său. Presupun că v-ar fi pe plac un protest al așa-numitelor sectoare largi ale populației împotriva unor asemenea metode de control. Și bineînțeles, susținut cât mai eficace de mine – în calitate de primar. E-adevărat?

– Da, încuviință Hauptmannul Ahlers. Pot să apreciez că m-ați scutit de a-mi exprima lămurit această dorință, ceea ce ar fi fost stânjenitor pentru mine.

– Totuși, spuse Herbert Asch, gânditor, n-o să vă scutesc de tot. În principiu, accept. Dar nu vreau să mă pripesc, trecând de o anumită parte. De aceea, spun: N-am chef câtuși de puțin să mă las împins de Luftwaffe contra armatei terestre, și nici invers.

– Oricum nu vi se cere așa ceva, domnule Asch.

– Asta sper și eu, replică primarul. Controversele interne nu mă privesc. În plus, îmi place să-mi fac jocul propriu.

– Domnule Asch, vă mulțumesc. Am impresia că mă veți ajuta. Trebuie să vă mai asigur de sinceritatea mea?

– Ne cunoaștem de suficientă vreme, răspunse Herbert Asch. Și cred că știm prea bine ce părere avem unul despre celălalt. Iar asta nu e puțin lucru.

– Pot să vă mărturisesc că vă numărați printre puținii oameni cu care mi-ar plăcea să fiu prieten?

– În sănătatea dumneavoastră, domnule Ahlers! Asch închină în cinstea oaspetelui, cu o expresie prietenoasă în ochii săi inteligenți. Întotdeauna mi-am dorit să veniți odată la mine, nu în calitate de Hauptmann și de reprezentant al comandantului garnizoanei, ci, pur și simplu, ca omul Klaus Ahlers. Ce ziceți de asta?

– Vă mulțumesc, spuse Hauptmannul.

Fața i se schimbase – avea ochii obosiți și ridurile păreau să i se fi adâncit. Își puse mâinile una peste alta, ca și cum ar fi trebuit să și le stăpânească.

– Știu la ce vă referiți, domnule Asch. Cunoașteți situația mea personală. Vă rog, să vorbim despre altceva.

Asch încuviință. Era la curent cu faptul că, în urmă cu un an, fiul iubit al lui Ahlers căzuse victimă unui accident oribil. Cunoștea și povestea tragică a fiicei acestuia, care, de la naștere, suferea de o afecțiune a coloanei și fusese operată de mai multe ori, în ultimele luni ale războiului. Iar operațiile trebuie să fi costat

ceva. În orice caz, niște sume pe care un simplu Hauptmann din Luftwaffe nu și le putea permite prea ușor.

– Bine, să lăsăm asta, admise Asch. Totuși, dacă se ivește vreo ocazie, ar trebui să vă gândiți că suntem prieteni. Îmi promiteți?

– *Jawohl*, răspunse Klaus Ahlers, recunoscător.

– Și ce-aș mai putea face pentru dumneavoastră în afară de a vă oferi din vinul meu cel mai bun?

– Aș putea să trimit la dumneavoastră un soldat?

– De ce nu? zise Asch. Dar ce să fac cu el?

– E vorba de unul de la trupele terestre. Un grenadier. Martin Recht. Ar trebui ajutat puțin – cred că merită. Mă tem că a nimerit într-o societate proastă, și ar trebui prevenit. N-ați vrea să vă ocupați puțin de el?

– Vreo rudă de-a dumneavoastră? întrebă Asch, cu interes.

– Nu, nu – l-am cunoscut întâmplător. Ce-i drept, acest Martin Recht seamănă oarecum cu fiul meu.

– Trimiteți-l cu încredere la mine. Mă faceți curios în legătură cu acest băiat.

– Deșteptarea, domnilor, strigă prietenos Unteroffizierul de serviciu.

Deschisese larg ușa și toate ferestrele. Avea grijă să asigure aerisirea. Așa era sănătos. În plus, trase și păturile de pe somnoroși, cu vorbe vesele.

– Să nu răciți, camarazi! strigă el, apoi.

Camerei numărul treisprezece îi acorda o atenție deosebită. Aici se afla așa-numita trupă de șoc Kamnitzer, care adusese nu puțini superiori în pragul deznădejdii. Deoarece Gefreiterul Kamnitzer, cel care dădea tonul în companie, avea grijă să doarmă cu regulamentul militar sub pernă.

Unteroffizierul de serviciu cunoștea totuși, în oarecare măsură, regulile relativ noi ale jocului. El zâmbi, trânti ferestrele, așeză cu zgomot scaunele și bătu toba într-un dulap.

Pe o asemenea gălăgie bine organizată, nici cei mai tari de ureche n-ar fi putut dormi.

– Vă mai pot fi de folos cu ceva, camarazi?

– Da, zise Gefreiterul Kamnitzer, ridicându-se și gemând. Ai putea să-mi explici de ce, dis-de-dimineață, toți au niște fețe de tâmpiți.

– Toți? întrebă Unteroffizierul, de data asta cu gravitate.

Căci se simțea provocat. Șase chipuri încă somnoroase îl priveau iscoditor. Dar își dădu repede seama ce atitudine se impune: să nu se lase provocat! Să rămână mereu stăpân pe situație!

– Mucalitule! îi aruncă el lui Kamnitzer și se îndepărtă grăbit.

Gefreiterul Streicher, care era responsabilul de cameră și se afla lângă ușă, spuse:

– N-ar strica să fii puțin mai prevăzător, Kamnitzer. Purtarea ta lasă într-adevăr de dorit. Din cauza asta vor suferi și ceilalți camarazi din cameră.

– Și tu în primul rând, ripostă Kamnitzer, combativ. Dacă nu-ți ții clanța, poate-ți trag una.

Streicher tăcu. Privi prudent, însă Kamnitzer se întorsese deja cu spatele.

Experiența dovedise că acesta era foarte prost dispus dimineața devreme, deci se cădea să fie evitat.

Primul militar din camera numărul treisprezece care se îndreptă spre spălător fu grenadierul Martin Recht. Ținea sub braț punga de toaletă și își aruncase prosopul pe umărul drept. Încă obosit, dar gata la datorie, tropăia pe coridor.

– Hei, amice! îi strigă Kamnitzer. Să nu-ți rupi picioarele! Fii bucuros că le mai ai pe amândouă.

Recht rămase pe loc, așteptându-l pe Kamnitzer. Acesta era un tânăr scund, vânjos, cu o față veselă, pe care străluceau doi ochi ca de râs. Avea mișcări mlădioase, ca ale unui dansator care, în același timp, e și boxer. Deși poseda o voce puternică, atunci când voia, putea să fluiere ca briza blândă a mării.

– Ei, cum a fost? îl întrebă în șoaptă pe Martin Recht. Ai scăpat ieri de hingheri?

– Cu chiu și vai, răspunse Recht.

– Și cum ai intrat apoi în cazarmă?

– Secret profesional, Karl!

Asta îi stârni interesul lui Karl Kamnitzer, a cărui curiozitate fusese întotdeauna nemărginită.

– Ei, îl iscodi el, există oare vreun loc în zidul cazarmei pe unde se pot cățăra fără risc chiar și începători, ca tine? Dacă-i așa, vreau să cunosc și eu locul acela!

– Am intrat foarte simplu, pe poartă, Karl – ai cuvântul meu. Și ca să-i abată curiozitatea lui Kamnitzer, îl întrebă, aplecându-se spre el: La tine cum a fost? Te-au prins?

–-Pe mine nu mă pot prinde!

Ajunseră în spălător și ocupară două chiuvete alăturate.

Kamnitzer se săpuni, gânditor.

– Ai șters-o la fix când a venit patrula. Eu însă am rămas pe loc. M-am apropiat de o fată și mi-am pus aripile pe masă. Apoi, am luat un aer tâmpit – șiretlicul meu obișnuit. Ședeam acolo ca popa prostu'! Îi știu eu pe bivolii ăștia. Te-au văzut ștergând-o și s-au luat după tine. Iar noi am putut să ne facem nevăzuți, în liniște.

În spatele lor, răsună vocea Gefreiterului Streicher, binevoitoare și prietenoasă:

– Ei, voi doi, sunteți veseli, ai? S-a-ntâmplat ceva deosebit?

– Nimic deosebit, se repezi să-l asigure Martin Recht.

– Taie-o de-aici, pitic de grădină! îi zise Karl Kamnitzer lui Streicher, cu o grosolănie intenționată. Prezența ta nu ne face plăcere.

– Am întrebat, doar.

Kamnitzer deschise robinetul și puse degetul mare la țeavă. Apa țâșni într-un jet îndreptat cu precizie în direcția lui Streicher.

Acesta se trase înapoi și se scutură. Apoi spuse îndurerat:

– Ești într-adevăr nesimțit. Te previn că nu accept să fiu tratat astfel. În definitiv, eu sunt aici omul de încredere.

– Dar nu pentru mine! răspunse Kamnitzer. Ție nu ți-aș încredința nici un sul de hârtie igienică, deși am două.

Gefreiterul Streicher se retrase. Karl Kamnitzer privi cu arțag după el – părea că simte nevoia să-i tragă un șut în fund. Dar un asemenea impuls nu era ceva deosebit la Kamnitzer.

– Dacă aș mărturisi ceea ce gândesc despre acest tip, m-ar denunța la sigur.

– Iar exagerezi. Ce ai cu Streicher? Pare mereu foarte prietenos.

– Tocmai de-aia, zise Kamnitzer și apucă săpunul în mâna dreaptă. Tocmai asta mă face suspicios.

Martin Recht se ștergea pe piept, gânditor.

– Karl, spuse el apoi, dacă vei fi cumva întrebat cu cine ai fost aseară în barul *La Paloma*, vei destăinui numele meu?

– Omule, făcu supărat Kamnitzer, doar nu vrei să apelezi la sentimentele mele nobile? Dar, fiindcă tu ești cel care dormi în patul de deasupra mea – asta mă obligă.

– Deci pot conta pe discreția ta?

– Cred că ești naiv, spuse Karl Kamnitzer. Nu sunt institut de binefacere! Sunt un apărător al patriei. Și îmi voi îndeplini neabătut această obligație. Dar ai noroc. Unii oameni cu uniformă mă calcă pe nervi și-i fraieresc la grămadă – doar așa, de plăcere.

– Îi fac eu de râs pe băieții ăștia, îi promise, supărat, comandantul batalionului de grenadieri aghiotantului său.

Acesta stătea ca o scândură.

– Le voi arăta eu acestor rebuturi ce pățesc măgarii dacă vor să se dea pe gheață.

– *Jawohl*, Herr Major, zise aghiotantul, zelos.

De când acest aghiotant – al treilea în cursul ultimelor luni – se afla în serviciul Majorului Bornekamp, se obișnuise cu toate. Nici măcar piesele de rezistență ale vocabularului Majorului nu mai reușeau să-l irite. Mai ales că, de cele mai multe ori, i se păreau adecvate. Întrucât, în prezența unui străin, Majorul putea, măcar pentru scurt timp, să dea impresia că este un om educat, dacă nu chiar cult.

– Unor asemenea ratați, spuse Bornekamp, trebuie să le jupoi spinarea până la guler. Dacă aceste cârpe subminează imaginea armatei, nu vor avea parte de îndurare. Le voi arăta eu!

Apoi intră – dirijată de aghiotant – patrula din ziua precedentă: Feldwebelul cât un dulap și Unteroffizierul care amintea de un balon gata să plesnească. Amândoi se uitau fix la Major. Bornekamp îi privi de sus – și reuși figura în mod convingător, deși era mult mai scund.

– Domnii mei! li se adresă Majorul.

În jurul lui, pe pereți, se aflau hărți, planuri și circulare, dar nici o fotografie, nici a președintelui Republicii și nici măcar a ministrului Apărării – nimic în afară de semnele unei organizări eficiente, severe.

– Domnii mei! repetă Bomekamp.

Nu se putea concepe o insultă mai îngrozitoare din partea Majorului. Una dintre expresiile lui de căpătâi suna așa: „Pe cine nu-l numesc eu camarad, acela nici nu este!" În definitiv, Majorul comanda un batalion care – după el – era predestinat să devină o trupă de elită. În opinia lui, americanii aveau „cefe de toval", iar nemții capete de fier.

– Domnii mei, sunt tulburat, zise tăios Majorul. N-am crezut vreodată că e posibilă o asemenea gafă. N-am de gând să înghit ușor una ca asta! Și își zise în gând, fără să mai rostească: „Porcilor, o să vedeți voi cum este să vă dați cu curul pe gheață!"

Feldwebelul căută să se apere.

– Herr Major, un om de încredere ne-a atras atenția în legătură cu niște nereguli din barul *La Paloma*.

– Și ați descoperit ceva?

– Un soldat a fugit, Herr Major. Am încercat să-l prindem. L-am urmărit până la cazarma Luftwaffei.

– Însă de prins nu l-ați prins! le spuse, gândind în sinea lui: „Cretini nenorociți, nu sunteți în stare nici măcar să puneți mâna pe un idiot de dezertor." Apoi continuă cu voce tare: Asta numesc eu o acțiune puțin convingătoare!

Unteroffizierul transpira prin toți porii. Feldwebelul stătea însă ca un pom desfrunzit în iarnă.

– Dar a fost scara aia, zise el, în sfârșit. O scară care se afla pe zidul cazarmei Luftwaffei.

– Inepție idioată! strigă prompt Majorul. O scară – pe zidul cazarmei Luftwaffei. În aceeași clipă se corectă: Vreau să spun că e un lucru absolut incredibil! De când există scări pe zidurile cazărmilor?

Aghiotantul interveni cu prudența cuvenită:

– Se impune, începu el, să verificăm această afirmație, ca să nu trecem nimic cu vederea. O fi fost vorba de vreun aparat pentru exerciții, uitat. De o coincidență întâmplătoare. De o iluzie optică. Se pot concepe multe posibilități.

– Nu în acest caz, decise Majorul, cu gravitate.

Și el se ghida după principiul că ceea ce nu e permis să existe nu poate exista. Mai ales când se punea problema unor scări care atârnă pe zidul cazărmilor. Ce poveste absurdă!

– Singurul argument convingător e reușita! Toate celelalte sunt văicăreli de ratați sau teorie plicticoasă. Îl aveți deci pe acest ins care a fugit. Vă întreb: L-ați prins pe acest presupus dezertor? Dar ceilalți băieți din taverna *La Paloma* – i-ați prins măcar pe ăștia?

– Nu, Herr Major, se bâlbâi Feldwebelul.

Arăta ca o focă rănită, ieșită dintr-o copcă. Se agita neîncetat în întunericul rece.

În schimb, Unteroffizierul pufni puternic. Deschise gura de două ori, dar abia a treia oară vorbi cu adevărat:

– L-am urmărit pe cel care a fugit, Herr Major, spuse el, repezit. Dar unul dintre soldați a rămas în speluncă. Îmi amintesc precis chipul lui. Poate că-l mai găsim, Herr Major.

– Ei asta-i! făcu Bomekamp, enervat. Trebuia să acționați ieri, la fața locului, cât era totul proaspăt.

Pentru el, chestiunea se încheiase. Țapii ispășitori fuseseră găsiți, iar acum avea de gând să-i ia la scărmănat.

– Mă tot întreb, interveni aghiotantul, cu o curiozitate prudentă, ce fac de fapt oamenii noștri în acel local?

– Stau unul lângă altul pe o bancă, perechi-perechi, răspunse Feldwebelul cunoscător. Se ascultă muzică decadentă – jazz și chestii din astea. Și în plus se coțăie.

– Ce fac? Se coțăie?

– *Jawohl*, Herr Major.

– Ce dracu' înseamnă asta?

– Cred că termenul exact pentru această activitate este *petting*, interveni iarăși aghiotantul. Dacă nu mă înșel, e o descoperire americană.

– La naiba, nu poți fi mai clar?

– Nu sunt prea versat în privința asta, zise aghiotantul. Dar pot să spun că *petting* înseamnă dezmierdări efectuate cu mâna, inclusiv sub linia taliei, fără să se ajungă la așa-numitul scop final.

– *Jawohl*, întări și Feldwebelul. Se coțăie doar – cum v-am spus.

– La dracu'! strigă Majorul, supărat. Un soldat adevărat nu se poartă astfel – știa asta din timpul stagiului său militar. Trebuie să terminăm cu o asemenea cocină. Așa ceva nu poate fi tolerat sub nici o formă. Îi vreau pe băieții care au fost acolo.

Ordinul dat în consecință întregului batalion – după care toate companiile să se prezinte la apel pe rând, cu efectivele complete – a ajuns și la compania a 3-a. Iar aici, ordinul a ajuns mai întâi la Hauptfeldwebelul Kirschke. Din pură întâmplare, deoarece Kirschke obișnuia, de la un timp, să doarmă frecvent în timpul orelor de program.

– Ce-i cu prostia asta? întrebă el, plictisit.

– Vine de la batalion, răspunse, lapidar, Unteroffizierul.

– Ei, și? întrebă Kirschke, căscând din toată inima.

Mai căscă de câteva ori – și pe bună dreptate, după părerea lui. Întrucât ceea ce se petrecea în ultima vreme în această companie nu putea fi trecut cu vederea, după opinia sa, de către un om normal, modern – așa cum se considera el. Domnul era martor. Se pregătise să se alinieze cu trup și suflet noului spirit al unei armate noi, dar, în zilele și săptămânile din urmă, totu-i părea inutil. Singura posibilitate de apărare pentru un om corect o constituia doar somnul prelungit.

Christian Kirschke intră obosit și indiferent în biroul comandantului de companie. Flutură ordinul de la batalion ca pe un drapel în bernă.

– Manifestarea respectului dumitale ar putea să fie mai energică, îi zise Oberleutnantul Dieter von Strackmann.

Kirschke consideră sub demnitatea lui să răspundă afirmației. Pentru el, Oberleutnantul von Strackmann era un amărât de începător. Umbla cu suzeta în gură pe vremea când el, Kirschke,

comanda un detașament de tunari și urma să fie decorat cu Crucea de Cavaler. Pe aceasta a primit-o însă Zugführerul[1] său.

– Execută ordinul, îi zise Oberleutnantul Dieter von Strackmann, după ce aruncă o scurtă privire pe hârtie. Trimite compania la momentul stabilit.

– Nu-i chiar așa de simplu, replică Hauptfeldwebelul.

– Simplu sau nu, ordinul este ordin! strigă Oberleutnantul, scos din fire. Iar acest lucru e valabil și pentru dumneata!

Kirschke închise ochii, de data asta nu de oboseală. Parcă voia să scape, chiar dacă numai pentru scurt timp, de imaginea acestui diletant în uniformă.

De când preluase, ca locțiitor, comanda companiei – adevăratul comandant de companie, un Hauptmann, zăcea de mai multe săptămâni în spital, bolnav de hepatită–, tinerelul își dădea toată silința să fie cel mai căpos dintre Capetele-de-Fier.

– O parte din companie este plecată, explică Hauptfeldwebelul Kirschke, cu răbdare. Unii sunt în oraș, la cumpărături. Școala de șoferi i-a luat pe alții prin împrejurimi. Iar al doilea Feldwebel se află la exerciții, pe teren.

– Mă doare-n cur de asta, spuse Oberleutnantul von Strackmann, cu o supărare crescândă.

– Pe mine, nu, replică Kirschke, pe un ton prietenos. În definitiv, nu sunt vrăjitor.

– Te rog să te conformezi! urlă von Strackmann, imperativ.

Fața lui tânără – cu pori mari, muchii colțuroase și brăzdată acum de cute – căută să pară calmă.

În ochii Oberleutnantului, acest Kirschke era un sabotor intern – îi sabota în orice caz cariera lui.

– Te vei conforma – dacă vrei să mai fii Feldwebel de companie aici!

Spusele Oberleutnantului părură să-l amuze copios pe Christian Kirschke. Doar cu greutate reuși să-și stăpânească un rânjet larg. Era limpede că fusese numit în această funcție după ce-și dovedise aptitudinile deosebite în urma tuturor testelor posibile.

---

[1] Șeful de pluton (n. tr.).

Deocamdată, von Strackmann, ca locțiitor provizoriu la comanda companiei, era o coală nescrisă. El trebuia să aibă grijă, nu Kirschke.

– Te privește cum procedezi, zise Oberleutnantul. Se ridică și se duse spre ușă – nu mai putea suporta nici măcar să-l vadă pe acest Kirschke, plin de sine. În orice caz, compania să se prezinte la momentul indicat! încheie el.

Și compania se prezentă la momentul indicat; dar pentru asta Hauptfeldwebelul Kirschke a fost nevoit să mobilizeze efectiv diverși subordonați. Totuși, a continuat să caște mereu, fiindcă stăpânea claviatura ordinelor chiar și în somn. Punctuale, la minut, plutoanele lui s-au strâns din toate direcțiile posibile.

Soldații se adunaseră indiferenți pe platou. Nu le păsa de ce. Ce-i mai interesa pe soldații acestei companii de când se aflau sub conducerea lui von Strackmann? În primul rând, stingerea.

Doar Martin Recht era neliniștit. Stătea în primul rând, lângă Karl Kamnitzer.

– Uite, patrula! șopti Recht, agitat. Vine direct la noi. Îmi închipui ce se va întâmpla acum.

Se aflau încă la o distanță respectabilă: îi conducea aghiotantul comandantului de batalion. Aproape că dansa de fericire – în lipsa lui Bomekamp. Oamenii din patrulă se apropiau ca niște copoi. Iar von Strackmann le ieși în întâmpinare, țeapăn ca un păun.

– Dispari în rândul al treilea, îi zise Kamnitzer lui Recht. Îi îmbrobodesc eu pe băieții ăștia.

Grenadierul Martin Recht se ascunse rapid în spate. Gefreiterul Streicher încercă imediat să-i facă greutăți. Dar Kamnitzer îi aruncă doar o privire de avertisment.

Unul dintre Oberleutnanți, aghiotantul, îl salută pe celălalt, care ținea locul comandantului de companie. Apoi, Kirschke se prezentă indolent și i se răspunse la fel.

– Primul rând – trei pași înainte! Rândul al treilea – trei pași înapoi! sună următorul ordin.

După aceea, comandantul de companie îi făcu semn aghiotantului, care se adresă, ușor plictisit, patrulei:

– Ei, dați-i drumul! Aceeași poveste! Să sperăm că acum avem mai mult noroc.

Feldwebelul din patrulă se urni, urmat de Unteroffizier. Începură să meargă prin fața formației, plini de importanță.

– Pentru compania mea bag mâna-n foc, îl asigură von Strackmann pe aghiotant.

– Nu-i neapărat necesar, zise cordial aghiotantul, care, în absența comandantului, devenea uman.

Între timp, cei din patrulă mergeau mai departe, încet, îngânduraţi, conștienți de misiunea lor. Feldwebelul și Unteroffizierul treceau cu privirea de la un chip indiferent la altul. Priveau în ochi care-i măsurau cu răceală, îi cântăreau, dar și în ochi care exprimau supunere oarbă. Ochi ca de vaci, de tauri, de viței, gândi Feldwebelul – în general de vite.

Apoi, amândoi rămaseră locului, uimiți. Se aflau în fața unui chip ce zâmbea întrebător. Chipul unui Gefreiter. Iar acesta îi întrebă, prietenos:

– Mă căutați cumva pe mine?

– Ăsta-i omul, strigă Unteroffizierul, agitat.

– Numele? întrebă Feldwebelul.

– Kamnitzer, zise Gefreiterul. Prenumele Karl. Vă pot ajuta cu ceva?

– Ai ieșit ieri înoraș?

– Exact, confirmă Karl Kamnitzer.

Îi plăcea să știe că toate privirile sunt îndreptate spre el. Până și Oberleutnantul von Strackmann îl privi cu gura întredeschisă și își bagă mecanic mâna în buzunarul pantalonilor. Era mâna pe care cu trei minute în urmă voise să și-o bage în foc.

– Am fost aseară în barul *La Paloma*, explică Kamnitzer, binevoitor. Chiar atunci când domnii care patrulau au cercetat localul. Am rămas acolo.

– Urmați-mă! ordonă Feldwebelul.

– Cu plăcere, răspunse Kamnitzer, iar tonul lui sună convingător.

– L-am găsit! îi raportă Feldwebelul aghiotantului.

Triumful lui părea deplin. Ignoră, nepăsător, puținele priviri neconvinse – printre care cele ale aghiotantului și ale Gefreiterului Kamnitzer.

– Acum suntem gata. Poate să înceapă dansul!

Acest așa-numit *dans* a fost un fel de interogatoriu: o audiere semioficială, limitată la esențial. Se desfășură la sediul batalionului, chiar în așa-zisa bibliotecă, cunoscută sub numele de „bibliotecă a Capetelor-de-Fier".

– Mărturisește! îl îndemnă Feldwebelul.

– Ce anume, vă rog? Karl Kamnitzer părea prevenitor și gata să se supună. Aș putea ști ce așteptați de la mine?

Oberleutnantul von Strackmann îl privi cercetător și insistent pe Kamnitzer, care păru să nu observe. Între timp, aghiotantul se uita pe fereastră; acolo nu se vedea decât un zid. Așa că își îndreptă privirea spre rafturi – erau aproape ticsite cu cărți. „Secția democratică" a bibliotecii, impozantă în comparație cu restul, conținea operele lui von Heuss, care străluceau de curățenie.

Acolo se mai aflau și memoriile lui Churchill, ale lui De Gaulle, apoi *Gânduri și amintiri* de Bismarck, și lucrarea de referință, *Germani de seamă, comandanți militari germani și soldații națiunii germane*. Toate arătau nou-nouțe, ca în prima zi, deoarece majoritatea cetățenilor germani aflați sub drapel îi preferau pe Karl May și Ludwig Ganghofer.

– Deci ai fost ieri în localul pomenit?

– Da, am răspuns deja. Kamnitzer ședea de parcă ar fi fost invitat la un ceai. Domnii ar fi putut încă de ieri să se întrețină cu mine, dar se pare că n-au manifestat un interes deosebit. Erau extrem de grăbiți – nu știu de ce! Abia am apucat să le dau onorul, atât de repede au trecut prin local!

Unteroffizierul pufni înăbușit și-l aruncă o privire de avertisment Feldwebelului, o privire care spunea: „Atenție, artilerie grea!" Dar Feldwebelul se considera aproape de țintă și se simțea încurajat prin gestul de încuviințare al Oberleutnantului von Strackmann. Aghiotantul se arăta complet indiferent. Continua să se uite la cărți – acum ajunsese la romane, la „secția de literatură universală", *Contele de Monte Cristo* și *Quo Vadis*.

– Cine-i cel care a fugit? întrebă Feldwebelul.

Kamnitzer păru foarte uimit.

– Ce, a fugit careva? Clătină din cap. Eu știu decât că unul s-a repezit în direcția toaletei – exact când ați venit. Am considerat că era o reacție normală.

– Cine era acest ins? insistă Feldwebelul.

– De unde să știu? Nu m-a preocupat. Dar, dacă vă interesa atât de mult, n-aveați decât să-l rugați să-și spună numele – sau a refuzat?

– Mă iei peste picior?

– Credeți că aș putea?

– Așa nu mai merge, strigă Oberleutnantul von Strackmann, hotărât.

Îl dădu la o parte pe Feldwebel și se apropie de Kamnitzer. Acesta îl privi nerăbdător. Aghiotantul încetase să se mai uite la cărțile expuse, acum părea îngrijorat.

– Hai, hai! îl îndemnă energic von Strackmann. Era convins că acel Gefreiter pur și simplu nu înțelesese situația, dar avea să-l cheme la ordine. Spune numele, insistă el.

– Doriți să aflați numele fetei, Herr Oberleutnant? Gefreiterul Kamnitzer zâmbi. Îmi pare rău, dar adresa nu v-o pot da. Abia am aflat prenumele acestei gâze.

– Lasă palavrele! urlă von Strackmann. Vreau să știu numele tipului!

Kamnitzer își răsuci puțin capul, de parcă ar fi căutat un unghi de observație mai bun, căci acest von Strackmann îi părea demn de un studiu atent.

– Herr Oberleutnant, zise Gefreiterul, gânditor, dacă vizitez un asemenea local, n-o fac de dragul camarazilor. Aceștia nu mă interesează deloc în afara serviciului, mai ales într-un asemenea loc. Acolo merg doar de dragul fetelor.

– Porcărie! făcu Oberleutnantul.

– Asta cu fetele? Știu eu altele și mai și.

– Vreau să spun: este o porcărie că nu-mi dai un răspuns clar la întrebarea mea.

– Mai clar de-atât nu cred că se poate.

În acel moment, aghiotantul consideră că era cazul să intervină. Îl trase la o parte pe camaradul său von Strackmann și încercă să-l lămurească:

– Acest Gefreiter nu știe nimic – sau nu vrea să mărturisească. Nu pare nimerit să se exercite presiuni. În plus, Majorul așteaptă rezultatul.

Și Majorul Bornekamp aștepta într-adevăr cu nerăbdare. Îi primi pe cei doi Offizieri stând în picioare, lângă biroul său. Aghiotantul îl împinse în față pe Oberleutnantul von Strackmann. Acesta, obișnuit cu concizia militară, începu să prezinte rezultatul cercetării.

În încheiere, raportă:

– Soldatul care a fugit din fața patrulei aparținea batalionului nostru. Numele său însă n-a putut fi stabilit.

– Ați epuizat toate posibilitățile?

– În privința Gefreiterului Kamnitzer, Herr Major?

La întrebarea lui von Strackmann, Bornekamp încuviință apăsat din cap. Iar Oberleutnantul se grăbi să-l asigure:

– În privința atitudinii lui, nu s-a spus încă ultimul cuvânt. Nu-l înțeleg pe acest om – poate că e vorba doar de o greșeală. Dar el este un ins dificil, dacă pot să mă exprim așa. Pare inabordabil, obraznic și total dezagreabil. S-ar putea să mai dureze ceva până cînd vom reuși să-l lămurim pe acest militar care sunt îndatoririle sale.

– Eu vreau însă rezultate palpabile, cât se poate de repede, zise, hotărât, Bornekamp. Pentru asta propun un fel de apel la cinste și la conștiință.

Aghiotantul privi resemnat spre cer, dar nu îndrăzni să-și ridice privirea mai sus de tavan. În schimb, Oberleutnantul von Strackmann clătină energic din cap a încuviințare. Asta însemna că-l înțelege pe Major, și încă mai bine ca nimeni altul.

– Apel! îi dictă Majorul aghiotantului, cu un aer de suveran. Către batalion! Cuprins: Unul dintre militarii mei a căutat să se sustragă patrulei numite de mine. Această atitudine poate fi de înțeles în anumite situații. Sus-numitul însă a fost recunoscut. De aceea, îl îndemn să se prezinte de bunăvoie. Voi aprecia prezentarea lui voluntară ca pe un semn de încredere față de mine.

Majorul Bornekamp dădu mulțumit din cap și rosti:

– Asta va avea efect, nu?

Peste nici un sfert de oră, un Porsche 1 600 frână în fața cazarmei Grenadierilor. În el se afla Herbert Asch – și anume, după cum îi spuse santinelei, în calitate de primar.. Își exprimă dorința de a vorbi cu comandantul batalionului.

Dorința sa i se transmise aghiotantului, care o comunică neîntârziat mai departe.

– Ai idee ce vrea de la mine? întrebă Majorul Bornekamp, gânditor.

– Nu, Herr Major, răspunse aghiotantul. De altfel, întotdeauna e foarte greu de deslușit ce urmărește în realitate domnul Asch. În orice caz, trebuie să-l primim.

– Bineînțeles, admise Majorul. Sau crezi că mă dau în lături? Dragul meu Schwan, m-am descurcat eu și cu oameni mai ceva. Odată mi-am spus părerea chiar în fața Führerului.

Acest episod era binecunoscut. Bornekamp însuși îl răspândise mai mult decât suficient. Altfel ar fi decurs ofensiva în Rusia dacă Hitler l-ar fi ascultat. Asta însă nu s-a întâmplat, iar rezultatul se cunoaște. Aghiotantul se îndepărtă grăbit.

Majorul Bornekamp înaintă câțiva pași în întâmpinarea vizitatorului și-i întinse mâna. Se impunea o „strângere de mână de fier". Herbert Asch o suportă fără să clipească.

Comandantul nutrea o anumită slăbiciune pentru acest om. Deoarece îl considera prevenitor și generos. În plus, primarul avea și o simpatie pronunțată pentru modul de viață militar. De data asta, Herbert Asch îl înștiință imediat despre un nou transport din Franța – era vorba de vin alb: Chablis și Meursault.

– Vă voi trimite o mostră, îi promise Asch.

– De acord.

În acest caz, se punea problema exclusiv a unei decizii de serviciu, fiindcă Majorul nu era numai comandantul batalionului de grenadieri, ci și un membru cu greutate al comitetului Cazinoului. Ca atare, trebuia să se îngrijească de condițiile oferite Offizierilor săi. Aici nu se putea accepta decât calitatea cea mai bună.

Dar în această privință se putea bizui pe Asch.

Totuși, Majorului nu i se risipi toată neîncrederea, căci practic nu exista nimeni în jurul său pe care să nu-l bănuiască. Numai realizările reușeau să-l convingă!

– Doar nu vreți să-mi spuneți, domnule Asch, că m-ați căutat pur și simplu ca să vă apreciez vinurile dumneavoastră franțuzești, zise Bornekamp, amabil și, în același timp, vigilent.

– Credeți așa ceva despre mine? întrebă Asch, prietenos.

– Categoric nu! îl asigură Majorul, râzând. Îl cunoștea el pe Asch! După părerea lui, a junsese primar în acel orășel doar ca să poată câștiga mai mult ca înainte. Mai aveți dumneavoastră vreun as în mânecă! continuă el.

Herbert Asch nu era un om în vârstă, dar cunoscuse legiuni de conducători de cele mai diverse tipuri. Totuși, acest Major părea să fie o noutate. Bomekamp avea obiceiul să mănânce foc, însă putea să vină și cu ramura de măslin. Poate că eforturile de democratizare a armatei federale făcuseră din el un soi de scamator, deși primitiv, în comparație cu alții.

– Mi s-a spus că ați cerut expres să vă prezentați la mine în calitate de primar, domnule Asch. Majorul rosti aceste cuvinte atent, ca un lunetist aflat în linia întâi. Deci, deschideți sacul și scoateți pisica.

– Am avut azi-dimineață o discuție lungă, și nu tocmai plăcută, la telefon cu proprietarul barului *La Paloma*, explică Asch, îngândurat.

– Aha! strigă Majorul, nerăbdător, și se lăsă adânc în fotoliu. Deci dintr-acolo bate vântul!

Prin formularea sa, Herbert Asch reușise să evite cu abilitate un punct nu lipsit de pericole. În acest fel, n-a mai trebuit să explice că el fusese cel care sunase la bar. Majorul putea presupune astfel că proprietarul barului luase legătura cu primarul.

– E de-a dreptul caraghios! declară Majorul, cu superioritate. Nu merită să ne pierdem vremea vorbind despre tipul căruia îi aparține această tavernă – trebuie să fie într-adevăr o cocină de ultima teapă! Doar nu intenționați cumva să interveniți împotriva sancțiunilor dispuse de mine?

– Nu-i numai asta, domnule Bomekamp, voiam să vă rog ca, în viitor, să vă distanțați de asemenea metode de supraveghere.

– Dar, puneți odată punct! exclamă Majorul, clipind însă confidențial. În definitiv, nu poate decât să vă convină dacă eu îi ard astfel una zdravănă concurenței dumneavoastră.

– Asta ar fi o gândire de-a dreptul mioapă, domnule Bomekamp. Chiar dacă trecem peste faptul că eu nu consider deloc

acest local de distracție ca fiind concurența mea, unde vreți să vă opriți cu acțiunile dumneavoastră? Ceea ce s-a petrecut în acest local s-ar putea să se întâmple mâine și în hotelul meu, chiar mai rău.

– Înțeleg, vreți să vă asigurați!

– Doresc să întemeiez relații cât se poate de clare. Și vă asigur că nu am nici o intenție de a-mi băga nasul în problemele dumneavoastră. Faceți și dumneavoastră la fel. Cazarma e domeniul dumneavoastră, însă localurile din oraș sunt treaba noastră. Sau doriți să apară neînțelegeri între garnizoană și populație? Sau între noi doi?

– Fiți convins că nu vreau asta, garantă Majorul. Dar să știți că mă minunez. Niciodată nu m-am gândit că veți încerca să-mi puneți chiar așa pistolul în piept. V-ați gândit bine ce faceți?

– Ce altceva, decât să caut evitarea unor greutăți inutile?

Bomekamp îl privi pe Asch ca pe o hartă de stat-major. Acest primar nu era un obstacol ușor de înlăturat – probabil că trebuia mai întâi să fie ocolit cu înțelepciune.

– Ne vom înțelege, domnule Asch.

– Asta m-ar bucura.

– Deci, să revenim la chestiune. Care este dorința dumneavoastră concretă?

– Nici o dorință, spuse Herbert Asch. Cel mult o rugăminte, o recomandare: chemați-vă câinii la picior! Opriți acțiunile lor. Arătați-vă generos și înțelegător. Locuitorii vă vor fi recunoscători. De asta voi avea eu grijă.

– De acord, admise Majorul, cu o veselie bine mimată.

Dar își mijì ochii și privi cu răceală. O scoatem noi la capăt și cu asta, gândi el.

La masa de prânz, Gefreiterul Streicher se așeză lângă grenadierul Martin Recht. Părea să fie doar o simplă întâmplare.

– După cum știi, îi zise el, sunt omul de încredere al gradaților din compania noastră. Îți spun asta doar ca să știi că te poți bizui pe mine.

– Foarte bine, încuviință Martin Recht. Din partea mea, rămâi sănătos omul de încredere, nu mă deranjează.

Gefreiterul Streicher își tăia gânditor șnițelul pane.

– Ai aflat de apelul comandantului nostru, Martin?

– Da, răspunse Recht.

Începu să-și mestece cu forță șnițelul – nimerise unul tare ca o talpă. Dar cum era pregătit să vadă partea pozitivă a lucrurilor, își zise că asta făcea bine la dantură.

– Comandantul așteaptă o prezentare voluntară.

– Știu asta, îl asigură Recht, gândindu-se: poate că a existat numai un șnițel uscat ca iasca, și acest rebut a ajuns tocmai în farfuria mea.

Asemenea lucruri i se întâmplau mereu lui Martin Recht: casca de oțel avea căptușeala tare, ca din metal, prin costumul de camuflaj trecea apa ca prin sită, iar cizmele sale păreau unelte de tortură. Totuși, se străduia să se deprindă cu toate.

– Cu mine poți vorbi deschis, zise Gefreiterul Streicher, care-și savura șnițelul suculent și moale, ca o budincă.

Sala era plină. După cum se părea, la șirurile de mese nu mai exista nici un loc liber. Cei mai mulți soldați mâncau în tăcere și cu poftă. Nu puțini apucaseră mese și mai proaste în decursul scurtei lor vieți. Iar acum doreau doar să-și umple burta. Le era aproape indiferent cu ce.

– Nu încerca să mă iei de prost, continuă Gefreiterul Streicher, apoi adulmecă desertul – o budincă de vanilie cu sirop de zmeură, poreclită de soldați „puroi cu sânge". Eu stau mereu cu ochii deschiși. Așa că știu precis că ieri-seară ai fost în barul *La Paloma*.

– Dacă știi asta, uită. Sau intenționezi cumva să mă denunți?

– Vreau doar să te ajut, îi zise Gefreiterul Streicher pe un ton camaraderesc. Și sper că ești capabil să apreciezi gestul.

Recht privi pictura murală ce domina sala de mese, de parcă ar fi căutat ajutor. Fresca înfățișa o bătălie, în care mai erau folosite încă lăncii, săbii și buzdugane. Fusese realizată de vreun pictor patriot, cu siguranță academist, pentru suma rotundă de treizeci de mii de mărci.

Sus pe perete, un oarecare supererou își trăgea lancea din pieptul descoperit. Acesta era pământiu la culoare și bombat, ca o stâncă. Sub picioarele lui bine înfipte în pământ se înălțau munți de cadavre – deci, jertfe! Jertfele au fost necesare atunci când valorile fundamentale se aflau în primejdie. Însă soldații nu catadicseau să arunce mai mult decât o scurtă privire acestui decor pompos.

– Vezi, continuă Gefreiterul Streicher, nu-mi este chiar așa de ușor. Dar nu trebuie să te mai asigur că poți să te bazezi pe mine. Și, dacă ești deștept, vei profita de asta.

– La nevoie, poate, spuse Martin Recht, eschivându-se.

– Nu-i așa că te-ai dus cu Kamnitzer la barul *La Paloma*? întrebă Gefreiterul Streicher.

– Posibil, admise Recht, împingând în față resturile prânzului său și desertul neatins.

Streicher trase desertul spre sine. Dulciurile, explică el, întăresc nervii, iar Streicher le socotea mai importante decât tutunul și alcoolul. Desigur, asta era o chestiune de gust; dar el căuta întotdeauna să fie principial.

Apoi continuă, după ce înfulecă budinca:

– Martin, trebuie să te critic. Fii și tu odată sincer – ieri te aflai în barul *La Paloma* când a venit patrula.

– Vezi-ți, te rog, de rahatul tău! îi recomandă, plictisit, grenadierul Recht.

Dar Gefreiterul Streicher insistă:

– Totul mi-a fost clar astăzi, când Kamnitzer te-a împins în rândul al treilea, puțin înainte de a trece patrula prin față.

– Atunci ține-ți fleanca! strigă Recht, enervat.

– Tu nu înțelegi situația, îl luă cu blândețe Gefreiterul Streicher. Mă bagi în impas. În definitiv, toți facem greșeli. Dar ele trebuie recunoscute – ești de acord?

– Vrei ceva de la mine?

– Nu vreau absolut nimic, Martin. Îți vreau doar binele! De fapt, sunt prietenul și camaradul tău. În plus, așa cum ți-am spus, sunt omul de încredere. Gândește-te, te rog, la asta. Căci în asemenea împrejurări ar trebui să-mi fac datoria și să raportez tot ceea ce știu.

– Primești vreo recompensă?

Gefreiterul Streicher clipi stânjenit.

– Îți spun doar atât, Martin, acest Kamnitzer nu-i un tovarăș bun pentru tine. Nu-ți dai seama că încearcă mereu să te atragă în problemele lui obișnuite? E gata să te împingă la nesupunere ori de câte ori are prilejul. Crede-mă, singurul lucru nimerit ar fi să te prezinți neîntârziat și să raportezi de bunăvoie. Așa ceva îi satisface pe toți superiorii.

– Vrei să mă forțezi?

– Cine vorbește de una ca asta? Îți dau pur și simplu un sfat bun. Și ar trebui să-l urmezi – serios.

– Atunci, zise Martin Recht, resemnându-se, se pare că nu-mi rămâne altceva de făcut.

Totuși, grenadierul Martin Recht nu se grăbi să profite de ocazia de a recunoaște din proprie inițiativă. Se hotărî să vorbească mai întâi cu Kamnitzer. Poate că acesta știa cum să liniștească, eventual, conștiința atât de trează a zelosului om de încredere.

Dar Karl Kamnitzer nu era de găsit. Părăsise încă din timpul pauzei de prânz cazarma, fiind repartizat „la cumpărături". Și ca să nu intervină ceva, dispăruse din timp. De când compania era sub conducerea lui von Strackmann, programele de lucru și repartizările nu erau decât niște puncte de reper orientative. Iar Kamnitzer nu aprecia deloc surprizele în această privință. Plecase la cumpărături, astfel că nimeni nu se aștepta să se întoarcă înaintea terminării programului.

– Ai fost deja la Feldwebelul de companie? întrebă Gefreiterul Streicher, fixându-l cu privirea, când Recht intră în camera numărul treisprezece.

Recht răspunse negativ. Îi spuse că nu-l găsise pe Kirschke în cancelarie.

– Atunci, caută-l neapărat, Martin. Te ajut cu plăcere. Streicher părea cu adevărat îngrijorat. Trebuie să termini cât mai repede cu treaba asta, să n-o mai lungești mult! Povestea nu face impresie bună.

În cele din urmă, grenadierul Recht părăsi camera, mai mult ca să scape de insistențele neobositului Gefreiter Streicher.

Dar Hauptfeldwebelul Kirschke își consuma odihna de prânz. Înainte de a se duce la culcare, catadicsise să anunțe personalul cancelariei:

– Trebuie să-mi schimb pantalonii.

Experiența arătase că asta dura aproximativ două ore.

Între timp, Martin Recht aștepta răbdător pe coridor. Și după mult timp apăru, într-adevăr, și Kirschke. Ieși agale din cancelarie, căscând din toți rărunchii.

– Ai ceva cu mine?

– Da, domnule adjutant!

– N-ai timp până mâine, omule?

Kirschke intuise că aici urma să i se raporteze ceva. Și lui nu-i plăceau rapoartele de nici un fel. După părerea lui, singurul moment potrivit pentru rapoarte era dimineața. Iar dimineață avea să mai fie abia a doua zi.

Totuși, grenadierul Recht părea ferm hotărât să raporteze. După ce Hauptfeldwebelul ascultă obosit tot ceea ce Recht crezu de cuviință să-i spună, își închise ochii, de parcă ar fi simțit nevoia intensă de a dormi mai departe.

– Astea sunt născociri, Recht, zise apoi.

– Ba este adevărat, domnule adjutant.

– Prostii, spuse Kirschke și căscă demonstrativ, fără să se jeneze. Vrei să-ți dai importanță? Sau ți s-a urât cu binele? Orice ar fi, nu ți-ai găsit omul. În plus, ai noroc – uneori auzul meu e al naibii de slab. Așa și acum. Deci, n-am înțeles nici un cuvânt din bazaconiile dumitale.

– Dar, apelul domnului comandant...

– Domnule! zise Kirschke. Începi să mă plictisești. Se pare că ești prea obosit. Ar trebui mai întâi să tragi un somn – apoi mai vedem noi.

Cu aceste cuvinte, intenționă să se îndepărteze.

În aceeași clipă însă se apropie Oberleutnantul von Strackmann, care avea tălpi de cauciuc și mergea cu pași mari. Îl ignoră pe Kirschke – ca să nu fie nevoit să răspundă la salutul anemic al acestuia–, dar nu și pe grenadierul, cu un aer tulburat. Din cauza tulburării lui Recht, își dădu seama că pe-acolo exista ceva putred.

– Ce se petrece aici? întrebă insistent.

– Nimic deosebit, răspunse calm Hauptfeldwebelul Kirschke. Unul care îndrugă povești și-mi irosește timpul. Șterge-o, Recht!

– Stai pe loc! strigă Oberleutnantul von Strackmann.

Atitudinea acestui Kirschke îl scotea din fire. Avea sentimentul că fusese numit la timp locțiitorul comandantului unei companii ce părea să fi ajuns o cocină – cu ajutorul lui Kirschke! Imperativul momentului trebuia să fie: curățenie temeinică!

– Deci, ce vrea grenadierul?

Hauptfeldwebelul ridică din umeri și-l lăsă pe Recht în seama nerăbdătorului Oberleutnant. Acesta schimbă mai întâi locul discuției de pe coridor în biroul său. Kirschke îi urmă ca un Saint Bernard placid – nu atât din curiozitate, ci mai mult ca să evite vreo nenorocire.

Martin Recht își reînnoi declarația sinceră, în timp ce von Strackmann îl privea ca un uliu ce se rotește la înălțime, deasupra prăzii. După ce Recht termină, Oberleutnantul răsuflă adânc și-i ordonă grenadierului să aștepte în anticameră. Apoi, răsuflă din nou. Pe urmă îl privi pe Hauptfeldwebelul Kirschke de parcă nu-l mai văzuse niciodată ca lumea.

– Acesta este un incident nemaipomenit.

– O prostie, nimic mai mult.

– Mă refeream la atitudinea dumitale, Kirschke! Incredibil! Scandalos! Ți se face un raport care este așteptat urgent de domnul comandant – și dumneata ce faci?

– Singurul lucru corect în acest caz, Herr Oberleutnant. Temporizez. Absolut nimic nu trebuie făcut în pripă. Asta ne repeta mereu și Herr Hauptmann, comandantul nostru de companie.

– Atitudinea dumitale este de-a dreptul alarmantă! strigă Oberleutnantul, furios. Ceea ce faci frizează sabotajul!

Totuși, Feldwebelul de companie nu se lăsă derutat.

– Nu există ordine definitive. Chiar și dispozițiile scrise se dovedesc adesea depășite, imediat ce au ajuns pe biroul nostru. În locul dumneavoastră, eu aș întreba mai întâi la batalion dacă apelul comandantului mai are vreo valabilitate.

– Dar nu ești în locul meu!

Fața lui Kirschke spunea cât se poate de clar: din păcate! Oberleutnantul telefonă imediat comandantului. Îi raportă, cu oarecare mândrie, rezultatul:

– Omul căutat a fost găsit – se numește Recht, prenumele Martin; funcția: grenadier.

Oberleutnantul îl auzi pe Major cum mârâie ca un câine enervat. Părea din cale-afară de supărat.

– Domnule, lasă-mă în pace cu porcăria asta! scăpără el, în cele din urmă.

– Dar..., se bâlbâi von Strackmann, perplex, e vorba de apelul dat personal de...

– Este anulat! urlă comandantul, agasat. Și te rog foarte mult să nu mă deranjezi cu lucruri depășite! Mai bine ai grijă să-ți chemi la ordine compania. Se pare că sunt cam multe poame pe-acolo. Fă ceva în această privință, von Strackmann! Dar cu conștiinciozitatea necesară, dacă nu te superi!

–*Jawohl*, Herr Major! zise locțiitorul comandantului de companie, uimit și resemnat, deși știa că Bomekamp nu-l mai auzea – trântise receptorul, iar zgomotul din cască îi răsunase în urechi ca o palmă.

Pentru Oberleutnant situația era grozav de neplăcută. Și evită să se uite la Feldwebelul de companie. Era convins că acesta rânjea acum ca o lună plină pe o ilustrată veche de prost-gust. Și nu putea suporta o asemenea imagine.

– Ce de poame am în jur! zise el, în sfârșit. Eșec pe toată linia. Dar asta trebuie să se schimbe! Vom pregăti un exercițiu în teren!

Manevrele în teren nu aveau loc destul de des – cel puțin după părerea Majorului Bomekamp. Cel mai mult i-ar fi plăcut să efectueze chiar exercițiile obișnuite în teren: sport și instrucție, în același timp. Dar armata federală nu ajunsese încă acolo, întrucât anumite elemente care nutreau sentimente democratice aveau o influență negativă.

Oricum, exercițiile de tipul alarmelor inopinate aveau aprobarea de principiu a bătrânului comandant. O scurtă înștiințare a

aghiotantului era suficientă! Iar acesta înregistră acum raportul: a 3-a iese pe teren.

De când Oberleutnantul von Strackmann îl înlocuia pe comandantul bolnav de hepatită, această companie fusese poreclită „Asociația migratorilor": se afla permanent pe drumuri!

– Ce e pe țeavă pentru astăzi? întrebă Feldwebelul Rammler, care era specialistul recunoscut pentru instruirea în lupta corp-la-corp. Cât timp va dura petrecerea de data asta?

– De unde să știu? zise Kirschke, indiferent. Eu sunt doar Feldwebel de companie. Dar de când te interesează cât timp se prelungește un asemenea exercițiu? Tu nu ești mulțumit niciodată.

– În sfârșit, vreau și eu să mă întind în alt loc decât într-o tranșee, râse Rammler. Mă pregătesc să dau lovitura cu o bucățică a-ntâia. Cel mai reușit exemplar din jur – nici în filme nu există așa ceva. O să caști și tu ochii atunci când mă voi prezenta la raport.

– Înseamnă că ai vorbit pentru diseară?

– Și încă cum! Mai întâi la film. Apoi bem ceva. Pe urmă în parc. Poate chiar un local unde nu se fac razii.

Kirschke clipi, bănuitor.

– S-ar putea ca la ora la care vei voi să te afli în parc, tu să fii încă prin bălțile astea. Nu uita că trebuie să vă cărați și echipamentul greu.

– Asta nu înseamnă să stăm aici jumătate din noapte. Poate că e vorba doar de balast.

Firește că era vorba de balast. Soldații fuseseră încărcați ca niște măgari: arme automate, mitraliere ușoare, Bazooci. În plus, mai cărau lopeți, megafoane, emițătoare portabile, grenade fumigene, muniție de manevră, foi de cort, saci de dormit, steaguri, corzi și arme cu lunetă. De data asta nu li se aprobaseră mijloace de transport.

Chiar și Oberleutnantul von Strackmann apăru în ținută de luptă. Dar el purta numai un pistol, un porthart, un fluier și un pachet de șervețele. Se vedea limpede că voia să conducă personal acest exercițiu – pentru el era o chestiune de mândrie.

Înainte de a-și duce compania în teren, îl căutase pe Hauptfeldwebelul Kirschke.

– Vii și dumneata, desigur!

– Din păcate, nu se poate, răspunse lapidar Kirschke.

– Ba se poate! ripostă Oberleutnantul. Puțin aer proaspăt nu-ți poate strica.

– E posibil, zise celălalt. Nu mie-mi strică, ci activității mele.

– Și mâine e o zi, Kirschke.

– Exact – mâine e ziua în care urmează să se încheie luarea în primire a depozitului de îmbrăcăminte. Și hârtiile trebuie să ajungă mâine dimineață la batalion. Abia am început pregătirile. Dacă socotiți totuși că timpul nu ne presează – pe răspunderea dumneavoastră!

– Atunci, termină cu vânzoleala asta! îi porunci Oberleutnantul, mânios. Apoi, vino după noi.

– Asta s-ar putea să dureze până târziu, observă Kirschke, prietenos. Cine știe când se va isprăvi!

Oberleutnantul plecă spumegând de furie. Feldwebelul de companie se uită în urma comandantului său, zâmbind blajin. Apoi, căscă de-i trosniră fălcile și-i anunță, mulțumit, pe cei din cancelarie:

– E momentul să-mi schimb iarăși pantalonii.

Gefreiterul Karl Kamnitzer rămăsese între timp în oraș să cumpere ceva, așa cum i se dăduse dispoziție. De data asta era vorba despre un aparat de radio în valoare de vreo două sute de mărci; desigur, pentru sala de club. Nimeni nu era mai potrivit la asemenea treburi decât Kamnitzer.

Gefreiterul se gândise să-și rezolve cumpărăturile într-o jumătate de oră. Restul de patru-cinci ore plănuia să și le petreacă la film și la *Café Asch*. Și spera să aibă o seară cel puțin plăcută.

Cafeneaua avea în acel moment puțini clienți, ceea ce-i convenea lui Kamnitzer. Se opri la intrare și privi cu interes prin încăpere, dar nu găsi ceea ce căuta.

Se îndreptă țanțoș spre tejghea. Aici, își duse mâna la bonetă cu o precizie exagerată, salutând vesel.

– Bună ziua, scumpă doamnă! exclamă el, bine dispus. Pot să vă întreb cum o duceți?

Doamna, care-și aranja bonurile în spatele tejghelei, ridică privirea. Când îl recunoscu pe Kamnitzer, zâmbi. Era doamna Elisabeth Asch.

De obicei, ea supraveghea cafeneaua. Bărbatul ei, când nu făcea pe primarul, se ocupa în primul rând de hotel. Asch era respectat de toți, însă doamna era stimată; chiar și de Kamnitzer.

– Sunteți foarte dezamăgit că mă vedeți doar pe mine? întrebă Elisabeth Asch, surâzând.

– Doamnă, i se adresă Kamnitzer, galant, nu-mi pot închipui o imagine mai frumoasă! Dacă ați fi fost liberă, nu m-aș fi dezlipit o clipă de lângă dumneavoastră.

Elisabeth Asch zâmbi, înveselită. Iar Kamnitzer își spuse: „Această femeie e grozavă. Nimeni nu se poate pune cu ea, nici chiar acest Herbert Asch."

– Așezați-vă acolo, în dreapta, lângă fereastră, îi recomandă doamna Asch. Acolo vă veți simți cel mai bine.

Kamnitzer îi urmă sfatul, își întoarse un scaun, astfel încât să aibă în față întregul local, și observă cu bucurie și recunoștință că doamna Asch deschide ușa spre bucătărie.

– Clienți speciali pentru dumneavoastră, domnișoară Wieder, spuse ea.

Atunci, apăru cea pentru care venise Kamnitzer: Helen Wieder – cu siguranță cea mai bună și mai arătoasă dintre angajatele lui Asch.

Helen Wieder se apropie cu nonșalanță de Kamnitzer – robustă și, în același timp, grațioasă.

– În sfârșit, iată-te! exclamă el, încântat.

– Știu, zise Helen Wieder, fără să se lase impresionată, sunt visul nopților tale fără somn. Totuși sunt și angajată aici. Ce pot să-ți aduc?

– Ce vrei!

– Atunci – nimic.

Helen Wieder îl privi pe Kamnitzer ca pe o insectă sâcâitoare.

– Nici n-ai merita să te bag în seamă! Unde-ai fost ieri? Nu vorbiseși cu mine?

– Am fost reținut la datorie, o asigură Kamnitzer. De-o patrulă! Știu că am avut mult de pierdut. Ce-ar fi să reparăm totul astă-seară?

– Îmi pare rău, dar diseară sunt ocupată!

– N-am auzit bine? făcu Kamnitzer, îngrozit. Se pare că nesocotești complet rolul de logodnică a unui soldat. Doar nu vrei să subminezi devotamentul nostru militar? Abia am scăpat de-o patrulă și tu îți aranjezi alte întâlniri. Îl cunosc pe tip?

– Dă-mi voie, zise Helen Wieder. În definitiv, nu suntem căsătoriți! Nici măcar logodiți. Pot să-mi dau întâlnire cu cine vreau. Deci, te rog, dă comanda!

– Vrei să-mi faci vânt pe moment? Sau vrei cumva să mă ștergi din catastif?

– Așadar, o cafea, spuse Helen. Altceva?

– Diseară, când termini aici, îți explic totul, din fir-a-păr – de acord?

– Atunci sunt ocupată! precizâ Helen Wieder, inabordabilă, și se îndepărtă.

– Ce înseamnă asta, ocupată? strigă după ea Kamnitzer. Aș vrea să-l cunosc și eu pe cel care-și permite așa ceva pe domeniul meu.

La terenul de exerciții al batalionului de grenadieri se putea ajunge relativ ușor. Începea la aproape trei kilometri de poarta cazarmei și se întindea la nord față de oraș. Putea fi considerat ideal: crânguri, pădure deasă și zone mlăștinoase. Nu era potrivit pentru manevre cu tancuri, dar era un fel de paradis pentru Capetele-de-Fier.

– Azi începem cu exerciții simple de luptă: tranșee, șanțuri, camuflaj, anunță Oberleutnantul von Strackmann compania sa adunată la marginea pădurii.

Radia de camaraderie militară. Dădea aproape tuturor impresia că ar fi preferat să lucreze el însuși cu lopata în mână: să fie întotdeauna un exemplu.

Dar apoi îi chemă la el pe cei trei comandanții de pluton: un Leutnant foarte tânăr, un Oberfeldwebel ursuz și scump la vorbă, căruia toți îi spuneau Teddy și, în sfârșit, Feldwebelul

Fritz Rammler, apreciatul specialist pentru instruirea în lupta corp-la-corp.

– Domnii mei, le zise Oberleutnantul. O companie este o unitate. E ca un organism în care fiecare parte componentă trebuie să funcționeze ireproșabil. Altfel, se poate spune că e bolnavă. Dacă aplicăm acest punct de vedere la compania noastră, ar fi vorba de elemente noi, lipsite de vigoare sau distructive. Nu spun că ele există neapărat, dar, dacă sunt într-adevăr prezente, trebuie identificate și combătute! Ca antidot, efectuăm aceste exerciții grele. Alte nelămuriri, domnii mei?

Întrebarea era retorică. Totuși, absolut surprinzător, Feldwebelul Rammler ceru cuvântul.

Oberleutnantul clătină din cap, chiar dacă nu deosebit de amabil: îi permitea astfel lui Rammler să vorbească.

– Trebuie să ne așteptăm la un exercițiu de lungă durată? se informă acesta.

Von Strackmann îl privi neplăcut surprins. Nu se așteptase la o asemenea interpelare indisciplinată, cu atât mai puțin de la unul ca Rammler! Îi trecu prin minte un gând: până și un instructor de nădejde, altminteri, cum este acest Feldwebel, pare să fie cuprins de slăbiciune, de tânjală! Unitatea trebuia adusă la ordine negreșit, cu hotărâre, așa cum atât de just spusese comandantul.

– Exercițiul va dura atât cât voi considera eu necesar! răspunse von Strackmann, cu răceală.

Practic, asta însemna pe timp nelimitat! Și astfel se năruiau planurile lui Rammler privind mult dorita seară petrecută în oraș.

El își prezentă apoi plutonul în fața Oberleutnantului von Strackmann. Așteptă să se răspândească ceilalți, apoi își băgă oamenii în cel mai apropiat desiș. De-acolo îi duse înainte, până la marginea mlaștinii, în direcția căsuței cantonierului.

O dată ajuns, se propti cu picioarele răscrăcărate, îndesat și aparent bine dispus. Vocea lui suna de parcă ar fi avut de gând să povestească un basm.

– Alarmă nucleară! anunță el, lapidar.

Nu era nevoie să spună mai mult, fiindcă asta însemna: „Oameni buni, acum, săpați-vă adăposturi!" Și treizeci de lopeți

intrară prompt în acțiune. Astfel, plutonul lui Rammler era ocupat până peste cap în următoarea jumătate de oră.

În schimb, Rammler se strecură printre cârtițele lui, spre pădure. Părea că intenționează să-și supravegheze de-acolo, camuflat, oamenii.

Dar Feldwebelul se îndreptă spre canton. Avea nevoie urgentă să dea un telefon ca s-o înștiințeze pe așa-zisa lui logodnică de o posibilă întârziere și s-o roage să aibă răbdare.

Helen Wieder îl servea pe Karl Kamnitzer ca și cum ar fi fost un client notoriu pentru obiceiul de a pleca fără să plătească. Îi trânti cu zgomot comanda în față.

– Sunt omul cel mai rezonabil din lume, încercă el să glumească. Dar mereu sunt înțeles greșit.

– Cum adică, înțeles greșit? întrebă Helen. Ești demascat – din păcate, cam târziu.

– Sunt blândețea întruchipată, continuă Kamnitzer. Și mi-am părăsit trupa ziua-n amiaza mare, doar pentru tine. Unde-ți este recunoștința?

Helen Wieder se îndepărtă, nu fără a se strâmba disprețuitor. Kamnitzer se uită fascinat după ea. Ar fi putut s-o privească ore întregi!

Dar auzi în spatele lui o voce amuzată, care rosti:

– Sper că nu vrei să-mi reții personalul de la lucru, dragul meu.

Se întoarse și-l văzu pe Herbert Asch. Se cunoșteau de mult timp, din ziua în care Karl Kamnitzer o descoperise pe această Helen Wieder. Mai exact, se lovise de ea ca de un zid de lumină, de dorință și de aur. Cum o văzuse, Kamnitzer își spusese: „Ea este, și nimeni alta." Și asta în prezența lui Herbert Asch.

Întocmai ca acum! Și din nou Herbert Asch se așeză în fața lui Kamnitzer, zâmbindu-i prietenos.

– Ei, ce mai e nou prin târg? întrebă hotelierul, de data asta.

Prin târg, Herbert Asch înțelegea cazarma Grenadierilor. Părea să fie oarecum interesat de cele ce se petreceau acolo.

– Mare agitație din cauza unei patrule, răspunse prompt Gefreiterul Kamnitzer. Dar să sperăm că-i o alarmă falsă. Știți din

ce se poate stârni o asemenea furtună. În orice caz, bivolii din patrulă s-au purtat ca niște elefanți într-un magazin de porțelanuri. Adevărați 08/15! Și asta îl enervează chiar și pe bătrânul Cap-de-Fier.

– Sună de parcă și dumneata ai fost implicat.

– Evident. Eu sunt întotdeauna implicat! De mult n-am mai văzut o poveste atât de tâmpită!

– Ar trebui să mi-o relatezi, îl îndemnă Herbert Asch.

Dar apariția doamnei Elisabeth îi întrerupse.

– Un telefon pentru domnișoara Wieder, anunță ea. Nu-i aici?

– Din păcate, nu, răspunse Karl Kamnitzer. Se ferește de mine ca de ciumă. Și nu vrea să mă lase să-i explic nimic.

– Regretabil, spuse doamna Elisabeth, cu compasiune. Telefonul părea să fie urgent. O căuta un oarecare domn Rammler.

– Cine? întrebă Kamnitzer, neliniștit.

– Rammler – zice că e Feldwebel.

– Îi răspund eu! se oferi Kamnitzer, vesel.

Se repezi la tejghea, unde se afla telefonul. Luă receptorul și rosti:

– Ce doriți, vă rog?

Vocea de la capătul opus îi era bine cunoscută, însă acum nu mai avea tonul de comandă, superior, ca pe platoul de instrucție, ci îi susură în ureche:

– Vă rog, aș putea vorbi cu domnișoara Wieder?

– Regret, spuse Kamnitzer, rânjind. Deocamdată e imposibil. Ce doriți să-i comunicați?

Feldwebelul Rammler păru să ezite. Răsufla greu.

– Aranjasem să mă întâlnesc cu domnișoara Wieder diseară, dar nu pot veni la ora stabilită, explică el, în cele din urmă. Din motive de serviciu. Vă rog s-o anunțați.

– Dați-mi voie! exclamă Karl Kamnitzer, cu o voce special îngroșată. Nu suntem o firmă de intermedieri. Suntem o firmă serioasă. Nu ne permitem să fim implicați în nici un fel de proxenetism.

– Cu cine vorbesc? întrebă Rammler, începând să clocotească de mânie. Vocea dumneavoastră mi-e familiară! Noi ne cunoaștem. Cine sunteți?

– Știți ce puteți să-mi faceți? întrebă Kamnitzer, mulțumit și pe un ton mai ridicat. Sunt convins că știți. Totuși, nu vă mânpăiați cu nici un fel de speranțe, fiindcă mi-ați produce scârbă!

Gefreiterul Kamnitzer puse receptorul în furcă. Era convins că a câștigat o bătălie. Dar uita că o victorie izolată nu hotărăște soarta unui război. Iar acesta abia începea.

Feldwebelul Rammler părăsi căsuța cantonierului ca un om care luase o lovitură de măciucă în cap. Pentru ca să se întărească, își scoase sticla din buzunar.

Străbătu aproape mecanic desișul, îndreptându-se spre trupa lui. Soldații încă mai săpau, păziți de patru Unteroffizieri.

Rammler se puse să-și supravegheze cârtițele – ca un geambaș care trebuie să prețăluiască niște cai de curse. Starea de amărăciune în care se afla îl făcu să se întrebe a cui era vina?

Primul răspuns care-i veni în minte ținea de o anumită logică: vinovat era cel care avea pe conștiință acest circ! Vreun chiulangiu, probabil.

El le adusese pe cap camarazilor din companie acest soi de activitate suplimentară, iar superiorului său îi stricase o seară plină de speranțe.

Dar Rammler nu se mulțumea cu atât! Logica lui descria cercuri mai largi.

Își zise: „Dacă n-ar fi existat respectivul chiulangiu perfid – un element stricat –, eu n-aș fi fost acum aici. Dacă n-aș fi fost acum aici, m-aș fi putut duce în oraș. Dacă m-aș fi putut duce în oraș, aș fi fost scutit și de această convorbire telefonică penibilă."

Prin urmare: cine era, în ultimă instanță, de vină pentru că fusese făcut de ocară la telefon?

Chiar cel pe care voise să-l descopere!

– Pot să vă întreb, Herr Feldwebel, dacă este indicat să se ia în considerare direcția vântului la amplasarea unui adăpost? Chiar dacă nu bate?

Feldwebelul își privi uimit interlocutorul. Se simțise deranjat. Apoi, îl recunoscu pe Gefreiterul Streicher. Și imaginea îl bucură ca un pahar de bere băut pe arșiță.

– Streicher., zise Rammler, nu fără bunăvoință, adăposturile dreptunghiulare se amplasează în așa fel, încât latura mai mică să se afle în direcția vântului. Asta este indicația. Dar dacă, la fel ca acum, nu bate deloc vântul, din partea mea poate să-l sape fiecare așa cum vrea.

– Eu intenționez să țin seama de direcția predominantă a vântului în acest anotimp, precizează Gefreiterul. Chiar dacă pe moment nu bate vântul, poate să înceapă oricând. E corect, Herr Feldwebel?

– Cât se poate de corect, încuviință acesta.

– Așadar., latura mai mică spre est, mai precis, nord-nord-est.

Câțiva soldați care se aflau prin preajmă încetară să mai sape și se folosiră de prilejul bine venit pentru a face o scurtă pauză.

Spre norocul lor., Feldwebelul Rammler nu-i observă. Îl luă pe Gefreiterul Streicher la o parte și începu să se plimbe cu el încolo și-ncoace.

– Streicher, îi spuse cât mai convingător, dumneata ești aici omul de încredere și, pe deasupra, un soldat de toată nădejdea. După opinia mea, ai fi deja Unteroffizier.. Dar acum spune-mi cu sinceritate: Ai idee de ce a fost programat acest joc de-a manevrele?

– S-ar putea, Herr Feldwebel. Streicher se fandosi cu pricepere – deși se părea că încrederea acordată îl îndemna să fie mai comunicativ. Desigur, nu vă pot spune nimic precis – dar presupun câte ceva. Însă cu multe rezerve.

– Cu câte rezerve vrei, Streicher! Ce presupui?

Gefreiterul începu să relateze amănuntele cunoscute de el: acțiunea patrulei, fugarul urmărit, dispariția peste zid, cercetările ulterioare, consecințele posibile. Cum cel în cauză fusese gata să-și recunoască greșeala, dar se dovedise a fi prea târziu.

– Cine? întrebă Rammler..

Gefreiterul Streicher arătă spre un mușuroi înalt. În dosul lui lucra un om care arunca pământul ca o mașină: mecanic, cu putere, uimitor de constant – lopată după lopată. Omul părea că se transformase în excavator..

Rammler se apropie. Se uită în jos, în groapa grenadierului Recht.

Fața acestuia lucea de transpirație.

– Dumneata! strigă Rammler, după ce-l observă un timp. Ești repartizat la pândă în copac.

Recht știa ce înseamnă asta. Sări afară din groapă și înșfăcă o armă cu lunetă. Apoi se sui în cel mai înalt copac din apropiere. Se cățără ca o maimuță, din cracă-n cracă, până în vârf. Ajuns acolo, căută să-și asigure atât câmpul de observație, cât și camuflajul. Simțea aproape fizic privirea Feldwebelului îndreptată spre el.

– Nu-i bun copacul ăsta, îi zise Feldwebelul, cu oarecare blândețe.

Grenadierul Martin Recht coborî și sări în copacul următor. Ajunse iarăși în vârf. Și aici, auzi din nou vocea la fel de blândă a Feldwebelului Rammler:

– Câmpul de observație e prea îngust.

Trecu în alt copac.

– Camuflaj insuficient.

La al patrulea, Rammler spuse cu o voce ușor mai aspră:

– Prea mult camuflaj și câmp de observație aproape deloc.

Abia în vârful celui de-al cincilea copac, Recht, transpirat leoarcă și gâfâind, se lămuri oarecum ce urmărea Feldwebelul.

Se agățase cu mâinile tremurânde de-o creangă. În fața ochilor lui, ramurile păreau să se transforme într-o rețea deasă.

– Vrei cumva să te odihnești? îl întrebă Rammler, ridicând puțin tonul. De obicei ești plin de inițiativă! Hai, mișcă, mișcă! Nu te prefface că ești obosit! Copacul următor!

Iar pădurea era plină de copaci, își dădu seama Recht.

În acest timp, *Café Asch* era înțesată de lume. Clienții ședeau la mese, trăncăneau, se îndopau cu prăjituri și apoi turnau în ei cafea.

– Așadar, domnule Kamnitzer, ziceați că ați fost acolo când patrula a făcut razie în barul *La Paloma*? întrebă Herbert Asch, cu un aer indiferent, ca un negustor de vite care se apropie de un taur de prăsilă.

Surprins, Kamnitzer ridică privirea de la tarta cu cireșe; oferta patronului îi făcuse cu atât mai mult plăcere, cu cât trebuia să fie servit de Helen Wieder. Dar, în ochii ei, Kamnitzer părea să facă parte din mobilier, la fel ca scaunele și mesele din sală.

– Desigur, am recunoscut că eram acolo când a venit patrula, admise Kamnitzer, mestecând. Dar n-am rostit nici un cuvânt despre crama *La Paloma*. Asta de unde o mai știți, domnule Asch?

– Ce fel de om e Martin Recht?

De data asta, Kamnitzer se înecă.

– La naiba! făcu el, tușind. Și numele ăsta vă e cunoscut! Îl știți numai dumneavoastră, domnule Asch – sau îl știe deja jumătate din oraș? Dacă-i așa, pot să-mi fac bagajele!

În acel moment apăru un domn în haine civile, modeste, pe care Herbert Asch îl salută cordial și-i făcu cunoștință cu Gefreiterul Kamnitzer. Se numea Ahlers. Kamnitzer presupuse că are în față un reprezentant, nu foarte serios, al unei firme, probabil de mașini de spălat.

– Domnul Kamnitzer pare să-l cunoască destul de bine pe prietenul dumneavoastră, grenadierul Martin Recht, zise Herbert Asch, înclinându-se ușor spre Ahlers.

Karl încuviință din cap.

– Doarme în patul de deasupra mea.

– Sunteți prieteni? întrebă Ahlers.

– Prieteni? Asta-i o vorbă foarte mare. Poate că ar trebui să admit că suntem camarazi. Dar asta ar însemna să spun prea puțin.

– Ce importanță au cuvintele? zise Ahlers, amabil. În orice caz, se pare că-i vreți binele. Care e motivul, de fapt?

Kamnitzer îl privi cu prudență pe Herbert Asch. Acesta clătină din cap semnificativ, ceea ce însemna: poți vorbi deschis cu Ahlers.

– Martin Recht îmi pare uneori ca un copil care s-a rătăcit în pădurea cea mare și a început să fluiere ca să-și facă singur curaj. Există probabil chiar mulți oameni de felul ăsta pe lume – chiar mult mai mulți decât se crede.

– Nu cumva e un fel de oaie din turmă?

– Nu, categoric nu – deși uneori așa pare. Și tocmai de aceea constituie o sfidare pentru berbecii cu talangă și pentru câinii de pază. Iar din ăștia există o mulțime – și printre militari, firește.

Ahlers se aplecă puțin în față.

– Nu prea vă place să fiți soldat, așa-i?

Karl Kamnitzer se relaxă. Omul din fața lui era în civil și părea să se bucure de prietenia lui Herbert Asch, căruia îi vorbea ca unui civil.

– Dați-le oamenilor posibilitatea să-i alerge pe ceilalți sau să-i mâne ca pe niște gâște de colo-colo, și cei mai mulți o vor face, dacă asta li se pretinde sau se așteaptă numai asta de la ei. Mai dați-le acestor inși cu fire de vechil motivația că este vorba de un ideal – de exemplu, dragostea de țară sau libertatea, sau orice altceva – și se vor îngrămădi ca o turmă! Așa ceva ar trebui să se știe, dar Martin Recht pare să fie în necunoștință de cauză!

– Ați putea să mi-l prezentați pe acest Martin Recht, domnule Kamnitzer, spuse Herbert Asch. Invitați-l aici. Din partea mea, chiar și astă-seară.

– Se ascunde vreo drăcovenie la mijloc? întrebă Gefreiterul, interesat.

– Desigur, zâmbi Herbert Asch.

– Atunci, sunt gata, îl asigură Karl Kamnitzer, apoi își termină tarta.

Majorul Bomekamp obișnuia să rămână mult timp în birou, după terminarea orelor de program.

Atunci răsfoia actele, studia planurile și instrucțiunile, cotrobăia prin birourile colaboratorilor și făcea controale prin telefon. Aghiotantul său stătea, între timp, aproape mut, ca un câine ciobănesc bine dresat.

Această sete de activitate a Majorului era atribuită în general doar unei conștiinciozități neobosite. Însă cine-l cunoștea mai bine pe Bomekamp știa că mai exista un motiv: nu voia să se ducă acasă. Aproape oricine putea înțelege asta, dacă o întâlnise măcar o dată pe nevasta Majorului.

– Sună la mine acasă! îi ordonă Bomekamp aghiotantului.

– *Jawohl*, consimți acesta.

Nu trebuia să i se spună ce să anunțe – era întotdeauna același lucru: „Herr Major mai are de lucru – nu se știe cât timp."

Bomekamp se duse în biroul din față. Îi făcea o deosebită plăcere să întârzie aici, printre angajatele civile, cu care purta discuții bărbătești, dintr-o bucată.

– Așa-i că aveți o adevărată slăbiciune pentru mine? întrebă el, cu o voce bubuitoare.

Făptura de sex feminin căreia i se adresase încercă să roșească, dar fără succes. Această fată de treizeci de ani avusese suficiente ocazii să-l cunoască pe comandant. În ochii ei spălăciți, Majorul era un cavaler desăvârșit, de modă veche.

Simțea aproape o plăcere să poată face ore suplimentare pentru el.

– Se pare că nu vă puteți despărți de mine, preastimată! strigă Majorul, pe un ton curtenitor. Încă puțin, și mă duceți în ispită!

Aghiotantul zâmbi, îngăduitor. În opinia lui, Bomekamp era ca o carte deschisă, pe ale cărei pagini scria același lucru. În ceea ce o privea pe fată, Majorului îi plăcea doar să glumească, și nimic altceva; în orice caz, nu la serviciu.

– Trebuie să mai aștept raportul companiei a 3-a, îi explică ea. Raportul e deja întocmit, din câte mi-a spus Herr Hauptfeldwebel Kirschke, dar trebuie semnat de comandantul companiei.

Majorul aruncă o privire pe planul de instrucție lat de un metru, care atârna pe peretele din spatele biroului. Căsuța companiei a 3-a pentru ziua respectivă avea fondul albastru hașurat cu roșu. Asta însemna că serviciul în cazarmă a fost înlocuit cu exerciții în teren.

– Iată o noutate pentru mine! îi spuse Bomekamp aghiotantului. De ce nu mi s-a comunicat?

Vocea binevoitoare și glumeață a lui Bomekamp devenise brusc rece și tăioasă. Aghiotantul își dădu toată silința să evite un incident. Se referi la o dispoziție mai veche a Majorului, care fusese considerată de principiu. Conform acesteia, exercițiile în teren erau bine venite, și modificările de program respective nu necesitau aprobarea batalionului – era suficientă înștiințarea din timp a aghiotantului.

– Dar nu și în acest caz! exclamă Bornekamp, supărat. Am spus foarte clar și răspicat că pentru mine o anumită chestiune este închisă. Nu-mi plac acțiunile pe cont propriu care dau impresia că oricine poate avea inițiative după plac pe domeniul meu!

– Atunci, probabil că Oberleutnantul von Strackmann e victima unei greșeli, explică aghiotantul, binevoitor.

– Ai grijă, te rog, ca acest circ să se termine neîntârziat. Imediat după aceea, von Strackmann să se prezinte la mine – la Cazinou.

Aghiotantul transmise ordinul prin telefon lui Kirschke. Hauptfeldwebelul se bucură mult auzind expresiile „circ" și „să se termine neîntârziat", repetate fidel de aghiotant. Încălecă pe bicicleta de serviciu și pedală, chiar cu oarecare viteză, spre locul de antrenament.

Acolo îl găsi pe Oberleutnant, în pădurea de mesteceni. Discuta cu câțiva subordonați despre noile metode de adăpostire în arbori pe timp de noapte. Totodată, căuta să explice cum se poate hrăni cineva cu rădăcini și ierburi, dacă a fost izolat de trupă. Când îl văzu pe Kirschke pedalând spre ei, îi strigă:

– În sfârșit, ai ajuns. Poți să te alături plutonului 3.

– La întoarcerea în cazarmă? întrebă Kirschke, rânjind.

– Până atunci, zise Oberleutnantul, sigur de sine, poate să mai dureze, chiar toată noaptea!

– Cel mult un sfert de oră! rosti Kirschke, cu satisfacție. Ordin de la batalion! Circul ăsta trebuie să se termine neîntârziat.

Von Strackmann dădu – deși nu fără oarecare greutate – o pildă de stăpânire de sine. Rămase încremenit și mut aproape zece secunde. Pe urmă, inspiră adânc, îl privi pe Kirschke și ordonă:

– Sistați exercițiul!

Ordinul ajunse – printr-un mesager – și la plutonul 3. Feldwebelul Rammler părea să stea singur, la marginea pădurii, fiindcă oamenii lui se aflau în copaci. Iar în cel mai înalt dintre ei se cocoțase grenadierul Martin Recht. Se cățărase pe o creangă, care se încovoiase, și era cât pe ce să cadă de-acolo. Dar nu căzu.

Rammler își consultă ceasul și își dădu seama că era prea târziu să mai ajungă la întâlnire. Dar prea devreme, să fie o suficientă învățătură de minte pentru Recht.

– Adunarea! strigă el spre copaci.

Soldații coborâră și se strânseră într-o formație aproximativă. Feldwebelul se hotărâse, între timp, să termine în forță. Chiar dacă timpul îl presa, terenul era favorabil, deoarece, în imediata apropiere, curgea un torent ademenitor.

– Inamicul a ocupat liziera pădurii, comunică Rammler. Plutonul să se îndrepte în direcția nord-nord-vest pentru susținerea trupei. Pas alergător!

Prin aceasta se viza, după o tactică fără cusur, următoarea acțiune: trupa trebuia să înainteze chiar prin torent, camuflată de tufișurile și de copacii de pe margine. Iar Martin Recht căra, asudat, o mitralieră, explicându-i-se că asta e o cinste deosebită.

Așa că soldații păsiră în apă, mai întâi până la genunchi, apoi, scufundându-se până la piept. Martin Recht șovăi. Nu știa să înoate și în ochi i se citea frica.

– A făcut cineva în pantaloni? întrebă Rammler, de pe malul uscat, ca să le dea ghes.

Însă ultima clipă fericită din acea zi a lui Rammler se topi la apariția Oberleutnantului von Strackmann, care-l luă imediat deoparte.

– Oprește acțiunea! Exercițiul s-a terminat, n-a fost clar ordinul meu? Nu permit asemenea întârziere! strigă el, știind că Majorul îl aștepta la Cazinou.

Rammler rămase în poziție de drepți până când Oberleutnantul îi permise să plece. Apoi, privi spre Martin Recht.

Grenadierul nu fusese încă distrus. Iar Rammler mormăi supărat, pentru sine: „Câte trebuie să îndur din cauza unui asemenea căcăcios!"

Feldwebelul Rammler îl căută degrabă pe adjutantul Kirschke și-i spuse apăsat:

– Acest Martin Recht e un mare tont!

– Așa o fi! admise Kirschke. Tonți sunt peste tot.

– Trebuie să facă de gardă – chiar diseară!

– De ce nu, făcu Kirschke, indiferent. Dar pentru diseară sunt repartizați deja alții.

Însă Rammler nu se lăsă ușor. Insistă, se plânse, se rugă chiar. În cele din urmă, făcu apel la camaraderia dintre Feldwebeli.

Kirschke nu voia decât să nu fie sâcâit, așa că, în final, consimți.

– Ei bine, dacă ești atât de disperat!

Dar nu-l mai găsiră pe grenadierul Martin Recht. O luase din loc imediat după exercițiul în teren.

– Atunci, nu se mai poate face nimic, rosti Kirschke, netulburat.

– Trebuie căutat în continuare! insistă Rammler. Doar nu poate să dispară așa!

– De ce nu? întrebă Kirschke, ușor amuzat. Trebuie să-ți ceară cumva permisiunea dacă vrea să plece în timpul lui liber, după program?

Rammler se simțea trădat și avea senzația că era înconjurat de porci. Nici măcar solidaritatea Feldwebelilor nu mai funcționa.

– Unitatea asta nenorocită pare să fie formată numai din cretini! strigă el și se duse în camera lui.

Acolo, își schimbă cămașa, se stropi cu apă de colonie și-și unse părul cu multă briantină. O privire în oglindă îi confirmă că era un bărbat arătos, ceea ce-i dădu curaj. Și nu-și refuză plăcerea de a trage o dușcă de rachiu din paharul cu periuța de dinți, marca: „Doar pentru bărbați".

Astfel îmbărbătat, porni cu pași întinși către oraș. Se îndreptă direct spre *Café Asch*. Ajuns aici, întrebă cu o voce tunătoare unde se află Helen Wieder. La tejghea i se răspunse cu amabilitate că domnișoara Wieder tocmai plecase cu un soldat.

Rammler pufni nestăpânit.

– Cine răspunde, de fapt, de acest tractir? întrebă el, arțăgos.

Doamna din spatele tejghelei – era Elisabeth Asch – rămase totuși amabilă. Îi arătă, aproape invitându-l, o masă de lângă fereastră, la care ședeau doi domni în civil: Herbert Asch și Klaus Ahlers. Râsul lor îi sună lui Rammler aproape provocator. Nu i se părea exclus ca ei să râdă chiar de el.

Se îndreptă hotărât spre Asch și Ahlers. Și crezu că are în fața ochilor două exemplare tipice de civili neisprăviți. Simțea lipsa seriozității, a demnității și a reținerii.

Nu fiindcă ar fi fost pornit din principiu contra populației civile! Dar lumea lui era cazarma – mai exact, cazarma viitorului, așa cum și-o închipuia el, întemeiată pe tradiția și experiența trecutului.

– Putem să vă ajutăm cu ceva? întrebă unul dintre civili.

– Cine răspunde aici? voi să știe Rammler.

– În legătură cu ce? întrebă Herbert Asch.

– Cu acest telefon!

Rammler avea un aer disprețuitor și îngăduitor, în același timp. Își închipuia că se află în fața unui simplu patron de cafenea, care urma să afle ce înseamnă să-i rânjești provocator unui Rammler!

– Explicați-vă liniștit, zise insul.

– Am sunat aici mai devreme. Dar a urmat o discuție dubioasă.

– Se mai întâmplă și așa ceva, spuse Herbert Asch. Folosirea incorectă a telefonului nu e o raritate.

– Doar nu vreți să vă sustrageți răspunderii? întrebă Rammler, acuzator. Și, sesizând un zâmbet amuzat, pe care-l consideră ostentativ, urlă cu o grosolănie nestăpânită: De fapt, cine sunteți dumneavoastră?

Pentru el, cafeneaua nu era altceva decât o prelungire a curții unității. Știa cu claritate că acest oraș trăia de pe urma garnizoanei – și nu trăia rău. Era de așteptat cel puțin o anumită recunoștință.

– Parcă-mi păreți cunoscut!

– Cu siguranță nu pot spune dacă vă par cunoscut sau nu, răspunse Asch, fără să-și piardă aerul prietenos. Dar pot să vă spun cu plăcere cine sunt. Printre altele, sunt proprietarul acestui local.

– Păi, tocmai! Rammler nu era deloc dispus să se lase impresionat de asemenea civili încrezuți. Deci sunteți răspunzător de folosirea necorespunzătoare a acestui telefon, la naiba!

– Cred că nu v-ar strica o cafea tare, dacă doriți – ca invitat al meu, zise Herbert Asch, serviabil.

Rammler refuză, cu superioritate.

– Drept cine mă luați? Nu sunt un cerșetor!

– În orice caz, nici eu nu sunt ceea ce credeți. E foarte ușor să te înșeli, zise Klaus Ahlers, prudent.

– Vă rog să nu vă băgați. Nu vorbesc cu dumneavoastră.

– Dar eu vorbesc cu dumneavoastră, rosti Ahlers. Și poate vă interesează să aflați că sunt Hauptmann în Luftwaffe.

Rammler ezită puțin. Dar, în definitiv, era instructor pentru lupta corp-la-corp, așa că se obișnuise cu contra-atacurile viclene.

– Asta o poate afirma oricine, de fapt, răspunse Feldwebelul.

– Vreți să vă arăt legitimația? întrebă Klaus Ahlers, binevoitor.

Rammler ezită iarăși, de data asta, mai mult – vreo cinci secunde. Apoi, făcu o întoarcere îndrăzneață, după părerea lui, spunând:

– Cu dumneavoastră nu am nici o treabă. Eu vorbesc doar cu proprietarul localului. Așa că nu-i necesar să vă amestecați în discuție. Intenționez doar să mă informez asupra unei convorbiri telefonice. Pe deasupra, mă aflu aici exclusiv în calitate de persoană particulară.

– Mă bucur, îl asigură Herbert Asch. Totuși, vă sfătuiesc să vă și comportați ca atare, oricât de greu vi s-ar părea pe moment. De fapt, n-aveți de ales. Încercați să mă credeți.

– Vreau să știu cu cine am vorbit la telefon. Trebuie să-l descopăr pe acel individ. Până atunci, nu mă las.

– Ia loc! zise Majorul Bomekamp. Ar cam fi momentul să-ți împărtășesc câteva adevăruri.

Aceste cuvinte introductive se adresau Oberleutnantului von Strackmann.

Majorul îl măsură atent – nu fără o ușoară satisfacție, produsă de amestecul de strădanie ambițioasă și devotament docil.

– Dacă nu te-aș fi convocat aici, ce-ai fi făcut în acest timp, von Strackmann?

– Aș fi lucrat, Herr Major.

– Și după ce-ai fi terminat lucrul?

– Pentru cei ca noi, tot timpul e ceva de făcut, Herr Major.

Majorul bău din lichidul rubiniu pe care-l avea în față. Era denumit „sânge de turc" – șampanie nemțească fără pretenții, amestecată jumătate-jumătate cu vin roșu franțuzesc.

– Ai o logodnică, Herr Oberleutnant? întrebă, apoi.

Von Strackmann negă, atât de prompt de parcă ar fi fost o acuzație.

– Pur și simplu n-am timp. Nu ies aproape deloc din cazarmă.

– Tânărul meu prieten, zise Majorul, condescendent, există lucruri pentru care trebuie neapărat să-ți faci timp, cum ar fi rasul sau igiena corporală. Și pentru tinerii Offiizieri există anumite privilegii care pot fi considerate întocmai ca o igienă corporală.

Oberleutnantul von Strackmann se arătă vesel, fiindcă asemenea discursuri ale Majorului erau bine cunoscute. Se cădea să-i dea dreptate.

Astfel se realiza, după părerea lui Bornekamp, o plăcută atmosferă de încredere. Îi oferi chiar un pahar din „sângele de turc" tînărului și zelosului Offizier.

– Doresc să mă pot bizui pe Offizierii mei, zise el, apoi. În special pe cei cu care colaborez strâns, în calitate de comandanți de companie.

Von Strackmann încuviință grăbit. Era ahtiat să se afirme. Iar pe superiorii cu experiență îi privea cu evlavie.

– Lumea noastră e o lume în sine, spuse Majorul. Trebuie evitate încercările celor din afară de a ne influența modul de a fi. Nu trebuie să li se dea nici un prilej în acest sens.

Formularea i se păru deosebit de iscusită. Căci în sinea lui își spunea: „Pe civilii ăștia, chiar dacă sunt primari, nu-i doare-n cur de ce facem noi aici. Dar nici nu putem să-i punem atât de simplu cu botul pe labe când vor să-și bage nasul la noi! Le zâmbești prietenos, și cu asta, basta! Nici o altă reacție vizibilă! Nici măcar vreo modificare a unui exercițiu planificat în termen."

– Ne-am înțeles, von Strackmann?

– Înțeles, Herr Major, îl asigură Oberleutnantul, în grabă.

– Grozav, aprecie Bornekamp. Ține-o așa, dragul meu, și, în viitorul apropiat, nu vei fi doar locțiitor la comanda uneia dintre companiile mele.

Oberleutnantul roși – mai puțin din cauza „sângelui de turc" și mai mult din mândrie.

– Vă mulțumesc, Herr Major!

– Ai vrea să-mi faci și un serviciu personal? întrebă Bomekamp, aproape confidențial.

– Orice, Herr Major!

– Atunci, treci diseară pe la soția mea, dacă poți. Du-i și o sticlă de coniac; i-am promis. Transmite-i salutările mele din inimă. Spune-i că probabil astăzi voi ajunge foarte târziu acasă – dacă voi ajunge. Trebuie să mai fac niște controale și să verific o grămadă de acte. E clar? Bine, atunci nu vreau să te mai reții.

Feldwebelul Rammler pândea în *Café Asch* ca un leu pe o stâncă. Își găsise un loc de unde putea observa intrarea. O aștepta pe Helen Wieder.

– S-ar putea să așteptați degeaba, îi spuse Elisabeth Asch. Nu e deloc sigur că domnișoara Wieder va reveni.

– Totuși, există o posibilitate, nu?

– N-ar fi exclus. În orice caz, poate dura foarte mult.

– Aștept! răspunse Rammler, apăsat și hotărât. Am timp. Iar perseverența mea e legendară! Aduceți-mi unul dublu, din marca mea specială!

– Voi transmite comanda dumneavoastră, zise doamna Asch, bucuroasă să plece de lângă acest client dezagreabil.

Rammler privi indispus în jur, la strălucirea artificială a modernei cafenele, până ce o chelneriță îi aduse băutura comandată: „Doar pentru bărbați". Fata nu se putea compara în nici o privință cu Helen Wieder, oricât ar fi privit-o Rammler. Așa încât nici măcar ea nu reuși să-i risipească proasta dispoziție.

Dar, în ușa de la intrare, apăru o ființă de sex feminin care-i părea demnă de toată atenția. Avea o ținută sportivă, și stătea încordată ca un arc de oțel. Cercetă cu privirea cafeneaua de parcă ar fi fost pe o pistă de zgură, pregătindu-se de sprint.

Traversă încăperea și lăsă impresia că se îndrepta direct spre Rammler. Feldwebelul înregistră cu competență: drăguța avea foc în vine; purta haine strâmte ca o uniformă. Se așeză la masa de-alături.

Rammler consideră gestul ca pe o invitație la dans. Omise faptul că masa de lângă el era singura liberă din sală.

– Ei, cum merge? întrebă Feldwebelul, înclinându-se plin de încredere.

Totul la această tânără era rece și luminos: părul, ochii, hainele. La fel sună și vocea ei:

– Ne cunoaștem cumva?

– Tocmai suntem pe cale să ne cunoaștem, o asigură Rammler, întreprinzător. Micuța nu-i displăcea, iar bestia rafinată de Helen Wieder merita o lecție! Mai existau și altele! Veniți la masa mea – sau să vin eu la dumneavoastră?

– Nici-nici, răsună o voce de bărbat de lângă Rammler. Nu te mai obosi, camarade, doamna nu este liberă.

Rammler privi nemulțumit: în fața lui se afla un ins în civil, slab, de înălțime mijlocie. Omul râse degajat și se prezentă:

– Vossler.

– Din partea mea, poate să vă cheme cum vreți! Nu vorbesc cu dumneavoastră, discut cu această tânără.

– Iar eu, răspunse fata ușurată, vă răspund doar atât: căutați-vă altă destinație!

Mesajul era destul de limpede. Alți oameni, cu mai puțin tupeu, s-ar fi considerat înfrânți – dar nu și Rammler! Rămase ușor dezorientat, nu însă și descurajat.

Cu dorința de a se revanșa, contemplă perechea de la masa alăturată. Ea îi spunea „Viktor", iar el „Gerty" – probabil că o chema Gertrud. Și se purtau ca niște porumbei. În sfârșit, își îndreptă supărat privirea spre tejghea, și ceea ce văzu îi atrase atenția.

Acolo se afla grenadierul Martin Recht, chiar cel căruia îi datora dezamăgirea din acea zi. Abia îi dăduse o primă lecție, dar băiatul părea să fie din nou foarte voios. Trăncănea nestânjenit cu femeia din spatele tejghelei, până ce, dând cu ochii de Rammler, se uită în direcția lui. Feldwebelul se ridică pentru a nu fi trecut cu vederea. Iar grenadierul, cuprins brusc de teamă, trase un salut cu totul neregulamentar.

Lui Rammler nu-i convenea să-i răspundă la salut. Îi făcu semn cu arătătorul, și Grenadierul se apropie grabnic de Feldwebel.

– Ce faci aici? întrebă Rammler.

Recht nu găsi nici un răspuns care să-l poată mulțumi pe Feldwebel, așa că rămase țeapăn și mut. Privirea lui cerea un tratament măcar pe jumătate uman.

– Așadar, te învârți pe-aici, în timp ce ai fost repartizat pentru gardă, îi zise Rammler, cu severitate.

– Despre asta n-am știut nimic, răspunse Recht.

Rammler îl privi atent pe grenadier, căutând cea mai bună metodă de abordare a cazului. Dar civilul de la masa alăturată voi să se amestece și în această discuție. Își întrerupse gunguritul, se ridică și se duse la Recht, exclamând:

– Ia uite cine-i aici! Oaspetele nostru de-aseară?

– Herr Oberfeldwebel! strigă Martin Recht, extrem de ușurat. Ce mai faceți?

– Excelent! răspunse Oberfeldwebelul Vossler. Îmi savurez timpul liber. Asta ar trebui să faceți și dumneavoastră, și să nu vă lăsați abătut din cale.

Grenadierul îi zâmbi recunoscător. Apucă mâna ce-i fusese întinsă ca un naufragiat pe o mare agitată.

– Nu vreți să vă așezați la masa noastră, domnule Recht? întrebă prietenos Vossler. Domnișoara Ballhaus și cu mine ne-am bucura.

– Dați-mi voie! interveni Rammler, stăpânindu-se cu greu. Ce drept aveți să vă amestecați? Nu vă doare-n cur de discuția mea!

– De ce te agiți, camarade? Vossler se uită împăciuitor la Rammler. Se poate și altfel. Nu-i nevoie să-ți arăți colții, dacă vrei să te faci observat.

– Ce înseamnă asta, camarade? strigă Rammler. Eu am de vorbit cu unul dintre oamenii mei – și încă într-o chestiune de serviciu. Aici nu accept nici un amestec!

Viktor Vossler își puse protector brațul pe umerii lui Martin Recht. Iar vocea îi sună ca o vioară cu surdină:

– Păstrează-ți sângele rece, camarade! Inspiră și expiră profund de cel puțin trei ori. Și nu uita maxima soldaților: „Nu există idee mai proastă decât prima care-ți vine în minte."

– Nu permit așa ceva! strigă Rammler, furios. Zâmbetul acestei „Gerty" sau Gertrude i se păru deosebit de nerușinat. Interzic categoric una ca asta! repetă el.

Dar Herbert Asch se îndreptă spre grupul lor, sigur ca un uliu. Se băgă între cei doi cocoși, luă atitudinea unui arbitru și spuse:

– În primul rând, aș vrea să vă rog să coborâți vocea. Aici e o cafenea, nu o cazarmă.

– Totuși, mă aflu în mijlocul unei chestiuni de serviciu, replică Rammler, tremurând. Ne privește doar pe mine și pe grenadierul Recht.

– Vă înșelați, spuse calm Herbert Asch. Aici este exclusiv domeniul meu, în nici un caz al dumneavoastră.

Martin Recht stătea ca o oaie rătăcită pe un câmp pustiu; în jur, se auzea urletul lupilor. În același timp, îl stăpânea sentimentul confuz că e apărat.

– Domnule! pufni Rammler către Herbert Asch. Domnule, vă avertizez! Nu vă amestecați în probleme militare.

– Mai bine lăsați-mă pe mine, sugeră Vossler. Între frați de arme, asemenea lucruri se lămuresc mult mai ușor.

– Nu e nevoie, răspunse Herbert Asch. Eu sunt stăpânul casei. Nimeni altcineva. Și în această calitate trebuie să vă rog, din păcate, domnule Rammler, să căutați să nu-i mai deranjați pe clienții mei și să părăsiți imediat localul.

– Cred că n-am auzit bine! Rammler îl privi pe Asch, nevenindu-i să creadă. Doar nu mă aruncați afară?

– Luați-o cum vreți.

– Plec! zise Rammler, amenințător. Dar o să regretați!

Plecă, fără să-și fi plătit consumația. Herbert Asch dădu dispoziție să-i fie trecută în contul personal, la cheltuieli curente.

Apoi, i se dedică lui Martin Recht, care era puțin dezorientat; îl invită în camera lui privată, ca să-l poată reîntâlni acolo pe Hauptmannul Ahlers și să nu-i mai deranjeze pe Gerty și Viktor.

În schimb, Feldwebelul Rammler ieși pe ușa dublă, chinuindu-se să suporte cu demnitate o mare pierdere: căci se simțea victima civililor perfizi și lipsiți de înțelegere, a camarazilor fără spirit camaraderesc, a muierilor care habar n-aveau de adevăratele valori.

Coborî treptele cu un zâmbet disprețuitor, dar rămase încremenit pe trotuar. O văzu în față pe Helen Wieder, iar lângă ea, pe Karl Kamnitzer!

– Bună seara, Herr Feldwebel! strigă Kamnitzer. Deja plecați?

– Dumneata! făcu surprins Feldwebelul, pe un ton ridicat. Dumneata ai fost cel cu care am vorbit la telefon!

– Eu să fi fost? întrebă Kamnitzer, strângând din ochi. Și când să fi fost asta? Și dacă-i așa, v-a făcut plăcere?

Helen Wieder păși energic în față. Rosti cu o voce provocator de blândă.

– Asta nu mi se pare prea frumos – să-ți dai întâlnire cu o doamnă și apoi să contramandezi în doi timpi, prin telefon. Îți mărturisesc că asta nu mi s-a mai întâmplat!

Feldwebelul Rammler se simți dintr-o dată în defensivă. În locul reproșurilor pe care se gândea să le arunce, acum trebuia să se dezvinovățească. Deoarece Helen Wieder se îndoia pe față de bunele lui intenții și de seriozitatea lui bine cunoscută.

– M-am scuzat, o asigură el. Am fost împiedicat de îndatoririle serviciului – un exercițiu în teren care a intervenit pe neașteptate.

Helen Wieder îl privi bănuitoare, iar Rammler se întoarse spre Kamnitzer, neajutorat și plin de reproș, în același timp.

– Nu i-ai spus nimic domnișoarei Wieder?

– Eu? Ce treabă aveam eu?

– Omule, doar am vorbit la telefon.

– Am vorbit, oare? Kamnitzer păru peste măsură de uimit. Dumneavoastră să fi fost într-adevăr interlocutorul meu?

– Evident! Cine altul?

– Caraghios, aprecie Kamnitzer. Aș fi pus pariu că era vreunul care voia să mă ia peste picior. Se dădea drept Feldwebelul Rammler. Cunoaștem noi glumeți de-ăștia!

– Omule! strigă Rammler, enervat. Pe mine să nu mă iei de prost! M-am lămurit eu de mult cu tipi ca dumneata.

– Mă acuzați pe nedrept, afirmă Kamnitzer. Puneți-vă în situația mea, Herr Feldwebel. Mă sună un tip la telefon și-și dă numele dumneavoastră; mormăie ceva despre un exercițiu în

teren. Mie-mi spune asta! Eu cunosc exact planul nostru de activități: nu era prevăzut nici un exercițiu în teren!

– A fost hotărât pe neașteptate!

– Așa? De fapt, eu n-aveam de unde să știu. În plus, vocea dumneavoastră suna cu totul altfel decât în curtea cazărmii. Aproape plăcut.

– M-am săturat de prostii! zise Helen Wieder. N-am timp de așa ceva.

– Nu vreau decât să vă explic, domnișoară Wieder!

– M-am lămurit eu! aruncă Helen și urcă treptele.

Feldwebelul și Gefreiterul priviră în urma ei – imaginea pe care le-o oferea îi năuci: această Helen părea să fie întruchiparea visurilor de infanterist.

– Scuzați-mă, spuse Kamnitzer, dar mă grăbesc. Am preluat, ca să mă exprim astfel, responsabilitatea față de domnișoara Wieder, ca reprezentant al dumneavoastră, Herr Feldwebel. Nu puteam s-o las să stea așa, ca o marfă comandată și neridicată. Iar în această privință nu mă dezic, vă voi reprezenta și pe mai departe. În definitiv, vă sunt dator!

Cu aceste cuvinte, Kamnitzer îl părăsi pe Feldwebel și urcă după Helen. Rammler rămase un timp împietrit, cu gura căscată. Apoi, o închise, clătină din cap și mormăi înăbușit:

– Mie nu mi se poate face așa ceva!

Ziua următoare începu cu un spectacol cotidian, dar care nu-și pierdea niciodată farmecul: Oberleutnantul von Strackmann își curăța personal cizmele. Asta se petrecea pe coridor, în fața ușii de la camera lui. Voia să dea un exemplu.

În acest timp, îl convocă pe Unteroffizierul de serviciu și, continuând să-și facă cizmele, îi ceru să-și prezinte raportul. Acesta suna ca în orice altă dimineață: „Nici un eveniment deosebit!"

– Ar fi fost și mai frumos dacă în sectorul meu n-ar merge totul strună, comentă el.

Unteroffizierul de serviciu își desfătă privirea pe săturate cu imaginea locțiitorului comandantului de companie, până când apărea Feldwebelul de companie. Însă acesta întârzia ca de obicei.

În sfârșit, răsări și Kirschke, reușind totuși să nu caște spre Oberleutnant. Era prea devreme pentru asta.

După ce se măsurară, indispuși, unul pe altul, Oberleutnantul întrebă:

– Ei, cu ce ne ocupăm azi?

– Ca de obicei, răspunse Kirschke, laconic.

Oberleutnantul ceru detalii. Cunoștea foarte bine programul zilei, dar voia să știe dacă și Feldwebelul de companie era informat.

Kirschke scoase din buzunar o notiță și se pregăti să-i dea citire.

– Scutește-mă de asta! Disprețul lui von Strackmann față de acest ins încăpățânat era atât de mare, încât uită să-și termine de curățat cizmele. Vreau să știu ce-ai de gând să faci dumneata – dumneata personal.

– Tot ca de obicei. Kirschke își permise observația pe un ton de indiferență imperturbabilă. Probleme de rutină.

– Herr Hauptfeldwebel, rosti energic Oberleutnantul, de la colaboratorii mei cei mai apropiați aștept în fiecare zi o idee bună.

Kirschke considera că are o asemenea idee, dar și-o păstră cu înțelepciune pentru sine. Ăsta se poartă ca un cercetaș! Dacă acest von Strackmann ar fi văzut lumina lumii germane cu douăzeci de ani mai devreme, HJ[1] nu ar fi putut găsi un om mai nimerit, gândi el.

Dar, Oberleutnantul se născuse abia în vremurile democrației. Și, după părerea lui, se descurca de minune.

Apoi, von Strackmann se jucă neobosit, timp de câteva ore, de-a câinele ciobănesc, după expresia lui Kirschke. El își supraveghea turma, îi dădea vigilent ocol, îi strângea laolaltă pe cei rămași în urmă și avea grijă să se respecte programul. Între timp, se tot gândea la Feldwebelul de companie. Oricum ar fi privit lucrurile, Kirschke nu era decât un obstacol tenace în calea avansării lui. Existau într-adevăr suficiente motive să înlăture

[1] Hitler Jugend – Organizația de tineret nazistă; formație de luptă paramilitară (n. tr.).

obstacolul – ceea ce părea să fie necesar nu numai în interesul lui, ci și al celorlalți. Oberleutnantul se simți, în cele din urmă, stăpânit de propria-i hotărâre și se duse la cancelarie. Hauptfeldwebelul nu se afla însă aici. La întrebarea insistentă a lui von Strackmann, unde poate fi găsit Kirschke, i se răspunse:

– Probabil, în camera lui. Își schimbă pantalonii.

Kirschke spusese că intenționează să-și schimbe pantalonii în urmă cu două ore, dar Oberleutnantul nu era la curent – neglijase să se intereseze. Neîncrederea îl îndreptă, totuși, pe drumul cel bun.

Porni spre camera Hauptfeldwebelului, situată pe coridorul de la parter. Aici se opri în fața ușii, fiindcă era încuiată. Ciocăni cu măsură la început, cam ca un poștaș. Nici un răspuns.

– Kirschke, zise el, sever. Deschide!

Dar nu i se deschise. Atunci bătu în ușă ca un polițist care are mandat de arestare.

– Deschide! strigă el. Sunt Oberleutnantul von Strackmann! Știu că te-ai încuiat înăuntru, Kirschke.

Apoi, bătu ca într-o tobă. Îi răspunse o tăcere absolută.

Atunci, Oberleutnantul țâșni ca un ogar, goni pe coridor – cu viteza fulgerului, spuneau mai târziu martorii oculari –, ieși afară și dădu ocol clădirii spre locul unde corespundea fereastra camerei lui Kirschke.

Fereastra era puțin mai înaltă ca un stat de om. Dar von Strackmann era un tânăr sportiv. Sări, se agăță de pervaz și efectuă o remarcabilă ridicare în brațe – spre marea bucurie a câtorva soldați strânși împrejur.

Privind pe fereastră, Oberleutnantul văzu fundul bombat al lui Kirschke, îmbrăcat în chiloți. În timp ce von Strackmann trăgea cu ochiul prin geam, Kirschke se uita prin gaura cheii, spre coridor.

Această imagine păru să-i taie răsuflarea lui von Strackmann. Își dădu drumul de pe pervaz, gâfâind. Apoi, porni în pas alergător, ocolind iarăși blocul și îndreptându-se spre camera lui Kirschke. Ușa era acum deschisă, iar Hauptfeldwebelul privea afară.

– Asta va avea consecințe, zise von Strackmann, cu răsuflarea întretăiată.

– Cum adică? întrebă Kirschke. Nu mai pot nici să-mi schimb pantalonii?

– Cu ușa încuiată? zise Oberleutnantul, cu asprime.

– Sigur, răspunse Hauptfeldwebelul. Eu obișnuiesc să-mi schimb pantalonii cu ușa încuiată. În definitiv, s-ar putea să intre vreo femeie de serviciu.

– Vom lămuri noi asta! strigă von Strackmann. Și voi face eu însumi cercetările necesare.

– Din partea mea, cu plăcere.

Kirschke nu părea prea impresionat. După convingerea lui, acest ignorant zelos nu era chiar matur. Totuși, putea deveni, fără îndoială, incomod. De aceea, se impunea să-l abată din cale, iar Hauptfeldwebelul știa și cu ce.

– Oricum, există chestiuni ce par să fie mai urgente.

– Te rog să lași aceste aprecieri în seama mea.

– Desigur, Herr Oberleutnant. Dar am primit mai devreme un telefon de la un anume domn Asch, proprietarul cafenelei cu același nume. Mi-a comunicat că ar trebui să avem grijă ca oamenii din unitatea noastră să se comporte cât de cât cuviincios în localul său.

Von Strackmann se ridică în picioare, țeapăn, ca de ceară.

– Asta ți-a spus – dumitale – acel om?

– Da, chiar mie. A vrut mai întâi să vă vorbească dumneavoastră, Herr Oberleutnant, dar, cum erați plecat, deci nu puteați fi contactat...

– Asta a zis textual?

Kirschke constată cu satisfacție că Oberleutnantul devenise nervos. Desigur, Herbert Asch nu folosise o exprimare atât de tăioasă, dar sensul fusese redat întocmai; iar von Strackmann căzuse în cursă.

Își aminti imediat de discuția importantă avută cu comandantul său, în seara precedentă. Și de indicația confidențială: să nu se lase abătut din cale de niște civili oarecare – sau cam așa ceva.

– Ce-și permite insul ăsta! strigă von Strackmann, în necunoștință de cauză.

Nu știa mare lucru despre situația din oraș. Își închinase viața exclusiv armatei, rareori obișnuia să privească peste zidul

cazărmii – și atunci privea în direcția terenului de exerciții. Astfel că habar n-avea cine era Herbert Asch și nici nu-l interesa.

– Aici e numărul lui de telefon, îl informă Kirschke și-i întinse nerăbdător un bilet.

Von Strackmann îl înșfăcă din mâna lui, lacom ca o știucă.

– Îl învățăm noi minte!

Apoi urmară, într-un răstimp foarte scurt, cinci convorbiri telefonice, care urniră piatra ce avea să se rostogolească.

Mai întâi, Oberleutnantul luă legătura cu Herbert Asch prin centrala hotelului și-i explică, printre altele, că nu-l interesează acuzațiile indirecte – iar dacă cineva voia ceva de la el, i se putea adresa în scris. Pe cale oficială!

Herbert Asch rămase ușor constemat.

– Sper că știți cu cine vorbiți, rosti el.

– Îmi ajunge ca dumneavoastră să știți cu cine aveți de-a face!

Herbert Asch se consideră acum informat. El dădu cel de-al doilea telefon din această serie, și anume, Hauptmannului Ahlers.

Asch îi povesti despre primul telefon pe care-l dăduse la compania a 3-a. Intenționase să calmeze puțin spiritul de inițiativă al unui Feldwebel, pe nume Rammler– nu în ultimul rând ca să-l apere pe Martin Recht. Vorbise mai întâi cu Hauptfeldwebelul Kirschke, care era, se pare, un om calm și rezonabil, cu adevărat de treabă. Apoi însă își făcuse apariția altcineva – Oberleutnantul von Strackmann.

– Pe acesta l-am cunoscut în treacăt, zise Hauptmannul Ahlers. Cred că e bine intenționat, dar am impresia că e cam exagerat.

– În orice caz, cu mine s-a purtat ca un țapinar.

– Îl dezvățăm noi de stilul ăsta, promise Ahlers.

Al treilea telefon îl dădu Hauptmannul Ahlers Oberstului Turner. După ce ascultă atent, în tăcere, Turner îi spuse:

– Rezolvă dumneata asta, dragul meu Ahlers. Acționează în numele meu și în limita regulamentelor respective.

Dar Hauptmannul Ahlers consideră că, din păcate, problema nu era atât de simplă.

– Eu am fost cel care l-am sfătuit pe domnul Asch să evite un raport oficial, mărturisi Ahlers. I-am recomandat să lămurească problema cât mai puțin formal.

– Nu ți se poate reproșa nimic în acest sens, încuviință Turner. Consider că recomandarea dumitale a fost foarte fericită.

– Dar primarului i-am vorbit, ca să zicem așa, în calitate de reprezentant al comandantului de garnizoană. De aceea, domnul Asch a socotit că părerea mea e mai mult sau mai puțin oficială. Ieșirea neașteptată a Oberleutnantului von Strackmann pare cel puțin neinspirată. Cred că aici ar fi nevoie de o lămurire. Și asta nu poate veni decât de la dumneavoastră, Herr Oberst, care sunteți obișnuit cu asemenea situații delicate.

Oberstul Turner înghiți povestea cu oarecare greutate. Dar nu vedea altă posibilitate decât să poarte acea discuție telefonică. Așa că ceru o convorbire cu Majorul Bomekamp, căruia îi spuse că nu obișnuia să dea nimănui sfaturi fără o solicitare prealabilă și evita să se bage în problemele altora.

– Totuși, un comandant este răspunzător pentru Offizierii lui, nu-i așa?

– Vorbiți în general, Herr Oberst, sau vă referiți la un caz special?

– Unul dintre Offizierii dumneavoastră, un anume Oberleutnant von Strackmann, și-a permis, din păcate, o abordare îngrijorătoare. A vorbit cu primarul, cu domnul Asch, într-un mod pe care trebuie să-l numesc nechibzuit. Presupun că asta e și părerea dumneavoastră, Herr Major. În definitiv, domnul Asch este cel care hotărăște aici – cel puțin până la alegerile viitoare. În calitate de comandant al garnizoanei, sunt puțin cam neliniștit. Dar, pe de altă parte, am convingerea că veți rezolva chestiunea în mod adecvat.

Majorul primi, scrâșnind, mustrarea blândă, dar limpede. Știa că acum Oberstul avea să-și facă o notă cu locul, data, ora și detaliile precise ale convorbirii, care, probabil, urma să fie descrisă ca „indicație orientativă".

În plus, Bomekamp se simțea dezamăgit de von Strackmann. Îl considerase inteligent. Sau se înșelase? În orice caz, din pricina acestui Oberleutnant primise neplăcuta admonestare.

Astfel că Majorul Bornekamp fu cel care dădu cel de-al cincilea telefon. Îl chemă la aparat pe Oberleutnantul von Strackmann și trecu peste el ca un tanc peste o broască – după cum avea să spună mai târziu Kirschke.

– Curată tâmpenie – asta ți-ai permis să faci! urlă Majorul. Îndreaptă urgent situația, sau te dau afară.

Von Strackmann rămase ca trăsnit. Hauptfeldwebelul Kirschke, care auzise vorbele Majorului, zâmbi satisfăcut.

– Trebuie să fac un raport îndreptat împotriva mea? întrebă el. Pentru somn în timpul serviciului?

Și era cât pe ce să adauge: „Cine doarme, cel puțin nu dă telefoane!" Dar ar fi fost inutil, fiindcă von Strackmann își dăduse seama ce se afla în mintea Feldwebelului de companie. El zise înăbușit:

– Totul e din cauza acestei adunături de porci nenorociți!

– Vă rog să-l scuzați pe soțul meu, domnule Recht. A fost reținut, nu știu unde.

Doamna Ahlers îi adresă aceste cuvinte oaspetelui, zâmbind cu îngăduință, fără urmă de reproș.

– Trăim destul de umil, rosti liniștită doamna Ahlers. Dar nu-i nevoie să vă mai spun asta, vedeți și dumneavoastră.

Martin Recht observase totul, fără să sesizeze vreo stânjeneală din partea gazdei. Mobila consta în piese simple, robuste. Stofele erau alese cu gust, dar de o calitate modestă; pe podea se afla un covor de cânepă simplu, într-o singură culoare. Recht se pricepea oarecum la asemenea lucruri; mama lui avea un magazin de decorațiuni interioare.

– Trebuie să mă întorc la bucătărie, zise doamna Ahlers. Dar fata mea vă va ține de urât între timp.

Lui Recht îi plăcea figura ei prelungă, deschisă.

– V-a spus soțul meu că fiica noastră e suferindă – vreau să spun că a fost suferindă și încă nu și-a revenit complet? întrebă doamna Ahlers, după o scurtă ezitare.

– Da, mi-a povestit.

– Deci, știți despre ce este vorba?

– Nu.

– Vă veți da seama, zise doamna Ahlers. Și sunt sigură că vă veți purta cum se cuvine.

Carolin Ahlers, fiica, apăru la puțin timp. Recht privi în ochii ei luminoși. Pielea fetei îi părea de culoarea unui trandafir alb, care strălucește în lumina blândă a amurgului; părul lung părea o țesătură scumpă, iar zâmbetul ei îi aminti de basme cu prințese și zâne. Pe scurt, Martin Recht trăi o clipă de neobișnuită poezie.

Nu se putea împotrivi: acea fată avea un farmec ce-i cuprindea blând, dar fără scăpare, fantezia. Apoi, o văzu mergând și reveni la realitatea brutală. Ea umbla cu grijă, nesigură, ca și cum nu-și stăpânea pe deplin corpul. Se putea spune că șchioapătă, dar asta nu ar fi descris prea bine mișcările ei, care nu erau deloc clătinate, ci doar nesigure. Martin Recht observă totul cu obiectivitate, constatând, totodată, că nu l-ar fi mirat prea mult ca ea să se ridice dintr-o dată de la podea și să înceapă să plutească.

Fata îi observă privirea și zâmbi – nu era un zâmbet îndrăzneț, ci, mai degrabă, plin de îngăduință față de Recht. În schimb, doamna Ahlers îl privi atentă pe oaspete și văzu cu satisfacție că își mascase repede uimirea.

– Pot să vă ajut? întrebă el, repezindu-se spre Carolin.

– O, nu! răspunse fata, neașteptat de veselă. Mă descurc foarte bine singură. Trebuia doar să încercați să vă obișnuiți cu mersul meu. Sau vă displac oamenii bolnavi?

– Cum puteți să spuneți așa ceva? zise Martin Recht și-i trase Carolinei un scaun. Sora mea a avut poliomielită și a încercat să se adapteze, și să devină utilă.

– Dar dumneavoastră nu vreți să deveniți util altora?

– Ba, cu plăcere! Recht apucă fără să mai ezite brațul Carolinei ca s-o conducă spre scaun. Acestea sunt ultimele instincte cavalerești, să știți – faceți-mi favoarea asta.

Doamna Ahlers privi zâmbitoare spre fiica ei și-i făcu un semn de recunoștință și încurajare lui Martin Recht. Apoi, părăsi camera.

Recht își trase un scaun și se așeză în fața Carolinei. Era puțin tulburat, privind acest chip blând, luminos, zâmbitor: îi amintea de o dimineață de primăvară printre mesteceni, printre

poieni și izvoare. Dispoziția poetică îi reveni, dar se străduí să se gândească la mersul fetei.

– De la ce vi se trage? o întrebă el deschis, aproape curios. Ce fel de boală este?

– Un fel de paralizie parțială a picioarelor, răspunse Carolin. Cauza este o leziune a coloanei vertebrale.

– Groaznic! spuse Martin, fără a fi sentimental. De când asta?

– De la naștere, zise Carolin.

Martin Recht nu-și ascunse surprinderea. Privi spre ea întrebător.

– Am fost într-un fel una dintre ultimele victime ale războiului, îl lămuri Carolin. M-am născut în anul 1945, în timpul refugiului, și anume în Lübeck. Spitalul, așa mi s-a explicat, era arhiplin și exista un singur doctor disponibil. Urmarea a fost această vătămare a coloanei mele.

– Ce pot să spun? întrebă încet Martin Recht.

– Nimic! Nu e nimic de spus. Asta este și gata! Carolin se lăsă puțin pe spate, resemnată și puțin obosită. Și e chiar atât de rău? Eu m-am obișnuit de mult.

– Dar doctorii? Nu pot face nimic?

– Au făcut deja foarte mult! Am trecut printr-o serie de operații. Înainte era și mai rău. Stăteam într-un scaun cu rotile. Acum însă pot să merg. Adăugă, zâmbind: Cât de cât, măcar. Tot e ceva.

– Asta-i mult! rosti Martin Recht. Și e un început bun! Mergeți uneori la plimbare?

– Ocazional – cu mama, mai ales în parc.

– Vă obosește?

– Nu, dacă are răbdare cu mine.

– Grozav! zise Martin Recht, hotărât. Atunci puteți să ieșiți și cu mine.

Carolin se ridică, ezitând.

– Vreți, într-adevăr? întrebă ea, apoi.

– De ce nu?

Ușoara roșeață din obrajii Carolinei păru să se accentueze.

– Asta o spuneți probabil din politețe. Sau ca să mă consolați. Sau, poate, fiindcă vă simțiți dator față de tatăl meu. Dar nu trebuie s-o faceți – chiar nu e nevoie!

– Ascultați, zise Martin Recht, după ce respiră adânc, hotărât să spună cât mai pe șleau ceea ce avea în cap. Verificase uneori această metodă și cu sora lui bolnavă. Astea-s prostii, continuă el. Îmi plăceți, pur și simplu. Sau vă sunt foarte antipatic?

– Nu, nici vorbă!

– Atunci ne-am înțeles.

– Poate.

– Și când ieșim la plimbare?

– Cât de curând, spuse Carolin, evaziv.

– De ce nu chiar azi – după cină?

Carolin Ahlers clătină din cap.

– Nu știu, n-ar trebui să ne pripim.

– Dar de ce să amânăm? Vă rog să acceptați.

– Da, spuse Carolin Ahlers.

– E cazul să vă amenajați o sală de așteptare, sugeră Gefreiterul Kamnitzer. Parcă aș fi la dentist aici.

– Ce dentist oferă pacienților băuturi la discreție? întrebă Herbert Asch.

– Eu sunt pacientul dumneavoastră?

– Hai să zicem mai bine că sunteți un fel de cobai.

– Pentru ce soi de experiențe?

– Mi-ar plăcea să văd dacă judecata sănătoasă se poate impune în anumite condiții.

– Atunci n-ați nimerit adresa, domnule Asch. Pentru ceea ce-mi permit eu din când în când nu e nevoie de cine știe ce rațiune. Doar de instinct. Sau credeți cumva că vreau să mă pun de-a curmezișul unității? Nici nu mă gândesc! Pentru mine, de altfel, este o unitate cu adevărat interesantă – privesc ca la circ și aștept sfârșitul reprezentației.

Herbert Asch îl privi cu bunăvoință pe Gefreiterul Kamnitzer. Existau momente când i se părea că se recunoaște pe sine în acest Gefreiter. Dar astăzi era cu totul altfel decât pe vremea în care purtase el însuși uniformă. Sau nu?

Îl invitase pe Kamnitzer în biroul său sub pretextul că aici putea s-o aștepte pe Helen Wieder în tihnă, și, mai ales, pe gratis.

– Încă puțin, și dumneavoastră ați putea înjgheba un azil pentru soldați, spuse Kamnitzer.

– Considerați cumva că oricine poartă o uniformă e soldat?

– Vreți să mă atrageți în cursă?

Kamnitzer îi făcu semn cu ochiul lui Herbert Asch.

– Mă bănuiți de ceva? întrebă Asch, înveselit.

– Nu tocmai, răspunse Kamnitzer, nestânjenit. Dar știu și eu să adun unu și cu unu, și mai știu că, pentru dumneavoastră, garnizoana nu-i o afacere proastă.

– Vreți să spuneți că eu câștig de pe urma ei?

– E clar. Și nu puțin. Oricum, nu vă pizmuiesc pentru asta.

– Tot e ceva, domnule Kamnitzer.

Această discuție, ce părea să-i placă lui Asch, fu întreruptă brusc. Ușa se deschise, iar Viktor Vossler intră fără să fi ciocănit. Se apropie de Asch și rămase în picioare în fața lui, privindu-l atent, ca pe un barometru.

– Ei! exclamă Asch, amuzat. Vrei să-mi faci cumva morală? Nu duc lipsă de așa ceva.

– Ceea ce vă permiteți cu angajații dumneavoastră se cam apropie de sclavie. Mai nou, orele suplimentare sunt la ordinea zilei aici, nu? Și asta, te pomenești că o faceți în interesul armatei, după părerea dumneavoastră?

– Cu așa ceva nu pot fi decât de acord! exclamă Kamnitzer, privindu-l cu interes pe Vossler, pe care nu-l cunoștea încă.

– Nu te pripi, dragul meu! Herbert Asch își freca mâinile, satisfăcut. Cine îl cunoștea mai bine știa că urma una dintre glumele lui. În definitiv, continuă el, s-ar putea ca pe amândoi să vă intereseze aceeași doamnă – și atunci?

Vossler și Kamnitzer, îmbrăcați în civil, se priviră cu o neîncredere crescândă. Fiindcă recunoșteau că sunt cam de același calibru. Și fiecare dintre ei gândea că fata s-ar fi putut să-l placă pe celălalt!

– Domnii nu se cunosc? întrebă Herbert Asch, binevoitor. Atunci, dați-mi voie să vă prezint: Gefreiter Kamnitzer – Oberfeldwebel Vossler.

– Încă nu pot să spun dacă-mi face plăcere, rosti Kamnitzer, fără să se ridice din fotoliu. În orice caz, aș dori să vă atrag atenția cu respect că mă aflu aici în calitate de persoană particulară.

– Și eu, spuse Oberfeldwebelul și, după o scurtă ezitare, îi întinse mâna Gefreiterului.

Asch savura cocoșeala ce părea să se înfiripe. Întrucât Gefreiterul o aștepta pe Helen Wieder, și ea era de serviciu în cafenea. Iar Gertrud Ballhaus, căreia Vossler îi spunea Gerty, avea încă de lucru pentru primar – pentru primarul Asch.

Kamnitzer prinse mâna lui Vossler și o strânse fără vigoare.

– Sau așteptați cumva un fel de onor din partea mea? întrebă el.

– Treacă de la mine! zise Vossler și se lăsă într-un fotoliu.

– Cum adică, treacă! ripostă Kamnitzer. Întrucât mă aflu aici în civil și ca invitat al domnului Asch, nu-mi puteți pretinde să vă salut și nici nu puteți să mă scutiți de asta!

Vossler deveni ușor neliniștit; un asemenea sânge rece îl punea în încurcătură. Firește, lui Gerty îi plăceau băieții de acest soi. Asta-i plăcea și la el. Zâmbi stânjenit și bătu în retragere. Dar Kamnitzer se grozăvi în continuare:

– Trebuie să știți că, pentru mine, înseamnă același lucru dacă cineva este Oberfeldwebel sau poștaș!

– Și pentru mine, admise Vossler.

– Ei, atunci suntem cu toții de acord, îi asigură Herbert Asch și împinse către oaspeții săi paharele cu vin.

Dar, înainte de a bea, îi lămuri asupra confuziei. Farsa lui îi făcuse tot atâta plăcere, ca și bucuria lor ulterioară.

– Am crezut, într-adevăr, că vreți să braconați în domeniul meu, mărturisi Oberfeldwebelul.

– Această presupunere mă onorează, afirmă Kamnitzer. Și se bazează pe reciprocitate.

– Mă bucur că ne-am cunoscut, zise Vossler.

Herbert Asch se lăsă pe spate, satisfăcut. Era încântat când prietenii lui deveneau, la rândul lor, prieteni.

– Spuneți-mi, rosti Kamnitzer, după un timp. Mi se pare că sunteți cel mai grozav Oberfeldwebel. Nu vă simțiți cam singur,

acolo, în adunătura aia? Sau există mai mulți ca dumneavoastră pe-acolo?

– O grămadă, răspunse Vossler.

– Dar dumneavoastră și cei care vă seamănă nu sunteți consideraţi elemente nedorite?

– Noi formăm majoritatea, așa încât ceilalți sunt nedoriți.

– Asta-i grozav! exclamă Kamnitzer, vesel. Există deci și așa ceva! Sau sunteți predispus spre mici exagerări?

– Vizitați-ne când aveți ocazia, îi recomandă Viktor Vossler. Sunteți oricând bine venit. Vă voi primi bucuros.

– Cu plăcere, spuse Kamnitzer. Știți, îmi vine foarte greu să cred că o cazarmă e altfel decât alta. Privirea lui îngândurată exprimă dintr-o dată neîncredere. Sau vă considerați un fel de club feudal?

– Suntem aviatori, declară Oberfeldwebelul, și nu vrem să fim altceva.

– Aha! făcu Kamnitzer. Și vă este indiferent dacă transportați bombe sau medicamente, muniție sau chiloți?

– Peste ce fel de om am dat? îl întrebă Vossler pe Herbert Asch. Amicul nostru o fi vreun soi de misionar întârziat?

– Uneori gândește, zise Asch, cordial. Doar că nu vrea să recunoască.

– Ei, lăsați! spuse Kamnitzer. Să nu ne abatem. Indiferent ce ați face în aer, domnule Vossler, am impresia că aici, pe pământ, putem merge împreună la furat de cai. Nu?

– Unde-s caii? întrebă Vossler, prompt.

– Am un armăsar sprinten și sălbatic în minte. Cel puțin unul, precizează Kamnitzer.

– Ce frumos că v-ați făcut iar timp pentru mine, zise doamna Bomekamp și deschise larg ușa casei.

În fața ei se afla Oberleutnantul von Strackmann – Dieter, pe numele mic. Acesta efectuă – cu capul țeapăn, ca un sac îndesat cu rumeguș – un șir de mișcări ce voiau să fie un amestec între un salut militar și unul galant.

– Sper că n-o deranjez pe stimata doamnă, se asigură el, prevenitor.

– Nici să nu vă gândiți! strigă Elfrieda Bornekamp, cu o cordialitate energică, autoritară. Lăsați falsa modestie, sunteți bine venit.

Von Strackmann își exprimă recunoștința așa cum credea că se cuvine. În definitiv, absolvise cu succes cursul intern „Comportamentul față de doamne", ceea ce se putea verifica și în statele lui de serviciu.

O urmă docil pe amabila doamnă, ocolind-o cu atenție și cu suplețe pentru a ajunge în stânga ei: spiritul sportiv completa stilul de cazinou.

Și, până să apuce să scoată sticla de coniac – era a doua pe care o căra acolo, la îndemnul Majorului, în săptămâna respectivă –, se pomeni în salon. Mai exact, pe sofa.

Elfrieda aprinse lampa cu picior și o stinse pe cea de sus.

– Așa e mai plăcut de stat la taifas – și vrem să ne simțim bine,nu?

Ea se lăsă jos, lângă von Strackmann. Între ei rămăseseră doar treizeci de centimetri.

– Pentru mine e o mare onoare, o asigură Oberleutnantul, cu oarecare efort, dar inimos. Și mă simt deosebit de obligat față de amabilitatea dumneavoastră, stimată doamnă.

În realitate, se simțea excelent. El, un tânăr Offizier, fusese numit locțiitorul șefului de companie, bolnav, iar pe deasupra, Majorul îi acordase, personal, încredere; purta discuții confidențiale cu el; îl lăsa chiar să se învârtească în cercul lui intim.

Doamna Elfrieda considera că prezența acestui Offizier tânăr și idealist era agreabilă. Involuntar, se trase cu zece centimetri mai aproape. Lumina difuză a lămpii îi cădea din spate, ceea ce o avantaja.

– Bărbatul meu e foarte ocupat mereu, zise ea, fără urmă de reproș.

– Pentru dumnealui slujba este mai presus de orice, confirmă Oberleutnantul. Aproape că se epuizează. E uimitor.

– Desigur, spuse doamna Elfrieda. Și totuși, în felul lui, soțul meu se dovedește întotdeauna atent – de exemplu, trimițându-vă pe dumneavoastră.

– Eu consider acest lucru ca pe o distincție, replică Oberleutnantul.

Era decis să confirme încrederea acordată și socotea că o va putea face cel mai convingător dezvăluindu-și o parte din planuri. De altfel, stimata doamnă avea, desigur, să-l înștiințeze pe soțul ei...

– Azi am întocmit un registru de evidențieri și mustrări.

– Ce-ați făcut?

Doamna Elfrieda tocmai era pe cale să se mai apropie cu încă zece centimetri, dar rămase pe loc.

– Herr Major se opune categoric noilor metode. Totuși, se străduiește să realizeze o sinteză între acestea și metodele pedagogice verificate – ceea ce mi se pare exemplar.

Doamna Elfrieda se lăsă pe spate de parcă ar fi fost puțin cam obosită. Cu această ocazie, genunchiul ei stâng îl atinse pe cel drept al lui Dieter. Offizierul se retrase și exclamă bine crescut:

– Pardon, stimată doamnă! Apoi, își drese glasul și continuă: Întotdeauna mă străduiesc să urmez inițiativele lui Herr Major.

– Așa faceți?

– În toate privințele, o încredință el. De-aici și registrul meu de evidențieri și mustrări, prin care îndeplinesc o indicație interesantă a lui Herr Major. Căci în practica de până acum lipsea încă, în anumite privințe, stăpânirea diferențierilor de finețe.

– Și sunteți capabil de asta?

– Mă străduiesc! În orice caz, sunt hotărât să utilizez în viitor cât se poate de exact diferențierile indicate. Cunoașteți, de exemplu, stimată doamnă, diferența dintre îndemn și încurajare?

– Nu, rosti doamna Elfrieda, aproape răstit.

Dar von Strackmann nu sesiză tonul ei. Vorbi mai departe nestingherit despre „mustrarea severă", care trebuia să conțină în sine și îndemnul la îndreptare. Apoi, explică pe larg că un „avertisment" trebuie să aibă și sensul de „dezaprobare"; că el cuprindea și indicația de a ieși la raport în fața superiorilor. În fine...

– Mă plictisiți, îi spuse pe șleau doamna Elfrieda.

Von Strackmann rămase descumpănit.

– Îmi pare rău, spuse el, străduindu-se să-și stăpânească stinghereala. Vă rog să-mi sugerați, stimată doamnă, ce pot face...

– Deschideți odată sticla de coniac, porunci doamna Bomekamp. Și dați-vă mai aproape!

Între timp, Majorul se îndeletnicea cu activitatea lui preferată: războiul. Desigur, doar pe hârtie. Se părea însă că și așa îl satisfăcea pe deplin.

Un ins de la ziar – gazeta locală *Nachrichten für Stadt und Land*[1] – îl aștepta deja cam de mult. Dar putea să aștepte liniștit. Acest jurnalist, numit Flammer, era, după părerea Majorului, un scrib de duzină: publica o jumătate de pagină de opinii curente, pentru treizeci până la cincizeci de mărci. Mai înainte scrisese, probabil, articole sub lozinca „Fără alte războaie"; astăzi însă putea să scrie din nou cu adevărat nemțește. Totuși, nu trebuie să fii ranchiunos!

După un răstimp destul de îndelungat, Majorul ordonă să fie chemat domnul Flammer.

Bomekamp se lăsă cu un aer degajat în fotoliu și întrebă, protector:

– Ei, dragul meu, dă-i drumul – ce vrei să știi?

Astfel ignoră, cu un sentiment de superioritate, o altă întrebare, nu tocmai lipsită de importanță: cine-i dăduse, de fapt, jurnalistului ideea să i se adreseze. Era posibil ca Flammer să-i fi răspuns: interesul obștesc, public! Dar, totodată putea să-i fi spus, respectând adevărul, că urmează un îndemn al primarului Asch. În realitate, Asch, nu numai că-i sugerase jurnalistului această vizită, ci chiar concepuse împreună cu el câteva întrebări pentru interviu.

Și prima dintre ele sună cu totul inofensiv:

– Cum apreciați calitatea soldaților încorporați în ultimele luni?

Bomekamp zâmbi, superior. Întrebarea era de-a dreptul naivă. Rosti dintr-o suflare:

[1] *Știri din oraș și din land* (n. tr.).

– Materialul poate fi considerat bun. Tineri fără un fals idealism patetic– cu o gândire mai degrabă prozaică, realistă, limpede. Deci, în principiu, de încredere. Ei stau decişi la baza democraţiei noastre.

Jurnalistul nu-şi ridică privirea din carnetul său de notiţe, nici măcar atunci când puse cea de-a doua întrebare:

– Cum vedeţi relaţiile dintre soldaţi şi populaţia civilă?

Majorul se amuza copios. Îşi zise: „Naiv, ar fi prea puţin spus despre acest scârţa-scârţa pe hârtie – e de-a dreptul idiot; cu siguranţă că n-a făcut armata. Uite cum şade acolo! Gheboşat ca un cizmar."

– Deci – relaţiile cu populaţia civilă! Bornekamp cunoştea toate locurile comune în acest domeniu şi le turui ca o placă de gramofon: Sunt din ce în ce mai bune. Înţelegerea creşte – de ambele părţi. Soldaţii se simt bine. Unele exagerări – de ambele părţi – ocazionale şi foarte izolate nu schimbă, desigur, nimic. Dar se impune să depăşim împreună anumite efecte ale unor defăimări unilaterale – şi le vom depăşi!

Jurnalistul scria neîntrerupt. Mai avea încă o mulţime de întrebări asemănătoare. Răspunsurile lui Bornekamp ţâşneau ca apa unui izvor. Cită pagini întregi din gazeta armatei – alternându-le cu prelegeri ofiţereşti. Numai o singură dată se poticni: spuse „organizare intestină", aşa cum se obişnuia la Cazinou, în loc de „organizare internă". Dar reacţionă cu o remarcabilă amabilitate – după părerea lui – la această greşeală, adăugând:

– E nevoie să mai şi glumim!

Jurnalistul nici măcar nu clipi la asemenea glume. Scria tot ce auzea. Şi, cu întrebările sale, îl atrăgea spre terenul tot mai alunecos al politicii pe Majorul care se simţea suveran.

– Consideraţi deja depăşite acele metode bine cunoscute, numite „de cazarmă"?

– Dar nici nu trebuie depăşite, afirmă Majorul, fiindcă ele n-au existat niciodată la noi – trecând cu vederea puţinele excepţii inevitabile. În această privinţă, se impune să fim clari: asemenea evocări ale vremurilor trecute, adesea deformate intenţionat şi neîntemeiat, sunt pline cel puţin de exagerări. Părerile contrare

sunt pure calomnii puse în circulație de anumiți intelectuali de stânga, interesați și abili.

Cu acestea, Majorul Bomekamp se mobiliză, îndreptându-se spre direcția prevăzută. Jurnalistului Flammer nu-i rămăsese decât să-și arunce ultima întrebare. I se adresă cu o inocență bine jucată:

– Ce părere aveți despre cei care refuză serviciul militar?

Iată una dintre temele preferate ale Majorului – Herbert Asch o știa bine. Pânza roșie fusese fluturată, iar taurul se năpusti spre ea.

– Sunt fie comuniști, fie lași. Băgați-i pe băieți în haine vărgate, și în curând nu va mai exista nici unul!

– Mulțumesc, spuse jurnalistul, închizându-și carnetul. Sunt convins, Herr Major, că părerile dumneavoastră vor stârni un viu interes, ca să nu anticipez mai mult.

Feldwebelul Rammler vizită iarăși *Café Asch* – desigur, de dragul Helenei Wieder. Dar de data asta nu apăru singur. Gefreiterului Streicher i se făcuse cinstea de a i se permite să-l însoțească.

– Nu prea mai există oameni de treabă, afirmă Rammler, privind prudent în jur. Nici chiar dumneata, Streicher – însă poți deveni. Ai stofă. Știi ce înseamnă un superior.

Streicher nu acordă prea mare importanță unor asemenea cuvinte, dar simți totuși o anumită recunoștință. Era vădit că Feldwebelul Rammler avea o slăbiciune pentru el, ceea ce putea fi în avantajul lui. În definitiv, voia să ajungă Unteroffizier.

– În curând vei fi Unteroffizier, îi șopti Rammler, confidențial.

– Adevărat?

– Dacă-ți spun! Rammler privi spre locul unde se afla Helen Wieder. Rămâne între noi, Streicher, ești deja propus pentru avansare.

Asta știa cu siguranță și Streicher. Totuși, se prefăcu plăcut surprins. Întrebă, prudent, dacă poate să-și comande o tablă.

– Din partea mea, și două sau trei table, zise Rammler.

Helen Wieder nu-i dădea atenție. Evita fățiș să-l servească. O trimise de câteva ori la ea pe acea picoliță îngrozitoare, care-i mai făcuse cândva o încurcătură.

– Lumea asta-i nenorocită, afirmă el, sumbru. Crede-mă, Streicher!

Streicher simulă consensul. El era însă un ins optimist – îndesat până-n gât cu idei regulamentare.

– Totuși, Herr Feldwebel, există și forțe constructive.

Rammler încuviință din cap; se simțea direct vizat. Dar rămase mai departe îngândurat.

–O lume artificială, spuse el. În loc de oameni, cârpe. Și muieri care încă se mai aruncă de gâtul unor tipi ca ăștia!

Pe când rumega asemenea gânduri amare, cu privirea îndreptată spre Helen Wieder, îl zări pe grenadierul Recht, acel papă-lapte, intrând pe ușa cafenelei, cu mersul lui tipic de civil. Și, imediat în urma lui, o făptură feminină, cu o ușoară infirmitate a picioarelor.

– Ce-a agățat și ăsta! exclamă Rammler. Dar i se potrivește.

Între timp, Martin Recht făcea pe cavalerul pe lângă Carolin Ahlers. N-o vedea decât pe ea în toată cafeneaua. Stânjeneala tot mai mare a Carolinei stimula afecțiunea lui față de ea. Găsi două locuri chiar lângă intrare. Nu observă că Rammler ședea în apropiere.

Îi ținu Carolinei scaunul și se așeză în fața ei, cu spatele la Feldwebel. Îi apucă mâna dreaptă, care tremura puțin, între palmele sale.

– Vedeți, rosti grenadierul, bucuros. N-a fost așa de rău!

– Dumneata ai făcut să-mi fie ușor, Martin.

Recht se fâstâci puțin.

– Dacă o ținem tot așa, în curând vom putea face plimbări mai lungi, zise el, în grabă.

– Ar fi frumos, admise Carolin Ahlers și privi spre tăblia mesei, acolo unde mâinile lui le țineau pe-ale ei.

Rammler auzea fiecare cuvânt al acestei convorbiri. Pufni disprețuitor, ca și cum l-ar fi deranjat ocuparea mesei de-alături.

Apoi, apăru Helen Wieder. Îi salută pe Recht și pe fată cu o amabilitate demonstrativă și luă comanda – o sticlă de apă

minerală pentru Carolin și o cafea pentru Recht –, după care se îndepărtă cu pași mlădioși.

Imediat se apropie și doamna Elisabeth Asch. Și ea îi salută pe cei doi ca pe niște cunoștințe vechi. Ba, mai mult, se așează la masa lor și sporovăiră împreună minute în șir, până ce Helen Wieder aduse băuturile comandate. Abia după aceea se ridică.

– Nu vreau să vă mai deranjez, spuse ea. Sper că vă vom vedea mai des pe la noi.

De Rammler nu se interesa nimeni. Și totuși era un client obișnuit. Dar Helen Wieder părea să aibă o predilecție accentuată pentru gradele inferioare – mai exact, pentru elementele dubioase. În plus, era vorba aici de anumite principii.

Așa că se răsuci cu importanță, îl bătu pe umăr pe grenadierul Recht și i se adresă fără nici un pic de severitate, mai mult în treacăt:

– Stai cam prost cu văzul, nu?

Martin Recht îl privi surprins pe Feldwebel. Apoi, pielea i se înroși până sub gât.

– Vă rog să mă scuzați, dar nu v-am observat, Herr Feldwebel, articulă el, cu greutate, pregătindu-se să-l salute.

– Erai prea ocupat? întrebă Rammler, prefăcându-se amuzat. Da, da, ai vederea cam slabă. Dumitale, un Feldwebel îți pare un scaun, iar o rață oloagă – o lebădă, nu-i așa?

El râse ca de o glumă grosolană, dar bună.

Martin Recht sări în sus, de parcă ar fi vrut să se repeadă la Feldwebel. Acesta ședea în așteptare. Dar, aproape în același timp, se ridică și Gefreiterul Streicher. Probabil, în calitate de coleg de cameră și om de încredere.

Se îndreptă spre Martin Recht și-i spuse, prinzându-l de braț:

– Să nu faci vreo prostie, Martin!

Acesta își smulse energic brațul din strânsoarea Gefreiterului. Se aplecă în față, făcându-și mâinile pumn.

– Martin, zise atunci Carolin, cu vocea slabă, dar limpede și distinctă. Tocmai voiai să-mi spui unde am putea merge mâine. Mi-ar face plăcere să știu.

Martin Recht se îndreptă. Mușchii i se destinseră. Se întoarse încet, o privi pe Carolin, încercă să-i zâmbească și se așeză din nou.

– Mulțumesc, Carolin, spuse el, apoi.

Carolin își puse mâinile peste ale lui.

Iar Feldwebelul Rammler zise pe un ton amar și amuzat:

– Dar ce-a fost asta? O fi vrut să mă sperie? Nemaipomenit! Trebuie să le scoatem din cap asemenea visuri anumitor oameni.

Seara respectivă – mai târziu avea s-o numească „joia neagră" – părea să se încheie cu o serie de succese pentru Feldwebelul Rammler. În definitiv, nu era el omul care să capituleze prea devreme. Știa ce înseamnă strategia și o retragere ordonată.

Abia apoi părăsi, demonstrativ, *Café Asch*. Nu așteptă să apară Herbert Asch sau căposul de Kamnitzer, sau acel concurent nemilităros de la Luftwaffe, pe nume Vossler. N-o mai învrednici cu vreo privire nici pe Helen Wieder și ignoră salutul regulamentar al grenadierului Recht.

– Asemenea tipi, îi mărturisi el lui Streicher, care avea permisiunea să-l însoțească în continuare, nu ne ajung nici la degetul mic!

– Nu țin neapărat să-l apăr, rosti Streicher, cu prudență. Dar nu i-a căzut deloc bine.

– Cu atât mai mult e nevoie să-și dea silința! strigă Rammler. Dar acest Recht poate face ce vrea – tot nu iese decât un găinat din el.

– O fi cumva handicapat? Ba se mai spune că ar fi pe jumătate evreu.

– Ei, și? Pentru asta, crezi că trebuie să-i dau un cârnat în plus? Lasă-mă în pace cu scârnăvia de Recht.

Streicher nu-l considera pe Rammler antisemit. De aceea, i se părea că nu e cazul să aprofundeze această temă. Dorise doar să fie un avertisment, mic și prudent, nimic mai mult.

În mijlocul pieței, Rammler privi în jur ca un boxer conștient de victorie, în ring.

– Ce s-ar mai putea face în cătunul ăsta? strigă el.

Erau înconjurați de casele tăcute ale orășelului. O lună mată lumina blând clădirile vechi. Nimeni nu s-ar fi mirat prea tare să vadă ivindu-se un vagmistru cu corn și felinar.

– Trebuie să mai fie deschis pe undeva!

– Poate că ar fi mai bine să mergem acasă, propuse Gefreiterul Streicher.

Prin „acasă", înțelegea cazarma.

– Totală prostie! ripostă Feldwebelul. Nu mi-e somn deloc. Cred că n-ar strica să facem o vizită la bordelul ăla, *La Paloma*.

Streicher încercă să-l abată pe Feldwebel de la acest gând.

– Ăsta nu prea e un local recomandabil pentru gradele superioare.

– Dragul meu, replică, netulburat, Rammler, ține seama de un lucru: imediat ce intrăm undeva, localul este al nostru. Înțeles? Acolo unde ne așezăm fundurile, noi dăm tonul – clar?

Păși posesiv în bar și coborî din trei pași cele șase trepte către „sala de încălzire". Streicher îl urmă cu reținere.

Rammler văzu în fața ochilor nori denși de fum, aproape ca de la o fumigenă: lumina încețoșată îi sugeră această comparație. Apoi, deslușì o mulțime de oameni înghesuiți – majoritatea figuri de bărbați –, care ședeau la măsuțele scunde și în jurul bărulețului. Un tonomat îngâna un cântec siropos despre marea cea albastră.

Feldwebelul, în civil, își croi drum prin mulțime, împingându-l înainte pe Streicher pe post de berbece. Ajuns la tejghea, își comandă băutura preferată: „Doar pentru bărbați" – una dublă! Pe urmă, cercetă terenul.

– Revin cel puțin trei băieți la o muiere, stabili el. Deci, două treimi din cei prezenți sunt în plus.

– Nu-i întotdeauna așa, interveni un tânăr de lângă el, resemnat. Dar azi au mai venit și italienii.

– Cine?! se minună Rammler. Doar nu suntem la Marea Adriatică?

I se dădură îndată lămuriri. La marginea orașului, se afla o fabrică de articole chimice. Acolo se produceau materiale izolante, cu ajutorul imigranților italieni. Și nu erau plătiți prost; comparativ, solda lor putea fi considerată doar un fel de ciubuc.

– Foarte bine, admise Rammler, condescendent. Din partea mea, lucrătorii ăștia minune pot să depene câtă bandă izolantă vor, însă ce treabă au ei aici, în Germania, cu femeile noastre?

– Ei, da! ziseră cei din preajmă, în majoritate tineri. Dar ce să facem? În definitiv, ei au venit primii aici.

Rammler, care-și dăduse seama dintr-o privire că în jur se aflau soldați în civil, spuse:

– Ce să faceți? Ce întrebare prostească! Sunteți de la Luftwaffe?

– Da.

– Asta e! exclamă Rammler.

Apoi, mai comandă una mare – „Doar pentru bărbați" – și le întoarse spatele său lat soldaților, care începuseră să se agite.

Pe urmă, începu o discuție cu Streicher – discuție ce putea fi auzită de departe, atâtând focul care mocnea deja. În cele din urmă, răsună și cuvântul „macaronari". Ca și cum asta n-ar fi fost de-ajuns, Rammler se porni să depene amintiri de război.

Încetul cu încetul, italienii se treziră. Trei dintre ei își lăsară partenerele și se apropiară de bărbații de la tejghea, destul de pacifiști. Cerură o explicație.

– Ia uite ce-și permit! se impacientă Rammler. Doar cu voi, ăștia de la Luftwaffe, le merge așa ceva.

Cu ultimele cuvinte, se pregăti să se ducă la toaletă. Vru să-l ia și pe Gefreiterul Streicher, dar acesta dispăruse.

Astfel că Feldwebelul Rammler împinse doi-trei inși la o parte, camaradereste, fără multe fasoane. Nu observă că unul dintre ei se izbise de un italian. Nici că italianul se simțise agresat și ripostase.

Puțin după aceea, stătea îngândurat lângă chiuvetă. Asculta plin de satisfacție zarva crescândă de-afară. În local începuse, se pare, un schimb de ostilități.

Când reveni, după un timp, localul se mai eliberase, deci era mult mai plăcut ca înainte. Două treimi dintre cei prezenți dispăruseră. Parcă nimic nu mai stătea în calea unei încheieri reușite a zilei.

– Ne-au și părăsit dragii noștri prieteni din frumoasa Italie? întrebă el, făcând cu ochiul.

Ceilalți râseră. Totul li se păru foarte amuzant, până ce apăru patrula, care fusese alertată.

A doua zi, când se trezi, Martin Recht zâmbea încă fericit.

– Știi cum arăți? întrebă Kamnitzer, privindu-l iscoditor. Ca unul care a câștigat la Loto sau care are deja în buzunar hârtiile de liberare.

– Cam așa mă și simt, Karl.

Karl Kamnitzer își făcea patul. Pentru asta nu trebuia să fie foarte atent. În plus, considera că se cădea să se intereseze mai mult de Martin Recht, al cărui sentiment evident și nemărginit de mulțumire îl îngrijora.

– Ieri-seară am simțit nevoia să-i ard una acestui Rammler, își informă Martin Recht prietenul, cu o bună dispoziție netulburată.

– Eu simt mereu nevoia asta, afirmă Kamnitzer. Dar mă păzesc să i-o ofer pe tavă. Îi rânjesc prietenos – însă știe ce cred despre el.

– Stăteam în fața lui, povesti Recht. N-a lipsit mult și l-aș fi lovit.

– Se pare că ai visat ceva, amice.

Martin Recht nu se lăsă.

– Poți să mă crezi, Karl, mă simțeam atât de liber! Parcă eram alt om, chiar dacă numai pentru câteva secunde.

– Trebuie să-mi relatezi exact cele petrecute, zise Kamnitzer, încrețindu-și fruntea.

Ședeau unul lângă altul pe patul de jos. Recht începu să povestească și, pe măsură ce Kamnitzer asculta, îl întrerupea din ce în ce mai rar cu întrebări. În cele din urmă, amuți cu totul.

– Nu-i formidabil? întrebă Martin Recht.

– Formidabil, într-adevăr! observă sec Kamnitzer. Formidabil de idiot!

– Cum era să-l las s-o insulte pe fată? întrebă Recht. „Rață oloagă!" Tu nu știi ce putea ieși din asta! Chiar dacă nu se potrivește – ea nu e deloc o rață oloagă!

– Sigur că nu, admise Kamnitzer. Dar uneori se impune să faci pe surdul. Păru să cadă pe gânduri. Cel mai indicat ar fi să depui o plângere.

– La ce bun? Aș răscoli fără rost toată povestea.

– N-ai de ales, omule! Sau crezi că Rammler se lasă tras așa de ușor de șireturi – și încă de tine?

– Chestiunea e închisă, din partea mea. Poate că și el gândește la fel. În definitiv, are și el o conștiință.

– Dar diferită de a noastră. În ochii lui, tu ai riscat – cel puțin cu gândul – o agresare fizică a unui superior. De aceea o să te facă terci, dacă nu-l împiedici. Și ai ceva șanse – mai ales că este vorba de fiica unui Hauptmann. Trebuie să depui o plângere, n-ai de ales. Mă ofer ca intermediar, ca să iasă treaba cum se cade.

– Poate că ai dreptate, zise Martin, șovăind. Dar atunci ar putea fi implicată și Carolin, pentru vreo mărturie. Lucru care nu-mi place deloc – nu vreau să-i pretind așa ceva.

– Nu cumva ești cam îndrăgostit de ea?

– O iubesc, mărturisi Martin Recht.

– Asta e rău – vreau să spun că poate fi o frână în tentativa de a-l învinge pe Rammler. Dar nu strică totuși să încercăm. Oricum, o să lăsăm la alegerea lui dacă va ieși sau nu fum. S-ar putea să aibă un acces de bună-cuviință și să-și ceară scuze. Dacă însă se decide că cineva trebuie să ajungă la eșafod, atunci, chiar el o să fie acela.

Ca în fiecare dimineață, Oberleutnantul von Strackmann își curăța – spre bucuria generală – cizmele. Prin aceasta considera că dă o frumoasă pildă de conștiinciozitate. Apoi, apăru Feldwebelul Rammler și, într-o atitudine exemplară, ceru permisiunea de a-i vorbi.

– Ascult, zise von Strackmann, binevoitor.

Când îl vedea pe Rammler, își amintea automat și de Kirschke. Acest Rammler știa ce înseamnă disciplina. Plutonul condus de el era considerat cel mai bun din batalion. Rammler în locul lui Kirschke – și compania lor ar fi fost exemplară!

– Ieri am ajuns, din întâmplare, în barul *La Paloma*, raportă Rammler.

– Nu-i neapărat un local pentru dumneata, rosti von Strackmann, zâmbind cu îngăduință.

– Mi-era doar sete, însă aveam și intenția de a mă informa, spuse Rammler, cu conștiința curată. Voiam să mă conving dacă există acolo militari din plutonul meu. În acest scop, l-am luat cu mine pe unul dintre cei mai de încredere soldați de-ai noștri – Gefreiterul Streicher.

Oberleutnantul von Strackmann încuviință. Streicher era din materialul din care credea el că trebuie croiți Unteroffizierii.

– În acest local, a avut loc o bătaie, în timp ce tocmai mă aflam la toaletă. S-au încăierat niște lucrători imigranți și niște militari în civil de la Luftwaffe.

– Un lucru reprobabil. Von Strackmann apucă o cârpă pentru a-și încununa opera cu un luciu final. Înțeleg însă din spusele dumitale că n-ai avut nimic de-a face cu asta.

– Câtuși de puțin, rosti Rammler. Vă poate confirma și Gefreiterul Streicher. Și când au apărut polițiștii, împreună cu o patrulă – de data asta de la Luftwaffe –, i-am susținut cât am putut.

Chiar așa și făcuse. Se pusese imediat la dispoziția lor, după ce-și arătase legitimația.

– Sunt convins că ai procedat corect. Nici nu m-aș fi așteptat la altceva de la dumneata.

– În orice caz, am dorit să vă raportez neîntârziat, Herr Oberleutnant.

Von Strackmann încuviință, recunoscător.

– Asta este, Rammler, ceea ce apreciez la militarii mei: loialitatea!

Își privi satisfăcut cizmele strălucitoare – cele mai curate din toată compania.

– Trebuie să ne putem bizui unul pe altul, Rammler, spuse el, în încheiere. Temelia cea mai sigură pentru o înnoire absolut necesară a companiei noastre, așa cum o văd eu. Asta sper de la dumneata și de la ceilalți. Și sunt sigur că nu mă veți dezamăgi.

Hauptmannul Klaus Ahlers își lua micul dejun în mijlocul familiei. De multe ori, aceasta era aproape singura jumătate de oră pe care și-o putea petrece împreună cu soția și cu fiica lui.

Se bucura de puținele momente tihnite – și astăzi, în mod special. Carolin se trezise deosebit de vioaie și de ușoară. Sporovăia amuzată cu tatăl ei, povestindu-i că făcuse o plimbare mai lungă în seara precedentă.

– Asta mi-a priit, zise Carolin.

Hauptmannul Ahlers privi întrebător spre soția lui.

– Cred că fata a fost pe mâini bune, îi explică ea, zâmbind. Tânărul Recht pare simpatic. Am impresia că putem să i-o încredințăm pe Carolin.

Apoi, Carolin povesti despre vizita la *Café Asch.*

– Totul a fost foarte vesel, afirmă ea. Iar un militar de la masa de-alături a spus că sunt o rață oloagă.

– Și asta ți se pare vesel, Carolin?

– Foarte, răspunse fata, nestingherită. Când am auzit expresia asta, m-am gândit: Să mă fi văzut înainte, când abia puteam să mă mișc. Ce-ar mai fi zis, oare? Și ce-o să mai zică atunci când voi putea merge bine!

Ahlers își lăsă mulțumit mâna pe brațul fiicei sale. Reacția ei curajoasă la acea observație mitocănească îi plăcu nespus. Boala grea nu reușise să-i zdruncine firea optimistă, ci o făcuse să fie mai degajată.

Când se auzi soneria, Ahlers sesiză cu surprindere că fata se ridică. Ieși afară să deschidă. Și tatălui i se păru că ea se mișcă mai ușor ca de obicei; mergea ca și cum ar fi fost doar puțin obosită – ceva mai rigid, ca după o muncă grea.

Apoi, Hauptmannul auzi vocea Oberfeldwebelului Vossler. Iar Ahlers constată, nu fără satisfacție, că și Vossler observase schimbarea Carolinei.

– Fato! strigă Vossler. Doar nu vrei să faci vreun cros? Vino la mine!

Viktor Vossler se purta ca un membru al familiei. După un salut cordial, se așeză la masă, fără a mai aștepta vreo invitație.

– Avem timp, specifică el. Cel puțin încă un sfert de oră. Mașina mea e afară. Și dacă-mi oferiți o cafea, nu vă refuz.

Mașina din fața ușii – de culoare albastru-polar – bătea la ochi în cartierul Offizierilor. Nici măcar Oberstul Turner nu avea la dispoziție un vehicul mai bun. Vossler își putea permite așa

ceva, fiindcă avea un domeniu în Franconia, cu un izvor de apă minerală. Acolo, lucrau pentru el angajați de încredere.

Pe Viktor Vossler îl interesa doar zborul. Și, mai nou, Gertrud Ballhaus, zisă Gerty, secretara primarului Asch.

El își primi cafeaua dorită, trăncăni cu doamna Ahlers și încercă s-o distreze pe Carolin cu glumele sale. Îi propuse o întrecere de alergare și spuse că nu mai e chiar așa convins că va câștiga.

– Pari să faci progrese mari, fato!

După ce ieși cu Ahlers din casă, Oberfeldwebelul păru să se transforme într-un subordonat. Știa că aveau spectatori în cartierul ofițeresc – probabil că în spatele perdelelor se aflau anumite doamne, care dispuneau de mult timp liber. Așa că-i deschise Hauptmannului portiera mașinii și-l așteptă până se așeză. Nici un șofer oficial nu s-ar fi dovedit mai zelos.

Străbătură cartierul, spre cazarmă.

– Fata ta e tot mai veselă, spuse Oberfeldwebelul. Să sperăm că o va ține, indiferent dacă este o stare de durată sau nu. În orice caz, situația mi se pare favorabilă. Vossler opri motorul. Știi ce vreau să spun, Klaus, o ocazie favorabilă pentru operația Carolinei. Are nevoie totuși de această ultimă, mare operație – și acum pare să fie în starea pe care o așteptau doctorii.

– Se poate, zise Ahlers, eschivându-se ușor. Dar să lăsăm asta.

Viktor Vossler știa ce-l deranja pe Hauptmann. Îl cunoștea foarte bine și era la curent și cu anumite cifre: șase mii cinci sute de mărci – cinci luni de ședere în clinică pentru Carolin; două mii o sută de mărci – pentru trei operații, efectuate de profesorul Martin; în plus, peste trei mii de mărci pentru investigații obișnuite, medicamente și îngrijire medicală.

– Klaus, îi zise Oberfeldwebelul Hauptmannului său, m-am oferit de mai multe ori să te ajut.

– Mulțumesc, Viktor. Dar știi bine că nu pot accepta această ofertă.

– Ei, dar nu sunt un om sărac, și începe să-mi displacă faptul că refuzi mereu ajutorul meu.

– Lasă asta! exclamă Ahlers, cu o veselie forțată. Îmi ești prieten, nu creditor. Mă tem că aceste lucruri nu se pot împăca unul cu altul. Și dacă am ocazia să aleg, prefer să-mi fii prieten.

Compania a 3-a se adunase pentru prelegere. În afară de Hauptfeldwebelul Kirschke, care știa totul, și deci nu mai trebuia să afle nimic, lipseau doar Offizierii, bolnavii, cei aflați în permisie și cei de gardă.

Oberleutnantul von Strackmann vorbea – pe baza unor exemple din *Culegerea de texte educative* – despre loialitate, disciplină și vitejie. Era sigur că oamenii îl ascultau cu atenție. Nu putea ști că acest Kamnitzer deprinsese arta de a dormi cu ochii deschiși.

– Credința, rosti Oberleutnantul, citând aproape textual din manualul său, este o premisă de la sine înțeleasă a ordinii. Prin asta se înțelege în special credința față de conducere. Aceasta însă – aici tonul prelegerii sale deveni mai viguros – este chiar Patria.

Cei din compania a 3-a ascultau explicațiile lui de parcă li s-ar fi spus că apa curge în jos – niciodată, în sus –, sau că acolo unde bate soarele e lumină.

– Tot așa, soldatul trebuie să manifeste și supunere, continuă, implacabil, von Strackmann. Și anume față de ordinele superiorilor săi. Căci superiorii acționează în numele conducerii, deci ai Republicii Federale.

Această oră matinală de învățământ – prima din programul obișnuit – era foarte apreciată de militarii din companie, ca un fel de prelungire a odihnei de noapte. Cei mai mulți moțăiau, resemnați. Numai Streicher își lua de zor notițe.

– „Vitejia", citi în continuare von Strackmann, „e considerată ca un lucru de la sine înțeles când este vorba de apărarea drepturilor și a libertății poporului german".

Această formulare – aflată la pagina 86 a culegerii – păru să-i placă în mod deosebit Oberleutnantului. Își ridică arătătorul, cu înțeles.

Iar oamenii din fața lui, cu excepția lui Kamnitzer, se străduiră să ridice privirea. Sala de curs era prea mică pentru ca întreaga companie să poată sta comod. Astfel că soldații se.

înghesuiau unul în altul, ca heringii într-o cutie de conserve. În aer stăruia un miros dulce-acrișor, stătut.

– „Camaraderia", cită mai departe von Strackmann, „este temelia oricărei colectivități, mai ales atunci când membrii acesteia trebuie să locuiască laolaltă".

În acel moment apăru Hauptfeldwebelul Kirschke. Îi șopti ceva Oberleutnantului, iar cei din primele rânduri, deci Feldwebelii și Unteroffizierii, putură să distingă destul de clar: „Prezentare neîntârziată la comandant".

– Herr Major dorește să-mi vorbească, anunță imediat von Strackmann – și cuvintele lui sunară de parcă ar fi voit să spună: „Comandantul are nevoie urgentă de sfatul meu." Mă voi întoarce cât se poate de repede. Între timp, Feldwebelul Rammler preia controlul aici.

Gefreiterul Kamnitzer găsi iarăși un prilej de amuzament. Îl înghionti pe Recht, care ședea lângă el.

– Acum poate să devină mai distractiv, spuse el, plin de speranță.

Această părere era împărtășită, se vede, și de alți soldați. Se răspândi o anumită stare de expectativă jovială. Căci Rammler – căruia i se ordonase doar să preia comanda – părea decis să continue și cursul. În definitiv, manualul se afla deschis în fața lui – iar de citit era și el în stare.

– Iată un exemplu, cită Rammler. Grenadierul A vine târziu la serviciu. Și are de gând să se eschiveze de la activitățile neplăcute, cum ar fi: serviciul în companie, garda, curățenia sectoarelor și așa mai departe. Ce părere aveți despre comportarea acestui soldat?

Kamnitzer ridică imediat mâna să răspundă, dar Rammler îl ignoră și-l solicită pe grenadierul Recht.

Recht se ridică disciplinat. Știa ce fel de răspunsuri se așteptau de la el. Le învățase pe dinafară.

– Acest soldat și-a încălcat îndatorirea de loialitate, spuse el. Fiindcă loialitatea se manifestă în toate activitățile de serviciu. Un soldat care în timp de pace nu dă dovadă de loialitate nu poate lupta cu vitejie în timp de război.

Răspunsul era exemplar. Rammler compară spusele lui Recht cu textul său: se părea că nu lipsește nici o virgulă.

– Ei, da, rosti Rammler, cu dispreț. În definitiv, oricine poate să învețe pe dinafară ceva. Aici însă e vorba și de esența lucrurilor.

– Foarte corect! strigă Kamnitzer, dându-și în mod suspect asentimentul. Se sculă în picioare, fără să mai aștepte să i se ceară, și zise: Mă întreb, de pildă, de ce serviciul de gardă ar trebui să fie considerat o „activitate neplăcută" – și cum te poți eschiva de la ea. Asta aș dori să știu, Herr Feldwebel.

Lui Rammler i se păru indicat să dea un răspuns cât mai general, evitând amănuntele legate de întrebarea lui Kamnitzer.

– Lucrurile stau astfel, încercă el să explice, cu voce tunătoare. Trebuie să ascultăm întotdeauna – asta înseamnă loialitate.

– În orice împrejurare? întrebă Kamnitzer, gânditor. Chiar și de un Hitler?

– Mă abțin de la o asemenea filozofie! strigă Rammler, furios. Aici nu avem nimic de-a face cu Hitler. Sunt două lumi complet diferite!

– Și totuși există unii care au putut foarte bine să trăiască și să asculte atât într-o lume, cât și în cealaltă, așa-i? rosti Kamnitzer, cu blândețe.

– Gata cu asta! i-o tăie Rammler. Lecția se suspendă până când vine Herr Oberleutnant. Mâinile pe masă! Vă rog să stați liniștiți. Vom cânta un cântec. Propun: *Westerwald!*

Kamnitzer rânji.

– Iar pe dumneata, pe dumneata te voi raporta! îl amenință Rammler. Vei fi tras la răspundere pentru observațiile dumitale!

– Cu plăcere, îl asigură Kamnitzer. Chiar sunt curios să văd ce va ieși de-aici.

Hauptmannul Ahlers își salută, ca în fiecare zi, colaboratoarea, întinzându-i mâna. Funcționarei civile din biroul său i se spunea de obicei pe nume, Monika. Era o fată de o frumusețe misterioasă, sigură de sine, mai brunetă ca polonezii, dar nu chiar ca africanii, după cum se exprimase odată Vossler. În plus, era foarte capabilă.

– Ceva deosebit? o întrebă Ahlers.

– Nu cred, răspunse Monika. Dar domnul Treuberg va fi cu siguranță de altă părere.

Domnul Treuberg era Hauptmann, ca și Klaus Ahlers – unul dintre cei doisprezece Hauptmanni din escadrilă. Iar dintre aceștia, zece erau în plus. Pe deasupra, Treuberg era și locțiitorul oficial al lui Ahlers, și un militar extrem de conștiincios.

– Domnul Treuberg vă așteaptă deja, anunță Monika.

El îl aștepta în fiecare dimineață pe Ahlers, în primul rând pentru a se face remarcat. Dar Ahlers nu se grăbi. După ce termină cu Monika, li se adresă Hauptfeldwebelului și Unteroffizierului de la cancelarie. Apoi, intră în camera lui de lucru.

– O situație extrem de neplăcută, îi spuse Hauptmannul Treuberg, înainte de a fi apucat să se salute. Un raport al patrulei trimise de noi în oraș.

Ahlers citi raportul până la capăt. Treuberg îl privea, venindu-i greu să se împace cu calmul imperturbabil al comandantului său.

– În orice caz, eu nu mi-aș asuma răspunderea de a nu-i da curs.

– Nici nu trebuie să v-o asumați, replică Ahlers. Mi-o asum eu.

Ordonă să fie chemat comandantul patrulei. Acesta era un Feldwebel cu o față inexpresivă, ca un măr: netedă, rotundă și lucioasă. Îl pofti să ia loc.

– Înțeleg din raportul dumitale că aseară ați fost alertați telefonic, zise Hauptmannul Ahlers: Nu se știe de cine. Apoi v-ați dus cu poliția în barul *La Paloma*. Până aici se potrivește?

– Până aici este exact, admise Feldwebelul.

– În acel bar, continuă Ahlers, prietenos, ați găsit câțiva militari de la Luftwaffe, îmbrăcați în civil. În plus, câteva persoane de sex feminin, probabil de calitate mediocră. Dar activitățile din afara cazarmei nu sunt de competența noastră. Suntem de acord până la acest punct?

– Desigur, rosti Feldwebelul.

Ochii lui de pește priveau cu încredere spre Ahlers. Se părea că nu observase prezența lui Treuberg – pentru el, acesta nu conta.

– Acum întreb următoarele: Proprietarul a făcut vreo plângere? Sau vreunul dintre soldații prezenți? Sau vreo fată? Sau cineva dintre imigranți?

– Nu, răspunse Feldwebelul, fidel adevărului.

– Atunci, doresc să consider încheiată această chestiune, precizâ Ahlers.

Îl privi întrebător pe Feldwebel, care încuviință din cap. Ahlers rupse raportul.

– Cu asentimentul dumitale, îi spuse el Feldwebelului.

Acesta încuviință iarăși.

– Nu sunt sigur dacă pot fi de acord să ne oprim aici, reflectă Treuberg.

– Nici nu-i nevoie, în acest caz, domnule Treuberg.

Se priviră în treacăt și știură exact ce gândeau unul despre celălalt. Pentru Treuberg, Hauptmannul Ahlers era un om fără simțul ordinii riguroase și al preciziei militare; poate numai un executant util, dar sub nici o formă dispus sau capabil să exercite o autoritate ireproșabilă. În schimb, pentru Ahlers, Treuberg constituia doar un locțiitor, al cărui singur scop era de a-i urma în funcție.

– Fără a voi cumva să vă influențez, domnule Ahlers, dar, în acest caz anume, eu mi-aș prezenta părerile, cu prudența cuvenită.

– Nimeni nu vă împiedică s-o faceți, cu sau fără prudența cuvenită. Ahlers îl privi îngândurat pe Treuberg. Nu el îl alesese – îi fusese repartizat. Va trebui să vă obișnuiți, cu timpul, fiindcă luarea deciziilor face parte din obligațiile noastre, continuă el.

– Desigur, domnule Ahlers, desigur. Nu înțeleg însă de ce să ne asumăm de bunăvoie și, poate, în pripă, o răspundere care nu ne revine nouă. Poate că ar fi fost indicat să-l înștiințăm mai întâi pe Herr Oberst Turner.

Klaus Ahlers știa că acest Hauptmann Treuberg se străduia întotdeauna să-și construiască un zid gros de protecție, din indicații, regulamente, instrucțiuni, ordine de zi și anexe ale acestora. Accepta „războiul" hârtiilor care avea loc în garnizoană ca pe un fenomen natural.

– În caz de dubiu, nu trebuie niciodată să ezităm să ne asigurăm, spuse Treuberg.

– Ei asta-i! exclamă Ahlers, mototolind raportul rupt și aruncându-l la coș. La noi se pare că fiecare încercă să se ascundă în spatele altuia. Nici unul nu se arată dispus să-și asume răspunderea. Asta-i mentalitate de subaltern – ăsta-i modul de gândire al birocraților.

– Nu cumva luați totul prea ușor?

– Aceste lucruri sunt ușoare, afirmă Hauptmannul Ahlers, sau cel puțin ar trebui să fie. Ar trebui să se știe că o picătură de sânge e mai valoroasă decât un munte de hârtie!

Hauptfeldwebelul Kirschke ședea în biroul lui și căsca.

– Îl chem la raport pe căcăciosul ăla de Kamnitzer! urlă Rammler. A îndrăznit la curs să compare armata federală cu Hitler!

Kirschke clătină somnoros din cap.

– Nici tu nu prea crezi ce spui. Kamnitzer e mult prea șmecher ca să scape așa ceva în fața trupei. Nu face el asemenea prostii.

– Ba, de data asta, da! Pot să și jur – dacă trebuie!

– Nu-i neapărat necesar.

Kirschke se lăsă din nou pe spate în scaun și-și întinse picioarele. Își savura sentimentul de superioritate asupra acestui malac. Ar fi fost, poate, un vechil a-ntâia pentru soldați – dar nicidecum un Hauptfeldwebel înnăscut.

Această idee îl lăsă îngândurat pe adjutant, care adaugă blajin:

– N-ar trebui să-l subestimezi pe Kamnitzer. Din câte îl cunosc, va jura că lucrurile stau exact invers decât le prezinți. Și va găsi colegi care să-l susțină. Până la urmă, va ieși ca de obicei: n-ai auzit bine sau ai înțeles greșit – a vrut să spună cu totul altceva.

– Poți să ne pui față-n față, propuse Rammler. Tipul ăsta n-o să îndrăznească să mă mintă de la obraz.

– Omule, dacă vrei să-l înfunzi, îți dau următorul sfat: lasă-l să-ți tragă una peste fleancă în prezența a cel puțin doi martori binevoitori, și atunci poate că vei reuși să i-o faci.

Dar Feldwebelul Rammler rămase ca o stană de piatră.

– Insist! strigă el.

– Ei, bine, zise, plictisit, Hauptfeldwebelul. Dacă vrei neapărat satisfacție, nu te voi împiedica.

Ordonă să fie chemat Gefreiterul Kamnitzer.

– Există un raport împotriva dumitale, îi comunică Kirschke.

– Cum se mai potrivește! Gând la gând, răspunse Kamnitzer. Și eu am de înaintat o plângere.

– Doar nu împotriva mea? întrebă Rammler, uimit.

Kirschke începu să rânjească mulțumit. Cunoștea sistemul și-l cunoștea pe Kamnitzer.

– Pentru această plângere – explică Kamnitzer, binevoitor – acționez, ca să zic așa, ca mijlocitor, și de bunăvoie. Reclamantul este grenadierul Recht. În prezența lui, și, pe deasupra, într-un local public, o tânără care are o ușoară infirmitate a fost numită ieri-seară „rață oloagă". Există martori.

– Corespunde realității? întreabă Kirschke.

– Uneori îți mai scapă ceva fără să-ți dai seama, răspunse Rammler.

– Această tânără e fata unui Offizier, și anume a unui Hauptmann, îi zise Kamnitzer Feldwebelului.

Kirschke închise ochii, încântat. Priceperea lui la oameni marcase din nou o victorie. Îi apreciase corect pe amândoi – și pe Kamnitzer, și pe Rammler.

– De unde să știu eu așa ceva? întrebă Rammler, nervos. Referirea la fiica acelui Hauptmann îi zdruncinase vizibil echilibrul. Dacă aș fi făcut o asemenea observație, ar fi fost, desigur, în glumă. Dar nu-mi amintesc. Sau ar putea să fie o neînțelegere.

– A fost vorba categoric de o jignire, îl contrazise Kamnitzer. O reclamație în acest sens este absolut îndreptățită.

– Dar nu către mine! sări Kirschke, care își vedea într-adevăr prime:jduit binemeritatul somn de la amiază din pricina unor hârtoage plicticoase și inutile. Se ridică în picioare. În orice caz, eu n-am nici cea mai mică dorință să mă las atras în pălăvrăgeala asta, zise el.

– Dacă dumneavoastră considerați că aici se pălăvrăgește, nu vă voi contrazice, spuse Kamnitzer, amabil. Oricum, eu nu mă simt vizat.

– Trebuie să înghițim așa ceva? scăpără Rammler.

– În anumite împrejurări – nu, răspunse Kirschke, făcându-i cu ochiul lui Kamnitzer, care-i răspunse la fel.

– O aruncăm la coș? întrebă Gefreiterul.

Hauptfeldwebelul încuviință din cap.

– Poți să te retragi, Kamnitzer. Socoteala ta s-a potrivit din nou. Zero plus zero fac tot zero.

Îl concedie pe Kamnitzer cu un gest binevoitor. În schimb, Rammler exclamă cu amărăciune:

– Doar nu faci cauză comună cu un asemenea tip?

– Momentan, ce-aș putea să-ți spun, Rammler: ce-mi rămâne de făcut când Feldwebelii se comportă ca niște mistreți treziți din somn! Dar eu nu-ți spun asta! Te întreb însă din nou: Încă nu ți-ai dat seama din ce parte bate vântul acum?

Rammler părea epuizat. Se rezemă de biroul lui Kirschke. Fața îi lucea de transpirație.

– Un asemenea individ îndrăznește să mă provoace! șopti el. Dar nu permit așa ceva – nu-s eu omul!

– Pe teren poți să faci, din păcate, ce ai chef – dar nu și aici, în cazarmă, zise Kirschke, mustrător. În nici un caz în prezența mea. În definitiv, eu sunt un fel de mamă a companiei, și nu arbitru de box.

– Îi arăt eu lui, zise Rammler, înrăit. Azi după-amiază are loc un exercițiu de orientare.

– De asta, îi recomandă Kirschke, e nevoie să ai grijă și tu. Vezi să nu-ți pierzi simțul de orientare.

– Ai chef de un zbor rapid la Atena? îl întrebă Hauptmannul Ahlers pe prietenul său. Trebuie duse acolo niște aparate.

– Mulțumesc, zise Vossler. La Atena e prea cald – uneori nu-mi mai place nici măcar whiskyul.

– Atunci te-aș putea trimite să zbori la Bordeaux.

Din câte știa Ahlers, asta era o ofertă deosebit de tentantă. În Bordeaux se aflau cele mai bune vinuri din Franța, exact pe gustul Oberfeldwebelului Vossler.

– Acolo, faci o escală de trei ore, adăugă Ahlers.

Ceea ce însemna, practic, destul timp să-și facă în liniște cumpărăturile. Totuși, Oberfeldwebelul Vossler se arătă în continuare nemulțumit, și încă demonstrativ. Se aflau în camera de lucru a Hauptmannului Ahlers, în fotolii comode, cu picioare joase.

– După mine, cine are chef n-are decât să se brambureasca prin zonă – mie nu-mi face nici o plăcere. Mi-a trecut cheful, rosti el.

Asta era ceva nou. De obicei, Vossler nu ezita niciodată să accepte orice ofertă de zbor imaginabilă. Și cum nu era doar cel mai pasionat, ci și cel mai de încredere pilot din escadră, lui Ahlers i se părea firesc să-i acorde anumite privilegii: de cele mai multe ori, Vossler putea să aleagă.

– Nu mă mai încântă treaba, explică Vossler. Mă bate gândul să-mi pun uniforma în cui. Am destule oferte de la firme particulare de aviație.

– Dar tu nu ești tipul de funcționar, nici de salariat, zise Ahlers. Ți se făcuse lehamite de săptămâni sau luni de programe riguroase de zbor. În această privință, ai nevoie de o anumită libertate – pe care o găsești numai la noi.

– Dar aici, răbufni Vossler, sunt doar un Oberfeldwebel, deci, pentru unii, un subaltern – lucru care uneori îmi displace.

– Ai putea deveni oricând Offizier, dacă ai vrea.

– Nici nu mă gândesc să-mi bat capul cu cine știe ce cursuri, insistă Vossler, încăpățânat. Ce-aș câștiga? Eu vreau să zbor, și nimic altceva! Offizier sau nu – tot n-aș deveni un pilot mai bun.

Klaus Ahlers se simți puțin descumpănit. Nu-i pria să recunoască încotro bătea Vossler. Ar fi putut doar să-i ordone: zborul 347 la Bordeaux; echipajul obișnuit, plecarea la ora treisprezece. Iar Vossler ar fi răspuns simplu: *Jawohl*.

– Ai avut vreun necaz, Viktor – ceva cu Hauptmannul Treuberg? îl întrebă Ahlers.

Vossler îl privi pe prietenul său cu reproș.

– Un Oberfeldwebel, spuse el, este doar subalternul unui Hauptmann. Mai mult: aparține practic altei clase sociale – chiar dacă, între patru ochi, Hauptmannul îl numește prieten. Dar asta-i totul.

– Asta-i culmea prostiei, și o știi și tu, zise Ahlers.

– Așa? Atunci ai putea încerca să-mi dovedești contrariul. Ar fi foarte simplu – de câte ori trebuie să-ți spun, Klaus? Dacă ai nevoie de bani pentru operația Carolinei, îi poți avea de la mine!

– Mulțumesc, știu că așa gândești.

– Atunci, la naiba, schimbă-ți odată atitudinea!

Ahlers clătină din cap.

– Voi apela la tine când nu voi mai avea altă soluție. Dar nu trebuie să uităm un lucru, Viktor – există în cadrul armatei anumite prevederi foarte clare.

– Ele nu se aplică între prieteni!!

– Ba da, se aplică. În cazul în care acești prieteni s-au supus, și încă de bunăvoie, regulamentelor militare în vigoare.

– Ei – doar nu mă gândesc să-ți dau vreo șpagă sau să-ți fac vreun cadou! Dacă vrei, poți să primești de la mine un împrumut cu dobândă. Cea mai mare rată, din partea mea, dacă tu crezi că asta îți liniștește conștiința. Sau vrei cumva ca fiica ta să nu fie niciodată complet sănătoasă?

– Bine, admise Ahlers. Dacă doctorul va considera acum că operația e utilă și dacă nu reușesc să obțin din altă parte un împrumut – atunci voi lua în considerare ajutorul tău.

– Ne-am înțeles, conchise Vossler. Voi pregăti, pentru orice eventualitate, câteva mii de mărci – contra chitanță și, din partea mea, chiar cu dobândă cămătărească! Dacă un superior nu are voie să-și exploateze subordonații, atunci să încercăm invers.

– Ceva deosebit? îl întrebă Oberleutnantul von Strackmann pe Hauptfeldwebel, pregătindu-se să audă un „nu" stereotip.

– *Jawohl!* rosti însă Kirschke.

Von Strackmann venea de la o ședință cu Offizierii, care avusese loc la comandant, și se simțea puțin cam obosit. Luase la cunoștință vreo șaptesprezece instrucțiuni noi, prin care erau înlocuite vreo paisprezece mai vechi.

– Am auzit bine, Kirschke? Ai spus „*Jawohl*"?

– *Jawohl!* repetă Oberfeldwebelul. Există un raport al Feldwebelului Rammler.

Kirschke rostise aceste cuvinte anume în prezența a doi martori: Unteroffizierul de cancelarie și funcționara civilă. Înainte de a-și face somnul de amiază, se gândise să-i strice lui von Strackmann cel puțin odihna de prânz.

– Feldwebelului Rammler, continuă el, crede că a auzit că Hitler și Bundeswehrul au fost băgați, ca să zic așa, în aceeași oală, în fața trupei.

Oberleutnantul von Strackmann își mijì ochii și întredeschise gura – pe moment, acest cap-de-fier era complet neajutorat. Se simțea ca pe ghețuș, ca unul care trebuie să se miște extrem de precaut.

– Sper totuși că aici e vorba de o eroare, spuse el, în cele din urmă.

– Posibil ca cineva să fi auzit greșit, acceptă Kirschke, binevoitor.

Hauptfeldwebelul aruncase deja sămânța; relatarea sa părea fără însemnătate, deși raportase o chestiune oficială. Dacă el voia, o acțiune oficială era oricând posibilă în condițiile date.

– Există ceva scris în această privință? întrebă Oberleutnantul.

– La mine nu, răspunse Kirschke.

Von Strackmann răsuflă ușurat.

– Astea nu pot fi decât palavre. Apoi, se asigură, după metoda verificată: Deci n-ai luat-o în serios. Desigur, ai acționat corect în acest caz.

– Scuzați-mă, Herr Oberleutnant – de acționat, n-am acționat deloc. L-am întrebat doar pe Feldwebelul Rammler dacă și-a cumpănit bine raportul. Se pare că nu a fost chiar așa – a dorit să-și îndrepte o neglijență. Nu pot aprecia dacă raportul său avea cap și coadă.

Discuția ar fi putut dura încă mult timp, dar Oberleutnantul nu punea preț pe așa ceva. Evita complicațiile. El se străduia să se pregătească pentru viitor și nu se mai preocupa de trecut.

– Un raport care nu se află în fața mea, pentru mine nici nu există, conchise el.

Kirschke nu-l contrazise.

Herbert Asch ședea față în față cu soția sa, Elisabeth. O privea afectuos și era pregătit să savureze netulburat această oră a amiezii. Nici un angajat n-avea voie să-i deranjeze. Chiar și telefonul era întrerupt.

– Ți-am mai spus cumva vreodată că te iubesc? întrebă el.

– Nu, răspunse Elisabeth, zâmbind. Crezi că e nevoie?

– Mi-o repet în fiecare zi – fără s-o rostesc neapărat.

Li se aduse mâncarea.

– Uneori, mă întreb câtă vreme ne vom mai putea permite mica noastră idilă de prânz, rosti doamna Elisabeth, cu precauție. Mă tem că timpul tău se va împuțina din ce în ce – dacă vei continua tot așa.

– Sper că nu ești îngrijorată, Elisabeth?

– Mă gândesc, doar, zise ea și-i împinse în față mâncarea. Îl cunoștea toate preferințele și întotdeauna i le satisfăcuse. Azi-dimineață ai fost ocupat cu domnul Flammer, reporterul de la ziarul nostru? se interesă Elisabeth.

– Așa ceva nu se prea poate evita, răspunse Herbert Asch.

– Și discuțiile cu consilierii?

– Sunt tot inevitabile – în definitiv, sunt primar.

– Dar convorbirile telefonice la cazarma Grenadierilor și la Luftwaffe?

– Nu pot fi ignorate niște instituții existente. Trebuie să te ocupi de ele.

Elisabeth se feri să-și privească bărbatul în acel moment. Voia să-l împiedice să-i citească gândurile, deși era sigură că el se află în cunoștință de cauză.

– Într-un fel, zise Herbert Asch, am rămas, probabil, tot un tinerel curios. Mă interesează mereu lucruri care, după părerea ta, nu mă privesc. Dar, oare, chiar nu mă privește ceea ce se petrece în jurul meu, în imediata mea apropiere? Uite, Elisabeth, pe când eram soldat – chiar aici, în acest oraș, în cazarmă –, veneam adesea acasă, seara, cu câțiva camarazi. Și atunci tații noștri ne întrebau: „Cum vă merge?“ Nu însă: „Ce faceți acolo, cum mai sunteți tratați?“ Firește, ei nu mai erau în armată. Iar dacă, pe vremuri, fuseseră obligați să suporte un tratament incorect sau rău – de ce să nu-l suportăm și noi? Bineînțeles că ne gândeam cât de indiferentă le era soarta noastră.

– Și vrei să schimbi tu lucrurile astea, Herbert?

– Nici eu nu știu precis, zise Herbert Asch, îngândurat. Dar nu poți să rămâi nepăsător. Trebuie încurajați și sprijiniți cei care

se poartă acum cu adevărat mai bine, iar ceilalți trebuie băgați cu nasul în anumite experiențe prin care am trecut și eu și încă nu le-am uitat. Pe scurt, am chef să mă amestec puțin în cele ce se petrec în jurul meu.

– Nu încerci tu asta de atâta vreme?

Herbert Asch constată că este înțeles. Îi mergea la inimă perspicacitatea soției sale.

– În orice caz, nu-mi face plăcere să se continue această glumă.

Feldwebelul Rammler credea că știe ce le lipsea oamenilor săi: nu erau destul de pregătiți să intre fără preget în acțiune. Se prea poate ca anumite idei necorespunzătoare să le fi stricat caracterul; în plus, gradul înalt de civilizație predispunea la slăbiciune. Conștient de răspunderea sa, își spuse: „Asta trebuie să se schimbe!"

– Plutonul meu să se prezinte la apel cu zece minute mai devreme ca de obicei, îi zise el Unteroffizierului de serviciu.

La alți Feldwebeli, asemenea afirmații constituiau – după cunoștința Unteroffizierului – doar îndemnuri, la care nu țineau neapărat. Dacă apăreau probleme, terenul era pregătit: în definitiv, nu se stabilise nimic clar. Dar Rammler menționă:

– Din partea mea, e un ordin!

Așa că goarna sună mai devreme, și oamenii lui se adunară, ca o turmă de turiști în fața Porții Brandenburg. Pălăvrăgeala acestora deveni insuportabilă.

– Liniște! urlă el.

Oamenii tăcură și-l priviră curioși. Li se părea că seamănă cu un ceainic supraîncălzit, care trebuie să-și evacueze neapărat aburul.

– Am spus: „Liniște!" explică Rammler. N-am spus: „Țineți-vă fleanca!"

– Dar exact așa a sunat, îi șopti Kamnitzer lui Recht, aflat lângă el.

– Iar acum nu vă zic: „Sus labele!" Ci doar: „Unghiile la control."

În acest mod îi plăcea să se conformeze el noului stil. Oamenii își întinseră mâinile, iar Feldwebelul trecu prin fața frontului. Fața i se lungi.

– Un om fără educație, preciză apoi, ar considera că sunteți niște nespălați și niște porci împuțiți. Eu însă afirm doar atât: curățenia generală lasă de dorit.

Căci unghiile pe care le văzuse numai îngrijite nu erau. Și un spirit curat nu poate viețui decât într-un corp curat.

– Dacă aș avea asemenea mâini, mi-ar pieri pofta de mâncare, mărturisi Rammler.

– Am ieșit mai devreme cu zece minute, rosti pe un ton prietenos, Kamnitzer. Și nici bocancii n-am reușit să mi-i curăț ca lumea, după cum puteți vedea, Herr Feldwebel!

– Culcat! porunci Rammler, calm.

Iar plutonul se conformă. Dar în scurt timp i se permise iarăși să se ridice.

– Prezentați palmele! ordonă apoi Rammler.

După culcatul pe burtă, nici palmele întinse la control nu puteau fi considerate curate – în nici un caz, cele ale lui Kamnitzer și ale lui Recht. Comentariul lui Rammler sună relativ cordial:

– Mereu trebuie să vă faceți remarcați. Nu-mi face plăcere să constat acest lucru.

– Nici mie, spuse Kamnitzer, adăugând într-un târziu: Herr Feldwebel.

Rammler se proțăpi în fața frontului și strigă:

– Curățenia e o necesitate pentru soldați! Și acolo unde lipsește, soldatul arde de dorința de a o introduce. Tot așa și în cazul gazonului și al peluzei.

Ideea nu era nouă – Rammler obișnuia s-o exprime cam de două ori pe săptămână. Asta însemna că văzuse în fața clădirii companiei vreun pachet de țigări aruncat pe iarbă sau chibrituri ori bucăți de ziar. Acum era vorba, după părerea lui, de hârtie – poate chiar de hârtie igienică.

– Rupeți rândurile! ordonă Feldwebelul. Faceți curățenie! Și nu uită să adauge: Nu vreau să spun că vreunul dintre noi s-a com-

portat necuviincios – oricum n-are importanță cine. Noi nu tolerăm nici un fel de murdărie pe gazon! Sau are cineva altă părere?

Nu erau puțini cei care împărtășeau altă părere, dar aceștia tăcură. Când Rammler părea stăpânit de furia curățeniei, nu exista nici un leac. Și, într-adevăr, gazonul era plin de gunoaie.

Așa că se apucară de joc. Rupseră rândurile și începură să caute. Cine găsea vreun gunoi trebuia să se prezinte la Rammler. Feldwebelul considera asta ca pe o dovadă de vrednicie. Și aștepta cu răbdare asemenea dovezi. Recordul stabilit de el în această privință era de patruzeci și cinci de minute.

Dar astăzi i se năzări altceva. După cel de-al treilea tur – cu rezultate regretabil de modeste –, anunță:

– Reușitele vor fi răsplătite! Cine-mi aduce gunoaie va fi scutit să mai caute și o va putea șterge la masă.

– A zis-o, spuse grenadierul Recht, exprimând un gând colectiv. De jur-împrejur nu se mai găsește nici un corp străin.

– Atunci trebuie să fabricăm ceva, rosti Kamnitzer, netulburat, băgându-și mâna în buzunarul de la spate.

Acolo avea câteva bucăți de hârtie igienică. Rupse o fâșie de vreo patru centimetri, îi dădu drumul pe iarbă și o călcă în picioare. Apoi, culese hârtia astfel prelucrată și i-o duse lui Rammler.

– Herr Feldwebel, îmi permiteți să vă predau ce-am găsit?

Rammler primi cu foarte mare reticență acest trofeu. Îl privi îndelung, cu o neîncredere îndreptățită.

– Atunci, mă duc în sala de mese, Herr Feldwebel, spuse vesel Gefreiterul, executând un salut perfect, apoi se răsuci și se îndepărtă țanțoș și mulțumit.

Rammler nu apucă nici măcar să privească furios în urma lui, fiindcă exemplul lui Kamnitzer făcuse școală. Aproape fiecare își scotoci prin buzunare, pretinzând că a găsit ceva. În fața Feldwebelului se adună curând o grămăjoară bunicică de gunoaie.

– Încetarea! strigă el, supărat. Gata, mergeți la troacă!

Nimeni nu se lăsă rugat de două ori. Soldații o luară la trap, abandonându-l pe Feldwebelul Rammler, cu grămăjoara lui.

Dar acesta nu se descurajă. Ziua nu trecuse încă, iar energia lui era mare. În plus, mai avea destule idei. Existau nenumărate modalități de a întări moralul trupei.

Oberfeldwebelul Vossler, animat de dorința de a-și ajuta prietenul – nici un zbor la Atena sau la Bordeaux nu era mai important pentru el ca încercarea de a concretiza cât mai repede posibil acest ajutor –, se sui, chiar în timpul pauzei de prânz, în mașina lui albastră și se duse la doamna Ahlers.

– S-a rezolvat, îi comunică el. Klaus va accepta să-l ajut!

– A spus el efectiv asta? întrebă doamna Ahlers, totodată îngrijorată și plină de speranță.

– L-am îngenuncheat după toate regulile artei, o asigură Vossler. Se pare că a dorit să mă scutească de alte eforturi. În orice caz, a consimțit, în cele din urmă.

Doamna Ahlers primi vestea cu vizibilă recunoștință. Apoi, își dădu seama ce se aștepta de la ea: trebuia să se ocupe acum de aspectele practice.

În consecință, vorbi imediat cu Carolin:

– Ai vrea să te mai supui unei operații?

– Da, răspunse neîntârziat Carolin. Apoi adăugă, după o scurtă pauză: Dar putem să ne permitem așa ceva?

– Nu-ți face griji în legătură cu asta, Carolin. Contează doar dacă accepți operația!

– Da, mamă, îmi doresc să pot merge bine.

I se comunică rezultatul discuției lui Vossler, care aștepta alături.

– Așa, deci! exclamă el, încântat. Chiar anul acesta voi dansa cu Carolin – dacă domnișoara cu care voi fi în vorbă atunci îmi va îngădui.

Apoi, îl poftiră pe Vossler în bucătărie, și Carolin îi servi un prânz improvizat – omletă cu ciuperci. Între timp, doamna Ahlers îi telefonă profesorului Martin, care o informă că o asemenea operație nu este niciodată lipsită de riscuri. Totul depindea de starea generală și, nu în ultimul rând, de disponibilitatea psihică a pacientei.

Când profesorul Martin află că fata acceptase cu bucurie, și chiar părea nerăbdătoare, își dădu consimțământul, cu rezervele uzuale. Abia după aceea menționă, foarte reticent, prețul respectiv, apreciindu-l la două mii de mărci, inclusiv spitalizarea, asistența medicală și medicamentele.

– Atâta să fie! încuviință Vossler. Hai să zicem, trei mii de mărci! Astfel, ne asigurăm pentru orice eventualitate.

Își luă rămas-bun în grabă. Acum se impunea ca Ahlers să primească banii cât mai repede – înainte de-a se răzgândi. Pe deasupra, trebuia să i se sugereze că Vossler nu s-ar fi strâmtorat din cauza împrumutului. Să nu i se dea sentimentul că era vorba doar de pură bunăvoință, ci de întocmirea unui contract relativ dur.

Contractul în cauză, cu clauze ce păreau să frizeze limitele legale ale cămătăriei, urma să fie întocmit de Gerty a lui – Gertrud Ballhaus. Dar ea era ocupată. Patronul ei, primarul Asch, avea de dictat o grămadă de scrisori.

– Acest Asch chiar n-are nimic mai bun de făcut decât să le asigure celor din jur material de lectură?

Vossler primi un răspuns negativ, întrucât scrisorile dictate de Asch erau cu adevărat interesante. Se refereau la relațiile dintre Bundeswehr și populația civilă. Ele erau adresate: Oberstului Turner, de la Luftwaffe; Majorului Bornekamp, de la armata terestră; consilierilor orășenești; diferiților reprezentanți ai unor corporații; anumitor întreprinzători. Ultimii erau desemnați prin termenii: restaurante, hoteluri și unități de cazare.

Toate aceste scrisori exprimau o dorință arzătoare pentru instaurarea unor relații agreabile, armonioase între garnizoană și oraș: se solicitau propuneri; sugestiile de îmbunătățire aveau să fie luate cu plăcere la cunoștință; anumite nemulțumiri puteau fi formulate cu încredere. În fiecare dintre scrisori se repeta ideea de bază: în definitiv, toți erau cetățeni ai orașului cu drepturi egale – cu sau fără uniformă.

– Nu poți să-l lămurești pe Asch că ești solicitată urgent în altă parte?

– În miezul zilei, Viktor? Gertrud Ballhaus îl privi sever, dar ochii ei sclipeau vioi. Se pare că ai uitat de faptul că am încă

o meserie – și că depind de ea. În definitiv, nu sunt căsătorită. Nici măcar logodită.

Viktor Vossler părăsi grăbit Primăria. Aluziile lui Gerty fuseseră puțin cam prea directe, după gustul lui – chiar dacă, așa cum recunoștea el, fără plăcere, nu total neîndreptățite. Dar, pe moment, cel mai important era contractul de împrumut; trebuia întocmit cât mai repede.

Din fericire, Monika – acel amestec plăcut de poloneză cu negresă – se afla la cazarmă. Era încântător să ai în mijlocul unei cazarme atâta frumusețe veselă și fără griji. Iar Monika era o ființă săritoare.

– Spuneți doar ce doriți, domnule Vossler. Pentru dumneavoastră fac orice – sau, mai bine-zis, aproape orice!

– Pentru început mi-ar fi suficientă întocmirea unui act. Dar, cu rugămintea celei mai mari discreții. Și – absolut privat.

Vossler îi dictă apoi contractul. Conform acestuia, el, creditorul, apărea aproape ca un cămătar; în orice caz, nimic nu indica faptul că un prieten voia să-l ajute în mod cu totul dezinteresat pe altul.

Dar, tocmai atunci, Hauptmannul Ahlers întrerupse plăcuta activitate, rugând-o pe Monika să vină în biroul său. Vossler se folosi de prilej ca să-și cumpere țigări. Contractul, aproape întocmit, rămase în mașina de scris și căzu sub privirea Hauptmannului Treuberg.

Treuberg intră în biroul gol, aruncă o căutătură spre mașina de scris și citi cuvântul: *Contract.* Apoi, puțin surprins, observă formula introductivă: *între Klaus Ahlers și Viktor Vossler*... În cele din urmă – întâi nevenindu-i să creadă, apoi extrem de intrigat – citi propoziția *privind un împrumut în valoare de trei mii de mărci.*

– Asta-i foarte interesant, spuse cu glas tare Hauptmannul Treuberg.

Feldwebelul Rammler obișnuia să fie foarte zgârcit la vorbă când se afla în elementul său specific, pe teren. Și anume, pe terenul din nordul orașului. Pe acesta îl cunoștea efectiv ca pe propriul său buzunar.

Aici prefera gesturile cu degetul, utilizarea fluierului și bătutul din palme. O mișcare a brațului – asemănătoare cu gestul unui semănător –, și plutonul său se răspândea în teren, se întindea la pământ, și fiecare căuta să se vâre în cea mai apropiată adâncitură.

– Se pare că azi are gânduri mari, spuse Martin Recht, plin de presimțiri.

– Nu poate fi cine știe ce, presupuse Kamnitzer.

– Faceți liniște! șuieră Gefreiterul Streicher, îngrijorat. Îl provocați inutil!

Dar Rammler nu părea atât de ușor de provocat – era mult prea sigur de sine. Stătea crăcănat, cu harta despăturită; în fața lui, trupa; în spate, două mașini; în jur, terenul ce se întindea departe, spre nord. Acest teren putea fi considerat ideal: pădure bătrână, lunci mlăștinoase și câmpuri argiloase.

– Marș de orientare în grupe individuale! anunță Rammler.

Indicația nu era o surpriză pentru nimeni, fiindcă toate pregătirile o dovediseră. Purtau bagaje grele, iar pe deasupra, fiecare primise o hartă și o busolă.

– Culcat! Târâș până la marginea pădurii!

Exercițiul servea la întărirea fizică și făcea parte din activitatea obișnuită în teren. Numai distanțele se mai schimbau. Astăzi, distanța era medie. Așadar, avea să se piardă cam un sfert de oră cu acest joc spiritual – planul orar al lui Rammler permițând ușor o asemenea abatere. El pășea domol în urma soldaților care se târau.

– Grenadierul Recht își scoate prea mult fundul în afară, spuse el, după cinci minute. Sper că nu-i vorba de-o invitație!

Așteptă o clipă râsete admirative – și câțiva chiar râseră, chiar dacă puțin cam înăbușit.

– Grenadierul Recht, înapoi la punctul de plecare!

La marginea pădurii, Rammler le dezvălui oamenilor destinația marșului: așa-numita Moară-cu-Liliac de lângă Iazul Purceilor. Era o distanță de vreo douăzeci și doi de kilometri, după cum constatară imediat soldații.

– De parcurs în trei ore.

– Asta înseamnă marș forțat! constată Streicher.

– Pentru mine înseamnă șicane, zise Kamnitzer. La ce bun așa ceva? Am străbătut distanța asta de două ori în ultimul trimestru.

Între timp, Feldwebelul împărțea biletele pregătite dinainte, pe care scria cine cu cine merge și de unde pleacă fiecare grupă. Deoarece Rammler aprecia mult acțiunea separată în scopul atingerii unui țel unic. El împărți plutonul în vreo douăsprezece grupe și le urcă în camioane, pentru a fi duse imediat la locurile de plecare.

Astfel începu un fel de marș convergent, în cele mai variate condiții: unele grupe aveau la dispoziție drumuri; altele urmau să treacă prin păduri dese, iar altele aveau în față nisip și lut. Grupa numărul șapte era nevoită să străbată kilometri întregi prin teren mlăștinos, dacă nu voia să riște un ocol de câteva ore.

Grupa menționată era formată din Gefreiterul Kamnitzer și doi grenadieri: Recht și Armke.

Armke nu vorbea aproape niciodată; nu-și manifesta nici aprobarea, nici dezacordul. Părea să fie indiferent la orice, din care pricină anumiți superiori începură să-l suspecteze.

– Fiecare minut sub trei ore înseamnă un punct în plus, anunță Rammler, în încheiere. Fiecare minut peste trei ore înseamnă un punct în minus. Niște rațe oloage, zise el, rânjind, spre Recht, ar putea străbate distanța dus și întors.

Camioanele hurducăiau și grupele erau lăsate în locurile stabilite. Oamenii săreau jos și dispăreau repede în teren – era vorba de minute. Kamnitzer, Recht și Armke coborâră din camion chiar la marginea unei mlaștini și, după câteva secunde, rămaseră singuri pe câmpul întins.

– Ei, haideți! spuse Martin Recht, resemnat. N-avem ce face.

– Și tu, Armke, te-ai hotărât să faci o baie de nămol? întrebă Kamnitzer.

– Pe mine mă doare-n cur, rosti grenadierul Armke, cu sinceritate.

– Bine spus! Kamnitzer se așează apoi pe bordura șoselei. Să începem cu o pauză de fumat.

– Dar nu ne putem permite asta! exclamă Recht, îngrijorat. Dacă vrem să ajungem la destinație în trei ore, trebuie să ne grăbim al naibii.

– Nu-ți pierde sângele rece, îi recomandă Kamnitzer. Să știi un lucru, dragul meu, printr-un marș forțat de toată frumusețea nu vei câștiga bunăvoința lui Rammler. Ești de acord, Armke?

– Mă doare-n cur de ăla, zise grenadierul Armke.

Kamnitzer încuviință din cap.

– Nu grăiește prea mult Armke al nostru, dar și când spune ceva, atunci se potrivește.

– De când tot îi tragi cu vorba, am fi parcurs deja un kilometru! Martin Recht era stăpânit de neliniște. Mi-ajunge ce mi-a făcut Rammler. N-am chef deloc să-i ofer prilejuri suplimentare.

Kamnitzer clipi spre Armke.

– Auzi, ăsta e gata să se scape în nădragi, dar îl împiedic eu. Știi cum? Prin simpla rezolvare a unui exercițiu de gândire. Întrebare: Cine parcurge douăzeci și doi de kilometri prin teren mlăștinos, în trei ore? Răspuns: nici un porc și nici noi! În orice caz, am ajunge prea târziu. Cu picioarele, garantat nu reușim – poate doar cu capul.

N-a mai fost nevoie ca grenadierul Armke să-și rostească sloganul obișnuit; se vedea clar ce-i trece prin minte. În schimb, neliniștea lui Martin Recht crescu și mai mult.

– Karl, iarăși clocești vreo șmecherie de-a ta! Când o va descoperi Rammler, tot eu voi cădea de prost.

– Ca să ne înțelegem bine, explică, distrat, Kamnitzer, întrucât sunt cel mai mare în grad aici, mă numesc comandant al grupei de marș. Voi doi, ascultați comanda la mine! Înțeles?

– Pe mine... începu Armke.

– Știm, știm! Kamnitzer se ridică alene. Acum ne vom deplasa imediat doi kilometri spre sud. Exact până la cabana *Zur friedlichen Einkehr*. Acolo vom lua o gustare prelungită și o duș că de după-amiază.

– Ți-ai pierdut complet mințile! exclamă Recht, îngrozit.

– Pas de voie, marș! ordonă Kamnitzer.

Armke porni, fără să ezite. Recht nu văzu altă posibilitate decât să i se alăture. Tăcea plin de reproș. Gefreiterul Kamnitzer fluiera înviorat o melodie care ar fi trebuit să fie, marșul *River-Kwai*.

După ce merseră agale vreo douăzeci de minute, intrară în cabană. Își lăsară jos bagajele și armele și se așezară. Erau singurii oaspeți, iar hangiul îi întâmpină cu bucurie, chiar dacă puțin cam uimit.

– Trei perechi de cârnați și trei sticle de bere pentru oamenii mei, comandă Kamnitzer. Trebuie să se întărească. Mai au încă mult de mers.

– Și o omletă cu șuncă pentru mine, ceru Armke.

Totuși, Martin Recht se cufundase într-o tăcere apăsătoare. Vedea în fața ochilor un șir imens de complicații, ca o cortină amenințătoare de nori, întunecați; iar răzbunătorul Jupiter, care trona călare pe nori, avea trăsăturile lui Rammler. Amenințarea plutea în aer.

În schimb, Armke mânca – în tăcere, dar nu fără zgomot. Apetitul lui era netulburat. Apoi, Kamnitzer ceru un ziar și păru să-l studieze cu interes, inclusiv rubrica privind prețurile cărnii de vită tăiate. După aceea dori să asculte muzică, iar hangiul alese personal un disc: *Aus Heide und Wald*, cântece populare în ritm de marș. Kamnitzer protestă după primul minut, așa că urmară cântece italienești.

După vreo oră, Karl Kamnitzer se ridică și spuse:

– Ar cam fi timpul.

Pe urmă, se duse la telefon și comandă un taxi.

În acea după-amiază, Oberleutnantul von Strackmann nu se afla nici în cazarmă, nici pe teren. Rămăsese la doamna Elfrieda Bomekamp, stimata soție a mult iubitului Major. Ea îl invitase pe Dieter.

– Nu prea știu, zise von Strackmann – oscilând între dorință și datorie –, în ce măsură îmi pot justifica prezența aici, la această oră.

– Ce-s gândurile astea? Ea îi zâmbi încurajator. Sau n-ați venit cu plăcere?

– Nu știu ce altceva m-ar fi încântat mai mult!

Von Strackmann se pricepea să rostească foarte convingător asemenea expresii de cazinou. Iar doamna savura și ea acest mod de exprimare.

Continuau să se adreseze unul altuia cu „dumneavoastră", în ciuda unor lucruri ce se petrecuseră între ei. Totuși, doamna Elfrieda știuse să păstreze cel puțin aparențele.

– Țineți-o mai departe așa! spuse ea.

Dar von Strackmann se considera un cavaler și resimțea profund situația tragică în care se scufunda.

Să iubești pe cineva și să vrei să-l venerezi pe celălalt – unde putea să ajungă astfel?

– Dacă, vreodată, Herr Major m-ar blagoslovi cu vreo întrebare în această privință, nu știu ce i-aș răspunde, mărturisi Oberleutnantul.

– Nu va fi cazul, afirmă doamna, cu convingere. Sau considerați că bărbatul meu are vederi înguste?

– Nici vorbă! o asigură von Strackmann. Herr Major dovedește o neîndoielnică generozitate!

– Și înțelegere.

– Desigur, și asta.

– Tocmai, zise doamna Elfrieda și se rezemă de el ca și cum ar fi fost doborâtă de o ușoară slăbiciune.

Dieter abia îndrăznea să respire.

– Nu trebuie să vă faceți griji, știe că sunteți aici.

Von Strackmann se sperie. Își desprinse brusc mâinile de pe ea, de parcă ar fi atins o plită încinsă.

Doamna Elfrieda se apropie de măsuța de lângă bufet, pe care se aflau sticlele și paharele.

– Mi-am înștiințat bărbatul înainte de a vă invita aici, și el a fost de acord, recunoscu doamna. Așa cum prea bine ați spus, este neobișnuit de generos.

Von Strackmann nu îndrăzni să înțeleagă ceea ce tocmai i se împărtășise. Deoarece imaginea – atât de strălucitoare până acum, după părerea lui – a minunatului său superior, părea în pericol să pălească.

– Tot n-ați înțeles? Doamna Elfrieda părea amuzată. Îi întinse un pahar plin și rosti: Sunteți aici în interes de serviciu, ca să spunem așa.

– De serviciu! repetă Oberleutnantul, zăpăcit, simțind că imaginația lui intrase în grevă.

Doamna Elfrieda consideră momentul prielnic pentru a-l lămuri pe tulburatul ei admirator.

– Soțul meu, spuse ea, consideră – la propunerea mea – că ar fi oportun să se organizeze o seară distractivă cu Offizierii batalionului și cu soțiile lor. Și noi trebuie să ne ocupăm împreună de asta.

Von Strackmann simți o imensă ușurare. Își goli paharul dintr-o sorbitură. Părea să-și dea seama că Herr Major avea o deosebită încredere în el. Mai nou, începuse să-i încredințeze Oberleutnantului său preferat chiar și chestiuni de organizare internă.

– Serata propusă de Herr Major nu ar putea avea loc decât în sălile hotelului *Asch*.

– Despre asta, putem să discutăm foarte bine mai târziu, rosti îmbietor doamna Elfrieda. Veniți!

Feldwebelul Rammler aștepta la așa-numita Moară-cu-Liliac, de lângă Iazul Purceilor. Alături de el, stătea în picioare Gefreiterul Streicher, care fusese desemnat că ordonanță. Asta era considerată o cinste deosebită – un privilegiu evident.

Streicher își manifestă recunoștința. Aruncă o privire la ceas și spuse:

– Primele grupe trebuie să sosească în curând. Fiindcă aprecierile dumneavoastră, Herr Feldwebel, se potrivesc exact.

– Ca de obicei, rosti Rammler, cu certitudine.

Avusese timp, în ani de zile, să se familiarizeze cu împrejurimile. Nici un drum nu-i era străin și cunoștea fiecare scurtătură.

– Kamnitzer și turma lui va întârzia sigur o jumătate de oră – cel puțin o jumătate de oră. Rammler scrută depărtările, peste iazul mlăștinos, ce lucea întunecat. Punem pariu, Streicher?

– Sunt convins că n-ați apreciat greșit.

– Pariez pe douăzeci de mărci.

– Aș pierde precis pariul, răspunse Streicher.

Această siguranță a vrednicului său subaltern îi făcu bine lui Rammler. Totuși, ar fi pariat cu plăcere – căci nici un fel de speculație nu putea fi mai lipsită de riscuri.

Între timp, apărură primele grupe. Se prezentară la Rammler și-i înmânară biletul pe care erau trecute momentul plecării și

punctul de unde începuse marșul de orientare. Streicher strângea biletele.

– Aleargă ca niște ogari, afirmă Rammler, cu o ușoară mândrie. Dar așa și trebuie, în plutonul meu! Dârzenie de fier! Cei mai buni dintre cei mai buni. La manevrele de toamnă, avem șansa să batem toate recordurile.

– Nu poate fi adevărat! exclamă deodată Streicher, cu uimire. Sau ceasul meu nu merge bine!

Acum văzu și Rammler, la fel de uimit, ceea ce observase Streicher: pe drumul de țară se apropia grupa lui Kamnitzer, și încă în pași vioi. Se putea distinge chiar o melodie. Și Feldwebelului i se păru că deslușește chiar de la o sută de metri zâmbetul fericit al Gefreiterului.

– Asta înseamnă cu șaptesprezece minute mai devreme decât timpul stabilit, zise Streicher, buimăcit.

Kamnitzer se apropie și-și prezentă grupa. Apoi se uită la ceas.

– Șaptesprezece minute mai devreme, ceea ce înseamnă șaptesprezece puncte în plus, spuse el. Nu-i rău. Așa-i?

– Acum sunt doar cincisprezece minute, preciză Streicher.

– În ce mă privește, poți să trâncănești cât vrei, dar nu pe socoteala mea! Ceasul meu merge exact după radio. Sau vrei cumva să spui că radioul nu-i de încredere?

– Gura! urlă Rammler, nestăpânit.

– Ai auzit, îi spuse Kamnitzer lui Streicher, ar trebui să-ți ții gura. N-ai de făcut decât să ne treci cele șaptesprezece puncte.

Feldwebelul Rammler iscodi cu privirea grupa lui Kamnitzer. Și, ca specialist versat, își dădu seama că băieții arătau suspect de proaspeți; nici o urmă nu indica vreun efort deosebit. Nu se vedea nimic, nici pe cizme, nici pe fețele lor. Sau erau niște tipi de fier – sau o bandă extrem de perfidă. El considera a doua variantă mult mai probabilă.

– Cum ai făcut asta, Kamnitzer?

– Am mărșăluit, explică Gefreiterul. Iar acum suntem la destinație.

Rammler știa din experiență că n-o putea scoate la capăt cu Kamnitzer. Se uită, fără prea multă speranță, la următorul mem-

bru al grupei, dar acesta era Armke, cel pe care-l durea-n cur de toate. Mai ușor puteai stoarce apă din piatră seacă decât să smulgi un răspuns cât de cât rațional de la Armke. Dar iată-l și pe Recht!

– În spatele Morii-cu-Liliac, marș! îi strigă Rammler grenadierului Recht. Adăpostirea în pământ – urmează un exercițiu special.

Rammler era sigur că găsise punctul slab al grupei lui Kamnitzer. Îi lăsă pe ceilalți în picioare, predă comanda unui Unteroffizier și alergă în urma lui Recht. Credea că adulmecase o porcărie colosală și voia să se lămurească.

Ajuns în spatele Morii-cu-Liliac, privi atent împrejur: un zid roșu din cărămidă, în fața lui o pajiște de un verde-crud și, în mijlocul ei, Recht, care se străduia, conform ordinului, să-și sape un adăpost. În depărtare, lângă pădurea idilică de mesteceni, un pârâu; din păcate, apa nu trecea mai sus de brâu.

– În pădure, marș! strigă Rammler.

Asta avea rostul ei: nu voia să-l lase pe grenadier să sape prea mult în acel loc; trebuia să se ferească de așa-numitele despăgubiri în asemenea împrejurări, deoarece țăranii învățaseră al naibii de repede cum se puteau îmbogăți pe socoteala garnizoanei. În plus, Rammler nu avea nevoie de martori întâmplători. Ceea ce considera el acum inevitabil trebuia să se petreacă între patru ochi. În definitiv, avea de muiat – după toate regulile artei – un băiat recalcitrant, nesimțit. Fiindcă disciplina era în primejdie! Așa că îl încinse pe Recht. Îl goni peste pajiște, prin pârâu, spre pădure. Îl puse să se târască la pământ, să se răsucească în loc, să se camufleze. Îl băgă prin mlaștină, prin noroi, prin apă – un sfert de oră, pe puțin.

– N-ai nimic de spus? întrebă apoi Rammler, în timp ce Recht zăcea, gâfâind.

Nu primi nici un răspuns, dar nu se descurajă. Luă de la capăt procedura: peste pajiște, prin pârâu, în pădure – înainte și înapoi!

– Ca să ai timp de gândire, găozarule!

De obicei, Rammler manifesta multă prudență în alegerea cuvintelor, conform regulilor jocului. Dar, de data asta, era vorba, în fond, de un caz deosebit. Și de jur-împrejur nu se afla nici un martor.

– Vino aici, cârpă-n cur! Găoz de scroafă! Te dărăcesc eu când o să-mi spui adevărul, căcănarule!

Lui Rammler i se părea că acesta este imperativul momentului. Departe de el gândul de a dori să lezeze demnitatea umană garantată de Constituție. Chiar dimpotrivă: cine nu se supunea și, eventual, comitea în taină un sabotaj era dușmanul libertății și al demnității umane, și trebuia ținut energic în frâu.

– Îți învinețesc eu curul, Recht, până la guler, dacă eviți să colaborezi sincer cu superiorul dumitale. Deci, cum facem? Sau îmi spui adevărul despre marșul de orientare, sau îți fac guler din mațe!

Nici acum nu primi Rammler vreun răspuns. Indignarea lui sinceră era fără margini. O jumătate de oră mai târziu, Recht se prăvăli, istovit.

– Dezgustător! făcu Rammler, cu dispreț. E într-adevăr dezgustător că există oameni care ne obligă la așa ceva!

Herbert Asch aștepta plin de speranță sfârșitul de săptămână. Mai întâi îi dădu telefon Oberstului Turner, comandorul escadrei de aviație, cel mai mare în rang din garnizoană, numit de toți comandantul garnizoanei – și filozof.

– Întotdeauna am pus mare preț pe colaborarea bazată pe înțelegere, îi explică Turner.

Acest Oberst era o fantomă. Asch îl văzuse extrem de rar, deși vorbeau adesea la telefon. Chiar și trupa abia îl cunoștea, deși primise câteva sute de ordine de la el. Trona ca Zeus printre nori.

– Am citit cu atenție scrisoarea dumneavoastră, domnule primar. În principiu, suntem de acord – asta am vrut să vă spun pe scurt. Vă foarte mulțumesc.

După telefonul prietenos al lui Turner, se prezentă la Asch ordonanța acestuia.

– Herr Oberst dorește din inimă o lărgire a orizontului social al viitorilor Offizieri, al tinerilor absolvenți ai școlilor militare, anunță el. În consecință s-a plănuit un fel de ceai dansant, cu participarea unor tinere selectate din clasele superioare ale liceului local.

– Aha! spuse încântat Asch. Și adăugă: De acord.

Imediat după aceea, se prezentă la Herbert Asch un Offizier pe care nu-l cunoscuse până atunci – cu care vorbise doar o dată la telefon –, un anume Oberleutnant von Strackmann. El scoase din porthart o listă și spuse pe un ton de comandă:

– O reuniune pentru vreo patruzeci și două de persoane, doamne și domni. Vă rog să puneți la dispoziție un spațiu adecvat, pentru sâmbătă seara. E planificată o reuniune socială serioasă.

Herbert Asch ezită să dea un răspuns. Acest domn von Strackmann îi sfida firea de civil. Și, timp de câteva secunde, Asch se gândi să refuze pur și simplu această solicitare, întrucât Oberleutnantul părea să aibă urgent nevoie de o mică lecție despre comportamentul față de cei care nu poartă uniformă. Dar pentru așa ceva era timp și sâmbătă, iar ocazia ar fi fost, poate, mai favorabilă. Astfel că, și de data asta, Asch spuse doar atât:

– Accept.

– Nu mă așteptam la altceva, răspunse von Strackmann, condescendent.

Herbert Asch dorea să aibă și el o satisfacție, și de aceea îi telefonă imediat prietenului său, Hauptmannul Ahlers.

– Sunt planificate deja două reuniuni diferite pentru sâmbătă. Îmi mai lipsește doar ceva ferment.

– Câteva știuci pentru elești cu crapi?

Herbert Asch râse.

– Puteți să-mi trimiteți așa ceva?

– Foarte ușor, spuse Ahlers. O jumătate de duzină de tineri Offizieri tocmai vor să sărbătorească terminarea unui curs greu.

– Exact echipa care-mi trebuie! Garantez prețuri speciale și serviciu preferențial. Multe mulțumiri, atunci. Și nu uitați– dacă pot face ceva pentru dumneavoastră...

Herbert Asch nu pierdea nici o ocazie să formuleze o asemenea ofertă. Situația personală dificilă a lui Klaus Ahlers îl preocupa mereu. Căci își spunea: „Acest Offizier cu mult bun-simț a fost o binefacere, nu numai pentru soldați – dar cum ar mai înflori el, dacă ar scăpa de apăsarea acestor greutăți financiare?"

Următoarea convorbire telefonică o avu cu Majorul Bornekamp. Asch îi mulțumi pentru încrederea conferită hotelului său și-i promise:

– Voi acorda întreaga mea atenție organizării reuniunii planuite de Offizierii dumneavoastră. Și, în ce privește vinul, îmi voi îngădui să vă trimit câteva mostre deosebite.

– Sunteți amabil, trebuie să recunosc.

– Îmi permiteți un sfat absolut personal, Herr Major?

Bomekamp încuviință și i se împărtășiră următoarele: Oberstul Turner pregătise o serată pentru absolvenții lui, dar, aflând de planurile Offizierilor lui Bomekamp, se pare că lăsase să se întrevadă un interes pentru acestea.

– Poate ar fi indicat să-l invitați și pe Herr Oberst.

– Nu-i rea ideea! încuviință Majorul. Așa voi face.

Astfel, Herbert Asch pusese în mișcare toți oamenii importanți din garnizoană. Destinația lor comună pentru marșul de sâmbătă era hotelul său. Macazurile fuseseră pregătite.

Feldwebelul Rammler își privi scârbit opera. Grenadierul prăbușit demonstrase o slabă rezistență. Era o rușine pentru orice trupă de elită.

– Căcăciosule! îl apostrofă Rammler, în încheiere.

Apoi, părăsi pajiștea idilică din dosul Morii-cu-Liliac și se întoarse la oamenii lui. Între timp, aceștia se adunaseră cu efectivul complet. Unteroffizierul și Gefreiterul Streicher îi luaseră în primire, notaseră timpii și acordaseră punctele în plus, respectiv în minus.

Dar Rammler nu aruncă nici o privire la rezultate. Trecu printre soldați, îndreptându-se spre Karl Kamnitzer.

– Îți mai dau o ultimă șansă, îi spuse el.

– Șansă pentru ce – vă rog?

– Kamnitzer, te avertizez! Nu îndrăzni să mă iei de prost. Știi bine la ce mă refer.

Firește, Klaus Kamnitzer știa prea bine. Îl cunoștea el pe Rammler! Feldwebelul voia doar să afle ceea ce, evident, Recht nu-i spusese. Dar putea să aștepte mult și bine.

– Deci, nu vrei să vorbești?

– Ba da, Herr Feldwebel, dar nu știu ce, de ce și despre ce.

Rammler nu mai putu suporta chipul prietenos al Gefreiterului. Făcu stânga-mprejur și le porunci oamenilor:

– Pregătiți-vă! Plecarea în zece minute. Apoi, i se adresă lui Streicher: Adu-l pe grenadierul Recht. A căzut acolo.

– Am înțeles, Herr Feldwebel! strigă Streicher și o luă la fugă.

Kamnitzer porni neinvitat după el, oferindu-se voluntar. Asta tot ca să-l enerveze pe Rammler. Deoarece, conform ordinelor de la batalion, era strict interzis să fie împiedicați cei care se ofereau voluntar.

Îl găsiră pe Martin Recht pe pajiște. Stătea chircit ca o buturugă. Obrazul lui, atât cât se vedea, era alb ca o cretă.

– Vino-ți în fire! îi spuse Kamnitzer, cu o asprime voită. Chiar tu ești de vină dacă te lași terminat în felul ăsta.

– Hai, camarade! făcu Gefreiterul Streicher, încurajator.

Încercă să-l susțină pe Martin, dar el se scutură de atingerea camaraderească.

– Acum merge, zise Streicher.

Ajunseră la pluton, când acesta tocmai se pregătea să pornească din fața Morii-cu-Liliac. Motoarele ambelor camioane zbârnâiau. Soldații adunați evitară să se uite la Recht. Feldwebelul proțăpit în fața lor părea să le urmărească fiecare reacție.

– Ocupați-vă locurile! strigă Rammler.

Oamenii se urcară în cele două camioane. Șoferul și ajutorul său închiseră obloanele și traseră prelatele. Apoi, motoarele uruiră și vehiculele se puseră în mișcare. Direcția – spre cazarmă. Distanța – treizeci de kilometri.

– Mi-e rău, spuse Martin Recht.

Kamnitzer, care stătea lângă el în al doilea camion, clătină dezaprobator din cap.

– Puteai să eviți situația asta.

– Ce voiai să fac? întrebă Martin, supărat. Eram în mâinile lui. Și m-a tratat ca pe ultimul gunoi.

– Dacă te lași tratat așa...

– Nu puteam face nimic, Karl!

– Și dacă puteai!

– Ai fi vrut să-l raportez? Ar nega totul. Nu eram decât noi pe teren. Fără martori.

– Tocmai asta-i! De ce crezi că îți fac reproșuri?

– Cum să înțeleg ceea ce-mi spui? întrebă Recht, cu o voce stinsă.

– Omule! Tu mărturisești nepăsător: nu exista nici un martor prin preajmă. Dar tocmai situația asta era excelentă! Căci dacă tu n-aveai martori, înseamnă că nici el n-avea! Tu ai fi putut să-ți permiți insubordonare pe față și alte câteva mărunțișuri nostime, iar Feldwebelul n-ar fi putut dovedi nimic!

Martin Recht închise ochii. O fi rostit Kamnitzer adevărul, dar el, Recht, nu era omul care să pună în practică o asemenea teorie. Cel puțin, nu în această stare. Se simțea rău.

– Borăște afară! îl sfătui Kamnitzer, desfăcând prelata camionului.

– Desfacerea prelatei în timpul deplasării prin păduri sau pe străzi mărginite de copaci e strict interzisă, conform ordinelor de la batalion, zise Streicher, din spatele lor.

– Ține-ți fleanca! strigă Kamnitzer. Nu cunosc nici un ordin de la batalion care interzice explicit așa ceva – mai ales într-o astfel de situație, idiotule!

Trase prelata la o parte și-l ajută pe Martin Recht să se aplece. Acesta încercă zadarnic să verse. Șoseaua de dedesubt dansa nebunește, șerpuia în depărtare, apoi păru să încremenească.

Camionul se oprise. Feldwebelul Rammler sări din cabină și alergă în spate. Aici, se proțăpi – vizibil indignat și cu o satisfacție abia ascunsă.

– Asta mai lipsea! spuse el și cită ordinul de la batalion, cuvânt cu cuvânt, la fel ca Streicher. Apoi comentă: Ordinele există pentru a fi respectate. În special acest ordin e deosebit de logic. Fiindcă la desfacerea prelatei în zone cu copaci pe margine s-au petrecut foarte multe accidente, soldate atât cu deteriorarea vehiculului cât și cu accidentarea persoanelor transportate. Stătea acolo ca un pilon de pod. Fața îi strălucea, roșie, iar vocea îi răsuna plină de satisfacție: Prin aceasta s-a comis neîndoielnic o încălcare a unui ordin pe batalion, explică el. Sunt implicați cel care s-a aplecat în afară și cel care ar fi trebuit să împiedice asta – deci, cel mai mare în grad din mașină. Adică, grenadierul Recht și Gefreiterul Kamnitzer. Aceștia vor trage ponoasele. Dați-i bătaie, aveți timp trei ore – vă ajunge pentru restul drumului. Dați-i bice!

Restul drumului însemna douăzeci și opt de kilometri. Feldwebelul Rammler le ordonă celor doi să coboare, lăsându-i pe șoseaua pustie, apoi plutonul plecă mai departe.

– Îmi pare rău, spuse Martin Recht, stânjenit.

– Ia mai încetează, zise Kamnitzer. Nu trebuie să te consideri vinovat, dacă altul încearcă să te convingă de asta.

– Oricum, e vina mea că acum trebuie să ne întoarcem pe jos la cazarmă.

– Și vei plăti prețul cuvenit – și încă, cu bani-gheață. Kamnitzer privi încurajator spre prietenul său. Despre mersul pe jos nici nu poate fi vorba. Vom folosi din nou un taxi, dar pe cheltuiala ta. Mai târziu, voi recupera eu banii de la Rammler. Cu prima ocazie favorabilă.

Înainte de-a se întoarce la cazarmă, însoțit de Martin Recht, care se resemnase în fața sorții, Kamnitzer mai dădu un telefon – în scopul obținerii unor „informații interne". Folosi un telefon public, aflat într-un bufet.

– Atenție! zise Kamnitzer, hlizindu-se. S-ar putea ca dușmanul să asculte. De aceea, voi prezenta raportul meu cifrat, conform metodei E-șase-sute-cinci.

Dar se părea că nici unul dintre puținii clienți ai cârciumii nu era interesat de asemenea glume. Își sorbeau liniștiți berea și, în nici un caz, nu puteau fi considerați niște dușmani care trag cu urechea. Chiar și Martin Recht ședea indiferent. Deși călătorise cu taxiul, arăta în continuare epuizat.

– Cine-i acolo, Boul? întrebă Kamnitzer în receptor. Aici e Vită Comută, însoțit de Văcaru.

Cel de la capătul opus al firului era Gefreiterul Ramsauer, mâna dreaptă a Hauptfeldwebelului Kirschke, la cancelarie. Și manifesta întotdeauna bunăvoință pentru Kamnitzer.

– Rammler a turbat, răspunse el. Nici măcar Kirschke n-a putut să-l liniștească. Dacă veți ajunge mai devreme în cazarmă, veți fi repartizați pentru gardă.

– Exclus! zise Kamnitzer. Nu poate fi vorba să ne întoarcem mai devreme.

– Altfel, s-a pregătit pentru voi serviciul de intervenție, conform planului.

– Eu am planurile mele, îl asigură Kamnitzer. Mă voi întoarce atunci când îmi convine. Așa că se exclude și serviciul de intervenție. Înțeles?

– Înțeles, răspunse Ramsauer. Îl voi lămuri cu prudență pe Kirschke – oricum pe ăsta-l doare-n cot de toate, de la o vreme.

– Ai grijă să întocmești, neîntârziat, lista pentru serviciul de gardă și de intervenție pentru azi și pentru zilele următoare. Să fie totul prezentat clar, în scris. Dar numele meu și al lui Recht să apară doar azi pe listă – la mișto. Nu mâine, nici poimâine. Fiindcă pun preț pe weekendul meu. S-a făcut?

– S-a făcut! acceptă Ramsauer. Și-l pun pe Kirschke să semneze imediat, după tipic. Totuși, să nu veniți prea târziu, astăzi. Se pare că va avea loc o festivitate, la care Streicher va fi avansat Unteroffizier.

– Era și timpul ca trupa să scape de acest cur de maimuță rafinat, zise Kamnitzer. Desigur că nu voi scăpa ocazia de a-l felicita personal.

Astfel, pentru Kamnitzer devenise clar traseul ce-l aveau de urmat: se putea întoarce la cazarmă cu amicul Recht abia după schimbarea gărzii și după efectuarea controlului asupra echipei de intervenții. Dar nu mult mai târziu, ca să nu scape cu nici un chip petrecerea dată în cinstea avansării lui Streicher.

După ce stabili toate detaliile, Kamnitzer se întoarse la masa lui Martin Recht, care clocea îmbufnat. Localul se numea *Zum Scharfen Eck* și se afla la doar trei kilometri de cazarmă.

– Trebuie să ne mai omorâm timpul cel puțin încă două ore, îl înștiință Kamnitzer.

– Îmi dădusem deja o întâlnire.

– Cumva, cu rața ta oloagă? întrebă Kamnitzer, zâmbind.

Martin Recht îl privi pe Gefreiter descumpănit și reprobator.

– Măcar tu n-ar trebui să spui așa ceva, zise el.

Kamnitzer se gândi să-i ofere o scurtă lecție de fortificare a spiritului. Ce putea fi mai recomandabil pentru familiarizarea cu cazarma?

– Obișnuiește-te să auzi această expresie rostită frecvent de-acum înainte.

– E o josnicie!

– Firește, Martin. Dar poate fi scăpată și fără intenție rea. Învață-te să nu-ți pese. Înțeles?

Recht clătină din cap, îndărătnic.

– Să lăsăm asta, Karl.

– Bine, admise Kamnitzer. S-o lăsăm baltă. E limpede însă că, deocamdată, nu poți trece pe la fată, și nici mai târziu.

– Dar i-aș putea telefona.

– Tinere, începi să ai idei! spuse Kamnitzer. Se pare că ai descoperit că, în ultima vreme, războaiele se poartă mai mult prin telefon. Deci, dă-i drumul! Încearcă să aranjezi un ordin de intrare în luptă. Între timp, eu cobor în cramă.

Gefreiterul Kamnitzer închirie pista de popice pentru următoarele două ore. Se găsi repede un băiat care să aranjeze popicele. Kamnitzer organiză două echipe, atribuindu-și, în același timp, atât rolul de simplu membru, cât și de căpitan al ambelor echipe. În plus, asigura și arbitrajul. Conform tabelei de marcaj, echipa de derbedei „De trei ori ura pentru Patrie" se confrunta cu clubul de semiinvalizi „Bărbăția 63". Nu se putea prevede cine va fi câștigătorul.

După vreo jumătate de oră, Kamnitzer primi vizitatori. Martin Recht coborî la el însoțit de o tânără. Gefreiterul văzu cu surprindere un chip botticellian, care surâdea cu blândețe. Nici nu observă la început că fata șchiopăta ușor.

– Eu sunt așa-numita rață oloagă, spuse fata, veselă.

– Ei, grozav! strigă Kamnitzer, entuziasmat. Atunci încercați să aruncați bila asta.

Recht era îngrijorat.

– Mulțumesc pentru invitație, Karl, dar nu cred că ar fi indicat pentru Carolin să...

– O încercare nu poate strica, zise Carolin.

Kamnitzer îi întinse bila, zâmbind încurajator, îi explică pe scurt cum s-o prindă și cum s-o arunce, apoi strigă:

– Așa – pistă liberă! Prima încercare.

Fata balansă din umăr brațul cu bila, făcu doi trei pași repezi înainte și-i dădu drumul să se rostogolească, surprinzător de puternic. Apoi, rămase pe loc, respirând din greu, în timp ce bila se rotea pe suprafața netedă, de lemn.

– Toate nouă! strigă băiatul de mingi.

De fapt, el aranjase cu piciorul două dintre popice – fiindcă, în realitate, bila nu răsturnase decât șapte. Dar Kamnitzer aprecie ajustarea și decise să-i dea ceva în plus băiatului.

– Continuăm? întrebă Carolin, nerăbdătoare.

Kamnitzer încuviință.

– Îmi păreți destul de periculoasă – ca jucătoare, se înțelege, dar îmi place spiritul sportiv. Hai să jucăm pe-o sticlă – de parfum pentru dumneavoastră, de șnaps pentru mine. Martin este arbitru.

Își disputară o partidă deosebit de plăcută. Băiatul de mingi se descurca bine – manipula după toate regulile artei. După a treia serie de aruncări, Kamnitzer îl avansă la gradul de Obergefreiter și-i dădu o monedă de cinci mărci. Carolin nu se mai simțise de mult atât de bine, atât de eliberată de senzația de a fi un om bolnav.

– Sunteți cea mai sprintenă rață oloagă din câte mi-au ieșit vreodată în cale, observă Kamnitzer.

– Iar eu sunt încântată că Martin Recht e prieten cu dumneavoastră, zise Carolin, recunoscătoare.

– Sunteți și rafinată, replică Kamnitzer, zâmbind. Îmi amintiți imediat de obligațiile mele. Dar să mai tragem o partidă înainte de a ne îndrepta spre cu totul alt gen de plăceri!

Festivitatea legată de avansarea Gefreiterului Streicher la rangul de Unteroffizier se desfășură în cancelarie. Nu era ceva uzual, dar se procedase așa mai mult la îndemnul lui Kirschke; de aici se putea ajunge ușor la camera, deci și la patul lui.

Oberleutnantul von Strackmann anunțase personal avansarea. El nu pierdea asemenea ocazii: o strângere de mână festivă, o privire în ochi și cuvinte ca: „Acesta este un moment mare pentru dumneavoastră, Unteroffizier Streicher."

Proaspătul Unteroffizier nutrea și el același sentiment.

– De obicei se face cinste în asemenea ocazii, sugeră Kirschke.

Streicher reacționă prompt.

– Dacă pot să-l invit pe Herr Hauptfeldwebel la cantină...

– De ce atât de complicat, spuse Kirschke. Berea se poate transporta – la fel și șnapsul. Nu contează unde se adună cârdul. Important e să fie prezent!

Era prezent! Rammler se înfățișă repede și-l felicită cu o cordialitate bolovănoasă – voind să dea de înțeles că avansarea respectivă i se datora și lui, în bună măsură. Îi urmară ceilalți Unteroffizieri din pluton; dintr-o dată nu-i mai erau superiori, ci doar camarazi. Iar Ramsauer, experimentatul erou de cancelarie, începu să toarne băuturile.

În cele din urmă, se apropie și Oberleutnantul von Strackmann. Își anunță disponibilitatea de a lua parte la această mică serbare improvizată; „în calitate de camarad, printre camarazi" afirmă el, cu naturalețe, demonstrându-le astfel oamenilor săi puternicul sentiment al camaraderiei. Adevărata camaraderie nu cunoaște deosebiri – atât timp cât subordonații sunt pregătiți să-și respecte superiorii. Asta însă era o chestiune de autoritate, iar von Strackmann considera că dispune de ea.

Ca și camarazii săi subordonați, își deschise sticla de bere și o duse la gură, refuzând paharul. Își dădu osteneala s-o golească dintr-o dată. Kirschke se descurca mult mai bine, se pare, cu așa ceva. Dar Oberleutnantul nu voia să fie întrecut tocmai de el, în nici o privință.

După această ispravă, răsuflă mulțumit. Își turnă pe gât chiar și băutura preferată a lui Rammler – „Doar pentru bărbați!" – străduindu-se cu succes să-și demonstreze rezistența. Avu impresia că observă priviri admirative, ceea ce-i stârni o reală satisfacție. Mai ales Streicher se uita respectuos la el. Fără îndoială că alesese omul potrivit pentru avansare.

– Legătura consfințită prin jurământ, dintre comandantul unei trupe și comandanții de grupă le explică von Strackmann celor care ascultau, se pare, cu atenție – are o importanță decisivă. Ea trebuie întreținută. Și se bazează pe încredere.

De aici nu mai era decât un pas până la tema omului de încredere – în fond, Streicher era unul dintre aceștia.

– El trebuie să se bucure de încrederea superiorilor și a camarazilor. Totodată, e răspunzător de dezvoltarea încrederii camaraderești în cadrul sectorului său. Cea mai importantă sarcină care-i revine este aceea de a sluji unitatea.

Kirschke rânji. Cunoștea formulele astea tocite. Toate se puteau citi în lucrarea de referință *Educația Offizierilor*. Înainte ca Oberleutnantul să-și poată continua expunerea plină de învățăminte, apăru Gefreiterul Kamnitzer, însoțit de grenadierul Recht.

Kamnitzer se ținea bățos – mai bățos, nici că se putea. Execută un salut atât de corect, încât n-ar fi putut fi descris într-un manual – nici măcar în *Regulamentul Reibert*, revăzut. Apoi, Kamnitzer ceru permisiunea Oberleutnantului de a se adresa Feldwebelului Rammler.

I se îngăduise, cu o privire recunoscătoare. Faptul că în subunitatea sa exista un soldat de o asemenea corectitudine exemplară, îl umplea de satisfacție pe Oberleutnantul von Strackmann. Se pare că până atunci nu-l remarcase pe acel soldat capabil.

Kamnitzer îi dădu raportul lui Rammler:

– Ne-am întors din marșul special!

Feldwebelul rosti grăbit:

– În ordine!

Nu avea nici un interes să se discute în acest cerc despre ocolul suplimentar făcut de subordonații săi – mai ales că neglijase să-i raporteze despre incident, întocmai și la timp, Oberleutnantului.

– Îl rog acum pe Herr Oberleutnant să-mi permită să-i exprim lui Herr Unteroffizier Streicher felicitările mele sincere, ceru Kamnitzer într-o manieră cu adevărat desăvârșită.

Această formulă de adresare la persoana a treia nu era prevăzută în nici un regulament. Oficial, superiorului i se spune „dumneavoastră" și i se specifică gradul. Totuși, adresarea indirectă – numită uneori și forma de adresare tradițională – nu era atât de rară. Iar Oberleutnantul von Strackmann nu era singurul care o considera ca pe o frumoasă dovadă a respectului plin de devotament.

– Luați loc lângă noi, Gefreiter Kamnitzer, îl invită Oberleutnantul. Să sărbătorim puțin împreună.

– Vă mulțumesc respectuos, Herr Oberleutnant, rosti Gefreiterul Kamnitzer.

Iar la berea următoare, von Strackmann îi spuse confidențial lui Rammler:

– După cum se vede, aveți material de calitate în pluton. Se pare că nu l-am apreciat până acum la adevărata valoare pe acest militar atât de conștiincios. Ar trebui să-i acordați grija cuvenită Gefreiterului Kamnitzer.

– De mult sunt cu ochii pe el, răspunse Rammler, strâmbându-se.

Bunăvoința Oberleutnantului față de un asemenea șarlatan îi producea un rău aproape fizic. Dar își spuse: „Și mâine e o zi!"

Ziua următoare se lăsa însă așteptată. Înaintea ei se întindea o noapte lungă. Și nici în acea noapte nu dormea toată lumea.

– O noapte fecundă, spuse pentru sine Oberstul Turner.

El trase această concluzie șezând la masa de scris. Tocmai încheiase o frază pe care o considera semnificativă: „Tot așa cum există o indestructibilitate a omenirii, există și una a milităriei; fiindcă milităria e temelia omenirii."

Așa obișnuia el să gândească: nobil și măreț. Opera lui avea să stârnească, desigur, senzație, cu condiția să reușească s-o termine înaintea următorului război...

– O noapte ca un sac jilav, îi spuse Hauptmannul Ahlers lui Treuberg, locțiitorul său.

Amândoi așteptau un avion de transport ce venea din Sicilia. Frontul unor perturbații atmosferice deasupra Alpilor era la câteva sute de kilometri de avion – deci se afla la o distanță de doar câteva minute de zbor.

– Ce-ar putea să se întâmple când suntem amândoi de veghe? zise Treuberg.

Ahlers era obosit; avusese o zi agitată. Totuși, când Treuberg se oferi să „închidă singur dugheana", Ahlers răspunse:

– Mai bine nu.

– Într-o asemenea noapte oamenii ar trebui să doarmă – nu crezi? o întrebă Oberfeldwebelul Viktor Vossler pe Gertrud Ballhaus, care ședea lângă el, în mașină.

– Dar fiecare în patul lui – cât timp nu sunt căsătoriți, răspunse Gertrud.

Aceasta era iarăși una dintre invitațiile ei indirecte la dansul nupțial, cum le numea Vossler. Se considera, totodată, o victimă a profesiei sale, aleasă de bunăvoie. Fiindcă voia să zboare și, în același timp, să trăiască! Pentru asta trebuia să rămână în acel cuib. El își dorea să fie în Hawaï sau în Bali – nu aici, la marginea orașului, în mașina parcată pe un drumeag lăturalnic. În asemenea clipe, Europa i se părea un cuib prea strâmt – iar orașul de garnizoană de-a dreptul înghesuit.

– Eu nu fac nici o deosebire între zi și noapte, îi mărturisi Majorul Bornekamp soției sale. Sunt tot timpul în exercițiul funcțiunii. Ar trebui să te obișnuiești o dată cu asta!

Doamna Elfrieda îl privi, zâmbind îngândurată. Nu căuta să-l rețină, deoarece pe moment se putea lipsi foarte bine de el, mulțumită fidelității lui von Strackmann.

– Tu ai Offizieri excepționali, îi spuse ea. Oberleutnantul von Strackmann a pregătit în mod exemplar reuniunea ordonată de tine – și mai are, neîndoielnic, și alte calități.

În timp ce se derula această convorbire, Oberleutnantul Dieter von Strackmann tocmai se lungise pe patul său de campanie. Surâdea, pe jumătate adormit, mulțumit de sine. Încrederea Majorului, favorurile doamnei Elfrieda, respectul subordonaților – toate acestea îi stârneau o mare satisfacție. Restul sentimentelor sale se datorau alcoolului.

Sub același acoperiș, încerca să se odihnească și Feldwebelul Rammler – în uniformă completă, încălțat cu cizme. Dar nu-și afla somnul. În schimb, își găsi lângă pat sticla cu băutura preferată. O duse la buze ca pe o trompetă.

La câteva camere mai încolo, Streicher își petrecea prima noapte de Unteroffizier. Stătea întins pe spate și cu brațele încrucișate pe piept; dar, deodată, se ridică brusc, își puse haina de uniformă

peste cămașa de noapte și se repezi afară. Asta nu din motivele pe care le-ar bănui cineva la prima vedere – se gândea doar să-și admire în oglinda de la spălător strălucirea noii demnități.

Martin Recht se ghemuise ca un copil în patul de lângă cel al Unteroffizierului Streicher. Își ținea fața în mâini, de parcă ar fi încercat să și-o ascundă. Respira gâfâit. Visa o rață, care nu era nicidecum oloagă; ea zbura chiar prin fața lui, iar el se străduia, zburând la rândul său, s-o prindă.

– Această noapte ar putea fi hotărâtoare, zise doamna Ahlers, privindu-și fata, care dormea.

Același lucru și-l spunea aproape în fiecare noapte, când se așeza lângă Carolin și încerca să depisteze acel semn al unei schimbări în bine. Dar în noaptea aceea, fata părea cu adevărat cuprinsă de o tihnă, de o fericire neobișnuită.

Fusese vorbăreață și bine dispusă după ce s-a întors de la plimbare. Vorbise de Martin Recht și despre un han deosebit de plăcut; părea mai aproape ca niciodată de sănătate.

– Numai să nu intervină ceva, șopti doamna Ahlers, abia auzit.

– La naiba cu astfel de nopți! exclamă energic Helen Wieder. Numai agitație, și nimeni în jur în care să te poți încrede.

– Oricum, te așteaptă cel puțin trei bărbați, spuse Herbert Asch.

Patronul luă de la ea socotelile, le verifică rapid și le înmână apoi doamnei Elisabeth.

– Îl cunoașteți deci pe acest Kamnitzer? întrebă Helen Wieder. Ce credeți despre el, domnule Asch? E la fel de flușturatic ca și ceilalți?

– N-aș putea aprecia dacă este ceea ce femeile numesc un „flușturatic". În schimb, pot să afirm că e altfel decât ceilalți. Ar trebui să fiți atentă la asta – e posibil să merite efortul.

Helen Wieder îl privi iscoditor.

– În orice caz, are să fie singurul care a reușit să mă facă să-l aștept – și încă de două ori în această săptămână. Totuși, nu-i

îngădui să-mi facă așa ceva! Pentru mâine îmi aranjez cel puțin șase bărbați, și atunci o să vadă el!

Plecând, Herbert Asch îi mărturisi soției sale:

– Mâine avem o zi deosebit de încurcată.

Dar surâsul lui arăta că asta îi făcea plăcere. Chiar agrea un anumit soi de încurcături, deoarece îi obligau pe anumiți oameni să-și dea, în sfârșit, cărțile pe față; i se părea că era de mult timpul să afle în ce ape se scaldă.

– O asemenea noapte te obosește, îi zise Hauptfeldwebelul Kirschke lui Kamnitzer. Da, da, somnul e cel mai bun lucru. Și eu nu sunt obosit doar seara.

Rămaseseră singurii supraviețuitori ai partidei. Continuau să bea din berea oferită de Streicher, chiar dacă nu tocmai în sănătatea lui.

– V-a cam ajuns până-n gât treaba pe-aici – nu-i așa? Kamnitzer întrebase fără nici o jenă. Nu mai vreți să vedeți și să auziți nimic. Și de aceea profitați de orice ocazie ca să trageți un pui de somn. Zic bine – sau am dreptate?

– Omule, rosti Kirschke, cu greutate. Ce ți se năzare! Se ridică puțin cam nesigur. Până la urmă, reuși să șadă, ca o păpușă de ceară, și rosti brusc: Eu sunt militar, cu trup și suflet. N-am dorit niciodată altceva decât să fiu soldat. Ăsta-i sensul vieții mele,omule!

Karl Kamnitzer clătină din cap și spuse liniștit:

– Atâta doar că nu prea se pot pune caii cei buni în același grajd cu animalele de pradă – asta nu se-ntâmplă nici la circ.

– Corect, admise Kirschke, răgușit. Se întremă cu o nouă sticlă de bere – era cel puțin a zecea pentru el. În cele din urmă, recunoscu: Nu vreau să spun că sunt un idealist nemaipomenit. Așa ceva dispare cu timpul. Totuși, fac și eu ce pot. Până în ziua în care apare un handicapat, fiu de erou, cu ochelari de cal și difuzor încorporat – unul care halește instrucțiuni și cacă ordine.

– Von Strackmann, nu?

– N-am rostit nici un nume, Kamnitzer! În orice caz, dacă un superior este zbir – indiferent din ce motive, chiar și dintr-un

idealism deformat–, atunci îi influențează și pe cei din jur. Și cei mai mulți se lasă transformați în zbiri.

– Dar nu se poate face nimic împotrivă?

– Ce știi dumneata despre felul în care funcționează mașinăria asta? întrebă Hauptfeldwebelul.

– Poate că ajunge să știm cum se pot înlocui anumite piese? Și cum se poate opri – după prea mult mers în gol.

– Ce prostii îndrugi acolo!

Pe Kamnitzer nu-l impresionă câtuși de puțin indignarea prefăcută a lui Kirschke. El continuă:

– Oamenii pot avea cele mai diverse motive – însă același scop. Și asta poate fi util pentru toți. Suntem de acord, nu?

Cu această întrebare – rămasă fără răspuns – s-a încheiat Vinerea Neagră, care a urmat după Joia Cenușie. Iar dacă ar fi fost după Kamnitzer, zilele sfârșitului de săptămână ar fi trebuit să poarte numele de Weekendul Strălucit!

Dar nu era după el.

Greutățile zilei următoare începură o dată cu trezirea Gefreiterului Kamnitzer. Privirea îi căzu asupra camaradului Streicher, pe care-l trezi instantaneu.

– Mai ești omul de încredere? îl întrebă Kamnitzer. Sau ești încă beat?

– Sunt Unteroffizier! spuse Streicher. Ia-ți labele de pe umerii mei! Vreau să mai dorm. Acum am acest drept.

– Ce zici că ești? insistă Kamnitzer. Unteroffizier? Ai ceva scris la mână?

– Dă-mi voie! Streicher se ridică supărat, deși în țeasta lui părea să se învârtească o betonieră. În definitiv, ai fost și tu de față când s-a sărbătorit avansarea mea. M-ai și felicitat.

– Să te fi felicitat?... Nu-mi pot imagina așa ceva.

Kamnitzer își privi colegii de cameră care se strânseseră în jur, nerăbdători, dar la o distanță prudentă.

– Te rog foarte mult! strigă Streicher, ușor enervat. Ai în fața ta un Unteroffizier!

– Adevărat? Unde-ți sunt tresele? În orice caz, nu văd nici una pe cămașa de noapte. Dar nu mă interesează decât un lucru: mai ești sau nu om de încredere? Am de gând să fac o reclamație.

– Iarăși! exclamă Streicher.

– Cum adică, iarăși! Fac reclamații de câte ori vreau. E dreptul meu. Sau vrea cineva să mi-l interzică?

– O reclamație? Streicher se trezise de-a binelea. Sări grăbit din pat, în cămașa de noapte tricotată. Cumva, împotriva mea?

– Nu ți-a venit încă rândul, răspunse Kamnitzer, imperturbabil. De data asta e vorba de Rammler. Și tu – ca om de încredere – vei da curs chestiunii, așa cum se cuvine.

Prin aceste cuvinte s-au „plantat" primele mine. Kamnitzer își dădu jos cămașa de noapte, în timp ce Streicher se cocoță în pat și începu să se gândească la modul în care trebuia să reacționeze – ca un Unteroffizier sau ca un camarad. În orice caz, după avansare nu mai era om de încredere. Sau era încă, până la alegerea altuia în locul lui? Astea da, probleme!

– Trebuia neapărat să faci atâta vâlvă? întrebă Martin Recht, care mergea cu Kamnitzer la spălător și nu se simțea în apele lui. Nu era mai bine să evităm atragerea atenției?

– Iar n-ai habar! Nu se spune pe-aici că atacul e cea mai bună apărare? Cel puțin așa zic mereu diverși superiori, și vrem să demonstrăm cum se poate pune asta în practică.

– Mereu e zarvă! zise Martin, cu un aer nefericit. De altfel, eu nu mai vreau altceva decât să-mi fac treaba și apoi să mă duc în oraș. Am vorbit cu Carolin.

– Păi, tocmai ca să-ți poți ține promisiunea, trebuia să facem puțină zarvă.

Kamnitzer ajunse în ușa spălătorului și-i dădu unui camarad punga cu săpunul, peria de dinți și aparatul de ras. Gestul său însemna: rezervă-mi locul meu – chiuveta din dreapta, din fund, cea de lângă fereastră.

– Nu se poate evita toată chestia asta? întrebă Martin.

– Doamne sfinte, iarăși! strigă Kamnitzer, iritat. Tot nu-ți dai seama cum trebuie să acționăm! Îți voi explica. Deci: Rammler va încerca, desigur, să ne treacă numele pe lista pentru gardă sau, cel puțin, pentru serviciul de intervenții. Asta pe lângă șicanele

nostime pe care, garantat, deja le clocește. Dar, dacă există o reclamație împotriva lui, nu poate coace chestiile astea. Înțeles?

În sfârșit, Recht începu să priceapă că orice măsură suplimentară împotriva unui reclamant putea fi considerată ca o încercare de influențare, ca un mijloc de presiune sau ca o șicană.

– Atunci, e nevoie să-l reclam și eu?

– Nu-i deloc necesar! De ce să folosești o încărcătură dublă când merge și cu una simplă? De data asta, ești doar martorul meu.

– Și ce trebuie să declar?

– Tot ce ți se cere. Efectiv, totul. Tocmai asta e! Le vom prezenta un adevăr pe care nu-l vor putea înghiți – dacă nu vor să se înece cu el.

Între timp, Unteroffizierul Streicher se dusese să-l informeze pe Feldwebelul Rammler. Rammlerîncepu să spumege și încercă să-l ia din scurt pe Hauptfeldwebelul Kirschke, care încercă să se descotorosească de vizitatorul său, căscând.

De data asta însă Rammler era ferm hotărât să nu se lase oprit de Kirschke – un puturos nenorocit. Și căută să-i dovedească limpede acest lucru. Dar tocmai aici greși.

– Fă ceva pentru banii pe care-i primești! zise el, autoritar. Nu sta mereu degeaba. Termină-l pe Kamnitzer ăla înainte de-a apuca eu să-i rup gura!

– Vrei cumva să-ți încarci conștiința?

– Cum adică? Feldwebelul arăta sincer jignit. Conștiința lui era întotdeauna curată. Acțiunile lui se abăteau doar rareori de la prevederile regulamentare – și atunci doar în interesul ordinii și disciplinei. Doar nu vrei să ne lăsăm duși de nas de vreun Kamnitzer!

– Ce tot insinuezi? Kirschke strălucea, rumen, căci dormise foarte bine. Vrei să mă instigi la uneltiri în exercițiul funcțiunii? Orice soldat are voie să reclame dacă – citez – „consideră că a fost tratat nedrept de un superior sau a fost lezat în urma comportamentului necorespunzător al camarazilor". WBO, paragraful unu!

– Cunosc și eu rahaturile astea! Dar, dacă aș fi fost Hauptfeldwebel aici, i-aș fi băgat de mult pumnul în gură unui asemenea cârcotaș.

– Observație: „Soldatul nu poate suferi nici o consecință în urma depunerii unei reclamații." *Idem*, WBO – de data asta, paragraful doi!

Rammler înjură și se îndepărtă. Îl chemă la el pe Streicher și încercă să-l lămurească de necesitatea de a-l lua în fabrică pe Kamnitzer – numai așa, prietenește, în interesul atmosferei din companie. Dar Streicher știa că avea să-și rupă dinții în Kamnitzer.

– Pot încerca cel mult să-l lămuresc pe grenadierul Recht ce înseamnă răspunderea față de colectivitate.

– Dacă băiatului ăstuia i-a mai rămas măcar o fărâmă de înțelegere, s-ar supune acum!

Hauptfeldwebelul Kirschke acționă însă mult mai repede de data asta. Pentru câteva clipe, păru că nu fusese niciodată un om somnoros. Și-i prezentă știrea neplăcută Oberleutnantului von Strackmann, o dată cu gustarea de dimineață.

Pe măsură ce asculta, von Strackmann devenea tot mai nedumerit. În cele din urmă, întrebă:

– Avem cumva doi inși cu numele de Kamnitzer în companie?

Se văzu însă obligat să accepte faptul că era vorba de același Kamnitzer pe care-l remarcase, încântat, cu o seară în urmă. Câteva minute, Oberleutnantul nu știu cum să procedeze în cazul respectiv. Cel mai mult i-ar fi plăcut să-i trimită la dracu' pe toți – dar situația părea să fie extrem de delicată.

– Consideri că este posibil ca Feldwebelul Rammler să-și fi putut permite într-adevăr un abuz? întrebă el, prudent.

Kirschke savura această slăbiciune – desigur, trecătoare – a Oberleutnantului, care-i ceruse pentru prima oară părerea Hauptfeldwebelului său.

– Orice e posibil – în definitiv – chiar și la noi, răspunse laconic Kirschke.

– Voi discuta problema cu Herr Kommandeur, zise, în cele din urmă, von Strackmann. Ai dumneata grijă să nu se întâmple nimic care să agraveze chestiunea. Te fac răspunzător personal pentru asta.

Majorul Wilhelm Bomekamp, comandant al batalionului local de grenadieri, credea că-l așteaptă o zi trandafirie. După un excelent mic dejun, fusese sunat la telefon de însuși Oberstul

Turner; acesta își exprimase mulțumirile pentru invitație și-l asigurase că ar fi încântat să apară – punctual – cu o mică suită de trei persoane, în total, la reuniunea Offizierilor.

– Vă rog să mă anunțați stimatei dumneavoastră soții! încheiase Oberstul.

Apoi, apăru Herbert Asch. Și el dădu impresia că are de anunțat o veste îmbucurătoare.

– Toate pregătirile sunt făcute, îi comunică Asch. Vă pun la dispoziție sala mea cea mai bună, așa-numita sală argintie. Festivitatea poate deci să-și urmeze cursul.

– Multe mulțumiri! rosti Bomekamp, cu un zâmbet condescendent. Față de oamenii de afaceri nu avea decât sentimente de superioritate și nu vedea nici un motiv de a și le ascunde. Dar nu trebuia neapărat să mă vizitați personal, continuă el. Un telefon ar fi fost suficient – la aghiotantul meu sau la Oberleutnantul von Strackmann, în mâinile căruia am încredințat organizarea acestei serate.

Herbert Asch păru să ignore însă aluzia lipsită de echivoc. Se lăsă pe spate în fotoliu și spuse:

– Azi dimineață devreme, înainte de a veni la dumneavoastră, am făcut o vizită la ziarul nostru, unde am zărit – absolut din întâmplare – corectura unui articol despre dumneavoastră.

– Adevărat! admise Majorul. I-am dat de curând un soi de interviu unui scârța-scârța de-acolo. Băiatul era ahtiat după așa ceva. Cunoașteți și dumneavoastră gargara respectivă – atitudini democratice și tot așa! Mi-au cerut chiar și o poză.

– Și asta am văzut. Probabil că va domina întreaga pagină care vă este dedicată. Chiar și titlul era culeș – cu litere de trei centimetri. Sună așa: „Noi știm ceea ce vrem!" Cu semn de exclamare.

– Nu vi se pare puțin cam exagerat? Bomekamp făcu, chipurile, pe modestul – însă numai câteva secunde. Dar nu poate strica. Și de ce ar trebui să strâmbăm din nas dacă ni se face o presă bună?

– Considerați bun conținutul acestui articol?

Majorul se întinse comod în fotoliu.

– Știți, domnule Asch, când mă gândesc cum era înainte – și asta doar acum câțiva ani –, ce mizerii se mai născoceau adesea despre noi! Asemenea născociri ne erau oferite din abundență. Și, din păcate, se impune s-o spunem apăsat, erau inspirate de americani – până ce aceștia au recunoscut că aveau nevoie de noi, că fără noi se aflau în găleată. Apoi însă, a bătut alt vânt. Și conțopiștii au schimbat foaia. Alaltăieri: „Niciodată încă un război!" Ieri: „Să privim realitatea în față, să luăm în considerare un rău aproape necesar!" Iar astăzi: „Să apărăm libertatea și Occidentul; și asta fără ezitare! Uniforma este iarăși haina de cinste a națiunii."

– Dar lucrurile nu stau așa cum ați dori dumneavoastră, nu-i așa?

– Gândiți-vă la intervalul scurt de timp! Totuși, trebuie să recunoașteți că am făcut progrese foarte frumoase. De pildă, nici un librar nu mai expune în vitrină anumite cărți, maculatură autentică, iar cititorii se jenează de-acum să le cumpere. Tipii de la Televiziune nu mai vor nici ei să se frigă; desigur, din când în când mai calcă pe-alături, dar astea sunt excepții rare. Până și industria cinematografică încearcă să ne acopere cu strălucire și glorie. Ce mai vreți?

Herbert Asch părea cufundat în gânduri. Printre afirmațiile Majorului Bomekamp erau unele adevărate. În definitiv, ultimul război se terminase de aproape douăzeci de ani – și, după douăzeci de ani, chiar și ferparele sunau altfel ca în prima zi. Peste morminte crescuse iarba, iar amintirea devenise ca o sită.

– Totuși, Herr Major, nici măcar astăzi nu se poate spune încă totul, zise el, în cele din urmă.

– Ba asta se poate, în sfârșit, dacă ai destul curaj!

– Dar mai există ceva care se numește Constituție. Prin ea se acordă cetățeanului anumite drepturi – printre care și acela de a avea voie să refuze serviciul militar!

– Pentru mine, cel care-și permite un asemenea lucru e sau un comunist, sau un laș, afirmă Majorul, cu convingere.

– Și ar fi destul ca astfel de creaturi să fie îmbrăcate în haine vărgate, pentru a nu mai exista așa ceva.

– Exact! încuviință Majorul, satisfăcut. Împărtășesc aceeași părere. Dar de unde-o cunoașteți?

– Apare în articolul despre dumneavoastră, din ziarul nostru, *Nachrichten für Stadt und Land*, cu litere mari și apăsate – nu poate scăpa privirii. Herbert Asch se uită curios la Bomekamp. Dar, prin aceasta, afirmați practic că în opinia dumneavoastră Constituția e un fel de paravan pentru comuniști și lași. Iar hainele vărgate menționate de dumneavoastră pot fi considerate și ca uniforma lagărelor de concentrare. Doriți într-adevăr să dați impresia că acestea sunt ideile unui Offizier al garnizoanei noastre?

Majorul se sperie. Privi surprins, câteva secunde, fără să-i vină a crede. Herbert Asch îi lăsă timp la dispoziție. Și Bomekamp păru că începe încet-încet să priceapă ce încurcătură făcuse.

– Aici nu poate fi vorba decât de o neînțelegere, rosti el, cu greutate, în cele din urmă.

– Dar sunteți citat cuvânt cu cuvânt, Herr Major.

– Atunci, am fost efectiv dus de nas! strigă Bomekamp, supărat. Își dădu seama că-l făcuseră să-și sape singur groapa. În plus, citatul amintit nu este găselnița mea, aparține unui demnitar important!

– Ați citat sursa? Nu? Deci sunteți singur răspunzător pentru această idee. Și pot să vă asigur de un lucru: luni, imediat ce va apărea ziarul nostru local, cu articolul despre dumneavoastră, va începe aici o furtună. Apoi, vă va ataca cel puțin *Der Spiegel*[1]. Și o parte din presa străină va bate în aceeași direcție. E posibil să se găsească chiar și un deputat din opoziție care să ridice problema în Parlament!

– La naiba! exclamă Majorul, din cale-afară de îngrijorat. Trebuie făcut ceva! Nu se poate interzice pur și simplu o asemenea porcărie?

– Ca să fim absolut obiectivi, dumneavoastră ați produs, în fond, această porcărie. Herbert Asch zâmbi. Și, în definitiv, unei prese democrate nu i se poate indica ce să publice și ce nu. N-am ajuns încă acolo...

– Dar dumneavoastră aveți relații, domnule Asch.

---

[1] *Oglinda* – revistă germană, de mare tiraj (n. tr.).

– Posibil, răspunse acesta, blajin.

– N-ați vrea dumneavoastră să... Puțin lipsi ca Bomekamp să se bâlbâie. Nu găsea cuvintele potrivite. Dar era sigur că Asch îl înțelege. V-aș fi foarte recunoscător dacă ați... știți dumneavoastră...

– Asta nu-i chiar atât de simplu. Dar aș încerca – cu anumite condiții.

Însă Majorul nu apucă să afle imediat ce se înțelegea prin acele „anumite condiții", fiindcă își făcu apariția aghiotantul, care raportă:

– Herr Oberleutnant von Strackmann, într-o chestiune urgentă!

– Să se ducă la dracu'! strigă Majorul, înfuriat de această întrerupere inoportună. Spune-i să-și rezolve singur mizeriile. Eu am probleme mai importante!

Aghiotantul era un om cu tact. Îi explică lui von Strackmann că pe moment Majorul nu poate fi deranjat sub nici un motiv – are o discuție serioasă, a cărei durată nu se cunoaște.

Von Strackmann se îndepărtă de birourile Batalionului și rămase în picioare pe coridorul pustiu. Se gândea. Și conchise că nu-i rămânea altă posibilitate decât să se îndrepte spre cancelarie, unde îl aștepta reclamația Gefreiterului Kamnitzer. Trebuia să i se dea curs. Se instală în cancelarie și-i ordonă lui Kirschke să se prezinte cu părțile implicate.

Kamnitzer apăru primul, oferindu-i din nou prilejul locțiitorului de comandant al companiei să-i admire atitudinea militărească impecabilă. Arăta ca la regulament.

Oberleutnantul von Strackmann își drese glasul și întrebă:

– Ai reflectat temeinic la ceea ce intenționezi să prezinți?

– *Jawohl*, Herr Oberleutnant.

– Consideri că Feldwebelul Rammler te-a tratat necorespunzător?

– *Jawohl*. Se poate spune chiar că mi-a făcut șicane.

Oberleutnantul nu acceptă această expresie, deși era formulată corect. El apelă chiar la rațiunea lui Kamnitzer, dar zadarnic. Așadar, își anunță intenția de a purta o discuție pentru lămurirea lucrurilor, în care scop trebui să se prezinte și Rammler.

– Atitudinea mea a fost total ireproșabilă, afirmă Feldwebelul. Era vorba de încălcarea clară a unui ordin de la batalion. În timpul deplasării pe un drum prin pădure sau pe o șosea mărginită de copaci, se impune ca prelata camionului să fie ținută închisă.

– Dar se punea problema unui caz de urgență, spuse Gefreiterul. Grenadierului Recht i se făcuse rău. De aceea fusese făcută o clipă prelata. Și, dacă doriți să aflați, Herr Oberleutnant, de ce i se făcuse rău grenadierului Recht...

Von Strackmann îl opri, ridicând mâna. Acesta era unul dintre principiile lui: fără dispersare în detalii obscure – să nu se piardă din vedere chestiunea principală!

– Numitul grenadier vă stă la dispoziție, ca martor, spuse Kirschke, binevoitor.

– Mulțumesc! rosti Oberleutnantul, refuzând categoric. Sper că nu va fi nevoie de asta. Începu să se învârtească prin cameră cu pași rigizi. Oameni buni, urmă el, în definitiv, suntem ca un fel de familie mai mare. Și în fiecare familie există, în definitiv, certuri și neînțelegeri.

– Asta însă n-a fost o neînțelegere, Herr Oberleutnant, precizează Kamnitzer. Asta a fost făcută anume.

– Era vorba doar de ignorarea unui ordin, repetă Rammler, neclintit. Lucru care trebuia sancționat corespunzător.

– Ar trebui să chemăm martorul, Herr Oberleutnant, recomandă Kirschke.

– Prostii! exclamă von Strackmann. Rezolvăm totul, așa cum se cuvine, între noi.

Oberleutnantul încercă să înțeleagă situația: pe de-o parte, ignorarea unui ordin – absolut credibilă – pe de alta, situația de urgență – la fel de credibilă; ambele declarații venind de la militari exemplari. Era necesar un compromis rezonabil!

– Oameni buni, spuse el, oprindu-se în loc. Ascultați aici! Trebuie să gândim întotdeauna realist. Neînțelegeri se pot ivi oricând și toți mai facem greșeli. Să considerăm deci că Feldwebelul Rammler a făcut un abuz, pentru care își va cere scuze! Să considerăm că și Gefreiterul Kamnitzer a avut o bănuială neîntemeiată. Și el își va cere scuze!

Oberleutnantul von Strackmann se uită încurajator de la unul la celălalt – credea că se apropiase de o rezolvare satisfăcătoare. Doar Kirschke părea să privească drept înainte, mulțumit.

– Un bărbat, rosti von Strackmann, sigur acum de victorie, câtă vreme este un adevărat bărbat, are și mărinimia de a-și recunoaște greșelile. El nu ezită să-și ceară scuze. Ei?

– Într-adevăr, Herr Oberleutnant, admise Rammler.

– Și dumncata, Kamnitzer?

– Eu nu sunt ranchiunos, îl asigură el. Nu sunt nici meschin. Primesc cu plăcere orice scuze. Dar cine suportă cheltuielile?

– Ce cheltuieli? Von Strackmann rămase puțin nedumerit. Despre ce vorbești dumneata?

– Ei, despre taxi!

– Ce-i tot dai cu taxiul?

– Ați auzit bine, Herr Oberleutnant.

Von Strackmann îl privi pe Kamnitzer, fără să priceapă.

– La asta mă cam gândeam eu! strigă Rammler, sufocându-se. Îl cred în stare pe acest om de așa ceva – întotdeauna am bănuit!

– Excelent! gemu Kirschke, încântat. Asta-i nemaipomenit: Au luat pur și simplu un taxi! Când se va auzi, toată garnizoana o să cadă pe spate de râs!

Tocmai de acest râs părea să se teamă și Oberleutnantul von Strackmann, considerând că putea să fie aproape fatal pentru imaginea companiei pe care o conducea, și deci pentru el personal.

– Liniște! urlă von Strackmann. Nu mai vreau să aud nimic despre porcăria asta. Le dau tuturor părților implicate posibilitatea de a reflecta corect și temeinic asupra situației. Până atunci, vă cer o tăcere absolută. Rupeți rândurile!

– Tu te bazezi pe o presupunere falsă, îl asigură Unteroffizierul Streicher. Îți închipui, se pare, că poți să te încrezi fără rezervă în Kamnitzer. Dar tocmai asta te sfătuiesc să nu faci.

– Kamnitzer e prietenul meu, spuse Martin Recht.

Ședeau pe paturi alăturate, în camera numărul treisprezece. Compania se afla încă în curtea cazarmei, iar Rammler și Kamnitzer erau reținuți la cancelarie. Streicher trebuia să-l prelucreze tovărășește pe Recht înainte de prezentarea acestuia ca posibil martor.

– Kamnitzer s-ar putea să fie un băiat a-ntâia, zise Unteroffizierul. Dar greșește adesea în alegerea mijloacelor folosite. Nu-i de mirare că unii dintre superiorii lui îl consideră un cârcotaș notoriu. Și exact asta constituie un pericol – chiar și pentru tine.

– El e prietenul meu! repetă Martin, cu încăpățânare.

– Și eu sunt la fel, afirmă Streicher. Și de aceea te voi ajuta. Fiindcă e limpede că ai mare nevoie de ajutor. Sau vrei neapărat să fii trecut pe bandă rulantă, la corvezi?

– Sigur că nu!

– Preferi să fii liber în weekend, așa-i?

– Da. Am o întâlnire și aș dori să mă pot prezenta – dacă-i posibil.

– De ce n-ar fi posibil? Unteroffizierul Streicher îl privi convingător. În fond, la noi totul e foarte simplu – trebuie doar să cunoști regulile jocului. Nici măcar Rammler nu-i chiar inuman, de fapt.

– Ei, lasă-mă! Ieri, aproape că m-a terminat! M-am prăbușit. Așa ceva nu mi s-a mai întâmplat.

– Desigur, este un tip dur. Poate și irascibil. Dar voi l-ați înfuriat. În fond, nu vă vrea răul. Și parcă știi la ce ajută asta? S-ar putea să aibă un sens, dacă nu privești doar dintr-un singur punct de vedere. Dar, oricum ar fi, Rammler e genul cu „coaja tare și miezul moale". Dacă observă că ți-ai dat seama de intențiile lui bune, atunci totul este în ordine.

– Mă va șicana de câte ori va avea ocazia!

– Asta ți-a băgat-o în cap Kamnitzer! Dar adevărul arată altfel, știu eu. Rammler e și el om. Vrea să fie și un bun camarad – dar, pentru el, disciplina este mai presus de toate. Dacă respecți disciplina, poți sta de vorbă cu el.

Martin Recht ședea nemișcat pe pat. Cele arătate de Streicher îl impresionaseră; însăși osteneala pe care și-o dădea cu el Unteroffizierul proaspăt numit îl făcea să-i fie recunoscător.

– Eu nu mai vreau decât să fiu lăsat în pace. Și să ajung azi după-amiază în oraș, la întâlnire.

– Asta se aranjează, Martin – am eu grijă. Trebuie doar să ai încredere în mine.

– Reține însă un lucru. Nu voi face nimic care să-i dăuneze lui Kamnitzer.

– Nimeni nu-ți cere așa ceva. În plus, sunt convins că nici măcar Kamnitzer nu știe precis ce ar fi bine pentru el. Fiindcă nu poate să se pună tot timpul cu Rammler – în definitiv, Feldwebelul are un cuvânt greu la Oberleutnant. Și de aceea s-ar cădea să-l ferim pe Kamnitzer de alți pași pripiți. Îi datorăm asta, în calitate de camarazi.

– Kamnitzer, ești sigur că de data asta n-ai luat o îmbucătură prea mare, pe care să n-o poți înghiți? întrebă Hauptfeldwebelul Kirschke, curios.

– Absolut sigur, afirmă Gefreiterul, cu convingere.

Cei doi stăteau în picioare, față-n față, în cancelarie. Oberleutnantul von Strackmann se închisese în biroul lui, iar Feldwebelul Rammler aștepta neliniștit pe coridor.

– Chestia cu taxiul e categoric genială, recunoscu Kirschke. Dar te-ai gândit bine? Între un marș pe jos și o călătorie cu taxiul există, totuși, anumite deosebiri.

– Mai ales de preț. Dacă însă Rammler este pregătit să-mi deconteze cheltuiala, sunt dipus să stau de vorbă.

– Omule, ai ceva sânge! zise Kirschke, cu oarecare admirație. Între noi fie vorba, ce te face să fii atât de sigur?

– Formularea neclară a ordinului. Kamnitzer îi făcu lui Kirschke cu ochiul. Deoarece Rammler n-a spus limpede, când ne-a debarcat: „Vă întoarceți pe jos de-aici până la cazarmă!" Acesta ar fi fost un ordin lămurit. În schimb, ne-a îndemnat doar să-i dăm bătaie. Aveți trei ore, a zis el, așa că dați-i bice! Nici n-a fost vorba de marș.

– Cu siguranță că la asta s-a gândit.

– Nu vreau să contest nimic, dar ce sunt eu – cititor de gânduri?

Kirschke zâmbi și intră în biroul comandantului de companie. Aici îl găsi pe Oberleutnant ocupat cu răsfoirea unui volum gros, legat în pânză roșie ca sângele: *Drept militar – culegere de texte, cu observații, indicații și indice de materii.*

– Trebuie neapărat să mă deranjezi, Kirschke?

– Da, domnule, răspunse Hauptfeldwebelul și raportă aproape textual ceea ce aflase de la Kamnitzer.

Pentru Oberleutnant deveni limpede că, dacă Gefreiterul reușea să facă rost de niște martori, chiar numai pe jumătate de încredere – și asta mai mult ca sigur –, atunci Rammler era în găleată. Și, o dată cu el, imaginea companiei!

Formularea neclară a ordinului era o chestiune delicată. Majorul atrăsese atenția în repetate rânduri: dacă există o boală care roade Bundeswehrul, atunci asta este.

– Rammler la mine! ordonă von Strackmann.

Feldwebelul, care aștepta pe coridor, își făcu apariția. Și von Strackmann îi relată exact ceea ce-i spusese Hauptfeldwebelului cu câteva minute înainte.

– Justifică-te, Rammler! îl îndemnă, apoi.

– Sensul dispoziției mele era inconfundabil, răspunse el.

– Bineînțeles că sensul unei dispoziții este important, Rammler, dar el trebuie, în primul rând, să corespundă exprimării.

– Nu mai reținfiecare amănunt, Herr Oberleutnant. Rammler se zbătea ca un țipar. Dar la asta m-am gândit, că băieții trebuie să meargă!

– Cum adică, te-ai gândit? Trebuia să fi spus! Von Strackmann împunse cu degetul cărțoiul ce zăcea în fața lui. Apoi, îl cită pe Herr Major: „Cine nu-i în stare să dea ordine corecte nu este un superior capabil."

Rammler se făcuse cenușiu la față, ca unsoarea de arme primită de curând și căreia i se spunea între soldați „untură de erou". Încercă încă o dată să scape:

– Un anumit gen de subordonați, cum e și acest Kamnitzer...

– Lasă asta! spuse Oberleutnantul, mustrător. N-am nevoie nici de scuze, nici de explicații trase de păr – eu mă opresc exclusiv la fapte. Și, din păcate, faptele sunt următoarele: un cogeamite Feldwebel, și încă din compania mea, n-a învățat încă să dea ordine corecte și inconfundabile!

Rammler stătea acolo ca o statuie bătută de ploi – dintr-o piatră poroasă, aflată pe un teren care se scufunda. Se stăpâni cu greutate.

– N-aș fi crezut posibil ca așa ceva să ți se întâmple tocmai dumitale, rosti von Strackmann, cu amărăciune. Apoi îi spuse sever, dându-i lovitura de grație: Dumneata nu ești deci superiorul căruia să i se poată încredința nici măcar un pluton, cu atât mai puțin, întreaga companie.

Cu aceste cuvinte, îl expedie pe Rammler., care ieși țeapăn și palid.

– Să vină Kamnitzer? întrebă Kirschke. Ca să putem încheia această chestiune?

– Povestea trebuie cumpănită temeinic, răspunse Oberleutnantul von Strackmann, eschivându-se.

Deocamdată, nu vedea nici o rezolvare corespunzătoare. Acel taxi reprezenta un obstacol ce nu trebuia luat prea ușor.

– Desigur! admise Kirschke, care știa că bulgărele se pusese în mișcare și – cu Kamnitzer la mijloc – nu avea să se oprească aici...

Sfârșitul de săptămână părea aproape încheiat.

Oberleutnantul von Strackmann mai răsfoi volumul de drept militar, apoi se dedică pregătirilor pentru serată. Feldwebelul Rammler cloci vreun sfert de oră chircit pe patul său de campanie, apoi se îndreptă spre cantină. În schimb, adjutantul Kirschke își schimbă iarăși pantalonii.

Între timp, Unteroffizierul Streicher îl prelucrase atât de bine pe grenadierul Recht, încât acesta părea să sufere de mustrări de conștiință.

– Karl, îi spuse el lui Kamnitzer, care se întorsese în camera numărul treisprezece, ar trebui să evităm pe cât posibil complicațiile. Nu ești de aceeași părere?

Kamnitzer își privi gânditor prietenul. Apoi se uită la Unteroffizierul Streicher, care stătea mai în spate. Deslușì cu ușurință dincotro bătea vântul.

– Nu lăsa pe nimeni să-ți scuipe în cap, zise el, cu căldură. Există unii care vomită indulgențe.

– Eu am dat doar un sfat, interveni Streicher. Dar nu trebuie urmat neapărat. În orice caz, intenția mea a fost bună.

– M-am gândit bine, Karl. Recht se străduia să-și convingă prietenul. Și mi-am zis: De ce să ne îngreunăm fără rost situația? De ce să ne facem cu tot dinadinsul un dușman din Rammler?

– Asta-i curată prostie! răspunse Kamnitzer. Un bivol nu poate fi un miel. Asta nu se poate schimba, oricâtă bunăvoință ai avea.

Kamnitzer își împinse prietenul mai la o parte și se lungi pe pat. Își descheie vestonul și se întinse, gemând de plăcere. Se părea că vrea să tragă un pui de somn până-n prânz.

– Camaradul nostru Recht a ajuns la convingerea existenței unei posibile neînțelegeri, și anume că Feldwebelul Rammler ar fi dat, totuși, un ordin de marș, chiar dacă indirect, zise Streicher, apropiindu-se, preocupat. În orice caz, nu este exclus ca ordinul să fi fost auzit sau înțeles greșit. În acest fel, ambele părți vor fi mulțumite.

– Și asta ar constitui, desigur, cea mai bună soluție pentru toți, zise Martin Recht.

– Cea mai bună soluție ar fi să dispăreți amândoi de-aici, punctă Gefreiterul Kamnitzer. Îmi deranjați somnul binemeritat. Dar, chiar dacă reușiți să-mi stricați somnul, eu tot voi recupera cheltuiala cu taxiul de la Rammler. Și ăsta-i un gest cu adevărat generos din partea mea. Fiindcă, dacă Rammler nu plătește imediat, atunci îi prezint și socoteala pentru cel de-al doilea taxi.

– Care al doilea taxi? întrebă Streicher, perplex.

– Ei, cel pentru marșul de orientare, răspunse Kamnitzer, răsucindu-se calm pe o parte.

Streicher arăta descumpănit. Își dădu seama ce i se pusese în cârcă. Crezuse că aruncase mingea în terenul lui Kamnitzer, iar acesta i-o aruncase înapoi, tăvălită prin rahat. Un taxi era deja destul de rău; însă două taxiuri într-o zi însemnau o catastrofă.

– Nu știu despre ce vorbești! spuse Streicher, părăsind în goană camera.

Restul pauzei de după-amiază se desfășură în tihnă.

Kamnitzer sforăia liniștit. Martin Recht își curăța cu grijă uniforma de oraș.

În primele ore ale după-amiezii, primii soldați ai batalionului de grenadieri ieșiră în așa-numita mică libertate – adică spre oraș. Printre ei, Gefreiterul Kamnitzer și grenadierul Recht.

Kamnitzer se gândi să facă mai întâi o vizită la Luftwaffe, în timp ce Recht voia să meargă la frizer și apoi s-o caute pe Carolin.

– Încearcă să ocolești de la distanță tot ce poartă uniformă, îi recomandă Kamnitzer prietenului său. Căci nu cunoști încă anumite jocuri de societate. Și diseară aș vrea să te văd, nevătămat – dacă se poate – ca de obicei, la *Café Asch*.

Vizita lui Kamnitzer la Luftwaffe se arătă plină de surprize. Acestea începură chiar de la poarta cazarmei, unde ceru să vorbească cu Oberfeldwebelul Vossler.

– Dacă vrei să vorbești cu el, trebuie să-l cauți, îi spuse santinela.

– Și de unde ar trebui să-mi încep căutarea? se interesă Kamnitzer.

Santinela îl îndrumă spre Hauptmannul Ahlers, cel care știa totul. Kamnitzer îl găsi într-un birou; ședea în spatele unei mese, fără veston, cu mânecile suflecate. Ușile erau deschise larg, ospitalier.

– Bună ziua.

Kamnitzer era plăcut impresionat de o asemenea disciplină flexibilă. Salută cu o nonșalanță evidentă.

– Bună ziua, răspunse Hauptmannul, privindu-și cu interes vizitatorul. Cărui fapt datorez plăcerea?

– Îl caut pe Hauptfeldwebelul Vossler.

– Îl găsiți în hala doi.

– Și cum găsesc această hală?

– Cât se poate de ușor, dacă mergeți spre turnul de control. Hala doi se află alături. Hauptmannul îi zâmbi vizitatorului. Numele meu este Ahlers.

– Kamnitzer, se prezentă Gefreiterul, uimit. De altfel, cunosc o domnișoară Carolin Ahlers – am tras ieri o partidă grozavă de popice cu ea și cu prietenul meu, grenadierul Recht.

– Aha, dumneavoastră sunteți! zise Hauptmannul, plăcut surprins. Luați loc, dacă aveți timp. Vreți să beți ceva? Whisky scoțian, whisky canadian, Bourbon sau whisky irlandez? Pe moment suntem bine aprovizionați! zâmbi el.

Kamnitzer se așeză bucuros. Așa ceva nu i se mai întâmplase până atunci. După o scurtă ezitare, ceru niște rachiu – pentru a

verifica posibilitățile escadrilei de transport. Peste cinci minute, i se servi rachiul. Și încă, de către un Unteroffizier, care i-l oferi cu un aer foarte firesc.

Sporovăiau de parcă ar fi fost niște membri cu drepturi egale, la club. Apoi, apăru un Oberstleutnant[1], care-l întrebă pe Ahlers dacă poate pleca – voia să meargă cu mașina la pescuit. Hauptmannul nu obiectă.

– Nu vă chinuiți să măsurați relațiile noastre după etaloanele obișnuite, fiindcă aici n-avem timp de așa ceva, îi spuse apoi lui Kamnitzer.

– Și cândterminați programul?

– Păi ce, există așa ceva? îl lămuri, volubil, Ahlers. Se poate întâmpla foarte bine să fim nevoiți să facem transporturi câteva nopți la rând, sau chiar și duminica. Uneori, ne odihnim câte două-trei zile în șir la mijlocul săptămânii.

– Deci nu este o activitate strict reglementată?

– Cum vă închipuiți asta, domnule Kamnitzer? Noi zburăm când trebuie să zburăm! Sau credeți cumva că un război se desfășoară strict după programul de lucru?

– Înseamnă că oamenii dumneavoastră trebuie să fie tot timpul gata de acțiune? Fără întrerupere? Atunci e și mai rău ca la noi!

– Nu-i chiar așa, îl asigură Ahlers, zâmbind. Nu facem decât ceea ce ține de activitatea noastră – dar o facem temeinic..Surplusul îl lăsăm cu plăcere altora.

Kamnitzer asculta încântat asemenea explicații. Îl mai aștepta însă și alte surprize, o dată ajuns pe domeniul Oberfeldwebelului Vossler. Însuși Ahlers îl conduse acolo.

Îl văzură pe Viktor Vossler proțăpit în picioare, în mijlocul halei. Se ocupa intens de vreo doisprezece tineri Offizieri.

– Cursul de pilotaj, îi explică Ahlers.

Vossler ținea în mână un carnet și punea întrebări. Atitudinea lui era, ca întotdeauna, degajată. Dar întrebările cădeau la obiect și cu precizie. La fel și răspunsurile Offizierilor.

[1] Locotenent-colonel (n. tr.).

– Ei, cum merge prăvălia? întrebă Ahlers.

Vossler, înclină vesel capul și, fără a saluta sau a da raportul, îi înmână Hauptmannului notițele.

– Aproape normal, răspunse Oberfeldwebelul.

În timp ce Ahlers își arunca ochii prin notițe, Vossler îl văzu pe Gefreiterul Kamnitzer. Se apropie de el și-l salută ca pe o veche cunoștință:

– E o amabilitate din partea dumneavoastră să mă vizitați. În zece minute sunt gata.

Apoi, Vossler se întoarse iarăși spre Hauptmannul Ahlers și Offizierii lui.

– Domnilor, li se adresă el, dacă nu mai aveți întrebări, ne oprim aici pentru astăzi.

Firește că tinerii nu avură întrebări. Doar, unul dintre ei voi să știe:

– Vă veți arăta diseară pe la noi, domnule Vossler? Sărbătorim la hotelul *Asch*. Vă invităm din toată inima.

– Vom vedea ce se poate face, îl încredință Oberfeldwebelul.

După aceea, se răsuci iarăși spre Kamnitzer și-l chestionă:

– Acum, sincer să fiu, cărui fapt datorez această plăcere?

– Aș fi putut răspunde că am vrut doar să-mi bag nasul pe-aici – doar așa, din curiozitate. Și n-ar fi fost o minciună. Dar, în primul rând, m-am gândit să încerc să vă tapez.

– Aha! râse Vossler. Chiar așa arăt?

– Da, admise Kamnitzer, cu o sinceritate dezarmantă.

– Și cât ai vrea?

– Treizeci de mărci? sugeră Kamnitzer. Dar când își dădu seama că Vossler nu se dădea înlături de la un asemenea împrumut, Kamnitzer spuse: Ar putea fi și cincizeci de mărci. Am avut într-adevăr cheltuieli de serviciu considerabile. Mai exact ieri, la marșul de orientare în teren. Am fost nevoit să iau un taxi.

– Cum adică? Povestește-mi!

– Cu plăcere, zise Kamnitzer, și-i relată, plimbându-se în sus și-n jos prin hală, despre călătoria lui de serviciu finanțată din buzunarul personal.

Interlocutorul său îl ascultă cu atenție, după care începu să râdă în hohote. Tot mai râdea când apăru un Oberst.

Acesta ceru doar niște informații tehnice și le primi; incidentul părea cât se poate de banal și de firesc. Pe Kamnitzer nu l-ar fi mirat prea mult nici apariția întâmplătoare a comandantului-șef al Luftwaffei.

– Formidabil! făcu Vossler, revenind apoi la povestirea lui Kamnitzer. Asta face din plin cincizeci de mărci.

Se bucura deja la gândul de a-i povesti și lui Ahlers istoria.

– Și, ca să fie distracția completă, ați putea să-mi arătați și mie una dintre cutiile astea? sugeră Kamnitzer.

– Vreți să vedeți unul dintre avioanele noastre? întrebă Oberfeldwebelul, nesigur. De fapt, asta nu-i chiar atât de simplu – avem nevoie de o aprobare.

– Adevărat? Îmi închipuiam că tot ce-i aici vă aparține – că nu trebuie decât să faceți un semn, și toate aceste păsări își iau zborul.

Dar nu era chiar așa. Kamnitzer observă, cu uimire, cum raporturile se inversau iarăși, într-un mod nebănuit. Oberfeldwebelul i se adresă acum unui simplu Gefreiter, cu un combinezon pătat de ulei:

– Aș dori să-i arăt amicului nostru de la Infanterie un Noratlas – se poate?

– Mereu tururile astea de plăcere! comentă Gefreiterul. Totuși, indică amabil un avion pântecos de transport, care se afla mai în spate. Apoi atrase atenția: Dar să nu-mi lase mizerie înăuntru – mecanicii mei nu sunt femei de serviciu.

– Așa este întotdeauna aici? întrebă Kamnitzer, buimăcit. Sau face puțin circ?

– Într-adevăr, e doar Gefreiter, dar e recunoscut ca inginerul cel mai bun de pe-aici, îi explică Vossler. În cazul în care un Feldwebel pilotează un avion, poate să aibă drept copilot un Leutnant, iar transmisionistul să fie un Hauptmann. Cu toate acestea, ei trebuie să respecte dispozițiile Feldwebelului, adică ale pilotului. Așa se și întâmplă. E de la sine înțeles.

– Grozav! exclamă Kamnitzer, cu adevărat entuziasmat. Capacitatea să fie mai importantă decât gradul, decât ordinea ierarhică... Deci există și militari care nu aplică stilul de cazarmă! De ce nu s-a răspândit oare chestia asta?

Cetățenii orașului erau oameni de ispravă. În land existau cu duzina asemenea orașe. Și atunci când cânta fanfara, domnea o armonie generală.

Nu fusese întotdeauna așa. Oamenii opuseseră rezistență, dar ea fusese înfrântă. Acum, numeroși localnici se îndreptau spre concertul care avea loc în piața orașului. Locuitorii din marginea pieței priveau pe fereastră și se bucurau de spectacolul ce li se oferea. Uniformele aveau o culoare cenușie, ca ardezia, și nu se vedeau nici arme și harnașamente scânteietoare, nici medalii și decorații. Totuși, mulțimea era stăpânită de o oarecare exaltare, ca pe vremea când răsunau vechile marșuri.

– Îmi permiteți s-o iau la plimbare pe domnișoara Carolin? întrebă Martin Recht, galant.

Doamna Ahlers ezită să-și dea consimțământul. Nu din cauza lui Martin Recht. Faptul de-a o ști pe Carolin în mijlocul unei mulțimi agitate îi producea îngrijorare.

– Te rog, mamă! o imploră Carolin. M-ar bucura mult dacă aș merge și eu.

– Dar să fii precaută, o sfătui doamna Ahlers.

Auziră de departe zgomotul fanfarei. Martin îi întinse respectuos mâna Carolinei și ea i-o apucă. Orice s-ar fi cântat – și pe moment se executa marșul *Hohenfriedberger* –, ei îi făcea plăcere.

Acea fanfară fusese ca un fel de spărgător de gheață în oraș. Aparținea armatei terestre și avea alt oraș de reședință. Totuși, era invitată mereu aici, și venea o dată pe lună, în anotimpul cald. La concerte, se arăta însuși Majorul Bomekamp. Primea cu vizibilă bunăvoință raportul dirijorului și, proțăpit pe treptele Primăriei, saluta diferite notabilități ale orașului – mai ales comercianți, dar și funcționari, profesori și persoane cu vederi progresiste. Primarul Asch nu era aproape niciodată prezent.

– De ce trebuie ca acești semisoldați să cânte mereu între două marșuri siropurile alea seci, nu pot înțelege.

Afirmația aparținea Feldwebelului Rammler, fiind destinată și Unteroffizierului Streicher. Siropul dintre două marșuri era *Kaiserwalzer* de Johann Strauss.

– Se impun și niște concesii pentru civili, încercă Streicher să explice. Aștia încă n-au ajuns până acolo, încât să știe ce preferințe au cu adevărat.

După anii de aversiune, neîncredere și rezervă, o minoritate constructivă – care devenise curând o majoritate – înțelesese semnele timpului și chiar situația deosebită a obștei. Orașul avea o poziție mai lăturalnică față de drumurile importante; putea fi descris chiar ca idilic, dar ținutul era peste măsură de sărac. Nici un fel de industrie. Nici o agricultură înfloritoare. În schimb, existau numeroase localuri și multe fete dornice să se căsătorească, însă fără un viitor promițător.

Așa se explica faptul că orașul fusese întotdeauna garnizoană. Cazarma din partea de nord găzduise pe vremuri soldați imperiali, apoi soldați ai Reichului, urmați de cei ai Germaniei Mari. În al doilea război mondial, s-a adăugat un aeroport auxiliar, în partea de sud. Și chiar dacă noii garnizoane nu i-a fost ușor să cucerească inimile bravilor cetățeni, acum, acestea băteau iarăși în tactul muzicii de fanfară.

– Ia uite cine vine! îl atenționă Rammler pe Streicher, arătând spre colțul sudic al pieței.

Acolo, grenadierul Martin Recht o conducea, cu deosebită grijă, pe Carolin Ahlers.

– Tatăl ei este Hauptmann, îl avertiză Streicher, prudent.

– Știm noi de mult ce-i poate pielea, zise Rammler, privind spre Martin Recht.

Era convins că o fiică de Hauptmann făcea cu ușurință distincția între un Feldwebel și un grenadier. În plus, nu strica un gest rezonabil și conciliant, care ar fi putut duce, totodată, la formarea unor legături în așa-numitele cercuri mai înalte.

– Dă dumneata o fugă până la cei doi, îi zise Rammler lui Streicher. Și spune-le că avem aici niște locuri a-ntâia, în picioare. Le împărțim bucuroși cu ei – nu suntem chiar așa de...

Streicher ezită, dar se urni ascultător, se strecură abil prin mulțimea care forfotea și se opri în fața lui Recht și a Carolinei.

Își salută cordial camaradul și ceru permisiunea să-i fie prezentat însoțitoarei acestuia. Zis și făcut. Apoi, Streicher afirmă că este încântat de cunoștință.

– Veniți lângă noi, spuse el, pe urmă. Avem o poziție minunată.

Martin Recht era cât pe ce să se simtă onorat. Îl considera pe colegul Streicher un prieten grijuliu, care se străduia din plin să creeze un echilibru, să reducă tensiunile și să creeze o atmosferă plăcută. Și, ca un făcut, fanfara tocmai intona marșul *Alte Kamaraden.*

– Să mergem? întrebă Martin Recht, nehotărât.

– Nu, răspunse Carolin, cu amabilitate și fermitate în același timp. Nu vreau să oblig pe nimeni să se ocupe de o rață oloagă.

Streicher se retrase grăbit.

Revenind lângă Rammler, acesta comentă:

– Cam multe fasoane la împiedicata asta, ce zici? Nu-i de mirare, cu relațiile pe care le are o asemenea muiere! Într-o zi, o să-și dea totuși seama cu ce ratat jalnic s-a încurcat.

Între timp, fanfara cânta *Durch Nacht zum Licht*, marș pentru timpane și alămuri. Cetățenii adunați erau entuziasmați.

La hotelul *Asch*, diferitele festivități ale serii respective se derulau aproape perfect, după program.

În „Salonul Albastru", tinerii aviatori de la Luftwaffe dansau cu voluntarele de la Liceul de fete. În „Salonul Argintiu", începu în surdină reuniunea Offizierilor de infanterie și a invitaților lor. Iar în „Camera Verde", numită și „Sala Vânătorilor", se adunase o ceată mică, dar veselă, de tineri Offizieri care sărbătoreau terminarea unuia dintre numeroasele lor cursuri de zbor.

Aceste trei grupe foloseau în comun anumite spații: garderoba, toaletele și vestibulul în formă de melc. Oricine dorea să intre într-unul dintre cele trei saloane sau să iasă afară trebuia să treacă prin vestibul. Și aici zăboveau mai mult cei responsabili cu organizarea petrecerilor: Hauptmannul Ahlers, pentru Luftwaffe, Oberleutnantul von Strackmann, pentru armata terestră, și Herbert Asch, patronul hotelului.

– Merge treaba! spuse Asch, mulțumit.

Chelnerii lui erau iuți, iar ordonanțele repartizate își dădeau osteneala.

– Să sperăm că așa va fi, zise von Strackmann. Domnii din „Camera Verde“ au devenit destul de zgomotoși.

– Sunt tineri, observă Hauptmannul Ahlers.

– Cu siguranță, rosti von Strackmann, prudent. Sper însă că hărmălaia acestor domni nu va crește.

– Nu vă temeți de asta, explică Herbert Asch. Fiindcă viitorii eroi ai aerului au consumat atât de mult alcool, încât vor ajunge curând la o anumită saturație. Conform experienței, în orele următoare abia se va mai auzi zgomotul produs de ei.

– Atunci pot să mă retrag puțin, spuse Hauptmannul Ahlers, privindu-l pe Herbert Asch. Între timp, mă va înlocui Hauptmannul Treuberg.

– Ne aflăm în biroul meu, precizează Asch, înainte de a pleca împreună cu Ahlers.

Oberleutnantul von Strackmann privi, fără să înțeleagă, după cei doi, fiind tentat să considere că aceștia au simțul datoriei prea puțin dezvoltat. În orice caz, el era decis să rămână la post.

În sectorul lui, totul se afla într-o perfectă ordine. O liniște decentă, aproape artificială, domnea în „Salonul Argintiu“, de care se ocupa el: acolo se lua masa, iar chelnerii repartizați, împreună cu ordonanțele, se îngrijeau conștiincios de serviciu. Organizarea lui era exemplară; Herr Major avea să fie mulțumit.

Ce deosebire față de ceea ce se petrecea în celelalte săli! Acolo, tinerii aviatori urlau din când în când, probabil între două dansuri, bătând și din palme, destul de vulgar. Formația care se dezlănțuise – alcătuită din pian, chitară electrică și baterie – era categoric prea gălăgioasă, iar muzica acesteia trebuia descrisă, din păcate, ca tărăboi.

Mai îngrijorător i se părea însă lui von Strackmann faptul că mica ceată de Offizieri reușea să facă mai multă zarvă decât toți tinerii aviatori, la un loc, împreună cu formația de jazz și cu fetele lor. Începu să se alarmeze. Și, în cele din urmă, își spuse: „Omul înțelept acționează din timp.“

Astfel că îl căută pe Hauptmannul Treuberg – locțiitorul Hauptmannului Ahlers. Îl găsi în „Salonul Albastru“. Treuberg ședea singur la o masă din mijloc, bând suc de mere, și privea cu

răceală, supraveghindu-i pe cei care dansau, pentru a preveni din timp orice exagerare sau incorectitudine.

Von Strackmann îl rugă pe Hauptmann să iasă afară.

– Ascultați și dumneavoastră, Herr Hauptmann, spuse Oberleutnantul în vestibul. Nu vi se pare că zgomotul e puțin cam puternic?

Treuberg punea preț pe demonstrarea colegialității și a armoniei în domeniul relațiilor din garnizoană.

– S-ar putea să aveți dreptate, rosti el.

Von Strackmann se simți înțeles. Cu un om ca Treuberg putea colabora. Căzură foarte repede de acord.

– Mai cu seamă că și Herr Oberst Turner, comandantul escadrei, îi onorează cu prezența pe domnii de la Infanterie.

Acest fapt îl convinse pe Treuberg. Ultimul lucru pe care și-l dorea Oberstul era să fie deranjat chiar de oamenii lui. Așa că de-acum înainte ordonă numai muzică în surdină: ceva tango, valsuri, foxtrott lent – gata cu tărăboiul. Până și consumul de alcool trebuia aprobat. Și, în plus, pauze mai lungi între două dansuri.

Aceste dispoziții avură un efect copleșitor. Timp de jumătate de oră, aproape toate vocile amuțiră. Primii aviatori tineri plecară cu domnișoarele, probabil să le conducă acasă. Doar cei bravi erau decișI să rămână până la sfârșit.

– Dar domnii din „Camera Verde"? întrebă apoi von Strackmann și se concentră asupra următorului său țel, convins că și aici va obține sprijinul lui Treuberg.

Tinerii domni din „Sala Vânătorilor" păreau foarte porniți să-și intensifice activitatea, care și până atunci îl călcase pe nervi. Nu numai că deveneau tot mai zgomotoși, dar făceau și vizite frecvente la toaletă. Și când se loveau acolo de domnișoarele de la liceu, ceea ce era inevitabil, își permiteau glume calificate de von Strackmann ca propuneri străvezii.

– Trebuie să facem ceva în această privință, spuse el, zelos.

Hauptmannul Treuberg încuviință.

– Nu va fi însă prea ușor, zise el.

Și nici nu era ușor, fiindcă acei tineri piloți constituiau un cerc închis. Se trambalau de la un curs la altul, de la o bază aeriană la alta, iar în fiecare garnizoană puteau găsi cam aceleași

taverne, dar aproape deloc fete. Totuși, pofta lor de distracții nu putea fi domolită.

– E neapărată nevoie să stârniți această gălăgie îngrozitoare? îl întrebă Treuberg pe unul dintre Offizierii aviatori, care tocmai ieșea din toaletă. N-ați putea fi puțin mai liniștiți?

– Nu prea, răspunse acesta, indiferent.

– Dar în sala de-alături se află Oberstul Turner, îl avertiză Treuberg.

– Și? Pe noi nu ne deranjează.

Această părere nu se baza însă, din păcate, pe reciprocitate. Deoarece, în același timp, Oberstul trona în „Salonul Argintiu", fiind foarte admirat și centrul categoric de interes al mesei. Era deosebit de decorativ. Întregul salon luminos părea construit anume pentru el – o ramă prețioasă pentru un tablou impresionant.

Doamna Elfrieda Bomekamp îi fusese repartizată ca parteneră la masă. Ea se încălzea la lumina radiată de Oberst, care sporovăia aproape galant – vechea școală! – chiar dacă nu foarte atent. Oberstul se gândea deja la cuvântarea lui, având ca subiect: „Valoarea creatoare a conștiinței colectivității."

Majorul Bomekamp ședea corect și țeapăn: fața calmă; privirea atentă; vocea în surdină, dar evident autoritară; glumea bărbătește când discuta cu doamnele; aspru și cordial în convorbirile cu camarazii subalterni. Și aici, el rămânea „de fier".

La desert – felii de ananas în rachiu de cireșe –, Majorul Bomekamp continuă la fel. Luă cuvântul, pentru a-l ceda mai departe Oberstului Turner.

– Mult stimate doamne! Dragi camarazi! își începu Oberstul cuvântarea. Au existat vremuri caracterizate prin pierderea adevăratelor valori și a demnității autentice. Acèste vremuri nu sunt foarte îndepărtate. Totuși le putem considera, din fericire, depășite.

În acest punct, Oberstul Turner făcu o pauză de efect. Voia să le dea celor prezenți posibilitatea să-i absoarbă cuvintele pline de miez. Dar, în tăcerea aproape solemnă, răsună o cântare – niște voci de bărbați care urlau. Acesta însă nu era singurul motiv pentru care Oberstul se încruntă.

Firul cuvintelor îi fusese întrerupt de constatarea următoare: cântecul care ieșea din cel puțin vreo zece gâtlejuri zdravene de

aviatori avea un text dubios, bine cunoscut. Mai limpede spus: era de-a dreptul porcos!

Grindina lui Bonifaciu, cântau veselii aviatori, clar și răsunător.

Oberstul reuși cu greu să se stăpânească. Privi nemulțumit spre Majorul Bomekamp. Majorul voi să arunce și el o privire asemănătoare spre Oberleutnantul von Strackmann. Dar von Strackmann nu era prezent. Așa că Majorului nu-i rămase altceva de făcut decât să se ridice.

– Rezolv eu situația asta! promise el, amenințător.

Feldwebelul Rammler nu reușea să se distreze în acea zi.

– Nu e nimic în târgul ăsta, îi mărturisi el Unteroffizierului Streicher, căruia îi permisese să-l însoțească în continuare. Nici dracu' nu face vreun lucru pentru noi. Toți vor doar să câștige de pe urma noastră.

Unteroffizierul Streicher clătină din cap de parcă ar fi încuviințat. Știa că nu e cazul să-l contrazică fără rost pe Rammler.

– Nici un pic de viață în cătunul ăsta, rosti Feldwebelul, stând nehotărât în piață.

După cum scria în ghidul orașului, priveau asupra lor câteva secole. Rammler nu observă aceasta.

– Sunt mult prea puține muieri, și alea vor neapărat să se mărite. Ce condiții!

– Poate se face totul intenționat, își dădu Streicher cu presupusul. În acest fel trupa nu poate fi distrasă. Oricum, la noi nu sunt cuprinse în program femeile.

Tema amintită îl incita puternic pe Rammler – după terminarea programului și mai ales la sfârșit de săptămână. Și astăzi în mod deosebit.

– O organizare nenorocită! Ce pretenție au de la noi! Trântesc garnizoanele astea neroade – însă unde-i supapa de siguranță? Oamenii noștri nu sunt niște băiețași!

Rammler avea ceva experiență. În definitiv, pe când era un tânăr cu sângele fierbinte, își băgase și el nasul în ultimul război, cum zicea uneori.

– Și poți spune ce vrei, dar, în această privință, pe vremuri era o organizare a-ntâia. Existau bordeluri de front. Și personal feminin în armată. Ca să nu mai vorbesc de surorile medicale. Iar fiecare garnizoană avea un lagăr de muncă. Cât despre nenumăratele femei cu bărbații plecați pe front, nici nu mai vreau să pomenesc.

Lui Streicher i se părea că-l înțelege pe Feldwebel. Acesta suferea, întrucât ceea ce i se întâmplase în ultimele zile întrecea orice măsură. Mândria lui fusese rănită. Totuși, nu-și pierdu speranța.

– O sticluță de șampanie ar fi singurul lucru care m-ar putea consola în viața asta de câine. O singură sticluță – cel mult, două, spuse Rammler.

Își bătu pe spate însoțitorul, dar fără cordialitate și veselie. Apoi, se preumblă agale mai departe, până ce văzu în vitrina luminată a unei librării o siluetă pe care o recunoscu imediat, de la o distanță de cincizeci de metri.

– Ăsta-i Recht, poama aia! exclamă Rammler, deja înviorat la simpla vedere a grenadierului.

Îl chemă din partea cealaltă a pieței, cu o voce puternică:

– Recht, ai răspândit cumva niște povești de groază despre mine la concertul de azi, din piață? îl întrebă Feldwebelul pe grenadierul din fața lui.

– Nu, Herr Feldwebel, răspunse Martin Recht.

– Nici nu mi-ai băgat ceva strâmbe? Nu m-ai calomniat?

– În nici un fel, Herr Feldwebel.

– Și faptul că această... persoană a refuzat compania noastră, așa cum este refuzată o slugă să fie doar treaba ei? Dumneata mă consideri chiar atât de tembel, încât să cred așa ceva?

Recht nu răspunse la ultima întrebare.

– Domnișoara Ahlers e deosebit de reținută, încercă el să explice. Datorită bolii îndelungate, nu s-a obișnuit să se învârtească în cercuri mai numeroase.

– Asta pot confirma și eu, remarcă Streicher, neliniștit de atitudinea lui Rammler, care se părea că intenționează să-și descarce furia mocnită. Domnișoara Ahlers este cu adevărat destul de timidă, rosti Unteroffizierul.

Auzind acele cuvinte, Martin Recht zâmbi, recunoscător. Streicher era, fără îndoială, un bun camarad, pe care Kamnitzer îl subapreciase, din păcate. Și Rammler păru pe moment dispus să se mai înmoaie.

– Ei, lasă! făcu el, din nou vesel. De ce să ne ducă de nas niște muieri stricate? adăugă, ofensat, gândindu-se la trioul Helen Wieder, Gerty Ballhaus și Carolin Ahlers, pe care părea decis să și le șteargă din minte. Să ne rezumăm mai bine la chestiuni palpabile. Haideți la bordelul *La Paloma*, camarazi!

– Pe mine, vă rog să mă scuzați, spuse grenadierul Recht.

– Cum adică? Chipul lui Rammler începu să se întunece. Deci dumneata nu pui nici un preț pe societatea mea, așa-i?

– Eram deja în drum spre cazarmă, Herr Feldwebel. Și, pe deasupra, nu am învoire pentru noapte.

– Înseamnă că nu vrei! răspunse Rammler.

Era supărat. Un subaltern nenorocit avea nas să-i refuze tovărășia! Asta umplea paharul, consideră Feldwebelul.

– În fond, altceva nici nu era de așteptat de la dumneata, zise el, cu amar. Puteam să-mi dau seama de la început. Asta e ceva înnăscut pentru dumneata. Furia lui mocnită devenise fără margini. Arăta ca un taur atâțat de mai multe ori în cursul zilei, care acum vedea numai roșu în fața ochilor. Urlă nestăpânit: Evreul, tot evreu!

Martin Recht se făcu alb ca varul. Streicher privea îngrozit, ca la un ghem de șerpi. Numai Rammler părea să simtă doar satisfacție. În definitiv, trăiau într-o țară în care era garantată exprimarea liberă a opiniei!

– Nu te uita așa, ca un tâmpit! urlă el. Tot n-ați reușit încă să treceți peste chestia cu rușinosul trecut german, ai? Ar cam fi timpul să se termine cu asta. Așa că, băieți, dați-i bice și încercați să dovediți că sunteți oameni întregi. Pas de voie, marș! Direcția: Bordelul *La Paloma*!

În biroul patronului Herbert Asch avea loc o conferință organizată în grabă, la care participau: Oberstul Turner, Majorul Bornekamp și Hauptmannul Ahlers. Și desigur, Herbert Asch.

Intenționa să-i îmbuneze cu ajutorul unui vin franțuzesc, excelent păstrat: Iphöfer Kalb, 1957.

Singurul punct de pe ordinea de zi a conferinței era înfrânarea unui grup de tineri Offizieri de aviație care, prin „cântece deocheate", au stârnit o vâlvă nedorită și, după cum s-a exprimat Bomekamp, nemulțumit, „au deranjat vizibil cuvântarea festivă a domnului Oberst".

– În primul rând, își dădu cu părerea Herbert Asch, privind spre Ahlers, trebuie stabilit exact dacă a fost vorba într-adevăr de texte indecente.

– Au fost neîndoielnic porcoase, afirmă Majorul Bomekamp, considerat expert în domeniu.

Mai devreme, Oberleutnantul von Strackmann și Hauptmannul Treuberg dăduseră greș cu acei piloți. Ambii fuseseră primiți acolo fără fasoane, în calitate de camarazi. Deoarece printre piloți existau destui egali în grad cu cei doi responsabili, nu s-a reușit stabilirea unei relații clare de subordonare. Așa încât, cei doi au fost respinși în râsetele camarazilor prezenți.

– Dacă ne gândim bine, asta-i problema dumneavoastră, îi spuse Bomekamp, cu prudență, lui Asch. Dumneavoastră sunteți stăpânul casei.

– Ultima afirmație este exactă, admise Herbert Asch, îndatoritor. Dar nu sunt stăpânul unei cazarme, ci al unui hotel – și există anumite deosebiri. Așa că disciplina trupei nu mă privește deloc, iar faptul că cineva cântă prin saloanele mele nu constituie un lucru ieșit din comun. Asta face parte din întâmplările cotidiene în activitatea mea.

– Și dumneavoastră ce părere aveți, domnule Hauptmann Ahlers?

Acesta nu ezită să spună ceea ce gândea în realitate:

– Piloții sunt o lume aparte. Ei călătoresc de la un curs la altul. Sunt tineri și firește că vor uneori să se descarce. De aceea sunt gălăgioși, dar, în fond, inofensivi. Cu cât li se dă mai puțină atenție, cu atât sunt mai pașnici. Este suficientă puțină răbdare.

Bomekamp vorbi însă energic despre disciplină. Oberstul Turner pledă pentru o atitudine diplomatică. Totuși, nici unul dintre cei prezenți nu părea pregătit să se implice personal. Fiecare

căuta mai degrabă să arunce găina moartă la altul. Și acest joc ar fi putut ține încă mult timp, dacă n-ar fi apărut Oberleutnantul von Strackmann.

– A fost agresată una dintre doamnele noastre! anunță el, vizibil agitat.

– Fizic? întrebă Herbert Asch.

– E vorba de soția lui Herr Major, raportă von Strackmann.

Stătuse de vorbă cu ea confidențial, în vestibul. Doamna Elfrieda dăduse de înțeles că s-ar putea să-i permită s-o conducă mai târziu acasă. Dar tocmai atunci apăruse unul dintre piloți.

– I-a spus efectiv „păpușă".

– Ăsta a fost, desigur, un compliment! presupuse Ahlers.

– În plus, probabil că domnul von Strackmann a neglijat să le facă imediat cunoștință celor doi. Doar astfel s-a putut ajunge la asemenea animozități, interveni Herbert Asch.

– Totuși, e o jignire fără echivoc, spuse Oberstul Turner, liniștit.

Iar observația lui avea un sens clar. Se stabilise în a cui curte se afla găina: a lui Bomekamp!

Majorul Bomekamp se ridică hotărât, părăsi biroul, coborî treptele și ajunse printr-un coridor bine întreținut în „Camera Verde", numită și „Salonul Vânătorilor".

Aici îi găsi pe Offizierii aviatori într-o atitudine inimaginabilă, după părerea lui: fără vestoane, fără cravate și cu mânecile suflecate. La doi dintre ei li se năzărise chiar să stea turcește pe covor.

Îl priviră uimiți pe Bomekamp. Unul dintre ei zdrăngăni trei acorduri sonore la chitară.

– Trebuie să vă rog să puneți capăt acestei petreceri, spuse Majorul, cu severitate. Prezența dumneavoastră deranjează.

Offizierii îl priviră încântați. Se bucurau la culme de venirea lui, fiindcă petrecerea amenința să se cufunde încet în apatie. Așa că orice schimbare ar fi fost salutată cu entuziasm.

Un tânăr colțuros, cu un cap ca o ridiche, ieși în față – voia să-și exprime bucuria:

– Dacă cineva deranjează pe cineva, rămâne de văzut, spuse el, binevoitor. În orice caz, nouă ne place aici. Și dumneavoastră nu ne deranjați.

– Sunt Major, zise Bornekamp, cu o ușoară mândrie.

– Mă bucur pentru dumneavoastră, răspunse pilotul, zâmbind vesel. La noi, cei mai mulți sunt deocamdată Hauptmanni.

– Vă rog să plecați de-aici, le ceru Bornekamp. Și asta cât mai repede, dacă îmi permiteți.

– Remarcați acest ton, camarazi? Poate că s-a exprimat doar greșit, sau eu n-am auzit prea bine.

– Deci nu știți cu cine aveți de-a face? Majorul Bornekamp se hotărî să-și pună în cumpănă toată greutatea personalității sale. Veți pleca de-aici neîntârziat!

Purtătorul de cuvânt aruncă o privire spre camarazii săi, făcându-le cu ochiul. Aceștia păreau foarte bine dispuși. Se vedea că meritase să aștepte toată seara.

Conducătorul grupului pus pe distracție se proțăpi în fața lui Bornekamp.

– Omule, spuse el, sau chiar Herr Major, dacă puneți preț pe asta! Dați-mi voie să vă atrag atenția că ne aflăm aici în calitate de civili! Și, în aceste condiții, relațiile ierarhice se lasă, pe cât posibil, la garderobă. Mai mult, noi suntem de la Luftwaffe, iar dumneavoastră de la Infanterie. Deci este vorba de altă mâncare de pește, dacă n-ați observat până acum.

– Vă interzic categoric asemenea teorii! În plus, unul dintre dumneavoastră mi-a jignit soția.

– De jignire, nici pomeneală. A fost mai degrabă un gest de exprimare a admirației, dacă nu chiar a închinării. Așa că, haideți să bem un pahar împreună – sau închideți ușa pe dinafară!

– Veți mai auzi de mine! amenință Bornekamp, făcând stânga-mprejur.

– E suficient dacă ne trimiteți o vedere! strigă după el unul dintre aviatori.

Bornekamp înălță din umeri și se repezi cu privirea plecată în biroul lui Herbert Asch.

– N-ați rezolvat nimic? îl întrebă hotelierul, prietenos.

Stacojiu la față, Bomekamp se concentră asupra Oberstului Turner.

– Herr Oberst, aici trebuie întreprinsă o procedură disciplinară! solicită el. Ceea ce și-au permis acești domni, a fost mai mult decât nesupunere.

Oberstul își clătină gânditor capul decorativ. Ridică mâna dreaptă și ceru „liniștirea spiritelor înfierbântate". Doar nu voia nimeni să se pripească.

– Poate că ar fi mai bine ca dumneavoastră, personal, Herr Oberst... propuse Herbert Asch.

– Nu cred că ar fi indicat, spuse imediat Ahlers.

– De ce nu? se prefăcu mirat Herbert Asch. În definitiv, Herr Oberst are cea mai mare autoritate aici.

– Și, pe deasupra, acești Offizieri sunt în subordinea dumneavoastră, Herr Oberst, precizează Bomekamp.

Ahlers tăcu semnificativ. Dar Oberstul văzu ochii celor prezenți îndreptați spre el – o dovadă de încredere, după cum i se păru. Nu avea altă alegere, decât să se ridice.

– Atunci, spuse Oberstul Turner, cu ușoară îngrijorare, va trebui să intru în acțiune.

Grenadierul Martin Recht ședea la *Café Asch* într-un colț și privea în gol. Împinse în tăcere paharul spre fata care-l servea.

– Încă unul, comandă. Sau, mai bine, aduceți-mi două, la fel.

Nu văzuse că în fața lui se afla Helen Wieder. Nu voia să vadă nimic – nici mesele, nici scaunele, nici oglinzile din jur și nici oamenii de la mese.

– Nu vă simțiți bine? întrebă Helen Wieder.

El păru că n-o aude. De parcă era înconjurat de o ceață groasă. Apoi însă apariția lui Karl Kamnitzer sfâșie acest perete învăluitor ca niște mâini puternice.

– Ți s-au înecat toate corăbiile? zise Gefreiterul. Trebuia neapărat să-mi strici sâmbăta, când tocmai eram atât de bine dispus?

– Scuză-mă, rosti Martin Recht, cu greutate. Dar nu vreau nimic de la tine. Nu eu am pus-o să te cheme. Vreau doar să beau un pahar de bere – apoi, plec.

– De unde, un pahar de bere! Ai turnat în tine trei, imediat ce ți-au fost puse în față. Vezi, sunt bine informat. Din cauza ta am fost smuls din visele mele dulci, cum se spune. În plus, m-ai înstrăinat de prietena mea, care pare să se preocupe mult mai mult de binele tău decât de-al meu.

În acea seară, doamna Elisabeth îi acordase lui Kamnitzer privilegiul de a sta în camera din dosul tejghelei, acolo unde se fierbea cafeaua și unde se aflau pregătite, la îndemână, diferite băuturi. Tot aici stătea și Helen Wieder când nu era ocupată cu serviciul – fiind și ea la îndemână, sperase Gefreiterul. Dar Helen Wieder îl respinsese energic, pentru a se îngriji mai întâi de prietenul lui, Recht.

– Îmi pare rău, mărturisi Martin. Nu voiam deloc să te deranjez.

– Chestia s-a consumat deja, acum sunt aici. Kamnitzer își luă un scaun și se trase mai aproape de Recht. Așa – ia spune-mi ce s-a întâmplat? Ce păduche te-a mai pișcat de data asta?

Martin Recht se eschivă. Răspunse reticent că nu se întâmplase nimic. Dar Kamnitzer nu înghiți așa ceva.

În cele din urmă, Martin se resemnă. Își goli din câteva înghițituri paharul, apoi întrebă aproape supărat:

– Chiar n-ai altceva mai bun de făcut decât să-ți bați capul cu un evreu?

– Stai ușor, îl opri Kamnitzer. Abia după câteva secunde pricepu ceea ce tocmai îi spusese Martin. Ce mai e și asta? De altfel, încerci să mă șmecherești – nu? Din câte știu, tu ești doar pe jumătate evreu. Deci n-ai nici un motiv să te împăunezi.

– Sunt evreu.

– Atunci, fii mândru, omule. Pentru Bundeswehr ar arăta bine să aibă, cel puțin ici-colo, câte un evreu bine cunoscut.

Karl Kamnitzer era la curent cu povestea lui Martin Recht, chiar dacă nu în amănunt. Tatăl acestuia – evreu – luptase ca Offizier în primul război și chiar primise o decorație importantă. Se însurase cu o femeie care nu era evreică și devenise un om de afaceri capabil, cu bune relații în străinătate, relații ce i-au fost utile mai târziu, când fusese nevoit să părăsească țara. După război, se întorsese și murise în orașul său natal. Avusese înclinații

milităroase nu numai în tinerețe. Și, cu toate experiențele lui ulterioare, se pare că a încuviințat ca Martin să se înscrie voluntar în noul Bundeswehr.

– Omule, pe tine te-a călcat cineva pe bătătură! Dar cine?

În sfârșit, se rosti un nume: Rammler.

– Când și cum? Cât mai precis, te rog.

Martin Recht îi relată ce i se întâmplase. Și, cu cât vorbea, cu atât se simțea mai liber. În cele din urmă, reuși chiar să zâmbească.

Dar Kamnitzer părea să devină tot mai serios, pe măsură ce asculta.

– Și ce-ai făcut atunci? întrebă el.

– Nimic.

– Nu i-ai tras una peste bot? Nici măcar nu l-ai făcut porc de nazist?

– Nu. Am plecat. Ce puteam să fac? În definitiv, e Feldwebel – și Streicher era de față.

– Ei, bine, spuse Kamnitzer, îngândurat. Poate că așa a fost mai bine, dacă avem în vedere împrejurările. În fond, această expresie nu trebuie luată ca o insultă.

– Mulțumesc, zise Recht și-și puse mâna pe brațul prietenului său.

– Din punctul meu de vedere, văd situația cu totul altfel. Kamnitzer privea gânditor. Dar consider că povestea asta este chiar o ocazie personală pentru mine – ca cetățean democrat, cu inițiativă. Și încotro s-a îndreptat amicul Rammler, după această ieșire?

– Voia să meargă la barul *La Paloma*.

Ochii de pisică ai lui Kamnitzer se luminară.

– Nu-i rău, spuse el. Poate că e chiar bine. Câți bani mai ai?

– Vreo patruzeci și ceva de mărci.

– Cred că ar ajunge, zise Kamnitzer, hotărât. Dă la mine toate paralele – am nevoie de capital. Haide! N-avem timp de pierdut.

Martin Recht îi dădu banii fără să șovăie. Încercă să pună întrebări, dar nu primi nici un răspuns.

Kamnitzer puse banii lui Recht împreună cu ai lui și începu să numere, clătinând din cap.

– Nu știu ce-ți umblă prin minte, spuse Recht. Dar nu vreau ca din cauza mea să te bagi în lucruri care pot fi periculoase.

– Ce nu-i periculos în ziua de azi? întrebă Kamnitzer, supărat. Nici măcar sadicii nu mai au o viață ușoară, chiar dacă umblă în uniformă. E vorba doar să-i lămurești pe astfel de tipi. Iar cine caută găsește și prilejul.

Oberstul Turner stătea în vestibul și privea spre cele trei uși în spatele cărora se desfășura așa-zisa viață socială a Offizierilor garnizoanei sale. În prima sală, tropăiau înfundat pe parchet tinerii piloți care mai rămăseseră și elevele de liceu; prin cea de-a doua ușă, răsuna puternic vorbăria mesenilor; din a treia cameră însă se auzeau vuiete.

Oberleutnantul von Strackmann raportă semioficial, demn de încredere, îndatoritor:

– Nici un eveniment deosebit în domeniul de care răspund eu.

Și Hauptmannul Treuberg se apropie, zelos ca întotdeauna. Voia să știe dacă Herr Oberst avea vreo dorință deosebită.

De fapt, Oberstul nu-și dorea în acel moment decât un coniac. Dar își făcu curaj și intră pe ușa deschisă de Treuberg. Acolo, văzu atitudini dezordonate, o baterie de sticle goale și o grămadă de pahare sparte; în plus, bărbați asudați, cu mânecile suflecate, nori de fum și aburi de alcool.

– Domnii mei! începu Oberstul.

– Bine-ați venit! strigă unul dintre Offizieri.

Și toți cei de față i se alăturară, urlând:

– Bine-ați venit!

– Să trăiască stimatul Herr Oberst! strigă altul, cu tărie.

– Ura, ura, ura, răcniră cu toții din răsputeri.

– Domnii mei, repetă Oberstul.

Mai mult nu reuși să spună, fiindcă Offizierul cu chitara sări zgomotos pe masă, răsturnând sticlele și paharele.

– Camarazi! strigă el, cu foc. Cântăm acum în cinstea domnului Oberst: *Crâșmărița are un aviator!*

Și cântară – dacă ăla se putea considera cântat.

Oberstul Turner stătea împietrit. Mai încercă o dată să spună: „Domnii mei..." – dar aproape că nici el nu se auzi, atât de intens era zgomotul. După aceea, făcu singurul lucru care-i rămase: se răsuci și părăsi încăperea.

Ajunse puțin cam dezorientat în biroul lui Herbert Asch. Luă recunoscător paharul plin pe care Hauptmannul Ahlers i-l întinsese, atent.

– M-au salutat în cor! spuse Oberstul, destul de mirat. Și apoi au cântat ceva.

– Probabil iarăși ceva porcos, nu? întrebă Bomekamp.

Oberstul nu catadicsi decât să clatine din cap.

– Și asta chipurile în onoarea mea. Nici n-am putut vorbi.

– Trucul e vechi, explică Hauptmannul Ahlers, înțelegător. Și eu am căzut odată în cursă. Iar acum, probabil că ei mor de râs.

Hauptmannul își dădu seama imediat că ultima observație nu fusese deosebit de inspirată. Oberstul îi aruncă o privire scurtă, de avertizare, prin care voia să-i spună: „Nu se moare de râs față de un Oberst!"

– În orice caz, trebuie făcut, în sfârșit, ceva radical! propuse Majorul Bomekamp.

– De exemplu, ce? voi să știe Asch.

– Ei, spuse Bomekamp, hotărât, ar trebui organizat un comando – din gărzi, echipe de intervenție sau patrule. Iar apoi să golim un număr suficient de celule și să-i închidem pe băieții ăștia!

Oberstul Turner închise ochii și ridică mâna a refuz. Ideea îi displăcea profund. Putea avea consecințe imprevizibile. Dar nici nu avea altă idee. Privi obosit în gol.

– Situația e foarte încurcată, aprecie Ahlers.

Bomekamp abia își stăpâni disprețul.

– În orice caz, la Offizierii mei n-ar fi de conceput asemenea cântări deșănțate.

– Chiar așa? întrebă Asch.

– Nu! răspunse Majorul, cu fermitate.

Oberstul Turner se înălță puțin și-și ridică sprâncenele. Prin acest gest voia să spună: „Asemenea observații merg prea departe."

– În sectorul meu, domnesc altfel de relații, zise el, calm.

– Asta am afirmat și eu.

– Noi, cei de la Luftwaffe, explică Turner, îngăduitor, trebuie să ne concentrăm asupra unei tehnici extrem de complicate, iar în privința asta disciplina e de la sine înțeleasă. Dar să aplic aceeași disciplină și în afara activității efective, chiar și în domeniul particular – nu prea am timpul necesar pentru așa ceva.

– Disciplina trebuie concepută, după părerea mea, ca un tot unitar. E nevoie ca ea să fie prezentă în orice situație.

– Chiar la chefuri? se interesă Asch.

– Bineînțeles, confirmă Majorul. Până și la toaletă, dacă doriți să știți.

– Ei bine, se eschivă Oberstul Turner. Nu vrem să știm chiar cu atâta exactitate. Pe deasupra, ne abatem de la subiectul nostru. Întrebarea principală rămâne deocamdată: cum îi reducem la tăcere pe acești tineri dezlănțuiți – fără să producem o vâlvă nedorită?

– Dacă-mi permiteți, rezolv eu asta pentru dumneavoastră, zise deodată Herbert Asch.

– Nu fiți caraghios! exclamă Majorul. Ceea ce n-am reușit nici eu și nici Herr Oberst, n-o să puteți rezolva tocmai dumneavoastră!

– Se poate face o încercare.

Asch părea liniștit și vesel.

– Vă rog, îl îndemnă Oberstul Turner. Aveți binecuvântarea mea.

Herbert Asch ieși. După nici zece minute, reveni, se așeză satisfăcut, ridică un pahar și bău în sănătatea celor prezenți.

– S-a terminat, comunică el.

– Cine e terminat? întrebă Majorul. Poate dumneavoastră?

– Gălăgia. Domnii mi-au promis să înceteze cu cântecele și să nu mai intre în vorbă cu doamnele.

– Incredibil! spuse Oberstul Turner, recunoscător. Cum ați reușit?

– Foarte simplu, zise Asch, clipind spre Ahlers. Le-am explicat acelor domni doar cine sunt și că, în calitate de patron, îmi revin anumite drepturi în localul meu, printre care: pot accepta să fie servit cine vreau eu și cât timp vreau eu; pot da afară pe ușă

oaspeții nedoriți. Ceea ce a dus, practic, la următoarea concluzie: sau încetați imediat cu gălăgia și vă comportați cuviincios, sau nu mai primiți nici un strop de băutură și pun să vă dea afară.

– Și asta chiar are efect?

– Întotdeauna. Trebuie numai să știi cum să exprimi limpede că tu cunoști regulile jocului, iar unele dintre ele se bazează pe un minimum de bun-simț sănătos. Și poate că bunul-simț ar avea șansa să iasă la iveală chiar și în garnizoană.

Kamnitzer porni în misiunea lui specială, direcția: *La Paloma*, iar Martin Recht rămase în *Café Asch*. Ceața groasă din jurul lui se risipise și, o dată cu ea, jignirea i se păru că fusese o neînțelegere. De altfel, era tratat cu atenție. Întâi, de Helen Wieder. Apoi, la scurt timp, se apropiară de masa lui Oberfeldwebelul Vossler și Gertrud Ballhaus. El îi salută cordial, fiindcă Vossler făcea cumva parte din viața Carolinei. Și el agrea tot ce venea de-acolo.

– Desigur, nu vrem să vă deranjăm, îl asigură Gerty.

– Și nici nu vrem să ne lăsăm deranjați de dumneata, adăugă Oberfeldwebelul. Azi mai avem și alte planuri.

– Dar ne-am bucura dacă ați vrea să faceți mâine după-amiază o mică excursie cu noi – cu noi și cu domnișoara Ahlers, spuse Gerty.

– Cu plăcere, răspunse Martin, recunoscător. Desigur, numai dacă și Carolin... și domnișoara Ahlers...

– Aranjez eu asta, zise Vossler. În definitiv, sunt ca un membru al familiei. Și o excursie în natura lăsată de Dumnezeu îi va face bine Carolinei. Deci, ne-am înțeles! Mâine, la ora paisprezece fix, roaba mea de lux va fi în fața grajdurilor Grenadierilor. Hainele civile și buna dispoziție sunt obligatorii.

Se despărțiră și-i mai făcură o dată cu mâna din ușă. Martin ridică și el mâna, zâmbind. În acele minute uitase ce-l apăsase. Dar minutele de ușurare se risipiră repede când îl văzu pe Streicher.

Unteroffizierul Streicher se apropie de el cu o figură serioasă.

– Te-am căutat peste tot. Am fost prin vreo șase cârciumi și am sunat chiar la cazarmă după tine. Bine că te-am găsit, în sfârșit.

Martin Recht se uită la ceas.

– Eu însă nu mai am timp, trebuie să plec imediat. La ora douăsprezece, trebuie să fiu în cazarmă.

– Asta nu-i chiar atât de important, îl asigură Streicher, așezându-se. Mult mai important este să avem o discuție deschisă, care ți-ar face, cu siguranță, bine.

– Poate mâine, se eschivă Recht. Nu vreau în nici un caz să-mi permit o întârziere din învoire – mai ales într-o asemenea situație.

Streicher își puse protector mâna pe brațul camaradului. Comandă, totodată, două beri.

– Totuși, nu mă poți refuza. Iar în ce privește învoirea ta peste noapte, lasă-mă pe mine s-o rezolv.

– Cum așa?

– Am eu relațiile mele, acolo. În definitiv, sunt Unteroffizier, iar cel de la poartă e un vechi amic de-al meu. Îi spun doar că am uitat biletul de voie și că îl vom trimite mai târziu. E suficient.

Martin privi neîncrezător. Dar Streicher vorbea în același timp ca un superior și ca un camarad:

– În mine poți avea întotdeauna încredere, doar știi! Și ai nevoie neapărat de sfatul meu, după tot ce s-a întâmplat astăzi.

– Ce-a fost a fost, spuse Martin, acceptând totuși propunerea lui Streicher de a se lăsa trecut de el pe la poartă. Îți spun însă de la început, să nu-mi ceri cumva să-l scuz pe Rammler pentru ieșirea lui!

– Nici nu mă gândesc! Streicher părea supărat și mai comandă și două șnapsuri, pe lângă bere. Comportamentul lui a fost pur și simplu sub orice critică. Și-a ieșit din minți! Nimeni nu-și poate permite așa ceva. Vina e doar a lui.

– A spus exact ce-a gândit.

– Pentru asta îl și condamn.

– A vrut să mă jignească. A folosit cuvântul „evreu" ca pe o insultă. Ai auzit și tu clar.

Streicher își goli grăbit paharul. Știa bine că, dacă această poveste avea să stârnească praf – ceea ce nu era exclus –, atunci

urma să înghită și el o porție respectabilă. Și voia să evite asta, dacă se putea.

– Trebuie să înțelegi bine, Martin, spuse el, precipitat. N-aș vrea să-l apăr pe Rammler – nu, în această situație. A întrecut desigur măsura. Dar, cu toate astea, în fond nu este antisemit. Poate că a vrut doar să facă un fel de glumă.

– Aha, o mică glumă!

– Admit că ăsta nu era deloc un subiect nimerit pentru glumele lui. Totuși, nu te-a insultat de la obraz. A spus mai mult pentru sine: „Evreul tot evreu." Și expresia sună oarecum altfel, trebuie să recunoști.

– Ce vrei de la mine, Streicher?

– Vreau doar să te previn să nu faci vreo prostie. Gândește-te, te rog: dacă acest caz ia amploare, s-ar putea să fie periclitată imaginea întregii garnizoane, și chiar a Bundeswehrului.

– La asta trebuia să se gândească Rammler, nu crezi?

Streicher își manifestă acordul prin tăcere. După un timp, zise:

– Eu pot să te înțeleg, Martin. Dar de ce vrei să-ți faci greutăți, fără rost? Mi-ai face implicit și mie.

– Eu nu fac nimănui greutăți, Streicher. Alții mi le fac. Dar tot nu mi-ai spus ce vrei, de fapt.

– Rațiune, înțelegere, generozitate... Este un apel la înțelepciune, Martin. Feldwebelul Rammler se va scuza în toată regula față de tine – în prezența mea. Asta nu înseamnă nimic? E cea mai bună rezolvare imaginabilă!

– S-ar putea, încuviință Martin Recht. Dar apoi se gândi la Karl Kamnitzer. Și adăugă abia perceptibil: Să sperăm că nu este prea târziu.

Streicher nu auzi ultimele cuvinte, fiindcă, în sfârșit, se vedea ieșit la liman. Problema fusese aproape rezolvată. Iar dacă Rammler nu-și pierduse complet mințile, urma într-adevăr să se scuze. Prin aceasta, el, Streicher, nu mai avea nici o datorie.

– Las' pe mine! îl asigură Unteroffizierul și mai comandă două beri. Apoi, puse din nou mâna pe brațul lui Martin, spunând pe un ton înfundat, dar insistent: Mai voiam să-ți zic ceva. N-ai putea să-mi faci un serviciu?

– Care?

– Mă adresez ţie, fiindcă am încredere în tine – ceea ce se bazează, desigur, pe reciprocitate. Vezi, a trebuit să sărbătoresc avansarea mea ca Unteroffizier, şi n-a costat ieftin. Tot felul de cheltuieli! Şi astea n-au mai încetat. Pe scurt: sunt lefter. N-ai putea să-mi dai vreo cincizeci de mărci?

– Din păcate, nu, spuse Martin Recht, cu sinceră părere de rău. Nu mai am nici un phennig. Tocmai am dat ultima marcă. Pe cuvântul meu.

– Căcat! zise Streicher, foarte dezamăgit.

Aşa i se întâmpla mereu. Se băga în ciorba altora, şi care era recunoştinţa? Când avea nevoie, îl lăsau de izbeliştel

– Dar trebuie să fac rost de bani, spuse el, ridicându-se. Tocmai mi-am lăsat legitimaţia ca garanţie într-o cârciumă.

– Nu uita, spuse Martin, că mi-ai promis să mă strecori pe la poartă!

– Toate la timpul lor, zise Streicher, grăbit. Şi fără legitimaţie nu pot trece nici eu. Aşteaptă aici, mă întorc imediat.

Cu aceste cuvinte, dispăru. Martin Recht îl tot aşteptă, dar Streicher nu mai apăru în acea noapte.

Între timp, Karl Kamnitzer îşi demară acţiunea „Învăţare de minte"! Aceasta începu în barul *La Paloma*, în aşa-numita sală de încălzire.

– Ei prieteni! le spuse Kamnitzer oamenilor adunaţi în jurul tejghelei, care erau numai italieni. Bem un păhărel pentru înţelegerea între popoare?

– Ne căcăm pe ea, zise sincer un italian, într-o germană destul de bună.

– Atunci să bem chiar pentru asta, propuse Kamnitzer, fără să dea înapoi.

Totuşi, ei urmară îndemnul doar după multe ezitări. Erau neîncrezători, şi oarecum justificat. Nu prea suportau clima Germaniei şi nici şnapsurile tari din aceste lacuri. De altfel, câştigau bine, însă nu aveau aproape nici un fel de viaţă personală: înţelegerea limbii ridica probleme şi, în plus, în acest mic

orășel, concurența era aproape incredibilă: infanterie, Luftwaffe și încă o cazarmă plină cu americani. După fiecare fată care se învârtea pe-acolo, fugeau cel puțin trei urmăritori.

– Iar acum, continuă Kamnitzer, după ce comandă următorul rând, să bem pentru tot ce se poate pipăi.

Italienii râseră. Le plăcea, totuși, acest băiat; părea să fie un mucalit. Și lăsa impresia că se simțea bine între ei. Nu se amuza de germana lor șchioapă, ba chiar încerca, din când în când, să arunce un cuvânt italienesc, iar asta li se părea distractiv.

Așa că băură, pe socoteala lui Kamnitzer, și al treilea, și al patrulea rând. Armonia se înscăuna. Păreau să se potrivească până și în ceea ce detestau. Pentru a vedea tot ce le displăcea, era destul să privească în oglinda de deasupra barului. Obiectul antipatiei lor se zărea chiar în fundul localului.

Acolo ședea, învăluit în nori de fum, aburi de alcool și de parfum ieftin, Feldwebelul Rammler. Se vârâse între două fete, care așteptau răbdătoare ca el să se decidă.

Căci, după o regulă nescrisă a garnizoanei, soldații aveau prioritate la aceste fete vesele. Iar printre militari, nu erau ignorate deosebirile de rang. Abia apoi veneau civilii și, la urmă de tot, italienii.

– Aveți o slăbiciune pentru mine, nu? întrebă Rammler, hlizindu-se.

– Se poate spune și așa, admise una dintre fete, plictisită, privind spre italieni, deși știa că un Feldwebel putea, probabil, să-i dea mai mulți bani decât un muncitor imigrant.

– Noi suntem răbdătoare, zise cealaltă fată. Dar, până la urmă, va trebui să te decizi pentru una dintre noi, încât cealaltă să nu piardă timpul.

– Amândouă îmi plăceți, spuse Rammler.

Le cuprinse pe fete, de parcă ar fi vrut să îmbrățișeze posesiv întreaga lume. Se părea că tot ceea ce se petrecea între timp la tejghea îi era indiferent.

Kamnitzer ședea în mijlocul noilor prieteni și le povestea despre călătoria lui în Italia. În realitate, nu făcuse așa un voiaj,

dar își formase deja o imagine citind reviste ilustrate în așa-zisul club al companiei.

– Prieteni, spuse el, când merg eu în Italia, ce fac acolo? Îmi iau cu mine o prietenă? În nici un caz. Știți cum procedez? Mă comport la fel ca un italian!

– Și merge?

– Sută-n sută, îi asigură Kamnitzer. De fapt, asta înseamnă să știi să te adaptezi. În Italia sunt ca un italian. Așa și voi trebuie să fiți ca nemții, aici, în Germania.

– Cum anume? se interesă unul dintre italieni.

– Încercați să vă adaptați la metodele de-aici! Să vă familiarizați cu obiceiul locului. Nu vă lăsați puși la colț. Doar cu farmecul nu faceți mimic pe-aici.

Kamnitzer continuă pe același ton, pas cu pas. Italienilor începea să li se trezească pofta de acțiune. Înfrângerea din zilele trecute le rodea sufletul, în care se trezise din nou simțul onoarei. Și încuviințară atunci când Kamnitzer afirmă:

– Concurența există pentru a fi înlăturată!

Erau convinși de asta, dar încă nu știau cum s-o pună în practică în cel mai convingător mod. Dirijați de Kamnitzer, identificară simbolul concurenței: Feldwebelul Rammler.

Iar când acesta se ridică pentru a se duce la toaletă, cei mai arțăgoși dintre ei căutară să se ia după el. Însă Kamnitzer îi opri.

– Nu acum, spuse el, nu aici. Trebuie să așteptați un prilej favorabil. Dar pe acesta vi-l voi oferi eu.

Kamnitzer mai comandă un rând pentru prietenii săi italieni – de data asta, Grappa, care le turnă foc în vine.

Îi bătu prietenește pe umeri pe câțiva, apoi se duse la fetele lui Rammler și se așeză neinvitat între ele. Le spuse fără ocolișuri:

– Vă plătesc prețul normal, plus o primă de zece mărci, plus băuturi pe gratis la discreție – ca să nu fiți nevoite să munciți astă-noapte, le spuse el, fără ocolișuri.

– Dar, dacă vrem?

– Înțeleg și asta, le asigură Kamnitzer. Vi-i pun la dispoziție pe prietenii mei italieni. Rămâne doar să alegeți. Însă acum

trebuie să dispar. (Rammler putea reveni în orice moment.) Amănuntele le discutăm pe culoar, încheie el.

După această discuție scurtă, dar încununată de succes, Kamnitzer onoră prețurile fetelor cu generozitate și în avans. Astfel, pregătirile se terminară. Rammler putea să apară.

Grenadierul Martin Recht bântuia în noapte prin oraș. Îl căuta pe camaradul său, Streicher, care trebuia, după cum promisese, să-l strecoare pe poartă. Recht își depășise deja de câteva ore termenul învoirii.

Luă la rând crâșmele din jurul pieței: *Traube, Wilde Sau, Deutsche Eck*. Peste tot se interesă de Unteroffizierul Streicher, dar nu-l găsi.

Disperat, bătu apoi localurile pe care le cunoștea, pe străzile lăturalnice: *Bunten Hund, Weisse Lamm, Hermannseiche*. Și aici se aflau oameni care chefuiau – unii cu privirea bleagă și mulțumită, alții care se uitau în gol, pierduți în mlaștina disperării.

Unteroffizierul Streicher nu era însă de găsit.

Martin Recht obosise și flămânzise. Rătăcea în continuare, fără odihnă. Văzu un bețiv care se rezema de un zid, căutându-și echilibrul. O femeie își târa bărbatul după ea. O pereche de îndrăgostiți se adăpostise în umbra unui portal.

Deasupra tuturor se înălța luna: palidă ca un cadavru și privind nepăsătoare ca un om beat. Văruia cu alb suprafețele pe care le atingea. Trăgea dungi ca de cretă pe străzi.

Martin Recht se trezi în fața casei unde locuia familia Ahlers. Nu știa cum ajunsese acolo. Privi în sus, spre ferestrele care luceau stins. În spatele uneia dintre ele, dormea Carolin. Și i se păru că o vede în fața ochilor: obrazul înfundat în pernă, acoperit de părul desfăcut, răsuflarea ușoară și un zâmbet ca o adiere a viselor dulci, stârnite de amintirea lui...

Dar nu văzu, de fapt, fereastra camerei în care dormea Carolin. Camera ei dădea spre curte – unde se afla un garaj amărât, înconjurat de pubele. Iar Carolin nu zâmbea. Respira greu. Avea fața crispată, iar șoldurile o dureau. Plătea prețul unei zile fericite.

Gândurile lui Martin Recht nu ocoliră mult timp realitatea dură: trebuia să se întoarcă în cazarmă. Și pentru asta era musai să-l găsească pe Streicher – cu orice preț!

Însă Unteroffizierul parcă intrase în pământ.

– De ce s-o mai lungim? Ar cam fi timpul, îi spuse una dintre fetele din bar lui Rammler. Ce zici?

– Da, da, o asigură Feldwebelul, dar momentan sunt cam lefter. Ai putea să mă treci pe datorie – până la întâi? Cu dobândă.

– Cu tine o fac doar din pură simpatie, zise fata, îndepărtându-i calm mâna.

Rammler se simțea apreciat, și asta îl măgulea.

– Ieși înainte, îl îndemnă fata. Vin și eu imediat. Ne întâlnim pe Fasanenstrasse colț cu Hobelwegstrasse.

– S-a făcut, zise Rammler.

Părăsi localul îmbărbătat de sentimentul că nimeni nu putea rezista personalității sale.

– Ei, acum ar fi momentul, prieteni! îi îmboldi Kamnitzer. S-ar părea că s-a ivit ocazia așteptată.

Italienii se consultară rapid. Își strânseră capetele laolaltă, ca porumbeii din piața orașului. Apoi, cinci dintre ei se ridicară și părăsiră *in corpore* barul *La Paloma*. Kamnitzer ceru un pahar de șampanie. Acum nu mai avea nimic de făcut decât să zăbovească vreun sfert de oră.

Peste douăzeci de minute, italienii reveniră. Arătau ceva cam agitați, dar păreau mulțumiți. Unul dintre ei își frecă palmele.

– Asta a fost, concluse el, privindu-l pe Kamnitzer.

Gefreiterul comandă încă un rând, ca răsplată pentru impetuoșii săi prieteni. Rămânea de sperat că ei procedaseră cu bine cunoscuta conștiinciozitate nemțească. Kamnitzer părăsi nerăbdător localul. Tândăli pe întunecata Fasanenstrasse spre colțul cu Hobelwegstrasse. Aici se aflau un șantier cu un gard părăginit, un stâlp de afișaj și un castan. În fund, se vedeau doar câteva căsuțe prăpădite, și nici un felinar. Noaptea șterge toate contururile.

Kamnitzer își aprinse calm o țigară. Apoi, aruncă chibritul printr-un spațiu dintre panourile îngrăditurii și începu să fluiere, fals și cu patos – dar nu se putea recunoaște vreo melodie anume.

– Ei, dumneavoastră! strigă o voce.

Kamnitzer își întrerupse recitalul și întrebă:

– E cineva acolo?

– Da, eu! răsună iarăși vocea din spatele peretelui de scânduri.

Kamnitzer se așteptase s-o audă, dar nu se așteptase să fie atât de miorlăită și lipsită de autoritate.

– Ce înseamnă asta – eu? întrebă Kamnitzer, foarte vesel. Cine este acest „eu"?

– Ajutați-mă, îl rugă omul din spatele panourilor. Am fost atacat.

– Doar nu sunteți rănit?

Omul mormăi ceva, apoi strigă:

– Nu vă cunosc oare? Sigur, ești Kamnitzer!

– Domnul Kamnitzer, vă rog!

– Omule, Kamnitzer! sună vocea, încrezătoare. Cerul mi te-a trimis! Bine că ai trecut pe-aici. Trebuie să mă ajuți.

– Dar cine sunteți?

– Măi, omule, Kamnitzer, nu mă recunoști? Sunt chiar Rammler – Feldwebelul Rammler.

– În fond, oricine poate afirma asta, replică Kamnitzer, extrem de suspicios. De ce nu veniți aici?

– Ți-am spus, doar – am fost atacat și mi s-au smuls toate hainele de pe mine! Sunt gol-pușcă!

– Atunci îmbrăcați-vă la loc!

– La naiba! urlă Rammler. Mi-au luat hainele – nu înțelegi?

– Ei, îl avertiză Kamnitzer, vă rog să vă temperați. Ceea ce faceți acum începe să devină plictisitor. Și dacă chiar stați dezbrăcat, asta înseamnă de-a dreptul provocare de scandal. O încălcare clară a cuviinței! Voi anunța la poliție.

– Omule, Kamnitzer! strigă Rammler disperat. Chiar nu mă recunoști?

Feldwebelul nu întrezări altă posibilitate decât să se arate. Părăsi panourile după care se adăpostise și se apropie de Gefreiter. Lumina lunii părea să acopere cu cretă pielea bronzată a lui Rammler. Își ascundea cu o mână goliciunea și o întinse pe cealaltă. Kamnitzer le ignoră pe amândouă.

– Mă recunoști acum?

– De ce-aș face-o?

Gefreiterul clătină din cap dojenitor.

– Deci nu vrei? Vocea lui Rammler își recăpătă iarăși tonul obișnuit, amenințător. Te eschivezi? Omule, îți ordon oficial...

– Vreți să mă faceți neapărat să râd? întrebă Kamnitzer, cu o bună dispoziție imperturbabilă. De când se obișnuiește să se dea ordine stând în pielea goală?

Feldwebelul Rammler nu făcea niciodată așa ceva, deci de unde rezultă că nu sunteți Rammler!

– Porc de câine! tună Feldwebelul. Acum m-am lămurit cu dumneata! Ești părtaș la porcăria asta, băi, animalule!

– Dispari de-aici, derbedeule! strigă Kamnitzer. Frumos ar fi ca fiecare maniac sexual evadat să se dea drept Feldwebel al armatei germane. Acum anunț poliția.

– Kamnitzer, îl imploră Rammler. Fii rezonabil!

Dar Kamnitzer îl lăsă acolo și plecă. Dispăru în noapte, fluierând.

Martin Recht se gândi să se oprească doar un minut în apropierea porții cazarmei, ca să-și mai tragă sufletul. Dar rămase mai mult de zece minute. Îi venea nespus de greu să facă acest ultim și inevitabil pas.

Se rezemă, epuizat, de un copac. Căutarea zadarnică a lui Streicher îl obosise. Asta însă nu reușea să-i înăbușe furia crescândă.

Căci Streicher nu-și ținuse cuvântul. Și astfel următoarea învoire a lui Recht era periclitată. Dacă treaba ieșea prost, nu avea s-o mai vadă pe Carolin mult timp. Mai exista totuși o ultimă posibilitate de-a ieși basma curată.

După ce mai trase o dată aer în piept, Recht se duse la poarta cazarmei.

– Bună seara, zise el, politicos.

– Cum adică, bună seara? întrebă santinela, prost dispusă. E aproape patru dimineața.

– O noapte frumoasă, îl asigură Recht.

– Biletul de voie, spuse santinela.

Martin Recht se uită disperat de prietenos, dar văzu un obraz foarte obosit și lipsit de bunăvoință.

– Biletul meu de voie este la Unteroffizierul Streicher de la compania mea, zise Recht, cât putu de amabil.

– Legitimația, ceru santinela.

– Întreabă-l pe Unteroffizierul de gardă, îl rugă Martin, repezit. El îl cunoaște bine pe Unteroffizierul Streicher, sunt prieteni vechi.

– Mereu ăștia cu favoruri! mormăi santinela. Încep să mă enervez.

Deschise morocănos poarta și se duse cu Recht la Unteroffizierul de gardă.

Acesta citea un roman polițist și se lăsă cu greu deranjat. Ascultă raportul santinelei și-l privi pe Recht cu oarecare mirare.

– Unteroffizierul Streicher trebuie să aibă biletul dumitale de voie? Nostim e că nu mi-a zis nimic – am vorbit cu el acum aproape două ore.

– Poate că a uitat să spună.

Unteroffizierul de gardă privi pe furiș spre romanul său polițist. Nu era neom. Dar ce putea face? Regulamentul e regulament. Și el avea instrucțiunile lui – cu toată bunăvoința.

Însă nu făcu zarvă. Îi telefonă Unteroffizierului de serviciu pe compania a 3-a. Acesta răspunse lapidar că grenadierul Recht nu era trecut în condica de permisii, așa că ceru să vorbească cu Streicher.

Unteroffizierul de serviciu al companiei a 3-a plecă, înjurând înăbușit, să-l târască la telefon pe Streicher. După un timp îl contactă pe Streicher care explică – beat de somn, dar hotărât – că nu știe nimic de biletul de voie al grenadierului Martin Recht.

– Nu se poate! strigă Martin, agitat. Vă rog să-l mai întrebați o dată.

Unteroffizierul de gardă mormăi posac și puse din nou întrebarea. Primi din nou un răspuns negativ: Streicher habar n-avea despre așa ceva.

– Atunci nu pot face nimic, îi spuse Unteroffizierul lui Martin Recht. Regretul lui era sincer. Trebuie să raportez. Lasă-ți aici legitimația.

Recht o lăsă. Traversă apoi aleea și se duse spre pavilionul companiei a 3-a, cu umerii lăsați. Parcă avea picioarele de plumb. Intră în cameră, împleticindu-se.

Acolo, îl întâmpină colegul Streicher, în cămașă de noapte, cu mâinile în șolduri și foarte supărat.

– Ce-ți închipui, de fapt? întrebă el. În ce vrei să mă bagi?

Martin Recht nu-i răspunse nimic. Îl privi doar câteva secunde în șir, cu un dispreț nemăsurat. Aceasta îl deranjă peste poate pe Streicher.

– Asta-i chiar culmea! strigă camaradul Streicher, enervat. Poate-mi aduci și reproșuri! După tot ce-am făcut pentru tine, care-i mulțumirea? Încerci să abuzezi de mine.

– Ce mi-ai promis? întrebă Martin Recht, rezervat.

– Nimic – absolut nimic! Să nu afirmi acum contrariul – te avertizez!

– Liniște în bordel! strigă unul, deranjat din somn.

Nu toți colegii de cameră erau prezenți; în definitiv, era mijlocul weekendului. Lipseau patru inși, printre care și Kamnitzer. Trei dintre ei aveau permisie, iar al patrulea – fără permisie – era destul de abil ca să revină în cazarmă abia a doua zi. Fiindcă duminica dimineața, de obicei, deșteptarea nu avea loc după toate regulile, ca în timpul săptămânii.

– Vrei să te dezici total? întrebă Martin.

– Eu nu mă dezic niciodată! strigă Streicher pe un ton ridicat. Nu accept asemenea acuzație! Și, în orice caz, nu mă las atras în poveștile tale dubioase.

– Ai dracu' oameni! strigă alt coleg de cameră, trezit între timp. Dacă vă mănâncă pielea, ardeți-vă unul altuia câte una în bot – dar mai repede. Vreau să dorm. Azi sunt în serviciul de intervenție.

– Chestia asta nu te privește! îi strigă Streicher.

Dar Martin Recht o și pornise înspre Streicher. Rămase în picioare la un pas de el și-l întrebă:

– Deci nu știi nimic. N-ai auzit nimic și n-ai promis nimic?

– Nu îndrăzni să te pui cu mine! spuse Streicher, agitat. Nu mă las amenințat de tine, și cu atât mai puțin constrâns!

– Cărați-vă pe coridor! strigă un al treilea, din pat.

Nici Recht, nici Streicher nu băgară în seamă aceste întreruperi. Ședeau față în față, ca doi cocoși.

– Poate tăgăduiești chiar că Feldwebelul Rammler m-a insultat? întrebă încet Recht.

– Ce mai vrei să-mi pui în cârcă? Cum pot tăgădui ceva care nici nu s-a întâmplat? În orice caz, eu n-am auzit nimic, și nu mă privește.

– Ești un nenorocit de duzină! afirmă Martin Recht, cu o voce slabă.

– Ce tot spui acolo?

– Am spus că ești un nenorocit de duzină.

Colegii treziți din somn priviră, din paturi, curioși. Ceea ce se petrecea în fața ochilor lor, încă cârpiți de somn, începea să-i intereseze. Vedeau un Streicher roșu ca racul și un Recht neașteptat de amenințător.

– Arde-i una, Recht! îi recomandă unul. Așa o să fie, în sfârșit, liniște.

– Sau îți retragi imediat spusele– sau... pretinse Streicher.

Însă nimeni nu mai apucă să afle ce amenințare ascundea acel „sau", deoarece Martin Recht îl împinse pe Streicher să-și facă drum spre pat. Dar Streicher păru să fie cam instabil. Se împletici într-o parte și se izbi, bufnind înfundat, de un dulap. Apoi, se sculă cu mișcări energice. Se întoarse spre Martin Recht, care-l apucă cu ambele mâini, prinzându-l de piept și rupându-i cămașa de noapte. În clipa următoare, îl îmbrânci dezgustat. Streicher se mai izbi o dată de dulap, își pierdu complet echilibrul și căzu în fund. Privi nedumerit în jur. Hohotele de râs acoperiră cuvintele sale de mânie.

Urmă o zi care avea să fie numită „duminica liniștită". Asta nu se potrivea întru totul, deși soarele strălucea generos, iar pământul părea să emane un aer tihnit. Până și ferestrele cazarmei luceau tăcute.

Populația civilă era pregătită să se bucure de acea zi. La fel și soldații.

Încă de dimineață, lumea plecă spre biserică, la plimbare și la cârciumi. În parcul orașului, primele perechi de îndrăgostiți

dispărură în dosul răchitelor de pe malul așa-numitului Iaz al Lebedelor, pe care, de fapt, nu pluteau decât rațe.

Oberstul Turner ședea pierdut în gânduri, în grădina proprie. Își deschisese volumul lui iubit din Kant, *Critica rațiunii pure*. Dar nu citea din el; nu citise niciodată nimic din această carte. O căra însă cu plăcere peste tot. Se simțea bine în onorabila ei companie. Mai ales după întâmplările întristătoare din noaptea trecută.

După o activitate încordată, Ahlers își permise, în fine, o scurtă pauză. O folosi pentru a-i telefona profesorului Martin, în legătură cu Carolin. Discută cu el despre operația fiicei sale.

În timpul convorbirii, apăru Hauptmannul Treuberg ca să caute – după spusele lui – o hârtie pe care și-o uitase. Totuși, ascultă fără jenă și chiar cu atenție.

– Asta a fost o convorbire particulară, îi comunică Ahlers centralistei când termină. Să mi-o puneți la plată.

– Nu-i tocmai ieftină toată treaba, nu? întrebă Treuberg.

– Ba chiar foarte scumpă, precizează Ahlers. Dar ce poate fi prea scump când e vorba de sănătatea fiicei mele?

– Ei da, principalul este că-i aveți. Banii necesari, vreau să zic.

– Da, îi am, admise Ahlers, văzându-și din nou de treburi.

Gefreiterul Kamnitzer se întoarse abia în zori și punea preț pe odihna sa în următoarele ore. De patul lui atârna o plăcuță confiscată de la un hotel – *Vă rog, nu deranjați* – în patru limbi. Dar asta servea doar ca decor. Oricum, fiecare coleg de cameră știa că duminica dimineața Kamnitzer nu prea obișnuiește să se scoale înainte de prânz.

Când Gefreiterul catadicsi, în sfârșit, să se ridice, îl văzu pe Martin Recht șezând pe un taburet, în fața patului său. Lui Kamnitzer îi ajunse o privire ca să-și dea seama: micuțul avea griji.

– Ce se mai întâmplă iarăși? întrebă el.

– Am întârziat din învoire, Karl.

– Din cauza lui Carolin a ta?

– Streicher e vinovat de asta.

– Ești un mare prostănac, rosti Kamnitzer. Dacă ai fi sărit peste gard din cauza Carolinei, aș mai fi înțeles. Dar din pricina acelui nemernic? Nu pricep.

Martin Recht îi relată toate amănuntele, în timp ce Kamnitzer se îmbrăca pe îndelete. Nu făcu nici un comentariu, ci dori doar să vorbească cu Streicher.

Unteroffizierul părăsise însă devreme camera numărul treisprezece. Nimeni nu știa unde se află.

– Într-o duminică atât de frumoasă până și cei mai împătimiți soldați au accese de omenie. Se poate lua și asta în calcul, spuse Kamnitzer.

Majorul Bomekamp nu-și petrecuse noaptea acasă. Așa că Oberleutnantul von Strackmann luă micul dejun cu soția acestuia. În consecință, batalionul și compania a 3-a rămaseră fără căpetenii – cel puțin pentru dimineața de duminică. Această împrejurare părea să fie garanția unei zile libere relativ plăcute.

Hauptfeldwebelul Kirschke se dedica îndeletnicirii preferate. Dar Kamnitzer reuși totuși să-l smulgă din somnul său binemeritat. Bătu la ușa Hauptfeldwebelului de companie ca într-o tobă. Kirschke deschise, în cele din urmă.

– Ce vrei măi, pitic de grădină? întrebă el, fără chef.

– Ofer un Feldwebel în pielea goală contra unui bilet de voie retroactiv! răspunse Kamnitzer, vesel.

– Asta vrea să fie o glumă proastă? îl iscodi Kirschke, suspicios.

– Trista realitate! răspunse Kamnitzer. Dar, dacă nu suntem chiar căzuți în cap, putem scoate ceva din ea.

– Vino înăuntru, îl pofti Kirschke, plin de curiozitate. La Dumnezeu și la prusaci nimic nu-i imposibil, în fond.

Herbert Asch se bucura de micul său dejun. Doamna Elisabeth îi pregătise diferite feluri de pește, așa cum îi plăcea lui: somon roșiatic, aromat cu ierburi; țipar cărnos, alb; heringi norvegieni cu miros pătrunzător. Totuși, Asch vorbea animat

despre lucrurile care-l preocupau, așa cum obișnuia la micul dejun duminical.

– Știi tu, îi zise soției sale, nu s-ar spune că din cauza unor experiențe neplăcute, acum n-aș mai suporta nimic din ceea ce ține de uniformă. Aș nedreptăți astfel mulți oameni de treabă și respectabili. Nici nu contest rațiunea de a exista a unei armate; sunt dispus să văd în ea o necesitate în situația politică actuală – câtă vreme în toată lumea se fac praf sume imense pentru acest circ nebunesc.

– Dar ce crezi tu că ar putea fi evitat? întrebă doamna Asch.

– Tratarea oamenilor ca obiecte! Mă refer la civil, la cetățean, la democratul în uniformă. Așa se spune astăzi – și asta este îmbucurător. Dar există destulă preocupare față de el? E apărat suficient de ceea ce-l amenință? Oare nu-i amenințat și soldatul de astăzi să devină iarăși un număr într-o coloană nesfârșită de numere? Politicienii gândesc din nou cu diviziile, cu marile unități. Iar mulțimea repetă papagalicește după ei.

– Ce s-ar putea face?

– Pur și simplu, să li se dea celor două-trei sute de mii de soldați sentimentul de siguranță și încredere!

– Vorbești cu atâta indignare, Herbert. Totuși, temerile tale au fost confirmate până acum doar de cazuri izolate, nu?

– Desigur, Elisabeth! Dar trebuie să ne opunem precedentelor– trebuie să facem tot ce putem ca ele să nu devină niciodată cazuri tipice! Da, mă revoltă când aud că un soldat este luat la refec în mijlocul pieței, fără ca asta să stârnească opinia publică. Sunt revoltat când soldații sar într-un șanț, la ordinul unui individ beat, și-și rup gâtul – fără să se poată sesiza altceva decât o compasiune superficială, care se stinge repede. Prin această expresie: „Nu poți face jumări, fără să spargi ouăle." Dar soldații sunt oameni, și în primul rând trebuie să fie tratați întotdeauna omenește. Ce poate fi mai lesne înțeles?

Hauptfeldwebelul Kirschke avea însă propriile lui vederi despre ce este și ce nu este de la sine înțeles.

– Totul se poate aranja, îi spuse el lui Kamnitzer. Dar nu pe spezele mele.

– Oferta mea este extrem de generoasă, rosti Gefreiterul netulburat. Uit imaginea Feldwebelului dezbrăcat și nu vreau nimic în schimb decât un simplu bilet de voie retroactiv pentru grenadierul Recht.

Hauptfeldwebelul nu-și manifestă nici acordul, nici refuzul.

– Așteaptă, zise el. Vreau să văd din ce parte bate vântul.

Îl găsi fără efort pe Rammler. Feldwebelul clocea în camera lui, iar Unteroffizierul Streicher ședea alături. Ambii îl priviră cu interes pe Kirschke.

Hauptfeldwebelul știa că nu trebuie să-l ia pe Rammler cu prea multă diplomație. Îl ușui pe Streicher pe coridor, apoi întrebă direct:

– Cum ai intrat azi-noapte în cazarmă?

După anumite dificultăți, află că intrase pe calea obișnuită, deoarece, din spusele lui Rammler, reieșea că fusese atacat de bandiți. Aceștia îi smulseseră hainele, dar, în interesul imaginii garnizoanei, el evitase să se prezinte la poliție. De altfel, se străduise să evite orice vâlvă. Reușise asta cu ajutorul unui camarad care se ivise întâmplător pe-acolo.

– Dar Kamnitzer te-a văzut în curul gol, după cum zice el.

– Porcul de câine! urlă Rammler, supărat. Pun pariu că-i părtaș la totul.

– Ușor! îl domoli Kirschke. Afirmația asta n-o poți dovedi prea simplu.

– Îl dovedesc eu! Chiar dacă ar trebui să răstorn tot satul cu fundul în sus!

– Chiar vrei asta? întrebă Kirschke, neîncrezător. Oare poți să-ți permiți așa ceva?

Rammler nu-și permitea. Dar nici nu era dispus încă să cedeze.

– Dacă acest porc de câine îndrăznește să dea cărțile pe față, va ploua cu căcat pe-aici. Iar atunci nimeni nu va scăpa neatins.

Și Hauptfeldwebelul Kirschke se temea de o asemenea poveste; pe deasupra, și hârtogăreala îi repugna. Iar von Strackmann nu era, din păcate, implicat în această horă. Mai mult, se arăta chiar prudent și-și păstra muniția pentru mai târziu.

Astfel, propuse ceea ce numea el un fel de soluție de compromis. Unu: Kamnitzer n-a văzut nici un Feldwebel în pielea goală. Doi: Rammler a aprobat și a dat mai departe biletul de voie al lui Recht, și anume, până la deșteptare. Și trei: Recht putea conta pe o permisie pentru ziua în curs.

– De acord, acceptă imediat Feldwebelul Rammler.

Kirschke primi cu suspiciune acest consimțământ grăbit, dar nu întrezărea nici o motivație pentru neîncrederea lui instinctivă.

În fine, principalul era că avea din nou conturile curate și că ferise de scandal compania a 3-a – de care se ocupa, încă, în ciuda lui von Strackmann! Iar Martin Recht nu avea să se teamă de scoaterea la raport. Rammler își luase angajamentul pentru asta.

– Totul a mers ca uns! îi spuse apoi Hauptfeldwebelul, Gefreiterului Kamnitzer. Rammler a fost imediat de acord. Fără nici o rezervă. Trocul vostru e perfect.

– Fără nici o rezervă? întrebă Kamnitzer, alarmat.

– Omule, ce mai vrei? Rammler știe bine că se poate baza pe cuvântul dumitale. O promisiune este o promisiune. Cum ți-am spus: totul a mers ca uns – la fix.

– Prea la fix! admise Kamnitzer, neliniștit. Căci, din câte îl știu eu pe Rammler, trebuie să mai aibă el ceva în mânecă – dar ce?

Când comandantul de batalion Bomekamp se prezentă la Herbert Asch, primarul îl primi optimist în biroul său. Iar Majorul își arătă, după cum credea el, fața lui cea mai bună.

– Toți suntem oameni, recunoscu Majorul cu mărinimie. Și toți oamenii greșesc.

O asemenea recunoaștere nu putea nicidecum să fie contrazisă.

– Presupun că ați venit pentru interviul din ziarul nostru local, spuse Herbert Asch, amabil.

– Va fi publicat? întrebă Bomekamp, îngrijorat. Necenzurat?

– E foarte posibil, sau chiar probabil, dacă nu reușim să stabilim o înțelegere cordială. Eu n-am nici un fel de influență directă asupra presei – și, în definitiv, la noi libertatea de opinie este garantată...

– Din păcate, și pentru acești scârța-scârța! exclamă Bornekamp. În orice caz, dacă nu puteți exercita presiuni, luați-i cu binișorul, domnule Asch – dar înlăturați această animozitate. Dumneavoastră puteți!

Adevărul era că Asch sugerase acest interviu și colaborase la formularea întrebărilor. Desigur, într-un asemenea caz, ziarul avea să publice ceea ce considera Asch de cuviință. Dar Bornekamp nu putea să cunoască astfel de detalii.

– Sigur că nu pot garanta nimic, spuse Asch. În plus, totul are un preț.

– Ce-mi cereți? întrebă Majorul.

– Încă nu știu nici eu, recunoscu Herbert Asch. Cu siguranță însă că, la un moment dat, voi ști. Nu vrem să exagerăm. Deocamdată ar fi de-ajuns amânarea apariției articolului. În orice caz, vă promit că mâine, luni, nu va apărea.

Oberfeldwebelul Vossler o așează atent pe Carolin în mașina lui, în care se afla deja Gerty Ballhaus. Porniră împreună spre cazarma Grenadierilor, și aici se urcă și Martin Recht.

Pentru ei, această duminică se arătă luminoasă ca un opal. O petrecură pe o poiană dintr-o pădure de brad, lângă un lac cu apa de un albastru-strălucitor. Priveliștea era ca într-o revistă cu poze colorate: o pătură albă, pe care se afla un coș cu fructe, sandvișuri și un vin rozé din Provence. Totul era mângâiat de razele blânde ale soarelui, iar muzica radioului se auzea în surdină.

În timp ce Viktor Vossler și Gerty Ballhaus dădură o raită prin jur, Carolin se întinse pe covorul de mușchi. Martin Recht se aplecă peste ea ca să aranjeze pătura.

– E bine așa? întrebă el, reținut.

– Foarte bine, spuse Carolin, cu ochii închiși.

După o tăcere lungă, Martin Recht spuse:

– Așa trebuie să fie mereu.

– Asta-mi doresc și eu.

Și se simți fericită până la sfârșitul acelei zile, de o frumusețe copleșitoare. Soarele care asfințea colora cerul cu nuanțe aprinse, de un trandafiriu mătăsos, în care cei câțiva nori se cufundau ca într-o mare a tihnei.

– Te iubesc, îi zise Carolin lui Martin Recht, încet, dar limpede.

Duminica liniștită se apropia de sfârșit. Și avea să-i urmeze așa-numita sângeroasă zi de luni.

Karl Kamnitzer iscă primul necazuri în acea zi. Ca și ceilalți, se sculă din pat cu o ușoară întârziere. Văzu chipuri cenușii, obosite, indiferente – dar, într-o zi de luni, asta era o imagine obișnuită. Totuși, una dintre fețe i se păru cu totul diferită de a celorlalți: cea a lui Streicher.

– Ai înghițit o coadă de steag, colega? întrebă el, doar din curiozitate, la început.

– Sunt Unteroffizier, îi răspunse Streicher, de sus.

– Ei, și? insistă Kamnitzer, înveselit. Nu cumva Unteroffizierii nu mai sunt colegi?

Streicher consideră că era sub noua lui demnitate să răspundă. Străbătu camera numărul treisprezece de parcă ar fi fost o groapă de gunoi de la marginea orașului.

– Nu-i sunt toți boii acasă, aprecie Kamnitzer, neînțelegând motivul.

– Da, așa-i. Se pare că și-a pierdut mințile de când este Unteroffizier, răspunse unul dintre colegii de cameră. Ieri se mai comporta încă pe jumătate omenește. Dar, de azi-dimineață, ne vorbește cu „dumneata".

– Lucru aproape măgulitor, remarcă Gefreiterul Kamnitzer.

– Ei, da, zise colegul. Păcat că Martin Recht nu i-a tras decât una mult prea ușoară peste bot.

Kamnitzer încremeni.

– Cine cui zici că i-a tras una la bot?

– Ei, amicul tău Recht l-a pocnit pe Streicher. Nu știi nimic? Nici nu merită să vorbim despre asta. Recht nu e omul care să ducă treaba până la capăt.

Karl Kamnitzer porni imediat spre spălător și i se adresă lui Martin Recht:

– Ce-am auzit? I-ai dres fața lui Streicher?

– Prostii, răspunse Recht. Oricum, totul e mult exagerat. Doar l-am împins puțin din drum pe Streicher. Atunci s-a poticnit și a căzut. Pur și simplu a căzut. Și asta nu înseamnă nimic.

– Poate nu pentru tine, spuse Kamnitzer, alarmat. Dar Streicher e un om sensibil și, de când a devenit Unteroffizier, se pare că se consideră o ființă superioară. Omule, de ce nu mi-ai spus nimic?

– Fiindcă n-am considerat important. Nu înțeleg de ce te agiți. Iar conflictul – dacă acest mic frecuș poate fi numit astfel – ne privește doar pe noi.

– Și ce-a spus Streicher?

– Nici pâs. S-a uitat ca prostul la cămașa de noapte. A fost chiar caraghios.

– Al naibii de comic! zise Kamnitzer, serios. N-ai mai vorbit de-atunci cu Streicher?

– Nu, n-am avut ocazia.

– Și a mai văzut cineva acest mic frecuș, cum îi spui tu? Vreau să spun: există martori?

– Toți care se aflau în cameră – cinci inși în total, așa cred.

– Atunci ar trebui să te bărbierești cât mai atent.

– Nu te înțeleg, rosti Martin, neliniștit. Ce vrei să zici cu asta?

– O să-ți fie clar foarte curând, presupun. Și pot spera – în interesul tău – că nu-mi mai funcționează creierul cum trebuie. Dar, din păcate, mă tem că încă mai sunt capabil să judec destul de corect.

În acea zi de luni, Hauptfeldwebelul Kirschke se arătă într-o lumină nouă: era mult mai vioi decât în cursul săptămânii. Căci în duminica precedentă apucase să tragă o porție zdravănă de somn. Aproape că s-ar fi putut spune că era dornic de acțiune – cu atât mai mult, cu cât Oberleutnantul von Strackmann nu-și făcuse încă apariția. Așa încât, Kirschke domnea peste întreaga companie. Biroul lui era ca puntea de comandă a unui distrugător, dar marea era calmă și, la orizont, nu se vedea nici un inamic.

Hauptfeldwebelul glumea prietenește cu cei doi tineri Leutnanți care fuseseră numiți comandanți de pluton. Le înmânâ programele

de lucru pe care le pregătise și constată din nou că cei doi erau niște băieți cu adevărat de treabă – în lipsa lui von Strackmann erau chiar simpatici.

După plecarea Leutnanților, Kirschke se întoarse spre Unteroffizierul Streicher, care aștepta, disciplinat, să i se adreseze un cuvânt.

– Ei, dragul meu? făcu Kirschke, vesel. Nu ești la cursul de pregătire generală?

– Am de prezentat un raport, Herr Hauptfeldwebel.

– Bine, spuse Kirschke, încercând să-și mascheze sub o indiferență prietenoasă suspiciunile ce i se trezeau. Dar rapoartele trebuie formulate în scris.

Așa și făcuse Streicher. Ținea în mână o foaie de hârtie și încercă să i-o înmâneze lui Kirschke. Dar acesta îl opri.

– Și despre ce este vorba?

– Am fost agresat fizic, Herr Hauptfeldwebel.

– De cine?

– De un inferior.

Kirschke privi neîncrezător, și fruntea i se acoperi de cute adânci. Se gândea încordat. În consecință, îi pofti afară din birou pe ascultătorii nedoriți. Pe furier îl trimise la magazia de armament, iar pe angajata civilă la batalion – pe ambii, cu treburi lipsite de importanță.

Rămas singur cu Streicher, continuă discuția:

– Îți este clar ce înseamnă un asemenea raport? Dacă ceea ce spui dumneata corespunde efectiv realității, e vorba de o încălcare a articolului 25 din Codul Penal Militar.

– Sunt la curent, Herr Hauptfeldwebel.

– Acest articol se ocupă cu așa-numita agresare fizică a unui superior. Asta înseamnă închisoare. De la șase luni la cinci ani. În cazuri deosebit de grave, până la zece ani.

Se pare însă că Unteroffizierul Streicher știa și asta – cel puțin informația nu păru să-i modifice cu nimic hotărârea. Îi promisese solemn camaradului Rammler să se țină tare „ca piatra". Și-i întinse din nou raportul lui Kirschke.

Dar Hauptfeldwebelul ignoră cu abilitate gestul. După cum se vedea, vorba bună nu părea să ajute, așa că trecu imediat la contra-atac.

– Și ai fost rănit?

– Nu. În schimb, am fost lovit, chiar de mai multe ori. Atât de puternic, încât am căzut.

– Deci n-a fost nevoie să soliciți îngrijiri medicale?

– Nu.

– Atunci nu există nici o urmă a acestui presupus atac la adresa dumitale?

– Nu, Herr Hauptfeldwebel. Streicher, răspunse cu fermitate, evident temeinic pregătit. În plus, continuă el, litera legii e clară: un atac se pedepsește chiar dacă nu-i vorba de o vătămare corporală. Este suficient, de exemplu – și îmi permit să citez textual – „ca superiorul să fie tras de mânecă sau să fie împins la o parte".

Această declarație îl amuți pe Kirschke. Pricepu limpede că are de-a face cu o chestiune deosebit de delicată. Și oricare altul, în afară de Kirschke, ar fi capitulat de mult.

– Așa ceva va fi cercetat cu luare aminte, promise Hauptfeldwebelul. Deci, trebuie să se potrivească totul. Nici o virgulă n-are voie să fie nelalocul ei. Ai vreun martor pentru afirmația dumitale?

– Cinci bucăți.

Totuși, Kirschke se ținu tare pe poziție. Zarurile nu fuseseră încă aruncate. Oficial, nu se știa nimic despre desfășurarea incidentului în sine, momentul întâmplării sau presupusul făptaș.

În fond, cel mai important punct al întregii chestiuni era faptul că nici unul dintre comandanții unității nu avea competența pentru asemenea cazuri. Un astfel de caz trebuia prezentat mai departe, la Tribunalul Militar. Cel care se eschiva de la obligația de înaintare a cazului devenea el însuși pasibil de pedeapsă.

Dar încă nu se ajunsese până acolo. Fiecare fibră a lui Kirschke se opunea ideii de a da în pripă pe vreunul dintre soldații săi pe mâna Justiției. Până la urmă, apucă raportul ce-i fusese întins. Căuta o posibilitate de a face ca procedura să se împotmolească chiar din pornire. Și găsi imediat o cale.

– Aici, la începutul raportului scrie doar atât: Streicher, Unteroffizier, constată el. Asta însă nu corespunde regulamentelor stabilite pentru documentele militare. Nu apar prenumele și specificarea exactă a unității.

Totodată, Kirschke apucase să se lămurească dintr-o privire asupra amănuntelor esențiale ale raportului. Știa acum ce se întâmplase și când, cunoștea și numele celui acuzat. Totuși, se purtă de parcă n-ar fi știut nimic din toate astea.

– Ia-ți fițuica înapoi, îi spuse el, cu nonșalanță, lui Streicher. Completează-o cum se cuvine. Cel mai bine ar fi să scrii dumneata din nou toată povestea. Astfel, vei avea timp destul să te gândești la diversele urmări.

– Da, domnule, zise Streicher, nemulțumit, dar disciplinat, luându-și înapoi raportul.

– Și încă un sfat, Streicher – rămâne între noi. Să nu-ți închipui că totul va fi foarte simplu. Chiar dacă ar exista martori, știi dumneata sigur ce-o să spună ei?

– De mințit n-o să mintă, răspunse Streicher. În fond, aici e vorba de dreptate.

– Ce-i asta, omule? De multe ori sub dreptate se ascunde cu totul altceva.

Feldwebelul Rammler primi cu compasiune relatarea lui Streicher.

– Acest Kirschke poate fi orice, numai un Hauptfeldwebel ideal, nu – dar lucrul ăsta e bine cunoscut, comentă el.

Rammler voi să afle toate amănuntele, iar Streicher se străduí să i le prezinte de-a fir-a-păr. S-ar fi putut spune că ei colaborau ideal.

În orice caz, Kirschke nu era căzut în cap. Obiecția sa în legătură cu depozițiile îndoielnice ale martorilor se cam potrivea. Dar nu și pentru unul ca Rammler.

Feldwebelul știa cum funcționează sistemul. Întâi îi izolă pe cei din camera numărul treisprezece. Apoi îi scoase de-acolo pe Martin Recht și, desigur, pe Karl Kamnitzer. Pe urmă le spuse să iasă afară tuturor celor care nu fuseseră la fața locului cu ocazia evenimentului în chestiune. În cameră rămaseră cinci inși.

– Prieteni, le zise Rammler. Fiecare dintre noi trebuie să poarte o răspundere și cine-i om întreg nu se eschivează de la asta.

Dar văzu în fața lui chipuri stingherite, inabordabile. Nu băgară în seamă nici măcar rânjetul lui prietenos, încurajator. Asta însă nu-l demobiliză nicidecum; îl făcu doar să fie mai prudent. Pentru a-și atinge scopul, începu un soi de prelegere.

– Se cunoaște faptul că în toate chestiunile de serviciu există obligația de a respecta adevărul.

O afirmație fundamentală, pe care nimeni n-o putea contesta – figura într-o jumătate de duzină de manuale. Așa încât, cei cinci soldați reacționară conform așteptărilor: tăcură aprobator.

– Iar o declarație falsă poate costa sângele și viața camarazilor în cazuri serioase. E clar?

Dăscăliți astfel, cei cinci viitori martori încuviințară din cap. Rammler îi privi cu atenție. Căuta punctul cel mai slab – omul pe care-l putea strânge cel mai ușor cu șurubul. Îl găsi fără greutate: era un grenadier care începea să transpire la cea mai neînsemnată încordare – și acum transpira, înspăimântat și serviabil. Colegii îi spuneau Porky.

– Ce rezultă însă din această idee? întrebă Rammler, privind iscoditor spre Porky. Ei?

– Declarațiile false trebuie evitate neapărat, Herr Feldwebel, zise Porky, lucind de transpirație. Își dăduse seama că fusese ales cajertfă. Așa ceva nu i se întâmpla pentru prima oară. După cât se părea, îi provoca pe anumiți oameni.

Rammler se ocupă de Porky, fără a-l mai slăbi. Aparent prietenos, îl copleși cu întrebări. „Unde te aflai dumneata când Unteroffizierul Streicher a fost agresat fizic? Ce-ai văzut? Ce-ai mai observat în plus? De ce n-ai mai văzut și altceva?"

– Fără declarații false, omule, fără declarații false!

Porky încercă mai întâi să se eschiveze, dar rezistența lui păli curând. Începu cu o declarație parțială modestă:

– A bufnit ceva – și apoi Unteroffizierul Streicher a căzut jos.

Dar prin aceasta, Rammler îl apucase deja pe Porky de degetul mic; acum îi prinse toată mâna.

Îl bombardă iarăși cu întrebări. „Când s-a auzit bufnitura? Care a fost cauza? Când a căzut Unteroffizierul Streicher, de ce, cum?"

– Sau vrei să eviți răspunderea și să riști o declarație falsă? Asta poate însemna închisoare.

Până la urmă, Porky nu întrezări altă ieșire decât să confirme în linii mari raportul lui Streicher. Primi ca răsplată bunăvoința luminoasă a superiorului. Dar asta nu-l făcu fericit pe Porky. Câteva secunde se simți ca un nemernic. Totuși, peste un minuț, își spuse: „În fond, omul trebuie să-și facă întotdeauna datoria, chiar dacă-i vine greu – iar adevărul este adevăr."

– Așa se cuvine! afirmă Rammler, satisfăcut, și se concentră asupra celorlalți patru. Știa că gheața fusese spartă. Restul era muncă de rutină.

– Iar ceea ce a văzut aici prietenul nostru – arătă spre Porky – trebuie să fi văzut și ceilalți. Dacă nu mai mult.

Cei patru se uitau deja îngrijorați în jur; nu mai îndrăzneau nici măcar să-l privească în față cu reținere sau chiar cu încăpățânare pe acest berbec de Feldwebel. Încetul cu încetul, se muiară ca zăpada sub soarele de primăvară. Acum mai era nevoie doar de un ultim imbold.

– După cât vă cunosc, nu vă va fi atât de ușor să afirmați că un Unteroffizier ar minți, zise Rammler. Și, în plus, nu pot concepe că-l veți lua la înțepături pe un coleg de-al vostru numai fiindcă a recunoscut adevărul. Și, dacă totuși vorba bună nu ajunge, mai avem și exercițiile în teren, e limpede?

– Cancelaria dumitale arată ca o cocină îi spuse vesel Oberleutnantul von Strackmann Hauptfeldwebelului Kirschke.

– Eu sunt de altă părere, Herr Oberleutnant.

– N-ai decât, din partea mea. Von Strackmann zâmbi superior. Dar sper să nu uiți că părerea mea este hotărâtoare aici.

– Atunci voi comunica șefului de la administrație părerea dumneavoastră. El răspunde de activitatea femeilor de serviciu. În plus, îmi permit să vă atrag atenția că asta nu e cancelaria mea, ci a companiei a 3-a.

Aceasta era prima lor convorbire din ziua respectivă, și ținea loc de bună dimineața. Totuși, amândoi rămaseră calmi, aproape bine dispuși. Fiecare-i dorea celuilalt să se ducă la naiba și speranța ca această dorință să se împlinească în curând îi fericea.

Oberleutnantul von Strackmann dispăru în biroul comandantului de companie. Lăsă totuși ușa larg deschisă, fiindcă voia să audă ce se petrecea în cancelarie. Nu distinse însă nimic în afară de scârțâitul unui scaun. Kirschke se odihnea, cel puțin așa interpretă von Strackmann acel sunet.

Dar asta nu-i dădea pace. Năvăli în cancelarie – aproape ca un taur în arenă – și aici îl văzu într-adevăr pe Hauptfeldwebelul Kirschke întins în fotoliul său. Se juca liniștit cu o riglă.

– N-ai nimic de făcut? întrebă von Strackmann.

– Ba da, răspunse Kirschke. Tot timpul am ceva de făcut. Momentan, mă gândesc dacă trebuie primit cu tot dinadinsul orice raport care este înaintat?

– Alte griji nu mai ai?

– Deocamdată, nu, Herr Oberleutnant.

Von Strackmann era în primejdie de a-și pierde buna dispoziție. Dorea cu ardoare să aibă un motiv – un motiv cât de cât întemeiat ca să-l schimbe pe acest Feldwebel de companie.

Existau alții mai buni, mai de nădejde, mai devotați – de exemplu, Rammler.

Oberleutnantul lucra în special după metoda verificată: picătura de apă găurește piatra. Dar, din păcate, nu-și dăduse seama că și Kirschke obișnuia să folosească exact aceeași metodă.

– Aranjarea fișetelor nu-mi place, afirmă von Strackmann.

– Mie-mi place, răspunse Kirschke. În plus, e și practică.

– Ar trebui schimbate – puse lângă peretele opus.

– Asta nu merge, rosti lapidar Kirschke.

– Ba merge! insistă Oberleutnantul. Trebuie să meargă. Iar îți lipsesc forțele necesare? Ai putea să le aranjezi chiar dumneata.

– Și dacă ați pune mâna dumneavoastră personal, tot n-ar merge, Herr Oberleutnant, deoarece cancelaria a fost aranjată astfel de comandantul de companie, în persoană. Și e foarte posibil ca dumnealui să fie eliberat din spital în câteva zile și să preia din nou compania. Oricum se va mira de toate câte s-au

întâmplat între timp aici. Dar să fim nevoiți să mai punem la loc și mobila?

Von Strackmann dispăru iarăși în biroul său. Individul nu ar fi trebuit să facă o aluzie atât de insolentă la faptul că era doar locțiitorul comandantului de companie. Asta o știa și el. Însă nu se rostise ultimul cuvânt despre acest subiect.

Kirschke se juca mai departe cu rigla, privind spre ușa prin care dispăruse von Strackmann și care rămăsese în continuare deschisă. Hauptfeldwebelul nu prea știa dacă să se bucure sau nu, căci îl aștepta pe Streicher. Unteroffizierul reveni curând cu raportul său, arătând ca un cerb în călduri.

– S-a corectat greșeala, precizâ el. Am trecut prenumele.

– Și de alte greșeli n-ai dat?

– Nu, Herr Hauptfeldwebel.

– Ai căutat peste tot cu atenție? Ai specificat gradul? Numărul unității? Garnizoana? Ai scris data și luna? Totu-i corect?

– Totul, Herr Hauptfeldwebel.

– N-ai uitat nici titlul? Și ai menționat unitatea conform ZDV și VMBI? Ai avut grijă ca modul de adresare să corespundă?

În acel moment, Oberleutnantul von Strackmann țâșni iarăși din biroul lui – ca un drăcușor cu arc dintr-o cutie. Își arătă limpede dezacordul. Ceea ce auzise până atunci, era în ochii lui birocrație anostă, buchiseală meschină a regulamentului.

– Forma este desigur extrem de importantă, rosti el didactic – ca un adevărat comandant de companie –, dar punctul esențial îl constituie totuși conținutul!

Kirschke tăcu, ținându-și răsuflarea. Acum trebuia să aleagă. Putea să-l lase pe Oberleutnant să intre într-o mlaștină, care probabil că urma să-i ajungă până la gât – și von Strackmann ar fi meritat într-adevăr așa ceva. Dar mai putea face o ultimă încercare de a feri compania de un scandal imens. Se hotărî la această soluție, chiar dacă avea o oarecare reținere.

Așa că rosti, neobișnuit de îndatoritor, respectând cu strictețe forma:

– Dacă-mi permiteți, Herr Oberleutnant, atunci voi rezolva eu chestiunea – asta ar fi desigur cea mai bună soluție.

Însă von Strackmann nu-și dădu seama că i se aruncase un colac de salvare; lui i se păru că era o piatră care avea să-l lovească. Întinse hotărât mâna, iar Unteroffizierul Streicher îi predă raportul.

– Poți să te retragi, spuse Kirschke, resemnat. Dar să fii la dispoziția noastră.

Oberleutnantul von Strackmann citi tot mai înfierbântat raportul primit. Părea să se umfle ca un balon în care se sufla cu putere.

– Dumneata! îi zise el, în cele din urmă, lui Kirschke, răsuflând din greu. Intenționezi cumva să-mi ascunzi ceva?

– De ce aș intenționa? întrebă Hauptfeldwebelul, necăjit de atâta lipsă de rațiune. Nici măcar nu știu ce amănunte conține raportul. Iar decizia de a-l lua sau nu în serios vă revine exclusiv dumneavoastră.

– Cum adică? ripostă von Strackmann, supărat. Un Unteroffizier a fost agresat fizic, și dumneata mă întrebi dacă să-l iau sau nu în serios?

– Herr Oberleutnant! spuse Kirschke, cu răbdare, însă deja obosit. Una e să faci o afirmație, și alta s-o dovedești. Și mai există o a treia chestiune: cine seamănă vânt culege furtună.

– Ce vrei să spui? strigă Oberleutnantul. Acesta este un eveniment îngrijorător!

– Se poate, dar în alt fel decât credeți dumneavoastră.

– Eu nu sunt meschin, afirmă Oberleutnantul von Strackmann, însă într-o anumită privință nu cunosc mila, sunt de fier – mai exact atunci când cineva încălcă fundamentele ordinii noastre. Iar cel care-l atacă fizic pe un superior chiar asta face!

– Credeți că este nevoie ca un soldat, altminteri cuviincios, să zacă luni de zile, poate chiar ani, în pușcărie pentru cine știe ce ceartă prostească, la beție?

– Despre ce vorbești, de fapt, Kirschke? Nu te înțeleg. Ce vrei să mușamalizezi? Ești cumva implicat direct sau indirect în povestea asta?

Oberleutnantul, care privea raportul ca hipnotizat, crezu deodată că a descoperit punctul vulnerabil al lui Kirschke. Și exclamă triumfător:

– Aha, m-am lămurit! Într-adevăr, dumneata nu ești chiar complet nevinovat! Altfel de ce s-a putut întâmpla așa ceva? Doar fiindcă dumneata ai neglijat să-l desparți imediat de trupă pe un Unteroffizier proaspăt avansat!

– Patul prevăzut pentru Streicher în camera Unteroffizierilor va fi liber abia astăzi, explică Kirschke cu indiferență, aproape căscând. În plus, se întâmplă mereu ca, din pricina lipsei de spațiu și din motive organizatorice, Unteroffizierii să doarmă împreună cu trupa. Dar pentru asta nu era nevoie să se întâmple așa ceva. Pe deasupra, am sentimentul că încă n-ați sesizat în ce am intrat cu toții. Ceea ce nu-mi cade bine. Mă duc în camera mea să-mi schimb pantalonii.

Gefreiterul Kamnitzer făcea parte dintre puținii care puteau prevedea urmările posibile ale acestui caz – în primul rând pentru Martin Recht. Iar o discuție intimă cu Hauptfeldwebelul Kirschke îi spori îngrijorarea.

De aceea, Kamnitzer decise să mobilizeze și alte forțe în ajutorul său. Deocamdată nu avea nici o imagine clară asupra felului în care era cel mai bine să procedeze. Știa doar că ceea ce nu-i trecea prin cap unuia, putea să-i treacă altuia. În acest scop se îndreptă spre cazarma Luftwaffe.

Asta era, comparativ, ușor de realizat: Kirschke îi dădu o dispoziție oficială să meargă în oraș pentru a face rost de formulare. Gefreiterul se duse cu bicicleta.

Se interesă imediat de Oberfeldwebelul Vossler, căci îl considera ager și plin de idei. Acesta știa să tragă toate sforile. Dar Vossler zburase în Creta și nu avea să se întoarcă decât pe înserate.

Kamnitzer decise pe loc să-l caute pe Hauptmannul Ahlers. Acesta îl primi imediat și-l prezentă pe vizitatorul neașteptat Hauptmanului Treuberg, care făcea parte, ca să spunem așa, din mobilierul de-acolo.

– O mică escapadă? întrebă Treuberg în glumă.

– Sunt aici doar în interes de serviciu, Herr Hauptmann, îl asigură Kamnitzer, privind întrebător spre Ahlers.

Ahlers îi înțelese dorința și-l pofti afară pe Treuberg, apoi se uită curios la Gefreiter.

– Împotriva grenadierului Martin Recht există un raport legat de agresarea fizică a unui superior, spuse Kamnitzer, fără vreo introducere. Ce ziceți de asta?

– În primul rând, aș putea spune că asta nu mă privește, răspunse Hauptmannul Ahlers, după o clipă de reflecție. Cazul în speță nu este de domeniul meu. N-am nici cea mai mică influență.

– Bine, admise Kamnitzer. Atunci s-o luăm invers, Herr Hauptmann. Credeți că Martin Recht e în stare să-și agreseze fizic un superior?

– Nu-mi pot închipui așa ceva.

– Și nici nu s-a întâmplat, zise Kamnitzer, încercând să-i explice apoi cele petrecute, după părerea lui. Dar raportul e predat și chiar luat în primire în mod oficial. Dumneavoastră știți ce înseamnă asta.

Hauptmannul Ahlers încuviință și rosti, gânditor:

– Nici un comandant din unitate nu-i calificat pentru o asemenea situație, ca aceea pe care mi-ați prezentat-o, ci doar Justiția. Un astfel de raport trebuie predat mai departe. Urmarea ar putea fi un proces.

– Ar putea fi? întrebă Kamnitzer. Nu e neapărat necesar?

– Nu neapărat, răspunse Hauptmannul Ahlers, decât dacă, ulterior, rezultă că au fost niște neînțelegeri. Acest soi de neînțelegeri pot face ca raportul să fie nul, cu condiția ca inițiatorul lui să accepte că l-a întocmit cu superficialitate sau în pripă.

– Asta nu prea este de așteptat.

– Atunci e rău.

– Nu puteți face nimic, Herr Hauptmann?

– Vă rog! spuse Ahlers, cu sinceră părere de rău. Cazarma dumneavoastră și a mea sunt, totuși, două lumi diferite.

– Și nu aveți nici o influență asupra Majorului Bornekamp? Căci, în această situație, comandantul nostru e singura pârghie cu care s-ar putea acționa. N-ați putea încerca să-i șoptiți ceva?

– Mă tem că nu prea are rost.

– Deci, vreți să lăsați ca un băiat atât de cumsecade ca Martin Recht să fie sfâșiat de câini – numai fiindcă, din întâmplare, poartă alt semn de armă decât dumneavoastră?

– Nici vorbă! ripostă Hauptmannul Ahlers. Sunt chiar dispus să înțeleg neliniștea dumneavoastră și să discut cu comandantul batalionului de grenadieri despre acest caz. Dar, din păcate, nu-mi fac nici o iluzie.

– Asta tot ar fi ceva, zise Kamnitzer, recunoscător. Cel puțin, o asemenea încercare n-are de ce să strice. Privi îngândurat în jur. Și nu cunoașteți pe nimeni care ar putea avea, eventual, oarecare influență?

Ahlers deschise ușa spre anticameră și strigă:

– Pregătiți-mi imediat mașina de serviciu!

Apoi, își luă cascheta și mănușile.

În aceeași clipă, apăru Hauptmannul Treuberg.

– Am auzit că vreți să ieșiți. Să vă însoțesc?

– Mulțumesc – nu-i necesar, răspunse Ahlers.

– Veți lipsi mult?

– Cred că nu, domnule Treuberg. Cel mult o oră.

Kamnitzer constată că între cei doi Hauptmanni exista o tensiune puternică. Dar își spuse că în armată nimeni nu-și poate alege colaboratorii.

– Și unde vă pot găsi, domnule Ahlers? îl întrebă Treuberg, cu o curiozitate vizibilă. S-ar putea să intervină ceva deosebit între timp.

– Mă duc la domnul Asch, îi spuse Ahlers.

Hauptmannul Ahlers, însoțit de Gefreiterul Kamnitzer, o găsi în hotel pe doamna Elisabeth Asch.

Salutul nu risipi o urmă vizibilă de uimire. Hauptmannul își prezentă dorința puțin cam țeapăn. Ar fi vrut să aibă o scurtă discuție cu domnul Asch.

– E vorba de ceva neplăcut?

– De unde știți?! întrebă Ahlers, mirat.

– Ei, se vede pe dumneavoastră, zise doamna Elisabeth. Ca să nu mai vorbim de momentul cu totul neobișnuit al vizitei.

– Dar cine poate spune dacă un lucru e plăcut sau neplăcut, corect sau fals? se amestecă Gefreiterul, prietenos. Doar după ce se termină. Esențialul este ca lucrurile să nu fie lăsate să curgă de la sine, ci să le îndreptăm în direcția dorită.

Doamna Elisabeth îi pofti pe domni în camera alăturată. Apoi, ieși pentru a-și înștiința soțul. Herbert Asch apăru cu o promptitudine uimitoare.

– Ei, mor de curiozitate! exclamă Asch, vesel, în loc de salut. După părerea soției mele, cred că ați adus cu voi cel puțin o ladă cu dinamită.

– Domnule Asch, începu Hauptmannul Ahlers. Permiteți-mi întâi o întrebare directă: Ce părere aveți despre domnul Kamnitzer?

– Ei! făcu Gefreiterul, uimit. Domnii vorbesc cumva despre mine? Să ies afară între timp?

– S-ar putea să vă convină să nu auziți adevărul! zise Asch, amuzat.

– Bine, admise Kamnitzer. De fapt, sunt cam tare de urechi. În plus, nu consider că e cine știe ce de capul meu. Deci, ce mi se poate întâmpla?

– Amicul nostru, domnul Kamnitzer, are de spus o poveste – și aș dori mult să știu dacă îl credeți, privind detaliile.

– Atunci să aud mai întâi povestea.

Kamnitzer relată tot ce era mai important în propoziții scurte, inteligibile. Evită orice înfrumusețare, de efect. Întrucât îl cunoștea pe Asch – și știa că se pricepe să citească printre rândurile unor bilanțuri seci.

– Trebuie să mai reflectez asupra opiniei mele, zise, în cele din urmă, Herbert Asch. Un lucru însă e sigur: posibilitatea există.

– Asta-i și părerea mea, răspunse Ahlers.

– Să presupunem că tot ce ne-a povestit amicul Kamnitzer se potrivește, inclusiv urmările pe care le prevede, spuse Herbert Asch, îngândurat. Ce-ar fi de făcut?

– Acest raport, precizâ Kamnitzer, este ca o pisică moartă. De asta și-a dat seama foarte bine Hauptfeldwebelul Kirschke. În schimb, Oberleutnantul von Strackmann a fost destul de fraier – sau, să zicem, lipsit de experiență – ca să ia în primire această

pisică moartă. Și aș considera că trebuie să-l împiedicăm pe comandantul Capetelor-de-Fier să facă aceeași prostie.

Herbert Asch îl privi pe Kamnitzer cu admirație crescândă. Omul îi mergea la inimă. De ce era doar Gefreiter? Ar fi putut deveni probabil chiar și un bun hotelier.

– Înainte de a mă lăsa împins de voi în arenă, acolo unde – recunosc – mă simt în largul meu, aș dori să lămurim câteva lucruri esențiale, propuse Asch, cu prudența lui înnăscută. Mai întâi, cu dumneavoastră, domnule Ahlers. De ce vă puneți la mijloc pentru acest Martin Recht?

– Din motive personale, precizâ Hauptmannul. Probabil, chiar doriți să le auziți. Recht frecventează familia mea și se pare că înseamnă mult pentru fiica mea. Aș vrea să-l feresc de închisoare.

– Iar în ceea ce mă privește, e vorba tot de un interes personal, specifică Gefreiterul, zâmbind. Sunt curios ce iese de-aici. Vedeți, numai motive josnice.

– Îmi cer scuze, zise Herbert Asch, impresionat. Bineînțeles că n-ar fi trebuit să pun o asemenea întrebare. Am meritat răspunsurile dumneavoastră.

– Bine, bine! făcu Hauptmannul Ahlers, aproape mișcat. Vă înțeleg motivele.

Herbert Asch avu într-adevăr nevoie de câteva clipe ca să-și regăsească echilibrul. Ar fi trebuit să știe ce anume îl determinase pe un om ca Ahlers să facă un asemenea pas: Hauptmannul căutase întotdeauna dreptatea – o dreptate bazată pe ordine, generozitate și bun-simț sănătos. Iar Kamnitzer era un fel de rebel vesel. Așa că ambii erau prietenii săi.

– Pornesc imediat, le spuse Asch, hotărât.

– Puteți fi sigur că Martin Recht merită să-l ajutăm, zise Kamnitzer, din inimă. Știți, el îmi pare un copil nevinovat, care a nimerit în mijlocul acestei mașinării militare greoaie – iar când copiii nu pot fi împiedicați să se joace de-a soldații, cel puțin trebuie să încercăm să-i tragem afară nevătămați, dacă sunt în primejdie să fie prinși de angrenajul Justiției.

Herbert Asch se sui grăbit în mașina lui și goni, depășind ușor viteza legală, spre cazarma Grenadierilor. La poartă, santi-

nela îl reținu foarte puțin, iar de data asta comandantul, Majorul Bomekamp, nu ezită nici o secundă să-l primească.

– Am venit să-mi încasez datoria, deschise discuția Herbert Asch, nestânjenit.

– Va renunța ziarul la publicarea interviului meu? întrebă Bomekamp, optimist.

– Mai mult chiar, îi zise Asch. Întrucât un asemenea interviu poate fi un act de recunoaștere și de apreciere, textul vă va fi prezentat din nou. Și atunci veți avea latitudinea să-l modificați, să-l completați, să tăiați, să rotunjiți, așa cum credeți.

– Ei, excelent! exclamă Bomekamp. Mă simt din cale-afară de îndatorat față de dumneavoastră.

– Chiar pe asta contez și eu, îl asigură Asch, radios.

– Și ce pot face pentru dumneavoastră, stimate domn? Vă rog să-mi spuneți fără rețineri!

– Bine, atunci voi trece direct la obiect. Așadar, vi s-a înaintat un raport despre o presupusă agresare fizică a unui superior?

– Nu! răspunse Majorul surprins.

– Cu atât mai bine! Herbert Asch se simți ușurat. Atunci, trebuie doar să vă sfătuiesc – preventiv – să nu luați în primire un asemenea raport.

– Despre ce vorbiți? întrebă Bomekamp, uimit. Ce-i cu raportul ăsta? De unde vine? Și, de fapt, de unde știți dumneavoastră că un asemenea raport există?

– Zvonul s-a răspândit deja, spuse Asch, liniștit.

Prin aceste cuvinte se pusese pe masă o bombă puternică. Bomekamp părea s-o privească fără să priceapă. Iar privirea îi deveni fixă când află că Hauptmannul Ahlers, pe care-l cunoștea și el, îl informase pe Herbert Asch – din pură întâmplare. Și tot întâmplător era vorba despre un soldat pe care Asch îl cunoștea personal foarte bine – atât de bine, încât nu ezita să intervină din răsputeri pentru el.

– În orice caz, afirmă Asch, fac asta, nu în ultimul rând, și în propriul dumneavoastră interes, Herr Major. Căci raportul de care am pomenit poate stârni mult praf – mai ales că, după aprecierea mea, este grozav de dubios. Și nu vreau să-mi închipui că vă veți lăsa antrenat într-o acțiune a cărei rezolvare poate fi foarte

îndoielnică. Fiindcă un interviu denaturat în mod periculos și un scandal penibil, pe deasupra, ar fi, desigur, prea mult, nu-i așa?

– Acest lucru, spuse Majorul, agitat, este un... un...

– Nu folosiți cuvântul șantaj, îi recomandă Herbert Asch, binevoitor. Știu, știu: ceea ce doresc de la dumneavoastră ar putea fi eventual, ca să zic așa, considerat oarecum în afara legii. Dar asta n-ar trebui să vă neliniștească prea mult. În plus, totul rămâne între noi. Iar Hauptmannul Ahlers, despre care puteți admite că se preocupă doar de imaginea garnizoanei, va renunța să-l mai informeze pe Oberstul Turner în legătură cu aceste amănunte.

Nu era vorba doar de un șantaj, consideră Bomekamp, ci de o curată neobrăzare. Încercau să-l înfunde, ca pe un tanc într-un teren mlăștinos. Dar nu vedea deocamdată nici o ieșire pentru a scăpa nevătămat din această situație.

– Mai e ceva neclar? întrebă Asch, prevenitor.

Majorul Bomekamp închise ochii o clipă. Apoi, ridică receptorul și ordonă:

Comandantul companiei a 3-a Oberleutnantul von Strackmann, se prezentă docil la telefon, gata de destăinuiri. Dar nu i se oferi nici cea mai mică ocazie de a comunica de la om la om, respectiv de la subaltern la superior.

– Ascultă-mă cu atenție von Strackmann, și nu mă întrerupe, zise Majorul Bomekamp. Vreau să-ți atrag atenția asupra următoarei chestiuni: un raport, indiferent de conținut, se cere întocmit cu o corectitudine desăvârșită. Se impune verificarea autenticității lui, și încă temeinic. Trebuie eliminate chiar și cele mai neînsemnate dubii. Și sper că nu vei încerca să-mi dai de furcă cu asemenea produse îndoielnice, incomplete sau chiar dubioase. Nu mă privește dacă e vorba de un raport privind o armă stricată, o pereche de ciorapi pierdută sau chiar o agresare fizică a unui superior. Despre ultimul caz, nici n-aș putea să-mi închipui că s-ar petrece cumva în batalionul meu. Dar, lăsând la o parte asta, calitatea unui comandant de companie se dovedește cel mai convingător prin faptul că, în domeniul său, nu există evenimente deosebite. E limpede, von Strackmann? Limpede! Am terminat.

Pufnind fără chef, Bomekamp puse receptorul în furcă.

– E suficient? întrebă el, tăios.

– Probabil că ar trebui să fie, admise Asch, bucuros.

Credea că obținuse o victorie clară, chiar dacă nu prea elegantă. Dar nici el nu era obișnuit să străvadă prin jungla relațiilor capcanele și posibilitățile de evitare ale acestora.

Oberleutnantul von Strackmann stătea încremenit, precum odinioară Napoleon, privind Moscova în flăcări. Și el vedea fum și ruine cuprinse de foc!

Hauptfeldwebelul Kirschke îi aruncă o privire compătimitoare. Majorul Bornekamp vorbise suficient de tare la telefon.

– La naiba! spuse pentru sine von Strackmann. Ce ne facem acum?

– Cum adică „ne facem"? întrebă Kirschke, neîndurător. În definitiv, eu n-am luat în primire acest raport.

– Bine, bine! strigă Oberleutnantul, furios. Te pricepi! Dumneata știi întotdeauna de unde bate vântul! Bine, recunosc! Ce mai vrei? Dar la ce mă ajută asta acum?

– La nimic, zise Kirschke, nemulțumit.

În fond, se punea problema companiei al cărei Hauptfeldwebel era; chiar dacă o conducea un von Strackmann, se simțea răspunzător pentru ea.

– Totuși, trebuie să existe o ieșire, zise Oberleutnantul, în pragul disperării. Se dăduse jos de pe calul său semeț și se uita aproape implorând spre Kirschke. Cum se poate dovedi că acest raport este necorespunzător?

– Din câte înțeleg eu situația, trebuie să contăm pe următoarele: Streicher nu mai poate da înapoi; chiar dacă ar vrea, Rammler i-ar sta în cale.

– Și dacă eu nu transmit mai departe acest raport, dacă-l fac pur și simplu pierdut, ce se întâmplă?

– Atunci, sunteți pasibil de pedeapsă.

– Dar există, în fond, și ceea ce se numește „libertate de luare a deciziilor".

– Nu în acest caz. Îmi permit să vă atrag atenția asupra articolului 40 din Codul Penal Militar. Conform acestuia, faptele care constituie infracțiuni comise în exercițiul funcțiunii nu pot fi

soluționate de superiorii ierarhici – mai ales atunci când evenimentul este îndoielnic. Așa că se impune să predați acest raport autorităților statale. Dacă nu procedați astfel, vă faceți, la rândul dumneavoastră, vinovat. Iar pedeapsa pentru așa ceva poate fi de la o lună la trei ani.

Fără îndoială, von Strackmann se afla în încurcătură: raportul era în fața lui, dar comandantul nu voia să-l primească; și nici nu putea să-l dea înapoi, fiindcă Unteroffizierii i-l băgaseră pe gât; dacă voia să-l înainteze, risca să stârnească nemulțumirea devastatoare a Majorului. Ce să facă?

– Gândește-te, Kirschke, gândește-te! Poate-ți trece ceva prin minte.

– Îmi trece mie câte ceva prin minte, zise Hauptfeldwebelul, reticent. Dar n-ați dori să auziți.

– Vorbește! îl îndemnă Oberleutnantul. Aici este în joc imaginea companiei – a companiei noastre, Kirschke.

– Imagine? întrebă Hauptfeldwebelul, clătinând din cap. Ce înseamnă asta? Prin imagine se pot înțelege multe lucruri. Imagine prin instrucție bună, prin eficiență, ori prin înscenarea unor spectacole mai mult sau mai puțin gratuite...

– Bine, bine, Kirschke! îl întrerupse Oberleutnantul. Se pare că acest cuvânt te enervează, așa că să-l lăsăm deoparte. Nu vrem să ne certăm aici, despicând firul în patru. De fapt, amândoi tragem în aceeași direcție, nu?

– Sigur, n-am nimic împotrivă. Dar eu nu văd într-o companie în primul rând o unitate de luptă, cu o anumită dotare și pregătire. Știți ce reprezintă în primul rând o companie, pentru mine? O sută și ceva de oameni.

– În acest punct suntem, în principiu, de acord, afirmă Oberleutnantul.

– Din păcate, mă îndoiesc de asta, replică Hauptfeldwebelul, fără să se lase impresionat. Și dacă vreți să fiu sincer...

– Chiar te rog!

– ...atunci n-aș ezita să fiu foarte clar. Ocazia mi se pare propice și, pe deasupra, suntem doar noi doi. Dacă unul dintre noi nu vrea să audă un lucru, atunci nici nu l-a auzit. Și nu voi trece

sub tăcere faptul că dumneavoastră, Herr Oberleutnant, sunteți în ochii mei un militar exemplar.

– Te rog, te rog – nu este nevoie să mă măgulești! răspunse von Strackmann. Era plăcut surprins; nu se așteptase la o asemenea apreciere din partea lui Kirschke. Dar n-am vrut să te întrerup. Poți să-mi vorbești în continuare deschis.

– Cu plăcere, acceptă Hauptfeldwebelul. Recunosc că dispuneți de numeroase calități necesare pentru această profesiune, cum ar fi: tenacitate, energie, devotament, cunoaștere a armamentului și interes pentru curățenie. Asta, desigur, nu-i puțin – dar credeți că-i suficient?

– Nu știu ce să zic, Kirschke.

– În orice caz, eu v-aș menționa faptul că nici măcar asemenea calități profesionale strălucite nu sunt suficiente aici. Lor trebuie să li se adauge și calitățile omenești. Consider că acesta este punctul esențial. Deoarece, atunci când ați luat în primire compania, ați văzut în ea, se pare, numai un instrument – și nu vreau să apreciez eu dacă doar în slujba armatei, sau a interesului personal.

– Dă-mi voie, Kirschke. Nu cumva mergi cam departe?

Kirschke se rezemă de perete. Vorbea netulburat, cu o atitudine calmă.

– Această companie era aproape normală înainte de venirea dumneavoastră: o trupă disciplinată, o echipă eficace de Unteroffizieri, cu o pregătire relativ solidă. Organizarea mergea, trupa își realiza norma, planul de activități era respectat. Până când dumneavoastră ați început să vă orientați după etaloanele unei exigențe exagerate.

– Te rog foarte mult! îl struni Oberleutnantul. Te-ai gândit bine la ceea ce spui?

– Câteva săptămâni, răspunse Kirschke. Fiindcă din prima zi în care ați preluat conducerea acestei companii, a fost clar că valorile s-au inversat dintr-o dată. Îl judecați pe fiecare în primul rând după atitudinea lui față de dumneavoastră. Îi considerați pe *yes-menii* docili drept apărători convinși ai principiilor dumneavoastră. Nu v-ați dat seama când severitatea a fost înlocuită de

șicane. În ochii dumneavoastră, zelul nemăsurat era același lucru cu simțul datoriei.

– Termină odată! exclamă Oberleutnantul, supărat. Așa nu mai merge.

– Până unde să mai mergem? își permise Kirschke să întrebe. Recunosc și eu: în situația de față, asta e doar teorie. Întrucât raportul care stă în fața dumneavoastră nu este în realitate decât vârful vizibil al unui aisberg, din care nu se vede cea mai mare parte. Încercați să lămuriți această chestiune și veți mai descoperi cel puțin câteva lucruri: insultarea unui soldat pe jumătate evreu, prin rostirea cuvântului „evreu" cu intenția de a jigni; apariția unui Feldwebel care umbla noaptea dezbrăcat prin oraș; încercarea suspectă a unui Unteroffizier de a împrumuta bani de la un subaltern. Și cine mai știe ce! Credeți-mă, raportul ăsta privind agresarea fizică a unui superior nu reprezintă decât punctul final al acestui carambolaj.

– Încetează! strigă Oberleutnantul, hotărât. Nici un cuvânt în plus!

– Da, încetez, fiindcă nu prea mai sunt multe de spus.

Oberleutnantul von Strackmann se lăsă sleit în fotoliu.

– Ce mai putem face acum, Hauptfeldwebel? întrebă el.

– Să așteptăm – nimic altceva. Poate că, între timp, i se va muia inima cuiva. Dar mă tem că nu prea avem ce aștepta de la un anumit Unteroffizier. Căci i-ați dat un impuls care-l va face să ajungă mult mai departe decât ați fi dorit, de fapt.

Feldwebelul Rammler era în plină acțiune. Plutonul lui alerga pe teren „ca o turmă de mistreți", ridicând nori de praf.

– Toate astea au un sens, le explica Rammler soldaților care gâfâiau. Nu mă aștept să-l pricepeți. Dar asta vă va ajuta mai târziu să supraviețuiți.

Rammler știa că asemenea explicații existau în toate manualele și regulamentele militare. Și, din fericire, opinia publică avea în sfârșit, din nou, mai multă înțelegere pentru instrucția dură.

– Adevăratul soldat nu cunoaște obstacole, zise Rammler, bucuros. Cu Capetele-de-Fier înainte! Și ce facem cu curul? Strângem din buci!

Era o distracție în plutonul 3 al companiei a 3-a.

– Zbor la joasă altitudine în partea stângă! strigă Feldwebelul Rammler.

Ar fi putut la fel de bine să strige: „Atac cu grenade" sau „Foc de mitralieră din dreapta" – efectul ar fi fost același: soldații se făcură una cu pământul, ascunzându-se după denivelările terenului, ghemuindu-se între movile, lipindu-se de bolovani. Rammler stătea drept ca un monument singuratic pe câmpul întins.

– Înaintați câte unul spre pârâu!

Soldații lui Rammler săriră ca iepurii. După sprint, se lăsară la pământ. Acolo se cuibăriră ca niște cârtițe. Rammler nu putu decât să clatine din cap în semn de apreciere: un material de nădejde!

– Încetarea focului! anunță el, generos. Dar rămâneți cu toții acoperiți.

Feldwebelul Rammler se considera echitatea în persoană: oamenii se supuneau – deci meritau să fie recompensați. Era numai miere cu ei, atât timp cât i se supuneau. Iar dacă vreunuia din sectorul lui îi mergea rău, numai respectivul era de vină.

– Kamnitzer în copacul de-alături! ordonă Rammler. Observarea inamicului în direcția est!

El arătă spre sud-sud-vest, dar spunea întotdeauna est, din principiu, când era vorba de inamic.

Gefreiterul Kamnitzer execută imediat și chiar cu plăcere ordinul. Își dăduse seama că avea să fie izolat, însă asta nu-i displăcea. Așa că se cățără într-un castan și se ghemui între crengile cele mai groase; nu putea fi văzut de jos, dar de-acolo avea o panoramă excelentă.

– Grupa a treia la mine! comandă Rammler.

Această grupă era constituită din locatarii camerei numărul treisprezece. Unteroffizierul Streicher avea voie, pentru prima oară, să-i conducă. Strălucea ca o cometă, și chiar avea efectiv sentimentul că e un soi de corp ceresc.

În mijlocul acestei cete, se afla Martin Recht, nemișcat și aparent calm; până și atunci când privirea lui Rammler se opri asupra lui.

Și Recht primi dispoziția să iasă din mulțime și să se târască în direcția pârâului, tot în scopul observării inamicului, ca și Kamnitzer.

– Să te târăști înainte, Recht, ca o nevăstuică – dar ca una aflată în călduri.

Aici, Rammler făcu o scurtă pauză pentru a le da oamenilor ocazia să izbucnească într-un râs aprobator, prietenos. Trei inși chiar se treziră râzând.

– Și să te camuflezi bine, omule! Să nu pretinzi că ai obosit. Tot înainte – până la marginea pârâului ăluia cu pișat.

Altor trei militari din grupa lui Streicher li se permise să-și sape un adăpost. Rammler îi adună în jurul lui pe ceilalți cinci. Erau cei cinci, în frunte cu Porky, care fuseseră predestinați ca martori decisivi în chestiunea „agresării fizice a superiorului". Ca atare, Rammler îi privi plin de speranță și binevoitor.

– Voi constituiți rezerva, îi lămuri Feldwebelul. Așadar, aveți voie să vă ascundeți în tufișuri pentru un sfert de oră. S-ar putea să fie vorba și de o jumătate de oră, sau chiar mai mult, în funcție de împrejurări. Stați pe burtă, prieteni! Dar sper că, în acest timp, nu veți sta degeaba. Vă dau prilejul să reflectați. Și probabil că veți înțelege la ce trebuie să reflectați. Deci, ascundeți-vă!

Cei cinci dispărură. Se dădură la fund ca peștii într-o apă tulbure. Fiecare dintre ei știa ce se așteaptă de la el. În orice caz, cu toții se bucurau din plin de acest răgaz.

Feldwebelul Rammler intenționa să demonstreze că putea fi mult mai mult decât un superior exigent – și anume, un tovarăș de arme. Putea dovedi asta cu atât mai liniștit, cu cât de jur-împrejur, nu se afla nici un superior incomod. Căci Oberleutnantul von Strackmann se chinuia cu Kirschke în cancelarie, iar cei doi tineri Leutnanți erau ocupați cu celelalte două plutoane ale companiei; aveau oricum destule pe cap.

Așadar, Rammler se străduia să fie un exemplu întruchipat al simțului datoriei. Nimic nu avea voie să-l oprească – nici acest pârâu.

Pârâul era un torent cu apă repede. Un râuleț inofensiv ce părea să respecte apropierea de garnizoană. Se îngusta dintr-o

dată, transformându-se într-un loc util pentru antrenamente. Ar fi putut avea loc aici chiar și concursuri de canoe.

Feldwebelul Rammler se repezi în torent, în fruntea oamenilor aleși. Ca întotdeauna, în frunte! Apa îi venea aproape până la piept. Dar nu avea chef să ocolească. Pe lângă greutatea proprie considerabilă, mai purta și o armă automată. Și două cutii pline cu muniție. Nimic nu putea fi mai exemplar. În plus, asta îi mărea echilibrul.

Stătea acolo răscrăcărat, la cel puțin cinci metri de mal. Trebuia ca oamenii lui să-i urmeze exemplul cel bun – astfel că privi cu înțeles spre Martin Recht. Acesta stătea palid în tufiș.

– Pregătirea de săritură! îi strigă Rammler.

Martin Recht lăsă capul în jos. Corpul i se chirci și se pregăti de salt. Avea doar un metru până la apă. Știa asta. Și mai știa că nu poate înota. De aceea, simțea o oarecare teamă, chiar dacă apa nu era prea adâncă. În schimb, era o apă repede, iar Recht nu avea atâta stabilitate ca Rammler.

Rammler știa și el toate astea. Și se mândrea că le știe: cunoștea slăbiciunile oamenilor lui, așa cum se cuvine pentru un superior. Și se înțelegea de la sine că făcea totul pentru a combate respectivele slăbiciuni.

Așa că îi strigă lui Recht:

– Sări în apă, marș!

Grenadierul se conformă.

Mai târziu, câțiva camarazi, îndemnați să spună adevărul, au declarat că fusese o zi deosebit de frumoasă și ei consideraseră plăcută o răcoreală. Că s-ar fi bucurat de apă și ar fi sărit cu plăcere în ea. Și ce fel de torent era ăsta? Apa ajungea abia până la piept. Chiar și cei care nu știau să înoate ar fi reușit să-l treacă.

Poate că altora apa le ajungea doar până la piept, însă lui Martin Recht îi venea până în dreptul inimii. Aceasta i se strânse. Sângele îi deveni dintr-o dată ca plumbul, răsuflarea i se opri, alunecă și-și pierdu echilibrul.

Se zbătu cu mișcări puternice, repezite. Apa îl târa.

Dar ajunse în dreptul Feldwebelului Rammler, care-l apucă și-l ridică. Încercă să-l pună pe picioare, însă nu reuși imediat. Grenadierul parcă avea picioarele din cauciuc.

– Hai, că-mi place! strigă Rammler, rânjind. Să faci gură și să-ți ridici labele împuțite asupra unui superior! La o adică, nația asta e moale ca un cârnat!

Mai târziu, camarazii au declarat că Recht se îndoise ca un briceag, dar situația nu fusese previzibilă; ar fi trebuit să reușească și el, la fel ca toți ceilalți, deși nu manifestase niciodată o rezistență deosebită. Însă Rammler l-a apucat și l-a tras la mal. Se poate spune chiar că i-a salvat viața.

– Ar trebui să-l las să se înece pe un asemenea cretin! spuse Feldwebelul, aplecându-se peste Martin Recht, care răsufla cu greutate. În orice caz, aici n-avem ce face cu cârpe, mai ales dintre cele care își atacă perfid superiorii.

Considera că dăduse o lecție acestui porc de câine și tuturor celorlalți. Era de sperat ca roadele să fie bune. Privi în jur încurajator și văzu chipuri relativ docile.

Dar apoi îl zări venind pe Gefreiterul Kamnitzer.

Ceea ce îndeobște se numește soartă, sau întâmplare, păru să se întrupeze de data asta într-o sticlă de whisky. Era originară din Scoția, purta eticheta Red Horse și ajunsese în magazinul de delicatese *Schlachtmann*. Iar doamna Elfrieda, soția Majorului Bornekamp, își exprimase dorința de a o avea. Oberleutnantul von Strackmann intră în acest scop în magazin.

Avusese o zi grea, care încă nu se terminase, și tânjea după puțină destindere și mângâiere. Spera să le poată găsi la doamna Elfrieda. Așa că sticla de whisky pe care și-o dorea ea i se părea cel mai bun prilej cu putință.

Dar negustorul de delicatese Schlachtmann ținea, între altele, și o bere amestecată cu șampanie, numită Champi. Această băutură era preferată de diferite doamne, unele făcând parte din „cercurile cele mai înalte ale societății locale" – deci și de soția Hauptmannului Treuberg.

Astfel, cei doi se întâlniră din nou: Hauptmannul de la Luftwaffe și Oberleutnantul de infanterie – amândoi locțiitori, amândoi zeloși și amândoi nutrind convingerea că destoinicia lor nu era apreciată așa cum se cuvine. Din acest motiv se înțe-

leseseră chiar de la prima vedere – cu ocazia seratei Offizierilor și a petrecerii tinerilor piloți.

– Mă bucur să vă revăd, îl asigură Hauptmannul Treuberg.

– Plăcerea este de partea mea, afirmă von Strackmann.

– De fapt, zise Treuberg, cu prudență, m-am gândit toată ziua dacă e cazul sau nu să vă sun. Îl trase pe von Strackmann într-un colț, între conservele de pește și cele de legume. Deoarece mi-am dat seama că aveți anumite greutăți.

– Trebuie să se termine, spuse von Strackmann. De unde știți însă despre ele?

Hauptmannul Treuberg uită câteva minute de soția sa și de nevoia ei acută de a i se oferi Champi, pentru a-l putea uita la rândul ei. Căci doamna era o fire sensibilă și suferea din cauză că soțul său nu ajunsese încă Major, ci rămăsese doar subalternul lui Ahlers. Subordonatul unui Ahlers! Așa că ea nu avea poziția socială ce i se cuvenea.

– Știu și eu câte ceva, zise Treuberg, privind în jur.

Dar nu se vedea nici un dușman la orizont, și atunci propuse să caute un loc unde să poată trăncăni nestingheriți, de exemplu, chiar după colț, la grădina *Barbarossa*.

Se așezară deci acolo, cu câte o bere aurie și înspumată în față, înconjurați de pereții împodobiți rustic cu capace de butoaie și frunze de stejar.

– Spuneți-mi, dragă domnule von Strackmann – așa, ca între noi –, știți că nu aveți, de fapt, doar prieteni? Și mai știți de ce Hauptmannul Ahlers ar putea fi pornit împotriva dumneavoastră?

– Împotriva mea? întrebă Oberleutnantul, iscoditor. Chiar nu știu de ce.

Von Strackmann începu să bănuiască faptul că acea convorbire ar putea prezenta un anumit interes. Trase o dușcă zdravănă și-l rugă să-l lămurească.

– Trebuie să vă mărturisesc, începu Treuberg, prudent, că eu îl apreciez pe Hauptmannul Ahlers ca fiind un Offizier excepțional. Dar, din păcate, recunosc că nu este exemplar în toate privințele. Mă refer, de pildă, la amestecarea dubioasă a intereselor de serviciu cu cele particulare. Cred că îl cunoașteți pe un anume grenadier Martin Recht?

– Și încă cum! exclamă Oberleutnantul, alarmat. Ce v-a venit să pomeniți de el?

– Ei, acest Recht îl vizitează mereu pe Ahlers! Are ceva cu fiica lui. Foarte bine – de ce nu? S-ar putea ca totul să fie ireproșabil, cu logodnă și așa mai departe.

– Considerați că Herr Hauptmann Ahlers a intervenit pentru Recht, sau cam așa ceva? întrebă von Strackmann, stăpânindu-și cu greu agitația.

– Nu consider, știu cu precizie.

– Deci, de-acolo bate vântul! exclamă Oberleutnantul. Acela s-a adresat Majorului, și-mi bagă mie bețe-n roate!

– Din păcate, problema e puțin mai complicată. Ahlers este mult prea abil ca să intre personal în acțiune. A împins în joc un protector puternic – pe primarul Asch.

– Asta-i revoltător! Un Hauptmann care face greutăți numai fiindcă e vorba de tipul cu care umblă fiică-sa!

– Eu n-aș spune așa, recomandă Treuberg, prudent. Indiferent dacă intră în discuție un viitor membru al familiei sau doar un oarecare soldat, motivul care l-a îndemnat să-l apere poate fi, totuși, demn de respect. În orice caz, ar fi greu de dovedit contrariul.

– Însă omul ăsta e implicat. Oricine poate să-și dea seama!

– Nu vă bazați pe asemenea subtilități, domnule von Strackmann, există argumente incomparabil mai bune. Vreau să spun că cine dorește să facă pe judecătorul sau să se dea drept fanatic al dreptății trebuie să aibă cel puțin mâinile curate.

– Și el nu le are? sări imediat Oberleutnantul von Strackmann. Cum anume?

– Vedeți, dragă domnule, ca Offizier aî anumite obligații în ce privește viața particulară. Nu mă refer acum la vreo poveste cu femei sau ceva în genul ăsta, vorbesc de datorii. Dacă face datorii...

– A făcut asta? înghiți von Strackmann momeala. Și sunt mari?

– Cel puțin câteva mii de mărci. Treuberg se lăsă satisfăcut pe spate. Ba mai mult, continuă el, printre cei pe care i-a tapat Ahlers se află și un Feldwebel.

– Un subaltern!

– Pe nume Vossler. A trebuit să-i scuipe lui Ahlers trei mii de mărci.

– Și un asemenea om îndrăznește să-mi dea la cap! N-aș fi crezut posibil așa ceva! În orice caz, vă sunt foarte recunoscător pentru informațiile dumneavoastră.

– Vi le-am oferit cu plăcere, domnule von Strackmann și, desigur, confidențial.

– Confidențial, cu siguranță.

– Înțelegeți asta. Gândiți-vă la situația mea. Nu pot proceda altfel. În definitiv, era locțiitorul lui Ahlers. Faptul că, în urma complicațiilor care erau de așteptat, avea să se înghesuie la funcția acestuia putea fi un prilej de răstălmăcire. De altfel, urmă el, informațiile mele vor fi absolut suficiente și fără citarea surselor. Asemenea fapte nu se pot tăgădui.

– Herr Hauptmann, vă mulțumesc pentru această discuție, spuse Oberleutnantul Dieter von Strackmann, recunoscător.

– Omule! strigă Feldwebelul Rammler către Gefreiterul Kamnitzer, care se apropia. Ți-ai părăsit postul de observație!

Gefreiterul Kamnitzer păru să nu-l bage în seamă pe Feldwebel. Se grăbi spre mormanul de haine ude din jurul grenadierului Recht, care zăcea la pământ. Se lăsă în genunchi și atinse obrazul prietenului său. Privi în ochii obosiți, înspăimântați, care totuși străluceau, recunoscători.

– Ei, iar ai avut un noroc porcesc, zise Kamnitzer, aspru și cu vădită ușurare.

– Acum merge, Karl, grăi Martin Recht, fără vlagă.

– Kamnitzer! strigă Feldwebelul. N-ai auzit ce ți-am spus?

– Ce-ați spus? întrebă el, fără să-și ridice privirea.

– Te rog să stai în picioare când vorbești cu mine! urlă Rammler. Privește-mă în ochi!

– Cu plăcere, zise Kamnitzer. Se ridică în fața Feldwebelului și-l privi, măsurându-l rece, cu un zâmbet ușor. Verificase de mai multe ori metoda; avea un efect provocator garantat.

Asta o simți și Rammler, dar își spuse: „Stăpânește-te! Cel puțin în prezența numeroșilor soldați, care pot auzi discuția."

– Gefreiter Kamnitzer! rosti Feldwebelul, reținut. Ți-e clar că ai părăsit postul de observație?

– *Jawohl.*

– L-ai părăsit, deși nu ai primit o dispoziție oficială de la mine!

– Desigur.

Se vedea că acest răspuns stereotip îl irita pe Rammler. Și nici nu pricepea de ce se purta Kamnitzer atât de calm, când Feldwebelul reușise, în sfârșit, să-l prindă la înghesuială. Acel ins atât de șmecher de obicei se afla acum în mijlocul unui teren minat.

– Omule! strigă Feldwebelul. Ceea ce ți-ai permis dumneata e motiv de proces.

– Cum adică, vă rog?

– Să-ți părăsești postul! În mijlocul unui exercițiu de luptă! Dumneata știi ce înseamnă asta într-un caz real?

Soldații care trăgeau curioși cu urechea păreau să împărtășească opinia că, de data asta, Feldwebelul era sigur pe poziția lui, iar Kamnitzer se afla în găleată.

Totuși, răspunsul lui Kamnitzer nu se lăsă mult așteptat.

– Îmi permit să vă atrag atenția asupra unei greșeli, Herr Feldwebel, de fapt, mai multora.

– Omule! spuse Rammler, apăsat și sigur de el. Ce-ar mai putea fi neclar?

– Foarte multe lucruri, dar nu pentru mine. Desigur, am fost trimis să mă urc în copac, însă printr-un ordin care nu era, nici pe departe, complet sau lipsit de echivoc.

– Trebuia să observi inamicul!

– Firește, Herr Feldwebel. Dar, care inamic? Și pe baza cărei situații de luptă? În ce scop? Nimic din toate astea! Deci, în lipsa unui subiect mai bun, v-am observat pe dumneavoastră, Herr Feldwebel. Și cu această ocazie am văzut cum un soldat era în pericol să se înece.

– Ține-ți fleanca!

– Ați spus „fleanca"? întrebă Kamnitzer.

– Am spus că trebuie să taci! zise Rammler, spumegând de furie. Nu mai vreau să-ți aud palavrele!

– Poate doar atât: când un om pare în pericol de moarte, o acțiune de salvare este incomparabil mai importantă decât a rămâne într-un post pentru care, oricum, nu primise un ordin limpede.

– Ce, vrei să mă înveți pe mine?

– Vreau numai să vă previn asupra unui abuz, Herr Feldwebel.

Rammler scrâșni din dinți. Fața lui posacă părea lipsită de viață. Nu putea concepe că mai pierduse încă o repriză în partida cu Kamnitzer – și încă în fața tuturor oamenilor. Decise atunci să-i răspândească prin tufișuri pe cei care trăgeau cu urechea.

Dar, înainte de a face asta, dădu repede o lămurire, demonstrând că înțelesese pe ce teren periculos încerca să-l împingă Kamnitzer. Rammler rosti tare și explicit.

– Mai întâi, vreau să stabilim că aici nu s-a aflat nimeni în pericol de moarte! Ar fi imposibil pe acest teren, mai ales în prezența mea. În acest pârâu nu s-a înecat încă nimeni. În concluzie: acoperire totală! Pericol de atac atomic! Dumneata, Kamnitzer, rămâi pe loc.

Soldații dispărură; își înfipseră lopețile în pământ, bucuroși să-l știe pe Rammler ocupat – și asta pentru mult timp. Feldwebelul stătea în fața lui Kamnitzer și-l măsura amenințător din priviri. Repriza următoare putea începe.

– Noi doi ne vom distra acum intensiv, începu Rammler, setos de acțiune.

– Vă rog, îl invită Gefreiterul.

I se ordonă să care o armă automată și peste un kilogram de muniție. Kamnitzer le luă în spate fără să clipească.

– Pas alergător, marș! urlă Rammler. Direcția – spre poiană!

Soldații se aplecară și săpară la iuțeală câteva secunde. Ordinul le era familiar: poiana din pădure constituia locul preferat al lui Rammler pentru acțiuni individuale. Așadar, avea să-l tăvălească pe Kamnitzer. Și Gefreiterul știa asta. Totuși, tropăia aproape nerăbdător către locul de tortură.

Ajuns aici – în sfârșit, singur cu Rammler în poiana idilică–, Feldwebelul ținu o scurtă cuvântare, concepută ca introducere. El rosti cât se poate de clar:

– Știi dumneata ce ești în ochii mei? Un vierme scârbos, un porc de câine blestemat, un găoz împuțit de maimuță! Asta ești în ochiimei.

– Îmi permit să vă atrag atenția că asemenea expresii nu se mai întrebuințează, ripostă Kamnitzer. Sunteți chiar pasibil de pedeapsă!

– Omule! urlă Rammler, de sus. Acum o să-mi spui că ar trebui să-ți cer scuze.

– Asta cu siguranță n-ar strica, însă nu știu dacă sunt pregătit să primesc asemenea scuze.

– Dumneata ești un ins stricat de tot, Kamnitzer, un porc perfid.

– Pot să-mi notez aceste cuvinte? Îmi trebuie pentru raport.

– Poți să mă pupi în cur! strigă Feldwebelul. Căci acum suntem între noi! Cine ne aude? Ce martori ai? Cu raportul ăla poți să te ștergi la cur– altceva nimic.

– Multe mulțumiri pentru informație.

Soarele care asfințea părea că poleiește copacii cu aur. Iarba strălucea într-un verde-intens. O pasăre întârziată ciripea. Farmecul locului era desăvârșit.

– Culcat! strigă Rammler.

Dar Kamnitzer rămase în picioare, privind spre soarele blând de la apus.

– Culcat! strigă din nou Rammler.

– De ce? întrebă Kamnitzer

– Îți dau un ordin oficial! pufni Rammler. Și dacă nu-l execuți imediat, înseamnă insubordonare!

– Chiar așa? întrebă Kamnitzer, prietenos.

– Te scot la raport!

– Dar, vă rog. Se pare că dumneavoastră ați uitat cu totul că aici suntem doar între noi. Cine ne aude? Ce martori aveți? Puteți să vă ștergeți la cur cu raportul dumneavoastră.

Acestea erau exact cuvintele folosite cu puțin timp în urmă de Rammler. Totuși, Feldwebelul avea sentimentul că nu mai auzise așa ceva în viața lui. Nu în fața unui superior! O lume întreagă – lumea lui! – părea să se năruie.

– Și eu aș putea acum să vă propun să mă pupați în cur, dar mă abțin. Și mie mi-ar putea trece ușor prin cap asemenea porcării ca și dumneavoastră, dar probabil că ele n-ar avea efect asupra unui ins de teapa dumneavoastră. Așa că spun doar atât: sunteți un om mizerabil și un militar jalnic. Mă lipsesc bucuros de a vă mai vedea.

Chiar în seara aceea și în noaptea care i-a urmat s-a luat decizia.

Carolin Ahlers ședea în bucătărie, pe bancheta de lângă șemineu, și se uita la maică-sa. Aceasta ținea deschisă în față o carte, însă nu citea din ea. Carolin era puțin cam îngrijorată: Martin Recht promisese că avea s-o caute, dar nu venise.

– De ce n-o fi venit? întrebă Carolin.

– Poate că n-a putut, spuse doamna Ahlers, împăciuitoare. În fond, o cazarmă nu-i un birou cu program de lucru fix. Eu am fost nevoită adesea să-l aștept pe tatăl tău.

– Asta-i cu totul altceva, zise Carolin.

– Desigur. Tatăl tău nu obișnuiește niciodată să se uite la ceas când se află la slujbă. Abia apoi urmează viața lui personală. Afirmația ei nu cuprindea nici o umbră de reproș. Și Martin Recht e obligat să se supună ordinelor superiorilor săi, adăugă ea. El dispune în cea mai mică măsură de timpul său, așa cum ar dori. Ar trebui să te obișnuiești cu asta. În plus, cred că, oricum, n-ar vrea să te mai deranjeze astăzi.

– Cum își poate închipui că mă deranjează?

– Știe că mâine mergi la clinică, să te pregătești pentru operație. Și poate se gândește că orice agitație te-ar tulbura. Sunt convinsă de asta. Cred că ar trebui să apreciezi gestul lui.

Carolin era pregătită. Totuși, continuă să aștepte.

Helen Wieder nu făcu la fel. Cel puțin, nu arătă că-i simțea lipsa lui Kamnitzer. Era de serviciu, ca de obicei. Faptul că se uita mereu la ușă, nu însemna nimic, gândea ea.

Între timp, Kamnitzer stătea întins în pat. Își pusese un radio portabil la căpătâi. Din când în când, privea încurajator și atent, totodată, spre Martin Recht.

Recht îi scria o scrisoare mamei sale, cu asigurările obișnuite: îi mergea bine, mâncarea era suficientă, nu trebuia să-și facă nici un fel de griji pentru el.

Kamnitzer și Recht primiseră ordin să aștepte. Nu se știa ce. „Poate că va fi nevoie de voi!" li se spusese. Și ceilalți colegi de cameră stăteau în așteptare.

Între timp, von Strackmann și Kirschke luptau cot la cot, spre surprinderea întregii companii. Ambii se străduiau să mușamalizeze pe cât posibil raportul despre „agresarea fizică a unui superior". Kirschke, mai ales, își folosea toate registrele artei sale de a convinge. Dar Streicher rămase de fier – mai cu seamă că răzbunătorul Rammler îl încuraja mereu.

– Am făcut tot ce ne-a stat în putință, zise, în cele din urmă, von Strackmann. Poți confirma asta, Kirschke.

– Da, admise Kirschke. Ar fi fost bine dacă reacționam mai devreme și mai hotărât. Mă tem că acum se impune să bem acest pahar până la ultima picătură.

– Nu cedez eu atât de ușor, spuse von Strackmann în doi peri. Și oricât de încurcată ar fi o treabă, trebuie să încercăm să ieșim cât mai onorabil din ea.

– Dar pe socoteala cui, Herr Oberleutnant?

– Nu pe socoteala companiei noastre, asta-i clar.

– Herr Oberleutnant, zise Kirschke, a cărui neîncredere se stârnise din nou. Doar nu veți încerca să înlocuiți interesele companiei cu bunăstarea persoanei dumneavoastră?

Din acel moment, reveniră la atitudinea din urmă cu câteva ore: scurtul armistițiu se încheiase.

– Dumneata nu poți înțelege asta! spuse Oberleutnantul și se retrase iarăși în biroul lui, închizând ușa.

Dar nu părăsi teritoriul companiei – avea sentimentul că trebuia să stea la post, gata de asalt. Cel puțin pentru ca Hauptfeldwebelul Kirschke să nu procedeze după capul lui.

Așa încât, așteptă și doamna Elfrieda Bomekamp. Totuși, primi informația necesară telefonic, iar von Strackmann o consolă, trimițându-i sticla de whisky Red Horse.

În schimb, Elisabeth Asch era mult prea ocupată pentru a simți că bărbatul ei se lăsa așteptat. Pe deasupra, nu avusese

niciodată senzația de a fi fost neglijată. Dacă el întârzia, însemna că are motivele lui.

Și chiar le avea. Herbert Asch lua niște „măsuri preventive", cum le spunea el. În acest scop discuta aprins cu Hauptmannul Ahlers, căutând să-l convingă să ia legătura cu Oberstul Turner.

– Nu știu bine dacă ar fi indicat, zise Ahlers. Oberstul e un om foarte corect.

– Chiar de un asemenea om avem acum nevoie, răspunse Herbert Asch. Căci această chestiune trebuie să se urnească odată. Dacă stăm cu mâinile în sân, se poate întâmpla orice. Atunci, cineva va plăti oalele sparte și, din experiență, în astfel de cazuri plătește întotdeauna cel mai amărât. Deci, probabil, Martin Recht. Și tocmai asta vrem să evităm. În consecință sunt pentru o lămurire rapidă și radicală.

– Poate că aveți dreptate, consimți Ahlers, cu greu, presupunând că nu pierdem nimic din vedere.

Așa că se petrecu ceea ce urmărise Asch: lucrurile se puseră în mișcare, dar într-o direcție imprevizibilă atât pentru Ahlers, cât și pentru Asch. Căci nici unul dintre ei nu știa de fitilul pus de Hauptmannul Treuberg.

Explozia se declanșă astfel:

Prima fază – Hauptmannul Ahlers îi telefonă Oberstului Turner, căruia îi explică, după o introducere amănunțită:

– Nu avem cum să ocolim luarea unei poziții sau a alteia, deoarece chiar o parte din populația civilă este agitată. Dumneavoastră, Herr Oberst, puteți să vă informați în această privință la primarul Asch, care vă stă oricând la dispoziție.

– Însă fără vâlvă, te rog!

– Tocmai ca să evităm asta, Herr Oberst, trebuie să ne gândim cât mai repede la măsuri preventive.

Faza a doua – Oberstul Turner îi telefonă Majorului Bornekamp. Mai întâi, îl asigură ca de obicei că nici nu se gândește să dea sfaturi pripite sau să se amestece în interesele altei arme, dar...

– Nimeni dintre noi nu poate evita, dată fiind situația existentă, să ia în seamă anumite considerente.

– Ceea ce să sperăm că se va schimba din nou în viitor, HerrOberst!

– În primul rând, e necesar să ne împăcăm cu ideea că așa-numita opinie publică poate exercita un anumit control. În orice caz, v-aș fi recunoscător pentru anumite informații, dar pe care le puteți garanta.

Faza a treia – Majorul Bomekamp îi telefonă Oberleutnantului von Strackmann. Urmă introducerea:

– Desigur, am lucruri mai bune de făcut decât să mi se împuieze urechile toată noaptea din cauza unor subordonați incapabili.

De-aici rezultă o serie de întrebări nu foarte precise: Ai rezolvat deja o anumită chestiune delicată? Dacă da – definitiv? Dacă nu – de ce?

Oberleutnantul păru să ofteze profund.

– Nu te mai învârti în jurul cozii, von Strackmann! În cel mult zece minute vreau o luare de poziție concisă, una cu care pot începe ceva.

Faza a patra – Oberleutnantul von Strackmann îi telefonă Majorului Bomekamp.

– Chestiunea știută a fost cercetată cu cea mai mare conștiinciozitate. S-au consemnat aici, printre altele, declarațiile convingătoare ale unui Unteroffizier de nădejde: raportul în sine nu putea fi clintit din loc. Totuși, în acest caz este vorba probabil, de o acțiune în lanț, Herr Major. Un anumit Hauptmann Ahlers se pare că l-a manipulat pe primarul Asch, sau poate chiar l-a șantajat efectiv. Iar asta din motive strict personale! Am informații confidențiale în această privință. Pe deasupra, Hauptmannul Ahlers pare să fie o persoană foarte dubioasă în legătură cu viața sa particulară. Mai exact, are datorii de câteva mii de mărci.

După o pauză lungă, Majorul Bomekamp întrebă:

– Asta-i doar o presupunere?

– Dovezile respective pot fi aduse fără dificultate.

– Și dumneata n-ai reușit să ștergi de pe fața pământului acel raport blestemat?

– Nu, Herr Major. Îmi pare foarte rău.

Faza a cincea – Majorul Bornekamp îi telefonă Oberstului Turner și-l asigură că apreciază cu recunoștință orice sugestie, se bucură de încrederea acordată, e receptiv la orice părere. Dar!...

– Din păcate am sentimentul că anumite interese joacă aici un rol nu lipsit de importanță. Mă refer la Hauptmannul Ahlers!

Se părea că acesta vede în cel reclamat un viitor ginere. Ceea ce încă mai mergea. Trebuia remarcat însă faptul că omul care recomanda aici dreptatea și onoarea nu era tocmai persoana potrivită pentru un asemenea rol.

– Acest om are datorii mari, afirmă Bornekamp. Se vorbește de zece mii de mărci. Și că ar fi luat bani chiar de la subalterni!

– N-am știut, spuse Oberstul Turner, vizibil șocat.

– Observațiile mele se bazează pe o informație confidențială, HerrOberst.

Majorul Bornekamp credea că astfel a scăpat de pisălogul Oberst Turner. Și mai credea că această chestiune din cale-afară de penibilă fusese împinsă iarăși în planul doi – cel puțin pe moment – după zicala verificată: „Timpul e un sfetnic bun."

Dar Bornekamp n-a luat în calcul corectitudinea absolută a Oberstului privind problemele de serviciu. În sectorul lui Turner nu aveau voie să existe nici un fel de chestiuni dubioase. În consecință, Turner îi ordonă chiar în acea noapte Hauptmannului Ahlers să se prezinte la el. Și-i puse imediat câteva întrebări:

– Ai datorii?

– *Jawohl*, Herr Oberst.

– Ai luat bani de la subalterni?

– *Jawohl*, Herr Oberst.

– Cât de mari sunt datoriile dumitale?

Hauptmannul Ahlers ezită. Totuși, răspunse corect:

– În total, vreo douăsprezece mii de mărci.

Oberstul păru să încremenească.

– Asta-i mai mult decât îngrijorător, spuse el, în cele din urmă. E aproape de neconceput. Așa ceva nu se poate admite – cu atât mai puțin, în subordinea mea.

– Dacă-mi permiteți, Herr Oberst, să vă explic cum am ajuns să fac aceste datorii...

– Nu e nimic de explicat, replică Turner, cu severitate. Oricum, nici un fel de explicație n-ar putea schimba mărimea sumei. Și asta-i esențial. De aceea, oricât mi-ar părea de rău, trebuie să accept consecințele. Deci, mă văd obligat să-ți suspend atribuțiile de serviciu, până la noi ordine. Prin asta se înțelege: până la încheierea unei cercetări care va începe neîntârziat.

– Pot să vă rog, Herr Oberst...

– Regret, dar nu! Trebuie să-mi fac datoria – n-am de ales. Și decizia mea rămâne valabilă, oricât de rău îmi pare mie personal. Ești suspendat imediat din orice funcție și vei rămâne la dispoziția anchetei. Între timp, îți va ține locul Hauptmannul Treuberg.

Astfel, zarurile au fost aruncate. Începură imediat două cercetări. Una, împotriva grenadierului Martin Recht, pe motivul agresării fizice a unui superior; rezultatul final urma să fie, probabil, câteva luni de închisoare, cel puțin. Cealaltă, împotriva Hauptmannului Ahlers, din cauza datoriilor exagerate.

Legat de asta, a apărut aproape automat și bănuiala că Ahlers ar putea fi în contact cu niște Servicii Secrete din străinătate, care l-ar fi cumpărat. Trebuia deci să fie informat preventiv și Serviciul de Informații al armatei, MAD. Însă, dacă era vorba doar de acele datorii făcute față de subalterni, probabil că decizia ar fi sunat astfel: eliberarea din funcție; pierderea gradului militar și suprimarea oricăror drepturi bănești.

Catastrofa părea deplină.

– Acum, se impune să ne facem neabătut datoria, rosti Oberleutnantul Dieter von Strackmann. Această chestiune mi-e chiar foarte neplăcută, dar trebuie considerată absolut inevitabilă.

– Atunci, faceți ceea ce considerați de datoria dumneavoastră, spuse Hauptfeldwebelul, obosit. Pentru mine programul de astăzi s-a încheiat.

–Vrei să mă lași baltă, Kirschke?

Hauptfeldwebelul evită să-l privească pe locțiitorul comandantului companiei sale. Vederea acestuia îi făcea rău. Își puse în ordine puținele lucruri de pe birou și închise sertarele. Oberleutnantul părea să nu existe pentru el.

– Kirschke, i se adresă von Strackmann, pe un ton convingător. Încearcă să mă înțelegi. Sunt constrâns de situație.

– Și pe-a cui socoteală vreți să scăpați?

Oberleutnantul ar fi vrut să spună acum tot ce avea pe suflet, cam în felul următor: „Mărturisesc sincer că am totuși intenții bune; caut să fiu rezonabil! Sunt un om cu principii ferme – trebuie să mă crezi. Dar, în definitiv, când cineva mă calcă pe bătătură se cuvine să mă apăr..."

Se abținu însă, deoarece Kirschke ședea acolo ca și cum ar fi fost de piatră – neclintit, colțuros, inabordabil, pufnind disprețuitor.

– Mai fac o ultimă încercare, promise von Strackmann. Îl sun pe procurorul militar care răspunde de problemele de disciplină.

– Dacă faceți asta, practic, raportați oficial cazul Recht.

– Procurorul militar poate respinge cazul.

– Din păcate, n-o va face.

– Kirschke! strigă Oberleutnantul, în același timp supărat și rugător. Dumneata vrei să știi neapărat mai bine, întotdeauna?!

Oberleutnantul ceru legătura cu Tribunalul Militar. În ciuda orei înaintate, dădu de un procuror pe nume von Minzlaffe și-i prezentă „cazul Recht".

– E o chestiune evidentă, fără posibilitate de eroare, răspunse lapidar Minzlaffe. Vă rog să ne transmiteți cât se poate de repede documentele respective.

Von Strackmann se arătă consternat.

– Și nu vedeți nici o posibilitate ca, eventual, ținând seama de împrejurări, luând în considerare toate interpretările prevederilor în vigoare...

– Îmi pare rău, nu, precizează von Minzlaffe, care era un om pragmatic. Următoarele lui cuvinte o dovedirăă limpede: Fiți sigur că apreciez din plin atitudinea dumneavoastră grijulie, în calitate de comandant de companie. Dar în acest caz – puteți fi absolut convins –, baza juridică este cât se poate de clară. O pedeapsă mijlocie cu închisoarea va fi inevitabilă.

Von Strackmann privi înainte solemn și resemnat; puse receptorul în furcă, ca o jerbă pe un mormânt.

– Nu asta am vrut, spuse el.

– Dar ați făcut-o, replică Kirschke.

Oberleutnantul clătină din cap, voind să-și arate astfel resemnarea în fața sorții. Se considera neînțeles.

– Inevitabilul s-a produs, anunță el. Acum vom avea de suportat consecințele.

– La ce fel de consecințe vă gândiți?

– Ei! făcu Oberleutnantul, îndreptându-se. Mai întâi trebuie transmise urgent toate documentele la Tribunalul Militar. În plus, sunt necesare anumite măsuri preventive, deși e cam târziu. Să-l izolăm pe Recht de Streicher, cel mai sigur printr-un transfer.

– Exclus, obiectă Kirschke, înviorat. Se apropie de Oberleutnant. Acest caz și actorii săi trebuie să rămână în sectorul nostru; numai așa vom mai putea exercita vreo influență.

– Dar, Kirschke, chestiunea este închisă!

– Nu și pentru mine, Herr Oberleutnant – și nici pentru dumneavoastră. Să nu ne facem iluzii, fiindcă există și acest Karl Kamnitzer. Ba mai sunt și alții în joc, despre a căror prezență habar nu avem.

– De ce trebuie mereu să te sperii de umbre, Kirschke! Oberleutnantul bătu din picior ca un copil care nu este lăsat să se joace cu mingea. În orice caz, eu am încredere în Justiție!

– Foarte bine, admise Kirschke. Dar numai dacă Justiția se dovedește a fi și dreaptă.

– Regret această situație, îl asigură Hauptmannul Treuberg, cu o privire autoritară. Dar nu pot face nimic.

– Bine, bine, răspunse Ahlers. Ce doriți de la mine?

Hauptmannul Treuberg – ieri încă locțiitorul lui Ahlers, astăzi șeful lui – stătea neclintit la birou. Acest birou îi aparținea, acum! Hărțile și planurile de pe pereți erau în prezent ale lui. Oamenii așteptau dispozițiile lui. Și totuși rămânea camarad – așa i se părea.

– Nu vă puteți închipui, domnule Ahlers, cât de rău îmi pare de toate astea! Dar trebuie să vă cer o situație detaliată a datoriilor, din însărcinarea Oberstului Turner.

– Îmi permit să vă atrag atenția asupra unui aspect important: am contractat numai niște împrumuturi temporare.

– Numiți-le cum doriți, zise Treuberg, prevenitor, însă asta nu schimbă cu nimic însărcinarea ce mi s-a încredințat – și sper, în orice caz, domnule Ahlers, că și dumneavoastră...

– Veți primi situația solicitată! Îmi dați timp o oră?

Treuberg acceptă cu generozitate rugămintea Hauptmannului Ahlers. Îi puse chiar la dispoziție hârtie și stiloul personal.

– Și dacă vă pot fi cumva de folos, vă rog să apelați la mine!

Hauptmannul Ahlers se retrase într-o cameră alăturată, se așeză pe pervazul unei ferestre și începu să scrie declarația ce i se ceruse.

Oberfeldwebelul Viktor Vossler îl deranjă însă de la acea activitate deprimantă.

– Nu vreau decât să-ți amintesc un lucru: prietenii rămân prieteni! îi spuse el.

Ahlers își ridică privirea spre Vossler.

– Nu supraestima așa ceva! Aici e vorba doar de situații concrete, Viktor.

– Klaus, insistă Vossler, îți cer doar să încerci să mă consideri prietenul tău. Ar trebui să te comporți ca atare.

Ahlers încuviință din cap, apoi își încheie situația. Suma finală era exact 11350 DM – în litere: unsprezece mii trei sute cincizeci de mărci. Și aproape toți acești bani fuseseră cheltuiți pentru tratamentul medical al Carolinei. Hauptmannul puse punctul final. Își dedicase ani de zile pentru ca fata lui să scape de infirmitate.

Treuberg apucă foaia cu bilanțul, într-o atitudine rigidă. Dar ochii începură să-i sclipească după ce-l citi.

– Asta-i totul?

Părea să fi pus întrebarea pur și simplu mecanic. După ce i se răspunse printr-un „da" lapidar, transmise neîntârziat declarația Oberstului Turner.

Oberstul îl lăsă deoparte pe iubitul – chiar dacă, necititul – Kant, se uită impresionat la suma totală și dădu dispoziție să se prezinte Hauptmannul Ahlers.

– Cum s-a putut ajunge aici? întrebă el, clătinând preocupat din capul său de erudit.

– Herr Oberst, spuse Ahlers, cunosc o posibilitate de a șterge în scurt timp aceste datorii.

Turner îl privi cu interes. Era întotdeauna dispus să acționeze conform principiului său de bază: evită complicațiile oricând este posibil.

– Nu am păreri preconcepute, vă ascult.

– Tatăl meu ne-a lăsat moștenire, mie și surorii mele, un teren pe care se află o casă, Herr Oberst. Nu-i prea arătoasă, dar e totuși un bun care ar valora vreo patruzeci de mii de mărci – poate chiar cincizeci. În orice caz, voi încerca să-mi încasez partea în următoarele zile.

– Și credeți că veți reuși? Oberstul era, de fapt, un tip uman. Acum, privea părintește, cu bunăvoință. La cât timp vă gândiți?

– Opt până la paisprezece zile ar trebui să fie suficiente.

– Bine, spuse Oberstul Turner. Atunci, vă acord o permisie de zece zile. Dacă reușiți să rezolvați problema în acest interval, nu pot decât să mă bucur. Dar nu căutați să mă dezamăgiți, domnule Ahlers. Nu merit așa ceva.

– Am auzit anumite lucruri, îi spuse Herbert Asch Majorului Bomekamp, dar nu le pot crede.

Bomekamp pufni fără reținere.

– Câțiva subalterni pripiți au stricat toată treaba. Ce pot face? Mă supun și eu regulamentelor mele.

Majorul îl vizita pe Herbert Asch la cererea acestuia. Acum se aflau în biroul primarului, față în față. Istoria de șapte sute de ani a micului orășel îi privea întruchipată în hrisoave, portrete în ulei, o pecete mare aflată într-o vitrină. În altă vitrină se afla un pumnal frânt – aparținuse probabil unui conducător de oști venit din nord; în războiul de treizeci de ani, fusese, pare-se, înfipt în masa din stejar masiv a unui comandant local.

– Așa nu ne-am respectat înțelegerea, afirmă Asch, liniștit.

– Ce puteam să fac? Cu asemenea subalterni?

– Sunt subalternii dumneavoastră, Herr Major.

Bomekamp ezită, dar numai o clipă. I se păru totul sub demnitatea lui! În definitiv, era comandantul Capetelor-de-Fier și o fire de luptător recunoscută. În consecință, trecu la contra-atac:

– De ce-mi faceți reproșuri pentru acest pui de cuc apărut în cuibul nostru? Mă refer la Ahlers! El se amestecă și ne tulbură apele, dar are mâinile murdare de rahat! Și pentru așa ceva vreți să mă las răstignit?

– Domnule Bomekamp, răspunse Herbert Asch, străduindu-se să fie calm, vă rog să luați la cunoștință următoarele: nu vă fac nici un fel de reproș – doar afirm niște fapte. Iar în ceea ce-l privește pe prietenul meu, Hauptmannul Ahlers, garantez pentru el.

– Și pentru datoriile lui?

– Pentru orice sumă, dacă prin datorii înțelegeți împrumuturile pe care le-a făcut pe un anumit termen.

– Pentru asta s-ar putea să fie prea târziu! Majorul privi în ochii reci cu care-l măsura Asch. Nu era obișnuit să fie privit astfel. Ce știți despre problemele și greutățile noastre? vociferă el, supărat. N-aveți idee cu ce trebuie să ne luptăm! Fiecare nenorocit crede că ni se poate pune în cale. Fiecare căcăcios ne poate încurca. Și nu-s puțini superiorii care au genunchii moi. Să nu vă așteptați la vreo minune, nici măcar de la mine!

– M-am așteptat doar să reușiți să vă țineți promisiunea.

– Ce mare promisiune v-am făcut? întrebă Bomekamp, grosolan și agresiv.

– Nici una, spuse Herbert Asch, conștient. Nu vă pot forța, dacă dumneavoastră nu vă amintiți.

– Păi, vedeți?

– În orice caz, a fost o chestiune bazată pe reciprocitate.

– Vreți să mă amenințați? Majorul Bomekamp păru că aude o sirenă de alarmă. Vreți, cumva, să-mi faceți probleme din cauza cine știe cărui grenadier? Nu cred așa ceva – nu sunteți dumneavoastră atât de prost! Doar până acum colaborarea noastră a fost întotdeauna excelentă!

Herbert Asch își lăsă musafirul să vorbească. Cuvintele lui curgeau ca un torent dezlănțuit. Asch considera că totul era o pierdere de vreme.

– Vă rog să mă scuzați, spuse el și ieși din birou.

Capul-de-Fier rămase în picioare, cu obrazul stacojiu de furie.

Herbert Asch îi telefonă din camera de-alături reporterului Flammer, de la *Boten*.

– S-a terminat, îi zise el. Cale liberă.

– Fără îngrădiri? întrebă Flammer.

– Din partea mea, fără nici un fel de îngrădire, domnule Flammer. Cred că articolul ar trebui să apară în forma inițială, fără tăieturi – dacă se poate, chiar mâine dimineață. Herr Major Bomekamp merită să fie prezentat, în sfârșit, opiniei publice în adevărata lui lumină. De acord?

– Pentru mine va fi o sărbătoare! îl asigură Flammer. Dar aveți idee cine va plăti oalele sparte?

– Să începem, așadar, rosti consilierul Mathias von Minzlaffe, scoțându-și mănușile.

Se așeză la biroul comandantului de companie și deschise o mapă care nu conținea deocamdată decât coli de hârtie albe ca neaua.

Cu degetele lui lungi, își deschise stiloul și privi prin ochelari, gata de acțiune.

– Cazul este limpede ca lumina zilei, și vom lămuri repede esențialul.

– Contați pe sprijinul meu, îl asigură Oberleutnantul von Strackmann.

– Contez pe el! confirmă Mathias von Minzlaffe.

În persoana acestui consilier – procuror militar cu probleme de disciplină –, cazul părea să fi ajuns pe mâini sigure, puternice. În sfârșit, omul se afla din nou în elementul său. Cazul era foarte nimerit pentru a fi un exemplu.

– Mai întâi, cel atacat! ordonă von Minzlaffe.

Unteroffizierul Streicher apăru și-i făcu o impresie excelentă consilierului: se purta modest, dar hotărât, devotat și dispus să colaboreze așa cum se cuvenea; răspundea exact și fără nici o ezitare. Într-un cuvânt, inspira încredere.

– Deci, ai fost agresat fizic de acest subordonat?

– Da, domnule consilier.

– Fără putință de tăgadă?

– Fără.

– Și vei rămâne neabătut la declarația dumitale?

– Neabătut, domnule consilier.

Von Minzlaffe îl măsură admirativ pe acel Unteroffizier atât de zelos și apoi privi spre von Strackmann. Oberleutnantul era mândru de a fi superiorul unui astfel de militar.

– Acum, agresorul! ordonă consilierul.

În fața lor apăru grenadierul Martin Recht. Atitudinea acestuia lăsa oarecum de dorit, constată imediat Mathias von Minzlaffe. Nu se purta deloc degajat și încrezător, ci, mai degrabă, puțin cam speriat, stânjenit, poate din cauza conștiinței încărcate... Chipul lui era palid și frământat.

– Eu nu te condamn, afirmă consilierul. Nu este rolul meu. Eu fac doar pașii necesari. Și sper că dumneata ai deplină încredere în mine – asta în propriul dumitale interes. Sau mă înșel, cumva?

Martin Recht ezită câteva secunde cu răspunsul. Von Minzlaffe bătu cu vârful stiloului în colile din fața lui, stropindu-le cu cerneală, dar nu păru să observe acest amănunt. Chipul lui rumen, ca de băiețel, era lipsit de expresie, ca o tablă ștearsă cu buretele.

– Ai comis toate astea? întrebă el, sever.

– Nu, răspunse Martin Recht. În orice caz, nu mă știu vinovat de nimic.

Mathias von Minzlaffe mototoli foaia pătată cu cerneală și o aruncă pe jos. Ținea buzele strânse și închise o clipă ochii. Întotdeauna era la fel: toți negau. Veneau cu explicații slabe și credeau că au de-a face cu proști, care să-i creadă. Ce lume!

– Unde-s acele vremuri când existau bărbați care-și respectau cuvântul și spuneau adevărul! Acestea sunt noțiuni de onoare care țin de principiile fundamentale ale unei națiuni. Așa ceva impune respect. Și asta se apreciază și în cazul unei judecăți. Ei, Recht?

– N-am făcut nimic din ceea ce sunt acuzat.

Von Minzlaffe se uită încruntat la von Strackmann, iar acesta sesiză reprosul mut ce i se adresase.

Oberleutnantul simțea că unul dintre subordonații săi îi pătase obrazul și-i strigă lui Recht:

– Omule, vino-ți în fire!

Dar și acest îndemn rămase zadarnic. Recht tăcea îndârjit. Nu se mai putea scoate nici un cuvânt de la el. Oberleutnantul păru să se rușineze de un asemenea soldat.

– Să sperăm că nu toți oamenii dumneavoastră sunt la fel, zise, în cele din urmă, consilierul.

Dar următoarele cercetări arătară limpede că lucrurile nu stăteau chiar așa: martorii direcți și indirecți trecură prin fața lor, fiind, aproape toți, cooperanți. Reținerile lor ocazionale au fost depășite, fiind doar false mustrări de conștiință, după cum le numea von Minzlaffe. Iar von Strackmann se consideră iarăși mândru de oamenii lui.

Mândru a fost și de Feldwebelul Rammler; răspunsurile acestuia păreau ca trase la ștanță. Erau ceva cam dure și nu sunau prea elegant, dar se dovedeau totuși foarte convingătoare:

– Acest Recht este o gloabă. Asemenea rataţi își pierd imediat firea, asta e demonstrat. Mai ales atunci când se dau cu curul de pământ.

Sau:

– Unteroffizierul Streicher încă nu și-a șters casul de la gură, dar își dă al naibii silința să intre în priză. Se vede că are stofă.

Consilierul von Minzlaffe zâmbi, îngăduitor. Cu astfel de oameni poți merge la furat de cai, poți avea relații clare, limpezi. După el, Rammler era un om din topor, dar de treabă; aspru, dar de o corectitudine neprefăcută.

Totuși, Hauptfeldwebelul Kirschke încercă să facă greutăți. Când apăru în fața lui von Minzlaffe, întrebă:

– De ce atâtea complicații? În mod normal, un asemenea caz – dacă există vreun caz – trebuie înaintat urgent Procuraturii federale.

– N-ați înțeles, încercă să-l dăscălească von Minzlaffe, destul de repezit. Noi sondăm doar terenul, aici.

– După părerea mea, o acțiune ca asta este o imixtiune în atribuțiile Procuraturii federale – s-ar putea chiar să stârnească suspiciunea de favorizare.

Consilierul von Minzlaffe se crispă, enervat, simțindu-se în același timp profund îngrijorat. Îl trase pe Oberleutnantul von Strackmann în colțul cel mai îndepărtat al camerei și acolo începură să șopotească, cu capetele apropiate, ca niște găini, în timp ce Kirschke rămase pe loc, ca un cocoș pe grămada de bălegar.

În cele din urmă, von Minzlaffe îl anunță, străduindu-se să fie categoric:

– Prezența dumneavoastră nu mai este necesară, domnule Hauptfeldwebel.

– Atunci, pot să plec, spuse Kirschke. Mă duc să-mi schimb pantalonii. Nu mi-ar strica nici să mă spăl pe mâini.

După plecarea Hauptfeldwebelului, von Minzlaffe îi zise Oberleutnantului, care pălise:

– Mai aveți asemenea oameni în companie?

– Din păcate, da. Un Gefreiter pe nume Kamnitzer.

– A avut de-a face direct cu această chestiune?

– Nu, direct.

– Ei, atunci putem foarte bine să ne lipsim de declarația lui. Am încredere sută-n sută în aprecierea dumneavoastră. Există martori îndoielnici, care nu fac decât să stânjenească aflarea adevărului.

– Numai de-ar fi și el dispus să renunțe la ideea de a colabora! Von Strackmann nu putu să se abțină și-l avertiză cu gravitate: Acest om îmi pare a fi pur și simplu imprevizibil.

– Ei, asta-i! Minzlaffe își închise mapa, indispus. Aveți încredere într-un om cu experiență îndelungată! Cine nu este întrebat nici nu poate răspunde. Cârcotașii trebuie reduși la tăcere, din principiu, când este vorba de o cercetare corectă.

Oberleutnantul von Strackmann era cu totul convins de asta. Desigur, von Minzlaffe știa să apere legea pe toate căile – dar oare avea idee ce fel de individ era Kamnitzer? Cu siguranță nu.

Oberfeldwebelul Viktor Vossler era hotărât să organizeze o petrecere intimă, veselă, sub deviza: o suită de onoare pentru Carolin Ahlers – cu ocazia internării ei în clinica profesorului Martin.

– Nu accept nici un fel de compătimire, îi spuse lui Herbert Asch. Vă invit doar la o plimbare în Capitală. Voi merge în față cu Mercedesul și dumneavoastră vă veți ține în urmă cu Opelul personal. De acord?

– Cu o condiție: să particip la această cavalcadă cu mașina mea Porsche și cu Hauptmannul Ahlers.

– Sunteți un șantajist pe gustul meu, îl asigură Vossler, recunoscător. Încercați să rămâneți la fel.

Oberfeldwebelul ajunse la cazarma Grenadierilor pentru a-i smulge de-acolo pe Martin Recht și pe Karl Kamnitzer. Reuși asta aproape fără efort – a fost destul să i se adreseze lui Kirschke. N-a trebuit decât să facă aluzie la intențiile sale și Hauptfeldwebelul a și acceptat.

– Kamnitzer și Recht – delegați pentru aprovizionare! ordonă el.

– Nu vă uitați așa ca proștii! le strigă Vossler celor doi prieteni. Mi-ați fost repartizați mie! Pentru următoarele ore, ascultați comanda la mine. Și mai întâi, vă rog să vă lăliziți ca și cum ați fi primit niște turtă dulce.

– Asta-i una dintre specialitățile mele, îl asigură Kamnitzer, zâmbind. Dar nu pot garanta pentru starea de spirit a acestui copil cuminte, spuse el, arătând cu degetul mare spre Recht.

– Ascultă aici, amice! îi zise Vossler lui Martin. Să nu-ți închipui că ești buricul acestei lumi! Și să-mi zâmbești cel puțin până când Carolin intră în clinică.

– Pentru Carolin fac orice, îl asigură Recht.

– Omule, îi spuse Viktor Vossler, chiar dacă va trebui să stai la pârnaie câteva luni, gândește-te că nu ești singurul care a stat nevinovat! Dar nu trebuie să-i împovărezi sufletul Carolinei cu așa ceva. Trebuie să te gândești mereu că ea va fi din nou sănătoasă, și asta, nu în ultimul rând, datorită ție.

– Bine, bine! admise Martin Recht. Să lăsăm asemenea discursuri. Haideți să mergem la ea!

Îl urmară gata de acțiune pe Oberfeldwebel și coborâră apoi în fața casei Hauptmannului Ahlers. Așteptară cu răbdare, până ce Vossler își organiză suita.

– Ei, spuse Vossler, intrând în locuința Hauptmannului Ahlers. Unde-i victima chirurgiei și a prietenului familiei?

– Nu sunt convins dacă este momentul favorabil pentru o operație, spuse Ahlers, cu prudență.

Viktor Vossler își trase prietenul într-un colț al coridorului.

– Ce înseamnă asta? întrebă el. I-ai spus cumva Carolinei despre greutățile tale?

– Sigur că nu, Viktor.

Vossler păru mai liniștit.

– Nici nu-mi pot închipui că vrei altceva decât s-o vezi sănătoasă pe Carolin. Ce te costă? O uniformă? Licența de zbor? Gradul de Hauptmann? Prietenia mea?

– N-are rost să insiști, spuse Klaus Ahlers, zâmbind.

– Carolin! strigă Vossler, bucuros. Vocea lui răsună în locuința mică. Vino aici, fetițo! Ce faci, tremuri deja ca varga?

Carolin apăru. Se îndreptă spre Viktor, șchiopătând ușor, își desfăcu larg brațele și-i cuprinse umerii largi. Iar el înțelese ce ridicol de neînsemnat era totuși ajutorul financiar oferit de el, în comparație cu acel gest de recunoștință.

– Mai întâi, să ne întărim puțin forțele, anunță Vossler, desprinzându-se de Carolin, cu vizibilă greutate. Înainte de a ne apropia de abatorul doctorului, trebuie să prindem ceva curaj. Ți-e foarte teamă, Carolin?

– De ce? Fiindcă voi fi în sfârșit sănătoasă?

Vossler își dădu seama că, într-adevăr, fata nu se temea deloc. Se ducea la clinică plină de încredere. Și nu știa nimic despre greutățile ce-i amenințau pe cei din jurul ei.

Vossler se apropie de fereastră, o deschise și-i pofti în casă pe prietenii care așteptau jos.

– Aduceți și coșul din portbagaj.

În jurul Carolinei se adunară toți cei pe care-i mobilizase Vossler: Herbert Asch și doamna Elisabeth; Gerty Ballhaus – acum, logodnica „oficială" a lui Viktor; Kamnitzer și Helen Wieder. Apoi, părinții și Martin Recht. Carolin se duse la el și-l prinse de mână.

– Sunt puțin cam îngrijorat, fiindcă, dacă va reuși operația, nu voi mai avea nici o șansă în viitor s-o înving la popice pe Carolin, mărturisi Kamnitzer.

Ceilalți râseră. Vossler pregăti paharele și desfăcu două sticle de șampanie. Gerty îl ajută ca o gospodină, de parcă acesta ar fi fost rolul ei firesc.

– Dragii mei prieteni, spuse Herbert Asch, ridicând paharul. Nu arareori am sentimentul că noi considerăm firesc tot ceea ce ne oferă viața. O acceptăm așa. Nu ne facem nici un fel de gânduri. Și uităm prea ușor cele mai simple și mai importante lecții

ale vieții de fiecare zi, avertismentele care se află pretutindeni și care se pot citi pe chipul celor din jur... Trebuie oare să fii mai întâi închis, ca să-ți dai seama ce înseamnă libertatea? Oare, numai războaiele pot naște dorința de pace? E nevoie de boală, să înțelegem ce binecuvântare este chiar și o sănătate mediocră? Așa că beau pentru Carolin a noastră, ca să poată merge sau dansa, sau juca popice. Cine e în stare să aprecieze prețul acestui lucru? Poate fi vreodată prea mare prețul plătit pentru sănătatea unui om?

Trei zile mai târziu, Carolin era gata de operație; Ahlers se străduia să-și valorifice moștenirea; Recht își aștepta procesul. În acest timp, un Volkswagen gri-verzui străbătea cartierul Offizierilor din Luftwaffe. În el se aflau doi inși în civil, care se dădură jos în fața casei Hauptmannului Ahlers.

Cei doi bărbați zâmbeau, și zâmbetele lor păreau înghețate. Nu vorbeau aproape deloc între ei; fiecare știa cam ce ar avea de spus celălalt.

Păsiră fără zgomot, sunară scurt și așteptară răbdători. Când se deschise ușa, unul dintre ei puse piciorul în prag, iar celălalt întrebă cu blândețe:

– Dumneavoastră sunteți doamna Ahlers? Și după răspunsul aprobator, se interesă: Unde este soțul dumneavoastră?

– E plecat într-o călătorie, explică doamna Ahlers.

– Ia te uită! zise cel care blocase ușa cu piciorul. Deci, e plecat. Nu cumva în direcția zonei de est?

Doamna Ahlers se sperie. Își dădu seama că acea observație nu era nevinovată – citea și ea ziarele. Și-și spuse: „Un ucigaș din lagărele de concentrare care nu este dovedit sută-n sută le pare anumitor oameni un fel de gentleman în comparație cu cineva care trece drept comunist." Dar cât de absurdă era o asemenea bănuială față de soțul ei! Așa că nu se îngrijoră din cauza aluziei pe care tocmai o auzise. Știa că n-are sens. Avea de-a face cu niște oameni care-și făceau datoria.

– Soțul meu este plecat la sora lui.

– Aha – și ea este în zona estică.

– Locuiește în Bavaria.

– De ce?

– Colegul meu vrea să spună: De ce a plecat la sora lui?

– Pentru a rezolva o chestiune financiară, așa cred.

– Așa credeți? Deci nu știți. Omul rosti întrebarea ca un ins venit să verifice contorul. Asta este cumva o încercare de a vă face scăpat bărbatul?

Doamna Ahlers privi înspăimântată chipurile lor împietrite.

– Nu înțeleg întrebarea, rosti ea.

– Bavaria, spuse celălalt, care încă își ținea piciorul în tocul ușii, e situată la granița cu zona estică.

– Resping cu toată hotărârea asemenea bănuieli, zise doamna Ahlers, începând să se enerveze.

– Cum doriți, doamnă Ahlers. Dar vă fac atentă că n-am exprimat nici o bănuială – am discutat doar anumite posibilități. Și dacă vă înțeleg bine, sunteți decisă să nu ne mai dați nici o altă informație?

– În această situație, nu.

Cei doi, care arătau aproape ca frații – puțin cam corpolenți, cu ochii mici și pielea unsuroasă –, se priviră unul pe altul. Apoi, clătinară din cap. Se răsuciră aproape simultan și plecară.

Doamna Ahlers se uită îngrijorată în urma lor, văzându-i cum stau în fața casei. Câteva secunde rămaseră nemișcați și schimbară între ei doar două-trei cuvinte, după care se despărțiră: unul se duse la casa alăturată, celălalt, la casa de peste drum.

Ambii acționară conform aceleiași scheme: se arătară politicoși și cerură permisiunea de a pune câteva întrebări „confidențiale".

Aceste întrebări sunau cam așa: „Îl cunoașteți pe Hauptmannul Ahlers? Îi cunoașteți familia? De când? Cât de bine îi cunoașteți pe acești oameni? Ce știți despre situația lor financiară? Vreți să vă spuneți părerea despre convingerile lor politice? Știți cumva dacă numitul Ahlers sau alt membru al familiei sale a făcut datorii? Dacă da – la ce sumă se ridică? Au primit în ultimul timp vizitatori deosebiți, eventual dubioși?"

În final, urma explicația care suna ca învățată pe dinafară:

– Ne permitem să vă rugăm să considerați această convorbire ca extrem de confidențială și să nu căutați să trageți nici un

fel de concluzii pripite. Vă mulțumim pentru amabila dumneavoastră colaborare.

Câteva ore mai târziu, toată lumea din cartierul Offizierilor știa – sau credea că știe – că la Ahlers „puțea" ceva. Zvonurile se amplificară ca o cascadă; din păreri vagi, deveniră acuzații concrete; datoriile se transformară în afaceri criminale; unii vorbeau despre dezertare, alții, despre contacte cu agenți din Est. Se rosti chiar și cuvântul „trădare de țară".

Nimeni nu putea spune precis cine fuseseră oamenii care puseseră asemenea întrebări incitatoare. Desigur că la începutul fiecărei discuții arătaseră o legitimație, cu fotografie și ștampilă, dar nimeni nu privise sau nu citise atent documentele. Se vorbea de cei de la Poliția Criminală sau chiar de la cea Secretă, dar, în orice caz, nimeni nu se îndoia că aici acționaseră persoane oficiale.

„Persoanele oficiale" se îndreptară apoi spre cazarma Luftwaffei. Și aici se despărțiră: unul, care manifesta o anumită precauție, voi să-l caute pe Oberstul Turner; celălalt, care se părea că e mai dintr-o bucată, intră în fostul birou al Hauptmannului Ahlers.

– Unde este șeful actual al acestei prăvălii? voi să știe civilul.

Nu salutase și nici nu se prezentase – nici măcar nu considerase necesar să-și arate legitimația. Parcă se simțea ca acasă. Le vorbea celor prezenți – Unteroffizierului din cancelarie și chiar funcționarei civile – ca unor subalterni. Părea să ignore chiar și frumusețea ei evidentă.

Astfel, funcționara consideră, nu fără îndreptățire, că este tratată nedemn și-i întoarse intrusului un spate arătos. Unteroffizierul însă socoti că are de-a face cu un fel de superior, și încă dintre cei duri. Se apropie cu prudență.

– Am întrebat ceva! urlă civilul.

Unteroffizierul răspunse pe un ton apropiat de cel regulamentar:

– Hauptmannul Treuberg se află în Cazinou, iar Hauptfeldwebelul este în hală.

– Să vină amândoi! ordonă civilul. Și pentru a se asigura că se găsește la locul potrivit, întrebă: Asta-i unitatea unde a activat Hauptmannul Ahlers?

– Da, confirmă Unteroffizierul. Suntem compania lui.

Ieși din încăpere și-l căută pe Oberfeldwebelul Vossler.

– Poți veni puțin în cancelarie? îl întrebă el. Se află acolo un civil cam caraghios.

– Dacă-i atât de caraghios, n-ai decât să râzi, răspunse Oberfeldwebelul, cu indiferență.

– A întrebat dacă suntem compania în care a lucrat Hauptmannul Ahlers.

Ochii lui Vossler începură să arunce fulgere.

– Unul de la „poliția gândirii", nu?

– Poate unul de la MAD, pus pe urmele Hauptmannului Ahlers, își dădu cu părerea Unteroffizierul. Dar nu s-a legitimat încă, s-a mulțumit să-și bage doar nasul.

– Al meu este, promise Vossler și porni în direcția cancelariei.

Aici, civilul respectiv – care lui Vossler îi păru de la prima privire că e în travesti – stătea rezemat de tocul ușii, trăgea dintr-un chiștoc și încerca să scoată rotocoale de fum.

– Pe cine avem aici? zise Vossler, vesel.

– Cine sunteți dumneavoastră? întrebă străinul, cu oarecare severitate.

– Eu sunt acasă aici, replică Vossler. Și dacă mă întâlnesc cu cineva, acela trebuie să se prezinte.

– Eu sunt aici în interes de serviciu.

– Și eu la fel – și încă de mulți ani.

Unteroffizierul și funcționara priveau de la distanță confruntarea promițătoare. Vossler ședea acolo cu picioarele depărtate, ca un boxer care se așteaptă la atacul adversarului. Civilul continua să se rezeme de tocul ușii, dar nu mai încerca să scoată rotocoale de fum; chiștocul părea pe cale să se stingă.

– Sau îmi arătați imediat legitimația, sau pun să fiți dat afară! se înfoie Viktor Vossler.

– Aveți probabil conștiința încărcată, nu? îl iscodi omul în civil.

– De unde ați scos-o? întrebă Vossler, uimit.

– Asta-i impresia pe care o faceți, răspunse civilul. Conform experienței, numeroși oameni încearcă să-și acopere teama

țipând. Și cel care are o conștiință încărcată trebuie verificat temeinic.

Oberfeldwebelul nu știa dacă să se supere sau să se distreze. În orice caz, se rostise un cuvânt-cheie: verificare. Iar aceasta era una dintre activitățile de bază ale Serviciului de Contrainformații al armatei.

Și, într-adevăr, chiar în acel moment, civilul își scoase legitimația, iar Vossler citi: Oberfeldwebel Gross – aparținând unei unități MAD.

– Trebuie să cercetez cazul Ahlers, explică pe un ton neutru Oberfeldwebelul de la Contrainformații. Și vreau să vă rog să nu-mi creați dificultăți.

– Prostii! spuse Vossler.. Nu există nici un fel de caz Ahlers.

– Vă rog să lăsați problema în seama mea. În această privință, trebuie să vorbesc obligatoriu cu Hauptmannul Treuberg. În plus, îl caut pe un anume Oberfeldwebel Vossler..

– Eu sunt, spuse Viktor., peste măsură de uimit.

Civilul îl privi neîncrezător.. Încercă chiar să se retragă câțiva pași, ca pentru a avea o imagine mai bună, dar în spatele lui se afla tocul ușii.

– Vă rog să vă puneți la dispoziția anchetei, rosti el, cu o voce blândă și aproape îngrijorată.

– Omule, încetează cu aiurelile! replică Vossler..

– S-ar putea să fie vorba despre o problemă de securitate. Omul de la MAD părea sigur de cele spuse. Nu sunt încă lămurit dacă e necesară arestarea, adăugă el.

Procesul grenadierului Martin Recht pentru încălcarea articolului 25 al Codului Penal Militar – „Cel care agresează fizic un superior va fi sancționat cu închisoare de minimum șase luni..." – se târa înainte cu greutate.

Președintele completului doi, magistratul Dr.. Bohlen, specifică din nou, în cursul ședinței, următoarele:

– Nu vrem deloc să ne pripim. Aici nu putem fi niciodată destul de conștiincioși și precauți.

Cei doi asesori – un Feldwebel și un Gefreiter – manifestau o deplină înțelegere pentru o asemenea abordare prudentă. Deoarece

își dădusera repede seama că această chestiune era delicată. Numai reprezentantul acuzării căuta să grăbească ritmul. Pentru el, totul era limpede – documentele puse la dispoziție nu puteau fi mai convingătoare.

– Nici măcar reclamantul nu îndrăznește să nege desfășurarea faptelor în punctele lor esențiale, afirmă reprezentantul acuzării.

– Totuși, vă rog să vă gândiți bine, spuse avocatul apărării, care repetă asta de mai multe ori; privind atent și nu fără respect către președinte.

Acest președinte – magistratul Dr. Bohlen – ședea calm, puțin lăsat pe spate, cu privirea prietenoasă; de cele mai multe ori, părea să schițeze un zâmbet. Avea vocea unui tată, obișnuit cu grijile. Când ridica mâna pentru a-i mai înfrâna pe vorbitori, arăta ca un Jupiter care dirijează circulația.

– Domnule Recht, zise președintele, evitând intenționat termenul de „inculpat", dacă înțeleg bine, dumneavoastră nu ați știut că în noaptea respectivă vă aflați în fața unui superior.

– *Jawohl*, domnule președinte, rosti Recht, după o privire scurtă, încurajatoare a avocatului său. Am văzut în el doar camaradul care stătea în aceeași cameră cu mine și cu care șezusem la masă și băusem doar cu câteva ore înainte.

– Dar știați că Streicher fusese avansat Unteroffizier! replică reprezentantul acuzării. L-ați văzut în uniformă de Unteroffizier. Chiar v-ați adresat acestuia cu gradul respectiv!

– *Jawohl*, răspunse Recht și de astă dată.

Era cel mai slab apărător imaginabil al propriului său interes. Căci avea o conștiință, și aceasta îi spunea că nu-i absolut nevinovat. Nimeni pe lume nu-i absolut nevinovat, gândi el. Chiar și cel care nu greșește cu nimic are partea lui de vină – e vinovat de lipsă de atitudine.

Dr. Bohlen căută să ocolească precaut acel punct delicat al discuțiilor.

– Domnule Recht, rosti consilierul, nu vă lăsați atras de speculații de genul: cum ar fi, dacă! Sau ce-ar fi dacă aș fi făcut sau n-aș fi făcut cutare lucru! Noi nu putem judeca gândurile – pentru noi nu trebuie să conteze decât faptele.

Dr.. Bohlen încerca să aplice o justiție îngăduitoare, conciliantă, cel puțin omenească. Dar Recht era înclinat spre un fel de obiectivitate torturantă. Nu voia să ascundă nimic instanței.

În consecință, reieșiră următoarele fapte: avusese loc o îmbrânceală; un camarad, care, cel puțin formal, trebuia considerat ca superior, se prăbușise la pământ. (Depoziția unui martor: „Am crezut că și-a rupt fundul!") Și era clar că Recht n-a făcut nici o încercare de a nega.

– Asta vorbește doar în favoarea celui pe care-l reprezint, afirmă avocatul apărării.

– Ceea ce dovedește că acuzația este reală!

Președintele ridică mâna – pentru a cincea oară în cursul ședinței. Imediat se făcu liniște.

– Se prea poate, domnii mei, să aveți părerile dumneavoastră personale despre acest caz, dar vă rog să înțelegeți că numai judecătorul are sarcina să emită o sentință. Puteți să ne ușurați această sarcină, însă nu puteți să v-o asumați dumneavoastră.

– Vă rog să acceptați audierea unui martor al apărării, domnule președinte. Numele lui este Karl Kamnitzer, Gefreiter.

Reprezentantul acuzării protestă. Fusese informat în prealabil cine este acel Kamnitzer și la ce se putea aștepta din partea lui.

– Nu are relevanță! strigă el. Nu prezintă importanță și nu are legătură cu chestiunea. Acest ins nici măcar n-a fost de față la fapta care este judecată acum – deci nu poate spune nimic legat de ea.

– Dar ne poate spune ceva privind împrejurările care au condus la acest caz! Kamnitzer ne-ar ajuta eventual să înțelegem atmosfera în care s-au petrecut lucrurile!

– Nu acest Kamnitzer! se opuse categoric reprezentantul acuzării. În urma cercetărilor efectuate, nominalizarea acestui martor trebuie să fie considerată dubioasă.

Dar tocmai astfel se decise, practic, hotărârea președintelui, fiindcă Dr. Bohlen devenise curios în privința lui Kamnitzer.

– Îmi permit să vă rog să admiteți posibilitatea că tribunalul poate discerne singur dacă un martor trebuie considerat sau nu suspect, rosti consilierul.

Așa se deschise calea pentru Karl Kamnitzer. El intră în camera relativ mică, modestă, înghesuită, cu aceeași naturalețe cu care se purta de obicei în cazarmă sau la *Café Asch*.

– Cum stau lucrurile, domnule președinte? întrebă el, nestânjenit.

Magistratul Dr. Bohlen făcu un efort pentru a rămâne serios – nu-și amintea să-i mai fi fost pusă o asemenea întrebare în decursul carierei sale.

– Domnule Kamnitzer, răspunse consilierul, pe un ton politicos, dacă mă întrebați cum stau lucrurile, din păcate, trebuie să vă răspund că nici eu nu știu precis în acest moment. Voi avea o idee clară abia la încheierea procesului.

– Deci nu stau chiar rău de tot, așa-i?

– Asta depinde de ceea ce înțelegeți dumneavoastră, domnule Kamnitzer, prin bine sau rău.

Cei prezenți priviră cu uimire acel spectacol neobișnuit: judecătorul venerabil și tânărul nestânjenit își zâmbeau aproape încrezători, părând să se agreeze unul pe altul.

– Pot să vă rog, totuși, să respectați regulile jocului? reluă magistratul. Înainte de a ne continua discuția, poate că domnișoara Horn, grefiera noastră, ar dori să știe cu cine are de-a face. Practic, înseamnă că e nevoie să vă înregistreze datele personale.

Kamnitzer răspunse binevoitor la toate întrebările adresate.

– Și acum trecem, cum se spune, la subiect?

Dr. Bohlen confirmă și spuse:

– Vă rog să înțelegeți că aici judecăm un caz care este descris drept „agresare fizică a unui superior" – nici mai mult, nici mai puțin.

– Prin asta vreți să spuneți că nu trebuie să fac digresiuni! Să nu răscolesc nimic în plus; pe scurt, să rămân doar la subiect!

– Cam așa ceva, încuviință Dr. Bohlen, direct interesat.

– Înțeles, spuse Kamnitzer, apropiindu-se cu încă un pas, de parcă ar fi vrut să înceapă o conversație oarecum particulară. N-am să vă mai întreb, domnule președinte, dacă ați băut vreodată când vă era sete, fiindcă nu-mi veți face confidențe și nici nu mă privește. Dar vă puteți închipui așa ceva.

– Desigur, zise Dr. Bohlen, zâmbind.

– Atunci e bine, admise Kamnitzer. Acum se pune întrebarea: E posibil ca această chestiune să fie ca un eveniment separat, izolat de toate celelalte? Când doi oameni se lovesc unul de altul într-un spațiu îngust, iar unul cade pe spate – asta-i totul? Ce a condus aici? S-ar putea să fie de vină și ceara de pardoseală. Podeaua din camera noastră e lustruită a-ntâia!

– Acest lucru, recunoscu Dr. Bohlen, demonstrează buna întreținere a podelei de către oamenii din camera dumneavoastră, dar, din păcate, nu elimină faptul că unul dintre cei doi care s-au îmbrâncit era un simplu inferior, iar celălalt, un superior.

– Tocmai asta-i greșeala fundamentală, afirmă Kamnitzer. Deoarece, în realitate, este vorba despre doi oameni care au trăit la un loc luni de zile – se trezeau la aceeași oră, se spălau pe dinți alături, mâncau laolaltă, făceau aceleași servicii și își petreceau împreună chiar o parte din timpul liber.

– Ați spus „luni de zile"? voi să știe Dr. Bohlen.

– Aș putea spune chiar aproape jumătate de an, dacă astfel sună mai bine. Kamnitzer simțea că este înțeles; se părea că merge pe calea cea bună cu acest magistrat. De mult timp trăim laolaltă – Recht, Streicher și cu mine – în acest colțișor al garnizoanei, continuă el. Pat lângă pat, ca să mă exprim așa.

– Zi-i mai departe, îl încurajă președintele.

– Trebuie să se știe, recunoscu Kamnitzer, entuziast, că eu nu sunt tocmai un băiat model. Dar la fel de bine se poate spune că și camaradul Streicher este orice altceva decât o oaie albă; iar Martin Recht nu-i o brută, cu accese imprevizibile de furie. Amândoi au slăbiciunile lor, dar cine nu le are? În orice caz, și eu i-am tras un ghiont între patru ochi unuia, iar altuia i-am ars, la momentul potrivit, o palmă. Așa ceva se mai întâmplă! Dacă pentru asta trebuie să ajung imediat în fața instanței, atunci nu poate decât să-mi fie milă de Justiție.

– Putem aprecia compasiunea dumneavoastră, zise Dr. Bohlen.

– Dar ați remarcat, domnule președinte, că n-am spus nici un cuvânt care ar putea dăuna imaginii garnizoanei?

– Nu mi-a scăpat, domnule Kamnitzer.

– Am vorbit exclusiv la obiect, nimic în plus, așa-i? Sper că e suficient!

– Pentru mine, este suficient, răspunse Dr. Bohlen, străduindu-se să nu se abată de la subiect. Vă mulțumesc pentru informațiile dumneavoastră, pe care le consider concludente.

Cu aceasta, audierile fură sistate. Magistratul Dr. Bohlen nu mai consideră necesară audierea altor martori – de pildă, a Oberleutnantului von Strackmann. Președintele asculta netulburat pledoaria reprezentantului acuzării și pe cea a avocatului apărării. Apoi, anunță:

– Curtea se retrage pentru deliberare.

– Ai acționat bine, îi spuse avocatul apărării lui Kamnitzer. Desigur, nu putem să ne așteptăm la minuni din partea Justiției. Legile pot fi interpretate, dar nu negate. Cred însă că Recht va scăpa cu o pedeapsă relativ redusă. Eu o apreciez la șase luni. Căci acest judecător face parte dintre cei care se gândesc mai întâi la oameni și abia apoi la legile cărora trebuie să li se supună ei.

Magistratul Dr. Bohlen apăru și rosti:

– În numele poporului: „Trei luni de închisoare – cu suspendare."

Când Hauptmannul Ahlers se întoarse din permisie – cu două zile mai devreme decât prevăzuse–, soția lui îl informă despre ceea ce se petrecuse între timp. Ahlers se prezentă imediat la Oberstul Turner.

– Toate astea sunt peste măsură de regretabile, spuse Oberstul Turner, șovăielnic.

– Este o infamie! afirmă Ahlers.

Oberstul clătină din cap, îngândurat. Ar fi putut evita o asemenea convorbire neplăcută, dar el nu se eschiva niciodată de la îndatoririle sale, oricare ar fi fost – din convingere.

– M-ai dezamăgit foarte tare, Ahlers.

– Herr Oberst, în timp ce eu eram plecat, conform înțelegerii, să fac rost de bani...

– I-ai obținut?

– Până la ultimul phennig! Împreună cu sora mea, am vândut în mare grabă, și chiar în pagubă, casa tatălui nostru, pe care o posedam în comun. Iar acum dețin douăzeci de mii de mărci. Și cu astea pot plăti toate datoriile.

– Ei, dar mă bucur pentru dumneata!

– Între timp însă, după cum am fost informat, s-au inițiat cercetări. Cei de la MAD s-au pus în mișcare și au răspândit cele mai dubioase zvonuri în cartierul Offizierilor.

– Un lucru cu siguranță regretabil, răspunse Oberstul. Din păcate, slăbiciunile omenești, cum ar fi cleveteala, nu pot dispărea vreodată de pe fața pământului. Totuși, acțiunea celor de la MAD era inevitabilă – în situația prezentă!

– Dar am avut acordul dumneavoastră, Herr Oberst, promisiunea dumneavoastră că această chestiune va rămâne așa până când voi reuși să fac rost de suma necesară. Eu mi-am îndeplinit partea mea din înțelegere.

– Ăsta e vreun reproș la adresa mea?

– Am avut promisiunea dumneavoastră, Herr Oberst!

Turner se înălță, distant. Acum era ca o statuie ce întruchipa loialitatea.

– Sper că nu vreți să afirmați, domnule Ahlers, că mi-am călcat cuvântul pe care vi l-am dat? Situația este exact dimpotrivă!

Ahlers nu luă însă în seamă avertismentul ascuns în aceste cuvinte; el vedea doar ceea ce i se făcuse.

– Cercetările celor de la MAD mi-au subminat imaginea, mi-au lezat onoarea și mi-au dezonorat familia. Poate că eu aș fi putut suporta, dar soția mea suferă din această pricină; acum se simte ca un lepros.

– Îmi pare rău, spuse cu răceală Oberstul, însă chiar dumneavoastră ați generat asemenea urmări – tot nu vă este clar? Domnule Ahlers, mi-ați transmis oficial o situație a datoriilor dumneavoastră, cu un total de unsprezece mii trei sute cincizeci de mărci.

– Așa este.

– Din păcate, nu-i așa, domnule Ahlers! Oberstul îl privi sever. Fiindcă, între timp, a reieșit că această situație era falsă. Și astfel m-ați înșelat cu bună știință – ca să nu spun că m-ați mințit cu premeditare! Că lucrurile stau așa, am fost informat de o persoană de încredere. Iar dovada există.

– Nu înțeleg.

– Ce-i cu cele trei mii de mărci pe care le-ați împrumutat de la Vossler? De la Vossler, un Oberfeldwebel, deci un subordonat direct! Vreți cumva să negați asta?

– Nu, firește că nu! Dar suma pomenită n-are nimic de-a face cu datoriile mele propriu-zise – Viktor Vossler e prietenul meu.

– Foarte posibil, însă dumneavoastră sunteți superiorul lui.

– Cine v-a povestit despre asta, Herr Oberst? Sau, mai bine-zis, cine a făcut acest denunț?

– N-are importanță.

– Hauptmannul Treuberg – cine altcineva!

– Să rămânem la faptele esențiale. Lucrurile s-au petrecut astfel: mi-ați făcut un raport, iar eu am avut încredere în dumneavoastră și v-am dat posibilitatea să vă rezolvați problema. Între timp, a ieșit însă la iveală că acel raport era fals...

– Cel mult, incomplet, Herr Oberst.

– Era incorect, oricum ați lua-o. În consecință, trebuia să ne temem de tot ce-i mai rău...

– Din partea mea, Herr Oberst? Doar mă cunoașteți!

– Desigur, Ahlers, desigur. Dumneata ești un Offizier cu calități deosebite – cel puțin, ai fost. Și nu voi ezita niciodată să recunosc acest lucru și să te sprijin. Dar eu nu te cunosc numai pe dumneata – cunosc și regulamentele. Și conform acestora, cazurile de datorii exagerate se cer raportate neîntârziat. Ți-e cunoscută dispoziția respectivă?

Hauptmannul Ahlers o cunoștea și considera că, în principiu, era îndreptățită: cine a făcut datorii e obligat să le și onoreze – iar pentru asta ar fi în stare să caute alte surse de credit, să joace, să ajungă în pericol de a se vinde. Și un om în uniformă se poate vinde cel mai ușor unor organizații de spionaj ale adversarilor, care erau dispuse să plătească, în schimbul unor servicii corespunzătoare.

Ahlers știa toate acestea, dar nu-i trecuse niciodată prin cap ideea că putea fi bănuit de așa ceva.

– Sunt convins că n-am procedat corect, recunoscu el, deschis. Însă nu mi-am închipuit că fac un lucru care contravine onoarei mele de Offizier.

– Nu contest deloc asta, Ahlers, dar numai instanța are căderea să hotărască. Împotriva dumitale s-a întreprins, în consecință, o cercetare a comisiei disciplinare. Știi care sunt urmările?

– Da, spuse Hauptmannul Ahlers, mâhnit. Suspendarea temporară din funcție, interdicția de a purta uniforma, reținerea parțială a salariului.

– Din păcate, așa este. Oberstul Turner clătină din cap, permițându-i Hauptmannului Ahlers să se retragă. Și vă recomand să analizați dacă n-ar fi indicat să vă înaintați demisia.

Și pentru Majorul Bornekamp, comandantul batalionului de grenadieri, veniseră zile negre. Avusese grijă Herbert Asch de acest lucru. Articolul din ziar despre comandantul Capetelor-de-Fier stârnea nori de praf.

– Nu mai poate omul nici măcar să-și spună deschis părerea! mormăi Bornekamp, supărat. În schimb, orice scârța-scârța, orice nenorocit bătut în cap are privilegiul ăsta!

– Oricum, Herr Major, îi atrase atenția aghiotantul, dumneavoastră sunteți un fel de reprezentant al statului. Cârcotașii notorii și intelectualii pe jumătate nebuni au cale liberă, însă din poziția dumneavoastră...

– Dar ce-am spus, în fond?

După părerea lui, spusese o mulțime de lucruri onorabile – toate recunoscute oficial ca ireproșabile. Numai unul era cu adevărat mai îngrijorător: comparația, greșit înțeleasă, a celor care refuză serviciul militar cu deținuții – sau chiar cu cei din lagărele de concentrare! Ce absurd! El nu avusese niciodată de-a face, câtuși de puțin, cu un lagăr.

– Aceste animozități ridicole au fost accentuate artificial, cu bună știință, și nu doresc decât ca tipul care are asta pe conștiință să-mi pice odată în mână!

Tipul în cauză era Herbert Asch. Totuși, încercarea lui de a face publice aforismele lui Bornekamp fusese o acțiune extrem de anevoioasă.

– Aștept cu nerăbdare reacția cititorilor, declară Herbert Asch.

Și aștepta, însă aproape zadarnic. Cetățenii orășelului înghițiră ușor afirmațiile lui Bornekamp. Nici un comentariu, la

început. Asta nu însemna neapărat că toți erau de acord cu Majorul cap-de-fier. Dar nici măcar spiritele mai belicoase nu se mai minunară de ceea ce li se prezenta ca patriotism, ca necesități de apărare și spirit cetățenesc. Ei își încruntară frunțile și-și înălțară sprâncenele. Iar tovarășii de opinii din provincie, tot mai numeroși, încuviințau: le arătase el!

Ca atare, Asch luă asupra lui răspândirea afirmațiilor războinice ale lui Bomekamp în afara cercului de cititori ai ziarului local. O gazetă ilustrată centrală, un comentator de radio și, în fine, un deputat cu înclinații de opozant preluară chestiunea. Urmă apoi o furtună în presă, al cărei torent amenința să-l stropească pe Bomekamp. Iar pentru ca să se simtă nevinovat, Majorul trebuia să găsească un țap ispășitor. Și găsi chiar mai mulți. Unul era Herbert Asch, însă lui nu putea să-i facă nimic. Mai era și acel Oberleutnant Dieter von Strackmann, a cărui incapacitate strigătoare la cer îl băgase în toată ciorba asta.

– Nu vreau să-l mai văd în ochi pe acest ratat! ordonă Majorul.

– Dieter nu-i un ratat, afirmă soția lui.

– De unde știi tu asta?

– Ghici!

– De ce fel de oameni sunt înconjurat! Unde te uiți, numai porci! Așa se întâmplă când ai accese de încredere!

Bomekamp era decis să se descotorosească de toate. Trebuia să aibă din nou o atmosferă de fier în jur, ca să poată respira în voie. Și când i se ceru un Feldwebel, trei Unteroffizieri și doisprezece soldați pentru înființarea unei noi unități într-o zonă pustie de câmpie, el ordonă: „Compania a 3-a".

Oberleutnantul von Strackmann preluă ordinul și se debarasă de acele elemente care în ochii lui erau incomode, nedorite sau iritante.

– Rezolvă asta urgent, Kirschke! ordonă el. Ca Feldwebel pune-l pe Rammler, unul dintre cei trei Unteroffizieri să fie Streicher și ca trupă toată turma nenorocită din camera numărul treisprezece – inclusiv Kamnitzer, se înțelege. Și adaugă: Din păcate, acolo nu e nevoie de un Feldwebel de companie, căci m-aș fi despărțit cu plăcere de dumneata.

– Plăcerea e reciprocă, mormăi Kirschke și se apucă să îndeplinească sarcina primită.

Pe Rammler și pe Streicher îi trecu bucuros pe listă. După ei mai adăugă și alți ariviști și palavragii. Dar nu și pe Recht – zilele lui în armată erau numărate. Și nici pe Kamnitzer. Acesta figura doar pe lista înmânată Oberleutnantului s-o citească, nu și pe lista care o semnă.

Mai târziu – când lucrurile erau deja consumate –, Kirschke se descurcă pur și simplu afirmând că auzise greșit. Fusese sigur că auzise cuvintele: camera numărul treisprezece – exclusiv Kamnitzer! Nu inclusiv.

– Cu militarii trebuie să vorbești întotdeauna cât se poate de clar și să citești atent tot ce semnezi.

Deocamdată însă, Oberleutnantul von Strackmann exclamă, împingând în față hârtiile semnate:

– La o parte cu aceste rebuturi! La curul pământului cu ei!

Tot așa se pare că procedaseră și alți doisprezece comandanți de subunități. Înlăturaseră orice element incomod sau nesatisfăcător.

– Asta o să fie o ceată frumoasă! observă von Strackmann, zâmbind mulțumit.

– Iar ca șef peste toți îl numesc pe Oberleutnantul von Strackmann, dispuse, în final, Majorul Bornekamp.

În sala F a Tribunalului Militar era judecat Hauptmannul Ahlers, din prima escadrilă a escadrei de transport Luftwaffe, pentru încălcarea disciplinei de serviciu.

Ședințele cu ușile închise avură loc din 12 până în 14 și din 20 până în 22 iulie.

Participanți: Magistrat Dr. Kruppke – președinte; un Oberleutnant și un Hauptmann, ca asesori militari; un director din minister, ca reprezentant al autorității centrale; un funcționar, cu rol de grefier. Ca apărător, se afla acolo avocatul Dr. Friedrich Stolle.

Atmosfera era apatică, obiectivă și impersonală. Până și lumina care pătrundea prin ferestrele înalte, nu tocmai curate, părea cenușie și rece. Președintele, Dr. Kruppke, părea să prezideze o ședință a unui consiliu de administrație.

– Să ne rezumăm exclusiv la fapte, domnii mei, spuse el. Vă rog să nu scăpați din vedere că trebuie să ne ocupăm de un șir de cifre prozaice.

Astfel, nu i se acordă o prea mare considerație prezentării făcute de Oberstul Turner: Ahlers era un Offizier conștiincios – gata întotdeauna să-și facă datoria –, iubit și respectat în egală măsură de subalterni și superiori.

– Din păcate, Herr Oberst, informațiile dumneavoastră nu schimbă cu nimic faptele aflate în curs de judecată.

– Am crezut doar că e nevoie să stabilesc anumite lucruri, n-am intenționat să recomand instanței nici un fel de sugestie.

La fel a vorbit și Hauptmannul Treuberg:

– Îmi permit să afirm că eu l-am apreciat întotdeauna pe Hauptmannul Ahlers. Nu rareori a fost considerat la noi spiritul bun al unității – în special de trupeți. Și, în mare, nu pot decât să apreciez colaborarea mea cu el, în calitate de locțiitor al său, ca exemplară.

– N-ați avut niciodată vreo suspiciune față de Hauptmannul Ahlers?

– Cum aș fi putut, domnule președinte? El beneficia de încrederea acordată de Herr Oberst.

– Nici un fel de rezerve, rețineri, bănuieli?

– Niciodată! Firește, nu puteam prevedea ce avea să se întâmple.

Toți îl lăudară pe Ahlers.

Unteroffizierul de la cancelarie păru cât pe ce să izbucnească în lacrimi de compasiune față de Hauptmannul Ahlers, în timp ce-și făcea depoziția.

– Nu există nici o persoană care să poată sau să dorească a declara ceva negativ despre Hauptmannul Ahlers, conchise avocatul, Dr. Stolle.

– Cu atât mai rău, spuse reprezentantul Guvernului, într-un acces de zel oratoric. Cu atât mai rău că așa ceva i se poate întâmpla tocmai unui Offizier căruia toată lumea i-a acordat cu bunăvoință și aproape orbește încrederea – o încredere ce se vădește acum înșelată.

– Să rămânem la subiect, rosti președintele, la un subiect care se poate demonstra aproape matematic în situația de față. Ca atare, ne putem dispensa de aspectele sentimentale, indiferent de natura lor. Martorul Vossler, vă rog!

În sala de așteptare a clinicii profesorului Martin, Carolin Ahlers ședea pe un scaun și privea cu o expresie visătoare, de parcă podeaua lustruită ar fi fost un câmp plin de flori.

În cadrul ușii stătea Martin Recht – doar ei doi se aflau prin preajmă. Martin, îmbrăcat într-un costum subțire, de culoare închisă, ezită să se apropie de Carolin. O privi cu o afecțiune grijulie. I se părea palidă, epuizată, neajutorată.

– Carolin, spuse el încet, fără să se miște.

Ea ridică privirea, ochii i se măriră, iar chipul i se îmbujoră.

– Rămâi acolo, Martin! îl îndemnă ea, aproape poruncitor.

– Am venit să te iau.

– Asta e frumos, recunoscu Carolin, adăugând: Nu te mișca! Vreau să-ți arăt ceva.

Se ridică, fără a se sprijini în mâini; stătea dreaptă, fără nici un efort. Apoi, porni către el, privindu-l. Pășea sigură și ușoară. Se apropie de el, fericită.

– Poți să mergi bine, spuse Martin Recht, încântat.

– Da, în sfârșit, pot merge bine! Și Carolin se întoarse, parcurse drumul înapoi, rămase o clipă în picioare, apoi începu să meargă aproape dansând. Acum nu mai sunt o rață oloagă, nu?

– N-ai fost niciodată, Carolin.

– Nu pentru tine, Martin, știu asta.

Se repezi și își lipi fața de a lui. Pielea ei era încinsă și avea o respirație greoaie. Nu-și atinseră trupurile. Dar simțiră că-și aud sângele vâjâind. Asta însă – ar fi spus, cu siguranță, Kamnitzer – putea să fie și zgomotul apei în conducte.

– Mă bucur că ai venit să mă iei, zise Carolin, îndepărtându-se ușor. Sper că nu ți-am creat probleme!

– Câtuși de puțin, Carolin.

– Ai primit permisie, Martin?

– Nu mai sunt soldat.

Carolin îl privi îngrijorată și întrebătoare.

– Cu atât mai bine, Martin! zise ea, precipitat. Vreau să spun că ajunge un militar în familie! Tata face cât zece – nu ți se pare?

– E cel mai bun și cel mai onorabil om din câți cunosc.

– Unde-i acum?

– A fost reținut, Carolin.

– Cu serviciul, desigur!

– Poți spune și așa. Martin îi evită privirea. Apucă geamantanul care se afla lângă scaun și adăugă: Dar mama ta așteaptă jos, în fața clinicii – în mașina domnului Asch. Mergem?

– Martin, rosti Carolin, neliniștită, tăindu-i calea. Simt că s-a întâmplat ceva.

– Să n-o lăsăm pe mama ta să aștepte.

Carolin îl prinse de braț.

– Ce-i cu el? A avut un accident?

– Nu, Carolin, nici pe departe!

– Atunci, ce?

– Neplăceri – cu serviciul.

Ușurată, Carolin slăbi strânsoarea mâinii.

– Dar nu uita cât de mult înseamnă pentru tatăl tău acest serviciu.

– Ei, asta-i! exclamă Carolin. Sunt convinsă că eu însemn mult mai mult pentru el, nu crezi?

– Nu numai că am această credință, chiar mă tem că e îndreptățită.

Martorul Viktor Vossler intră în sala de ședințe ca într-o popotă și-i măsură pe cei de față de parcă ar fi cumpănit dacă e cazul să-i ofere vreunuia un pahar de bere.

– Realmente, nu știu ce caut aici, rosti el. N-am nimic de-a face cu chestiunea în speță.

– Vă rog să ne lăsați pe noi să apreciem asta, recomandă președintele și continuă pe un ton indiferent: I-ați împrumutat bani inculpatului?

– Vreți să spuneți, Hauptmannului Ahlers? Și ce dacă? E treaba mea. Cu banii mei fac ce vreau. Pot să-i arunc și pe fereastră!

– Nu-i vorba de asta, spuse președintele instanței, ușor plictisit. Ca persoană particulară puteți să aveți liniștit orice părere,

dar în cazul de față sunteți un Oberfeldwebel pe care l-a tapat de bani un Hauptmann – și încă, un superior direct.

– Cine-a spus așa ceva? Sau, ca să fim mai clari: cine poate dovedi acest lucru?

Privi încurajator spre Hauptmannul Ahlers, care însă nu se uita la prietenul său. Nu se uita la nimeni din sală – pentru el, ședința respectivă era ceva nespus de dureros. Bine, să fie pedepsit, dacă se cerea. Era pregătit să suporte consecințele. Dar toată această disecare a vieții lui sub ochii reci și curioși ai unor străini i se părea înjositoare.

– Domnule Vossler, îl admonestă președintele, vă rog să ne scutiți de speculațiile dumneavoastră îndoielnice. Încercați să fiți cât mai obiectiv.

– Bine, bine! răspunse Vossler, indispus. Deci am luat la cunoștință că instanța încearcă să se intereseze de problemele mele personale și private – despre ce am chef să fac cu averea mea. De altfel, pentru informația dumneavoastră, la averea mea, trei mii de mărci reprezintă un fleac. Dar, așa cum am spus, cine-mi va dovedi că am făcut vreodată afaceri cu superiorii? Cine, dacă eu neg asta categoric?

Președintele arăta puțin cam obosit, și atâta nechibzuință îl făcu să ofteze ușor.

– De ce toate aceste amănunte? întrebă el. De ce această pierdere de timp cu încercarea inutilă de a nega, printr-un punct de vedere atât de subiectiv, cifre și documente fără echivoc? Aici se află, printre altele, o declarație a Hauptmannului Treuberg.

– Deja este ceva putred! strigă Vossler, belicos. Îndrăznesc să mă îndoiesc de faptul că Herr Hauptmann Treuberg e capabil să dea o declarație corectă și obiectivă în acest caz!

– Vă rog, vă rog! se opuse avocatul apărării, agitat. Nu pot accepta asemenea afirmații, nici măcar în numele celui pe care-l apăr.

– Cum așa? replică Vossler. Îndrăznesc să vă atrag atenția că Herr Hauptmann Treuberg era doar un simplu locțiitor – și asta nu-i prea convenea. Voia neapărat să ajungă comandant de unitate. Lucru bine cunoscut. Și n-a fost niciodată prietenul Haupt-

mannului Ahlers. Dacă acum îl acuză, nu pot decât să spun: Privighetoare, te aud cum tropăi – și încă, cu bocanci grei!

Hauptmannul Ahlers își ridică pentru prima oară privirea în cursul acelei ședințe. Se uită la Viktor Vossler și clătină dezaprobator din cap. Nu putea accepta asemenea metode. Nu voia să facă parte din rândul celor care, dacă sunt discreditați, ripostează energic în același fel.

– Părerile personale ale domnului Vossler pot fi interesante, dar n-au nici o greutate aici, zise președintele, neimpresionat. Hotărâtoare sunt doar faptele. Între altele, acel punct al declarației Hauptmannului Treuberg, prin care precizează că el, Treuberg, a văzut respectivul contract de împrumut. Vă îndoiți de asta?

– Deloc, domnule președinte!

Vossler tot mai credea că se menține pe o poziție bună – se gândea că nu poate fi păcălit atât de ușor.

– Acest contract de împrumut între dumneavoastră și Hauptmannul Ahlers a fost dactilografiat de funcționara companiei dumneavoastră. Există mărturia respectivă, pe care am obținut-o cu greu, dacă asta vă spune ceva.

– Acest contract de împrumut între mine și Hauptmann, afirmă Vossler cu curaj, a fost gândit ca un fel de glumă – fără urmări practice. Uneori se permit chiar și asemenea glume. Mai ales când există posibilitatea să cadă în plasă un Treuberg.

Președintele își suprimă un căscat.

– Aici se află, zise el, un cec. A fost găsit printre hârtiile Hauptmannului Ahlers și a fost pus la dosar. Și precizez că Hauptmannul Ahlers nu s-a opus. Acest cec este de trei mii de mărci. Dumneavoastră, domnule Vossler, l-ați eliberat, iar domnul Ahlers l-a încasat. Ca atare, dispare orice îndoială.

De data asta, Vossler își regăsi cu greu echilibrul.

– Se poate ca eu să fi fost cel care am avut datorii la Hauptmannul Ahlers – și le-am achitat prin acel cec.

Președintele se încruntă.

– Aveți vreo dovadă? Cine să vă creadă? Faptele sunt cât se poate de limpezi.

– Totuși, Hauptmannul Ahlers este în stare să-și achite toate datoriile, atrase atenția avocatul.

– Dar le-a făcut!

Martin Recht o conduse pe Carolin în camera din spate a unui restaurant. Aici, se afla o masă festivă, împodobită cu flori. Herbert Asch afirmase că vrea să-și serbeze ziua de naștere cu prietenii.

– Vom fi singuri câteva minute, spuse Martin.

– Asta-i bine.

– Am multe să-ți spun, însă nu știu cum să încep.

– Nu poate fi ceva important, Martin, zise Carolin, strecurându-și mâna sub brațul lui. Căci ceea ce-i important pentru mine, știu deja.

Martin voi s-o cuprindă cu brațul, s-o tragă la pieptul lui, să-i destăinuie că, pentru el, ea reprezintă întregul univers – altceva mai bun nu-i trecu prin cap. Însă nu apucă. Apăru Gefreiterul Kamnitzer.

– Probabil că deranjez! exclamă el bucuros. Dar nu-i nimic!

Întrerupse nestânjenit această idilă, îl îmbrățișă pe Martin Recht și profită de ocazie s-o îmbrățișeze și pe Carolin. Apoi, o împinse la cel puțin un metru de el, o privi și întrebă:

– Ei, fetițo, și-a meritat banii profesorul?

– Poate să meargă bine! zise Martin. Ca orice om normal.

– Pot chiar să dansez, acum, mărturisi Carolin, radioasă.

– Asta trebuie să verific! zise Kamnitzer, apropiindu-se de Carolin. Se înclină adânc și întrebă, hlizindu-se: Îmi permiteți să vă invit la următorul vals?

Carolin improviză o serie de mișcări, care puteau fi considerate, cu îngăduință, un soi de reverență. Apoi, se strădui să danseze cu Kamnitzer.

Gefreiterul îngână un vals lent, greoi, a cărui melodie sugera vag că avea în minte *Geschichten aus dem Wiener Wald.*

Se învârtiră ca figurinele unui ceas puțin cam ruginit. Dar, în curând, mișcările ei deveniră mai ușoare, mai relaxate, mai libere. Începu să se legene, să se îndepărteze, să plutească, până ce Kamnitzer rămase nemișcat, trăgându-și sufletul.

– Ia uite, domnule! exclamă el, entuziasmat. De neînchipuit! La următoarea partidă de popice o să mă bați măr., Carolin. Cu ce ți-am greșit?

– Mulțumesc, spuse Carolin, fericită.

Martin Recht se apropie de ea, o cuprinse afectuos cu brațul și o conduse spre un scaun. Se priviră de parcă ar fi fost singuri în cameră. Kamnitzer părea să nu-i stânjenească deloc.

– Carolin, ce înseamnă asta pentru tine? întrebă el.

– Ce, Karl?

– Totul! Faptul că poți merge, dansa, alerga – poți chiar să joci tenis, să înoți, să mergi cu bicicleta, să urci pe munte! Ce înseamnă pentru tine?

– Ce pot să spun? Carolin era nedumerită. Știu doar atât: am sentimentul că pentru mine începe o viață nouă – poate chiar viața mea adevărată.

– Vrei să spui că pentru asta nici un preț nu e prea mare?

– Cred că ai dreptate, Karl.

– Atunci suntem pe calea cea bună! zise Kamnitzer.

– Karl, rosti Martin Recht, cu prudență. Consider că n-a sosit momentul să abordăm această temă.

– Prostii! răspunse Kamnitzer. Acum e momentul. Fiindcă părerea ta, Carolin, coincide cu cea a tatălui tău și trebuie să te lămurești de asta.

– Ce vrei să zici, Karl?

– Că niciodată nu putem să primim ceva degeaba. Totul are un preț – și el trebuie plătit. Iar așa-numita soartă acționează adesea la fel de punctual ca fiscul.

Domnul magistrat Dr. Kruppke, președintele Tribunalului Militar, citi sentința:

– În numele poporului...

Sentința a fost rostită cu obiectivitate de rutină, dar nu fără pompă; în orice caz, lăsa impresia că nici un fel de compasiune nu influențase cercetările. Fuseseră cântărite doar faptele, și nimic altceva.

– ...următoarea sentință...

Hârtiile foșniră. Fața președintelui nu trăda umbra vreunei emoții. Iar asesorii militari arătau la fel de neclintiți: străduindu-se să elimine orice sentiment. Reprezentantul autorității centrale privi satisfăcut în jur – asemenea unui muncitor zelos, care participă la serbarea dată în cinstea terminării construcției. Avocatul

apărării își studia resemnat mâinile îngrijite; știa că acest președinte dădea întotdeauna decizii severe și drepte.

– ...în urma ședinței finale a tribunalului...

Hauptmannul Ahlers nu-și ridică privirea nici măcar în această clipă. Părea să nu audă nimic: pe banca acuzării ședea o siluetă ca din argilă uscată, fără culoare.

Se recunoscuse vinovat. Atât avusese de spus în ultimul cuvânt. Formularea – stabilită împreună cu apărătorul – fusese următoarea:

– M-am străduit întotdeauna, în cei peste douăzeci de ani de serviciu, să-mi fac datoria. Și cred că am și reușit. Pot să mai spun că am fost devotat trup și suflet ca Offizier. Până acum n-am mai fost sancționat niciodată – nici măcar disciplinar. Datoriile le-am făcut din motive exclusiv personale. Faptul că am posibilitatea de a mi le plăti nu este o scuză. Știam că n-am procedat corect. Vă rog, totuși, să înțelegeți că m-am considerat cu adevărat într-o situație disperată și fără altă ieșire. Regret toate cele întâmplate.

Această explicație rămăsese însă doar pe hârtie – de rostit, nu fusese rostită.

Președintele anunță sentința:

1. Inculpatul va fi îndepărtat din funcție.
2. Se exclude degradarea.
3. Inculpatului i se acordă o pensie.

– Ei, iată! murmură apărătorul. Sentința e corectă, e dreaptă, de parcă totul ar fi fost cântărit cu balanța. Mai mult nu era de așteptat.

Astfel se sfârși cariera Hauptmannului Ahlers.

Totuși, acesta dădu dovadă de ceea ce considera el că este virtutea supremă a unui militar: supunerea dezinteresată.

– Îmi însușesc sentința, afirmă simplu Ahlers.

– Acum știi totul, îi spuse Martin Recht Carolinei. Și eu, și tatăl tău am fost trecuți în rezervă.

– Nu-l lăsa să-și dea prea multă importanță, Carolin! îi strigă Karl Kamnitzer, din celălalt colț al camerei, unde se aflau sticlele pregătite pentru petrecere.

– Ai zis-o! făcu Martin Recht. Tu nu te împiedici niciodată de vreun obstacol. Sau le ocolești pe toate, sau le înlături, sau îi convingi pe oameni de inexistența lor.

– O metodă pe care nu pot decât s-o recomand! rosti Kamnitzer, privind satisfăcut eticheta unei sticle ce conținea un coniac vechi. În general, nu vă așteptați să vă mai deranjez în următoarele minute, dacă asta vă folosește la ceva.

Kamnitzer le întoarse spatele celor doi și-și umplu paharul până-n buză. Era destul de mulțumit de sine.

– Martin, șopti Carolin, când eram în spital, mi-ai scris că mă iubești.

– Da, așa ți-am scris, Carolin.

– Doar așa, ca să-mi ușurezi situația?

– Nu e singurul motiv.

– Atunci mă bucur, spuse Carolin. Nimic altceva nu poate fi mai important.

– Cât vă invidiez pentru superba voastră naivitate! exclamă Karl Kamnitzer. Își golise paharul și se băgă între ei, punându-și brațul pe umerii fetei. Sper că nu credeați că dragostea e un fel de panaceu universal. Și nici un mod de evitare a problemelor. Unele probleme există totuși, și nici cea mai frumoasă dragoste nu le va putea face uitate.

– Vrei să ne bați la cap?

– Doar să vă lămuresc, și asta mi se pare strict necesar.

Apariții recente în colecția
COMANDO:

Chris Buster Morris
SINDROMUL TIRPITZ
Traducere din limba engleză de FLORIN CHIRCULESCU

Mike Hassel
ORDON: UCIDE-ȚI APROAPELE!
Traducere din limba germană de SORIN PETRESCU

Hans Hellmut Kirst
08/15 – PÂNĂ LA ULTIMUL SOLDAT
Traducere din limba germană de NICOLAE BALTĂ

În curând, în colecția
COMANDO:

Douglas Reeman
PIRATUL DE FIER
Traducere din limba engleză de
HORIA GRUȘKA și OCTAV BOZÂNTAN

Laddie Lucas
MALTA – GHIMPELE DIN CĂLCÂIUL LUI ROMMEL
Cele șase luni care au hotărât soarta războiului
Traducere din limba engleză de MIHAI MOROIU

Mike Hassel
CONSPIRAȚIA SFÂRȘITULUI LUMII
Traducere din limba germană de SORIN PETRESCU

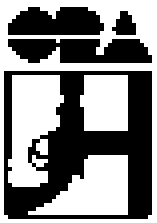

Apariții recente în colecția
ORA H:

Ed McBain
SĂRUTUL MORȚII
Traducere din limba engleză de
CONSTANTIN DUMITRU-PALCUS

Rodica Ojog-Brașoveanu
POVESTE IMORALĂ

Editor: VALENTIN NICOLAU
Redactor: MARCELA IONESCU
Tehnoredactare computerizată: ALIN DRAGOMIR

Apărut 1998, București
Timbrul literar se varsă în contul ASPRO
nr. 45.10.80.12.108, BCR sector 1, București

Tipografia MULTIPRINT Iași
Str. Sf. Lazăr 49, Iași 6600
tel/fax: 032 211225, 211252

HANS HELLMUT KIRST

52

Eroii cărții de față – oameni în uniformă – se străduiesc să ducă o viață normală, dar nu reușesc, încercările lor eșuând într-o catastrofă. În pofida unei democrații aparente, în Germania continuă să funcționeze un sistem bazat pe disciplină și supunere oarbă, impus de oameni cu un trecut nazist, birocrați și profitori, care își folosesc în sens negativ puterea de care dispun.

Un tablou dezolant al reminiscențelor militariste, adânc înrădăcinate în conștiința oamenilor, presărat totuși cu amănunte picante.

ISBN 973-569-274-8